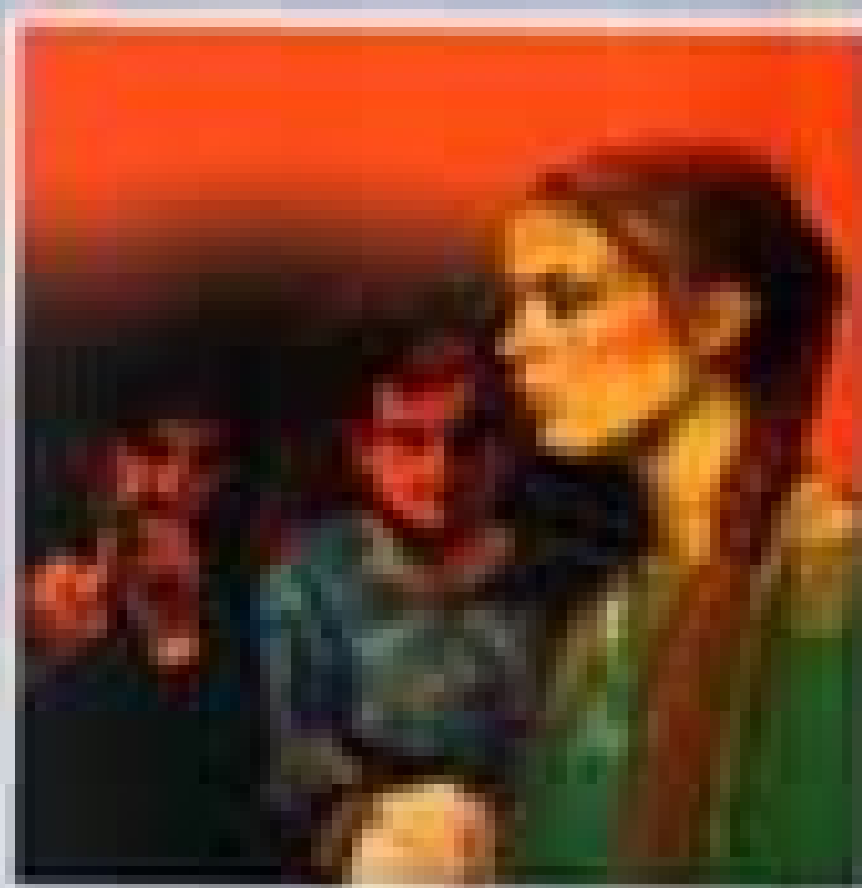

ALBERTO MORAVIA

HÔNG NÀ GIỮA TÊN

Truyện Nổi Tiếng

HOANG PHUONG TRADING COMPANY

Mục lục

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

[Lời Giới Thiệu](#)

[Chương 1](#)

[Chương 2](#)

[Chương 3](#)

[Chương 4](#)

[Chương 5](#)

[Chương 6](#)

[Chương 7](#)

[Chương 8](#)

[Chương 9](#)

[Chương 10](#)

[Chương 11](#)

[Chương 12](#)

[Chương 13](#)

[Chương 14](#)

[Chương 15](#)

[Chương 16](#)

[Chương 17](#)

[Chương 18](#)

[Chương 19](#)

[Chương 20](#)

[Chương 21](#)

[Chương 22](#)

[Chương 23 \(chương kết\)](#)

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả: Trương Xuân Huy

Lời Giới Thiệu

nguyên tác tiếng Anh: A Ghost At Noon

Ricardo Molteni là một người chồng trẻ hạnh phúc. Anh yêu vợ và được vợ yêu một cách nồng nàn. Tình yêu của họ đơn giản, trong sáng, hồn nhiên như hơi thở của họ. Tuy nhiên, một chuỗi những ngộ nhận, như một phần của Định Mệnh, với những trò đùa tinh vi và tai ác của nó, đã dần đẩy họ ngày càng xa nhau. Ricardo càng tìm cách để chinh phục lại tình yêu của chính vợ mình càng như vấp phải bức tường của những ngờ vực, định kiến của một người vợ càng nồng nàn trong tình yêu lại càng sắt đá và bướng bỉnh trong lòng căm hờn. Những tâm trạng mà Ricardo trải qua, từ thăng thốt, ngờ vực, đến hoang mang, tuyệt vọng, đã đi đến tận cùng của giới hạn, của những thống khổ của một kiếp con người. Sự xuất hiện của kẻ thứ ba trong cuộc tình, Battista với những lợi thế về tiền bạc,, vật chất của hắn, chỉ là một nhân tố xúc tác để đẩy mau những diễn biến của màn kịch, cho trò chơi của Định Mệnh mau chóng đi đến hồi chung cuộc. Khi Ricardo phát hiện ra những sai lầm của mình thì mọi chuyện đã trở nên quá muộn, để từ đó càng tuyệt vọng trong mơ ước khắc khoải được yêu, được sống lại trong cái thế giới bình yên của hạnh phúc. Cái chết của Emilia chỉ như là một kết thúc buồn thảm nhưng tất yếu, có lẽ, đã hoá giải được tấn bi kịch muôn thưở của tình yêu và hơn nữa làm cho phép màu tình yêu được nhóm lên trong tim ta ngọn lửa ấm áp...

Chủ đề của tác phẩm là những diễn biến tâm lý phức tạp của bốn nhân vật đầy cá tính đối đầu nhau trong bủa vây của tình yêu cũng như của công việc trong đời sống. Chuyển biến của những xúc cảm, hành vi của các nhân vật, tác động bởi một xã hội chuẩn mực vật chất, vai chính trở nên như một con rối trong tay người diễn trò. Giá trị của tác phẩm Alberto Moravia càng nâng cao hơn ở những phân tích tâm lý sâu sắc, đưa người đọc sống cùng với nhân vật, chia sẻ với nhân vật từng tâm trạng, từ hân hoan, vui sướng cho đến buồn thảm, tuyệt vọng, làm người đọc cảm thấy thấm thía cho thân phận nhỏ nhoi yếu ớt của con người trong oái oăm của trò trốn bắt của hạnh phúc, của bi kịch.

Về mặt văn học, với Bóng ma Giữa trưa, A. Moravia đã tạo nên một kiệt tác cổ điển lãng mạn đúng nghĩa, vừa tinh tế, vừa mạnh mẽ, vừa đam mê, vừa cuồng nhiệt trong tình yêu và ảo ảnh cuộc đời. Alberto Moravia là một trong những nhà văn Ý có lượng tác phẩm đồ sộ nhất. Ông sinh năm 1907 ở Rome. Thời niên thiếu ông hay ốm đau, bệnh tật nên học hành dang dở, và chuyển sang viết văn từ rất sớm. Ông xuất bản cuốn tiểu thuyết đầu tay vào năm 1925, khi vừa mười tám tuổi. Văn tài của ông sớm bộc lộ, đưa ông trở thành đại diện ưu tú nhất của chủ nghĩa hiện thực phê phán trong trào lưu văn học Ý hiện đại. Những tác phẩm của ông tiêu biểu là "Những kẻ lãnh đạm", "Bệnh truyền nhiễm", "Aghostino", "Cô gái thành Rome", chứng tỏ tài năng lớn của A.Moravia trong hiểu biết thấu đáo về đời sống, phong tục, ngôn ngữ, tư duy, và nhất là tình yêu của người dân Ý nói chung và của người dân Rome nói riêng. Ông có một cái nhìn nhân hậu, đầy thông cảm với người nghèo, "con người nhỏ bé",

luôn bị thua thiệt trong xã hội tư bản. Trong những năm đầu của chế độ phát xít, sách của ông bị cấm và bản thân nhà văn phải đi lánh nạn.

Biệt tài dẫn nhập người đọc vào trong thế giới của các nhân vật khiến Moravia trở nên một trong những nhà văn có sức hấp dẫn đặc biệt.

Người dịch mong muốn giới thiệu với độc giả một tác phẩm hay trong văn học hiện thực đương đại, để bổ sung vào tủ sách Văn học nước ngoài, trong đó nền văn học Ý có một vị trí quan trọng nhất định.

Mặt khác, chúng tôi cũng mong muốn chuyển đến người đọc tấn thảm kịch của nhân vật chính mà không ít lần trong cuộc sống đời thường, chúng ta đã ngậm ngùi chứng kiến. Biết đâu có thể là một bài học cho những ai quá vô tư với hạnh phúc, để làm sao tránh khỏi phải gặp tình trạng đến khi hạnh phúc mất đi mới biết được giá trị đích thực của nó thì đã quá muộn màng.

Trương Xuân Huy

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 1

Trong hai năm đầu của cuộc sống vợ chồng, mối quan hệ giữa tôi và vợ tôi, như hiện nay tôi có thể khẳng định, là hoàn hảo. Qua điều này, tôi muốn nói rằng trong hai năm ấy, một sự hoà hợp hoàn toàn và sâu đậm giữa những tình cảm đi liền với một trạng thái mê mải đã làm tôi quên bằng mọi phán xét và chỉ xem tình yêu như một thăng hoa về người yêu dấu. Thực tình, đối với tôi, Emilia hoàn toàn không có một khuyết điểm nào. Đúng hơn, có lẽ tôi thấy những sai sót của nàng và nàng cũng thấy những sai sót của tôi, nhưng qua sự thăng hoa huyền bí của tình yêu, những khuyết điểm đó đối với cả hai chúng tôi không những là những điều có thể tha thứ mà còn được xem như là đáng yêu nữa kia, xét theo một khía cạnh nào đó. Dẫu sao đi nữa, chúng tôi không phán xét, chúng tôi yêu nhau. Câu chuyện này nhằm kể lại như thế nào mà trong lúc tôi vẫn tiếp tục yêu nàng và không phán xét nàng, thì ngược lại, Emilia đã phát hiện hay nghĩ rằng đã phát hiện những điều xấu xa nào đó nơi tôi, và đã phán xét tôi để rồi từ đó không còn yêu tôi nữa.

Người ta càng ít chú ý đến hạnh phúc thì nó lại càng lớn lao hơn. Tôi nói ra điều này nghe có vẻ kỳ quặc nhưng quả là có trong hai năm vừa qua, đôi khi thực tình tôi cảm thấy rất buồn chán. Rõ ràng là vào lúc đó, tôi không hiểu rằng tôi đang rất sung sướng. Có vẻ như là tôi chỉ làm những gì mà người khác làm – yêu vợ và được vợ yêu lại. Tình yêu đó của hai chúng tôi, đối với tôi, chỉ là một điều gì đó rất tầm thường, bình dị, hay đúng hơn, chẳng có gì là quý báu, nó giống như là không khí ta thở, khi nó có thừa ra, ta chẳng hề quan tâm đến, chỉ khi nào nó thiếu, ta mới cảm thấy nó quý như thế nào. Nếu vào lúc đó có ai bảo với tôi rằng tôi đang hạnh phúc, có lẽ tôi sẽ ngạc nhiên lắm và hoàn toàn có khả năng tôi sẽ trả lời rằng tôi không sung sướng chút nào vì, dẫu yêu vợ và được vợ yêu, tôi đang cảm thấy tương lai trước mặt rất bấp bênh. Quả có thể: chúng tôi xoay sở cỉm chỉ đủ để sống qua ngày bằng đồng tiền tôi kiếm được một cách rất khó khăn, từ những bài phê bình phim viết cho một tờ báo hạng xoàng, hoặc những công việc viết lách báo bổ tương tự. Chúng tôi sống trong một căn phòng cho thuê, và thường khi chẳng dành dụm được đồng xu nào, ngay cả để chi tiêu cho những việc cần kíp nhất. Như thế làm sao tôi có thể cảm thấy hạnh phúc được? Thật tình, tôi chưa khi nào tôi có nhiều điều để ca cảm như vào cái thời ấy, vào cái thời mà thật sự - mãi đến sau này tôi mới nhận ra được điều này – tôi được hoàn toàn sung sướng.

Gần hết hai năm đầu tiên ấy, tình hình của chúng tôi sau cùng đã khá lên; tôi quen được Battista, một nhà sản xuất phim và tôi đã viết cho hắn kịch bản phim đầu tiên của tôi, một công việc mà vào hồi đó, tôi xem chỉ như là một sinh kế tạm bợ, nếu đem so sánh với những tham vọng văn chương cao xa của tôi. Vậy mà, chính cái công việc ấy, trái lại, do tiền định, đã trở thành nghề nghiệp của tôi. Tuy nhiên cùng lúc mối quan hệ giữa tôi với Emilia bắt đầu trở nên xấu đi. Thực tế, câu chuyện của tôi bắt đầu từ ở sự suy sụp của mối quan hệ giữa tôi với vợ tôi – hai sự việc này xảy ra đồng thời với nhau và như sau này ta sẽ thấy, có liên quan trực tiếp với nhau.

Nhìn lại quá khứ, tôi thấy mình còn giữ được ký ức về một chuyện tình cờ vào thời đó tưởng như không đáng kể nhưng sau này tôi mới thấy nó có một tầm quan trọng đặc biệt, có thể nói là có tính quyết định đến cả đời tôi. Tôi hồi tưởng thấy mình đang đứng trên vỉa hè ở khu trung tâm thành phố.

Emilia, Battista và tôi vừa dùng bữa tối trong nhà hàng. Battista mời chúng tôi về nhà hẳn chơi cho hết buổi tối và chúng tôi đã nhận lời. Cả ba chúng tôi đang đứng trước chiếc xe của Battista, một chiếc xe màu đỏ, rất đắt tiền, nhưng nhỏ và hẹp, chỉ có hai chỗ ngồi. Battista ngồi vào tay lái, nhào người qua mở cửa và nói "Tôi rất tiếc, nhưng chỉ có đủ chỗ cho một người thôi. Molteni ạ, ông bạn phải tự xoay sở lấy thôi...trừ trường hợp ông thích ở lại đây chờ, tôi sẽ quay lại bốc ông sau". Emilia đứng bên tôi, nàng mặc chiếc áo dạ phục bằng lụa đen, chiếc áo duy nhất mà nàng có, cổ hở và tay trần. Chiếc áo khoác ngắn bằng lông thú vắt trên tay nàng. Trời tháng Mười vẫn còn âm áp. Tôi nhìn nàng và, không hiểu vì một lý do nào đó, nhận thấy rằng vẻ đẹp của nàng, mọi khi rất trong sáng và bình thản, tối nay có vẻ một vẻ gì đó bút rút, dằn vặt. Hầu như nàng đang rất bối rối. Tôi vui vẻ nói "Emilia, em đi với Battista đi, anh sẽ đi sau bằng taxi". Emilia nhìn tôi và trả lời, giọng rất miễn cưỡng "Tốt hơn, sao không để Battista đi trước đi, mình sẽ cùng đi taxi đến sau?" Lúc bấy giờ, Battista thò đầu ra khỏi cửa xe và la lớn, giọng đùa bỡn "Bà thật quá lảm đay, bà chỉ muốn bỏ mặc tôi đi một mình thôi!" "Không phải thế đâu", Emilia đa 'nhưng...', và tôi đột nhiên nhận thấy khuôn mặt của nàng, mọi khi vẫn bình thản và hài hoà, chợt tối sầm lại, có thể nói đang nhăn dúm lại vì một nỗi bối rối đau đớn. Đúng vào lúc đó, tôi nói "Ông nói phải đấy, Battista ạ. Nào Emilia, em cứ đi với ông ấy đi, phần anh, anh sẽ đi taxi sau". Lần này Emilia nhượng bộ, hay đúng hơn, vâng theo lời tôi nói và ngồi vào xe. Nhưng chính vào lúc ấy, tôi cảm nhận được một điều mà mãi về sau này tôi mới hiểu rõ được, ấy là khi đã yên vị bên cạnh Battista, trong lúc cửa xe vẫn còn đang mở, Emilia ngáp ngừng liếc nhìn tôi cái nhìn nửa như van nài, nửa như ghê tởm. Tuy nhiên tôi chẳng hề quan tâm đến điều cảm nhận ấy, và với vẻ dứt khoát của kẻ đang đóng lại cánh cửa tủ sắt đựng của quý, tôi đập mạnh cánh cửa xe nặng nề. Chiếc xe phóng đi và trong lòng cảm thấy rất vui vẻ, tôi vừa huýt sáo vừa bước về phía trạm taxi ở gần bên cạnh. Ngôi nhà của Battista rất gần nhà hàng ăn và nếu không có gì trở ngại, tôi có thể ngồi taxi đến đó, nếu không cùng lúc, ít ra cũng chỉ sau giây lát thôi. Nhưng trên đường đi, một tai nạn đã xảy ra ở một ngã tư, chiếc taxi đâm phải một chiếc xe khác và cả hai đều bị thiệt hại. Chiếc cản trước của xe taxi bị cong lại và trầy xước trong khi lườn của chiếc xe kia bị móp méo. Hai tay lái xe lập tức lao ra chửi thề, tranh cãi...người đi đường xúm lại, một cảnh sát viên đến, cố gắng một cách khó nhọc, tách họ ra, và sau hết, ghi tên, địa chỉ... của cả hai bên. Trong suốt thời gian đó, Tôi ngồi chờ trên xe, bình chân như vại, hầu như với một cảm giác hạnh phúc nữa vì tôi vừa được ăn uống no say thịnh soạn, và vào cuối bữa ăn, Battista đã đề nghị tôi viết kịch bản cho một cuốn phim của hẳn. Nhưng cuộc đựng xe và những đôi co sau đó đã kéo dài đến những mười hoặc mười lăm phút, và vì vậy, tôi đã đến nhà Battista hơi muộn. Bước vào phòng khách, tôi thấy Emilia ngồi trong một chiếc ghế bành, đôi chân bắt chéo lại. Battista đứng trong một góc, trước một quầy rượu có bánh xe đẩy. Hẳn vui vẻ chào tôi. Emilia, trái lại, bằng một giọng nói buồn và trầm, nghe đến não lòng, hỏi tôi đã ở đâu suốt thời gian vừa qua. Tôi trả lời một cách lơ mơ rằng tôi đã gặp một tai nạn, và bỗng dừng trong lúc đang nói, tôi chợt cảm thấy như tôi đang cố tình lảng tránh, che giấu một điều gì đó, thực tình đó chỉ là giọng nói của một kẻ đang kể lại những gì mà hẳn ta cho là chẳng có gì quan trọng. Tuy nhiên, Emilia vẫn kiên trì hỏi tiếp, vẫn bằng cái giọng lạ lùng ấy "Tai nạn...Anh muốn nói tai nạn như thế nào?" Đến lúc đó, vừa ngạc nhiên và ngay cả có phần lo ngại, tôi thuật lại những gì xảy ra. Lần này, tôi đã nêu ra dường như quá nhiều chi tiết, như thể sợ rằng người ta không tin tôi. Tôi thật tình cảm thấy đã phạm phải một sai lầm nhỏ, trước hết là ban nãy, đã quá ít lời, còn bây giờ lại tỏ ra quá chi li, chính xác trong từng chi tiết. Tuy thế, Emilia không tiếp tục hỏi thêm và Battista, với những tràng cười dòn dã và những cử chỉ ân cần, dễ mến, đã đặt lên bàn ba chiếc ly và mời tôi uống. Tôi ngồi xuống và cứ thế vừa trò chuyện vừa bông đùa – nhất là Battista và bản thân tôi. Chúng tôi đã ngồi với nhau như thế đến hết khoảng hai tiếng đồng hồ. Battista cười nói thao thao, vui vẻ và tôi bị cuốn hút theo hẳn đến nỗi hầu như tôi chẳng nhận thấy Emilia đang ở trong một tâm trạng hoàn toàn trái ngược. Trong mọi trường

hợp, vốn tính nhút nhát, Emilia thường im lặng và kín đáo, nên hôm nay, vẻ lãnh đạm của nàng không làm tôi ngạc nhiên lắm. Tôi chỉ hơi lầy lăm lạ về chuyện nàng không hề tham gia vào câu chuyện, ít ra cũng bằng ánh mắt hay nụ cười, như mọi khi. Đằng này, nàng không cười, không cả nhìn chúng tôi. Nàng chỉ làm mỗi một việc là hút thuốc và im lặng, như thể là nàng đang đơn độc một mình. Sau cùng, khi đêm đã khuya, Battista bàn với tôi một cách nghiêm túc về cuốn phim và tôi có phần cộng tác, nói cho tôi biết về cốt chuyện, về đạo diễn và về tay cùng viết chung kịch bản với tôi. Để kết thúc, hắn mời tôi ngày mai ghé qua văn phòng của hắn để ký hợp đồng. Sau lời mời ấy, nhân lúc câu chuyện lắng xuống, Emilia đứng lên, nói rằng nàng mệt và muốn về nhà. Chúng tôi chào Battista, bước ra khỏi phòng theo cầu thang xuống tầng trệt và ra đến phố. Chúng tôi đi dọc theo một con phố đến một trạm taxi, không nói với nhau một lời nào. chúng tôi lên taxi, chiếc xe phóng vụt đi. Tôi đang sung sướng đến phát điên lên về đề nghị không ngờ của Battista, và không dẫn được ,tôi quay qua nói với Emilia "Anh ký được kịch bản thật vừa đúng lúc. Anh không biết chúng ta sẽ xoay sở ra sao nếu không có cái hợp đồng này. Có lẽ chỉ còn cách ngày mai anh sẽ phải đi vay tiền thôi". Câu đáp của Emilia chỉ là để hỏi "Thế họ trả được bao nhiêu cho một kịch bản như vậy?" Tôi bảo cho nàng biết số tiền và còn nói thêm "Như vậy, ít ra cho đến hết mùa đông này". Trong khi nói, tôi đưa tay nắm lấy bàn tay của Emilia. Nàng để yên khi tôi bóp nhẹ tay nàng và không nói thêm gì cho đến khi chúng tôi về đến nhà.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 2

Sau buổi tối hôm ấy, mọi chuyện liên quan đến công việc của tôi tiến triển theo đường hướng tốt đẹp nhất. Sáng ngày hôm sau, tôi đi gặp Battista ký bản hợp đồng kịch bản phim và nhận khoản tiền ứng trước đầu tiên. Tôi nhớ rằng đó chỉ là một bộ phim tình cảm hài hước loại xoàng mà, vốn tính nghiêm túc, tôi không nghĩ rằng thích hợp với tôi, nhưng trên thực tế, càng viết tôi càng thấy mình có một thiên hướng không thể nào nghi ngờ được. Ngay trong ngày hôm đó, tôi gặp tay đạo diễn cùng gã nhà văn viết chung kịch bản với tôi.

Trong lúc tôi có thể xác định được thời điểm khởi nghiệp làm nhà văn viết kịch bản - ấy là buổi tối ở nhà Battista, thì ngược lại, tôi thật lòng khó xác định được vào thời gian nào mối quan hệ giữa vợ chồng chúng tôi bắt đầu trở nên xấu đi.

Tất nhiên tôi cũng có thể xem buổi tối hôm ấy cũng là khởi điểm của quá trình suy thoái này, nhưng ấy mới chính là khôn ra thì đã muộn rồi. Và lại một phần cũng do từ thái độ của Emilia. Trong một khoảng thời gian dài sau đó, nàng chẳng hề biểu lộ một thay đổi nào trong cách xử sự đối với tôi. Sự thay đổi chắc chắn chỉ xảy ra một tháng sau cái buổi tối ấy, nhưng tôi không thể nói vào lúc nào cán cân đã lệch đi trong tâm trí Emilia, hoặc cái gì đã xui khiến sự việc này xảy ra. Vào thời gian đó chúng tôi gặp Battista hàng ngày và tôi có thể kể ra với đầy đủ mọi tình tiết nhiều tình cảnh tương tự với cảnh tình đã xảy ra buổi tối đầu tiên ở nhà hân ta, những cảnh tình mà vào hồi đó, trong mắt tôi chẳng có một chút gì nổi bật trong cuộc sống đời thường của tôi, nhưng về sau đã có những ý nghĩa đặc biệt. Duy có một điều mà tôi không thể không lưu ý: cứ mỗi lần Battista mời chúng tôi đi ăn, điều bấy giờ thường xuyên xảy ra, Emilia luôn tỏ ra miễn cưỡng khi phải cùng đi với chúng tôi, một sự thoái thác không hẳn là dứt khoát, quyết liệt cho lắm, quả có thể, nhưng đặc biệt rất dai dẳng trong cách biểu hiện cũng như trong những biện minh của nàng. Nàng luôn viện dẫn những lý do chẳng liên quan gì đến Battista, cốt để khỏi với chúng tôi, và bao giờ cũng vậy, theo cùng một cách, tôi dễ dàng chứng minh cho nàng thấy rằng những cái cớ nàng đưa ra không thể đứng vững được. Tôi cố công tìm hiểu phải chăng nàng ghét Battista, hoặc là nàng có một lý do đặc biệt nào đó hay không. Lần nào cũng vậy, sau một thoáng bối rối, cuối cùng nàng đáp lại tôi rằng nàng chưa bao giờ ghét Battista, rằng nàng không hề có điều gì phải phàn nàn về hân cả, rằng sở dĩ nàng không muốn đi cùng chúng tôi đơn giản là vì những buổi tối như vậy làm nàng mệt và cảm thấy buồn chán. Tôi không bằng lòng với những giải thích mơ hồ đó và nói bóng gió rằng hân đã có điều gì đó đã xảy ra giữa nàng với Battista, cho dù Battista không biết điều đó hoặc không cố tình làm điều đó. Nhưng tôi càng chứng minh cho nàng thấy là nàng không ưa thích Battista thì nàng càng khẳng khái bác bỏ; cuối cùng, về bối rối của nàng biến mất, nhường chỗ cho một vẻ bướng bỉnh không lay chuyển. Lúc bấy giờ, yên tâm hoàn toàn về những cảm nghĩ của nàng đối với Battista, tôi tiếp tục vạch rõ cho nàng thấy những lý do biện minh hùng hồn cho sự có mặt cần thiết của chúng tôi trong những dịp như vậy. Nào là từ trước đến giờ, tôi khi nào đi ra ngoài cũng là cùng với nàng và Battista biết điều đó, nào là sự có mặt của nàng làm Battista vui lòng, căn cứ trên những lời van vỉ hân mỗi khi mời chúng tôi "Tất nhiên, ông nhớ đưa bà đi nhé", nào là sự vắng mặt của nàng là trái ngược với sự mong đợi của Battista và khó cho tôi bào chữa, hân ta có thể nghĩ rằng

nàng xấu tính, hoặc tệ hơn nữa, cô tình muôn xúc phạm hẳn, kể mà chúng tôi đang dựa vào để sống, nào là, sau khi xét hết mọi điều, vì nàng không đưa ra được một lý do nào có hiệu lực biện minh cho sự vắng mặt của nàng, trong khi tôi có rất nhiều lý do xác đáng ủng hộ cho sự có mặt của nàng, tốt hơn, nàng nên kiên nhẫn chịu đựng những mệt nhọc hay buồn chán ấy. Emilia thường lắng nghe những lý luận này của tôi với một vẻ chú ý mơ màng và trầm tư như thể nàng không hề chú ý đến những biện luận của tôi mà chỉ để tâm quan sát nét mặt cùng những cử chỉ vụng vẫy của tôi trong khi nói. Cuối cùng, nàng luôn luôn nhượng bộ và đứng dậy lẳng lặng đi thay quần áo. Vào phút cuối, khi nàng đã sẵn sàng đâu vào đấy để bước ra, thêm lần nữa và cũng là lần cuối, tôi hỏi xem thử có phải nàng không thích đi cùng chúng tôi, câu hỏi đặt ra không hẳn là vì tôi chưa nắm chắc câu trả lời của nàng, mà chỉ cốt để nàng thấy rõ là nàng được tự do quyết định. Nàng thường trả lời một cách dứt khoát rằng nàng không ghét chuyện đi cùng chúng tôi, và rồi thì chúng tôi lên đường.

Tất cả các điều này, mà sau này tôi có thể hồi tưởng lại một cách rõ ràng, là một chuỗi những sự kiện mà vào lúc chúng xảy ra, tôi chẳng hề thấy có một chút ý nghĩa nào. Vào lúc đó, tôi chỉ mơ hồ cảm thấy có một thay đổi theo hướng xấu đi trong cách xử sự của nàng đối với tôi, mặc dù vậy, tôi vẫn chẳng hề bận tâm thử tìm hiểu hoặc xác định điều đó, tương tự như trường hợp chỉ cần một chút thay đổi làm không khí ngọt ngào hơn cũng đủ cho chúng ta nhận biết được cơn giông đang kéo đến gần cho dầu bầu trời vẫn còn quang đãng. Tôi bắt đầu nghĩ rằng nàng kém yêu tôi hơn trước và nhận thấy rằng nàng không còn bận tâm tìm cách sao cho luôn được gần bên tôi như dạo chúng tôi mới lấy nhau. Vào những ngày ấy, khi tôi nói "Anh có việc phải đi ra ngoài chừng vài tiếng đồng hồ thôi, nhưng anh sẽ cố gắng về sớm", nàng sẽ không phản đối, nhưng với vẻ mặt buồn bã cam chịu, nàng tỏ cho rằng thấy là nàng không thích tôi đi như thế. Đến nỗi, nhiều khi tôi phải cáo lỗi, bỏ những cuộc hẹn để được ở nhà với nàng, hoặc nếu có thể, đưa nàng cùng đi với tôi. Sự quyến luyến của nàng đối với tôi thiết tha đến nỗi, một hôm, lúc nàng tiễn tôi ra ga đáp tàu đi lên miền bắc trong một chuyến đi ngắn hạn, khi chia tay, tôi thấy nàng quay mặt đi để giấu những ngấn lệ trong mắt. Lúc đó, tôi vờ như không lưu ý đến nỗi đau đớn của nàng, nhưng trong suốt cả chuyến đi, tôi cứ bị giày vò bởi những ân hận về giòng lệ thẹn thùng không nén được ấy của nàng. Và kể từ đó, tôi không bao giờ đi đâu xa mà không mang nàng đi theo cùng. Nhưng giờ đây, thay cho vẻ đau khổ buồn bã ấy, tất cả những gì nàng dành cho tôi khi tôi báo cho nàng biết rằng tôi sắp đi xa chỉ là một câu đáp lại thản nhiên, thậm chí mắt nàng không rời khỏi trang sách đang đọc "Được thôi, em hiểu. Vậy, đến bữa tối, chúng ta lại gặp nhau, anh nhớ đừng về muộn quá đấy nhé!".

Đôi khi nàng tỏ ra thật sự mong muốn sự vắng mặt của tôi kéo dài hơn tôi dự định. Chẳng hạn, nếu tôi có bảo nàng "Anh có việc phải đi đây, anh sẽ về lúc 5 giờ!", có thể nàng sẽ đáp "Anh cứ đi đi, bao lâu tùy thích... Em cũng có những việc của em đây". Một hôm, tôi nhẹ nhàng lưu ý nàng rằng dường như nàng không muốn tôi có mặt ở nhà nữa, nàng không trả lời trực tiếp mà chỉ nói rằng bởi vì tôi bận rộn suốt ngày, tốt hơn, chúng tôi không nên gặp nhau nhiều, ngoại trừ vào các bữa ăn, và như thế, nàng có thể yên ổn làm những việc riêng của nàng. Điều này chỉ đúng phần nào thôi, công việc viết kịch bản của tôi chỉ đòi hỏi tôi vắng nhà vào buổi chiều, và cho đến bây giờ, tôi vẫn sắp đặt công việc để ngoài buổi làm việc bên ngoài ấy, tôi có thể ở nhà với nàng suốt ngày. Tuy nhiên, kể từ cái ngày nghe nàng nói thế, tôi bắt đầu vắng nhà cả vào buổi sáng.

Vào thời gian Emilia còn biểu lộ cho tôi thấy nỗi buồn của nàng về sự vắng mặt của tôi, tôi thường ra khỏi nhà mà cảm thấy trong lòng nhẹ nhõm, thậm chí thâm tâm còn cảm thấy rất hài lòng về nỗi bất bình của nàng, xem như đây là một bằng chứng của tình yêu nàng dành cho tôi. Nhưng kể từ khi cảm biết được nàng chẳng hề thấy xúc động gì nữa, mà dường như còn mong muốn được ở nhà một mình, tôi bắt đầu sống qua những cảm giác đau đớn, tưởng như đất chuối đi dưới chân tôi. Bây giờ tôi thường rời nhà, không những vào buổi chiều, đến nơi viết kịch bản, mà còn vào cả buổi sáng, không

ngoài mục đích trải nghiệm sự lãnh đạm của Emilia, điều hoàn toàn mới và, đối với tôi, thật là cay đắng. Vậy mà nàng chẳng hề tỏ ra một chút gì bất bình, cho dầu với vẻ nhẹ nhàng nhất. Thật tình, nàng chấp nhận sự vắng mặt của tôi một cách lạnh lùng, nếu không muốn nói, theo như tôi nhận thấy, với một vẻ nhẹ nhõm được che dấu một cách vụng về. Thoạt tiên, tôi cố tự an ủi về sự lạnh nhạt này bằng cách lý luận rằng sau hai năm chung sống, thói quen, vâng, thói quen, cho dầu là những thói quen triu mến, đã len vào tình yêu với những tác động tai hại của nó, và sự bảo đảm chắc chắn của tình yêu đã làm mất đi nhiệt tình sôi nổi trong quan hệ vợ chồng của đôi lứa. Mặc dù vậy, tôi vẫn cảm thấy điều đó không đúng sự thật. Tôi cảm nhận hơn là tôi suy nghĩ, bởi vì ý nghĩ thường dễ sai lầm hơn, cho dù bên ngoài có vẻ chính xác hơn, so với những cảm tính mơ hồ rồi rắm. Thật tình, tôi cảm thấy rằng Emilia hết còn đau buồn về nỗi tôi vắng nhà không hẳn do nàng xem đây là điều không thể tránh được và không ảnh hưởng đến mối quan hệ giữa chúng tôi, nhưng chỉ là do nàng yêu tôi ít hơn, hoặc, đúng ra, không còn yêu tôi chút nào. Tôi cũng cảm thấy một điều gì đó, chắc chắn như thế, đã xảy ra và làm thay đổi tình yêu của Emilia, trước kia dịu dàng và khăng khít biết bao.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 3

Vào lúc mới gặp Battista, tôi đang ở trong một hoàn cảnh cực kỳ khó khăn và không biết làm sao thoát ra được. Khó khăn của tôi là ở chỗ vào thời ấy, tôi vừa mua một căn hộ, mặc dù tôi không có đủ tiền để trả và cũng không biết xoay đâu ra đủ tiền để trả. Trong hai năm đầu tiên của chúng tôi, Emilia và tôi, chúng tôi sống trong một căn phòng cho thuê, trong một nhà trọ, đồ đạc có sẵn. Có lẽ không một người phụ nữ nào ngoài Emilia, chịu đựng được sự thu xếp tạm bợ này, nhưng, trong trường hợp của Emilia, sự chấp nhận của nàng là một bằng chứng lớn nhất của tình yêu mà một người vợ có thể dành cho chồng mình. Emilia đúng là một người vợ nội trợ bẩm sinh, nhưng trong nỗi tha thiết của nàng về vấn đề nhà cửa, có một cái gì đó trên cả thiên hướng thông thường tự nhiên của mọi người đàn bà. Tôi muốn nói rằng có cái gì đó giống như một mối đam mê sâu đậm, mãnh liệt, một nỗi khát khao vượt lên trên cả bản thân nàng và dường như bắt nguồn từ những tổ tiên xa xưa của nàng. Emilia xuất thân từ một gia đình nghèo. Khi tôi bắt đầu quen biết nàng, Emilia chỉ là một cô thư ký đánh máy và tôi nghĩ rằng mối quan tâm tha thiết của nàng đối với nhà ở là một phương tiện vô thức biểu đạt những khát vọng không thành của nhiều thế hệ những người không được thừa hưởng di sản, những người thường xuyên không tạo dựng nổi cho riêng mình một nơi ăn chốn ở, cho dầu khiếm tốn thôi. Tôi không biết phải chăng nàng đã có ảo tưởng rằng, qua cuộc hôn nhân với tôi, giấc mơ nhà cửa của nàng sẽ trở thành hiện thực, nhưng tôi nhớ trong một lần hiếm hoi tôi trông thấy nàng khóc là khi tôi buộc phải thú thật với nàng, vừa ngay sau khi đính hôn, rằng tôi chưa đủ sức để mang lại cho nàng một ngôi nhà, và để bắt đầu, chúng tôi buộc phải bằng lòng với một căn phòng cho thuê có sẵn đồ đạc. Đối với tôi, những giọt lệ chóng khô ấy là một biểu hiện không những của một nỗi thất vọng cay đắng nhìn thấy giấc mơ lùi mãi vào tận tương lai xa vời vợi, mà còn là biểu hiện quyền lực của giấc mơ ấy, điều đối với nàng là lẽ sống hơn là một ước mơ.

Và như thế, trong hai năm đầu tiên ấy, chúng tôi sống trong một căn phòng trọ tầm thường, nhưng Emilia đã giữ gìn, chăm chút cho nó được trật tự, ngăn nắp, sáng ngời và sạch sẽ làm sao! Rõ ràng là nàng muốn tự đánh lừa mình bằng cách tin rằng nàng có một cái nhà riêng cho mình, và bằng cách nâng niu cái mớ soong chảo tồi tàn mượn của bà chủ trọ như thể muốn truyền vào chúng tấm lòng say mê công việc nội trợ của mình.

Khi nào cũng có hoa cắm trong chiếc lọ con trên bàn giấy của tôi, các giấy tờ của tôi luôn luôn được sắp đặt với một vẻ ngăn nắp đáng yêu như luôn mời gọi tôi ngồi vào bàn làm việc và đảm bảo cho tôi luôn được yên tĩnh, không bị quấy rầy, bộ đồ trà luôn sẵn sàng trên một chiếc bàn con có phủ khăn bàn với một hộp bánh quy giòn, không bao giờ có một chiếc áo lót hay một vật gì chướng mắt như thế vương vãi đâu đó không đúng chỗ, trên sàn nhà hoặc trên lưng ghế, chẳng hạn, như thường thấy ở những nơi ăn ở chật hẹp, tạm bợ tương tự. Thường sau khi cô gái giúp việc đã lau qua căn phòng, thế nào Emilia cũng lau lại một lần thứ hai, tỉ mỉ, kỹ lưỡng, đến nỗi tất cả những vật gì có thể sáng ngời và bóng lánh đều sáng ngời và bóng lánh lên, ngay cả cái nắm đấm bằng đồng nhỏ xíu trên khung cửa sổ hay cái vạch gỗ khó thấy nhất trên sàn nhà, đêm đến, nàng cương quyết sửa soạn lấy giường ngủ, không cần đến sự trợ giúp của cô hầu gái, đặt chiếc áo ngủ bằng vải mỏng của nàng một bên, bộ đồ ngủ của

tôi ở bên kia, cần thận kéo các tấm trải giường xuống, sắp lại cho ngay chiếc gối đôi, sáng ra, nàng thường dậy trước tôi, xuống bếp của bà chủ trọ làm bữa ăn sáng, đặt lên khay, tự tay mang lên cho tôi, nàng làm tất cả các công việc ấy một cách lặng lẽ, không lôi kéo sự chú ý của ai, nhưng với một vẻ tập trung, chăm chú, một sự mê say, cuốn hút vào công việc, một đam mê sâu xa không thể hé lộ cho người ngoài thấy được. Tuy nhiên, bất chấp những cố gắng cảm động ấy của nàng, căn phòng trọ vẫn là căn phòng trọ, và cái ảo giác nàng tự tạo lấy cho mình cũng như cho tôi không bao giờ được trọn vẹn, và do đó, thỉnh thoảng, vào những lúc quá mệt hay chán nản, nàng thường than vãn một cách nhẹ nhàng, thật vậy, hoặc hầu như một cách thản nhiên, theo đúng tính cách của nàng, nhưng không bao giờ với vẻ chua chát lộ rõ, mà chỉ hỏi tôi rằng nếp sống qua ngày, hèn mọn này sẽ còn tiếp tục đến khi nào. Tôi biết rõ cái nỗi phiền muộn thật sự đằng sau lời than trách nhẹ nhàng ấy và tôi luôn bận tâm lo lắng với ý nghĩ sớm hay muộn, bằng cách này hay cách khác, tôi phải làm cho nàng mãn nguyện.

Cuối cùng, tôi quyết định mua một căn hộ, không phải vì tôi đã đủ sức để làm việc đó, quả thật tôi vẫn còn chưa có đủ tiền, nhưng bởi vì tôi hiểu Emilia đang đau khổ biết bao, và biết đâu, một ngày nào đó, sự đau khổ ấy sẽ vượt quá sức chịu đựng của nàng. Tôi đã để dành được một khoản tiền nhỏ trong hai năm ấy, cộng vào đó, tôi mới vay thêm được một ít, và như thế, tôi có thể đóng được đợt trả góp đầu tiên. Thế nhưng tôi không có được cái cảm giác mừng vui của một người chồng vừa chuẩn bị được cho vợ một mái ấm, trái lại, tôi cảm thấy lo lắng và đau khổ, bởi vì tôi hiểu không biết được tôi sẽ xoay sở ra sao khi vài tháng sau, đợt đóng tiền lần thứ hai lại đến. Vào lúc đó, quả thật tôi tuyệt vọng đến mức cảm thấy oán hận Emilia với nỗi đam mê không dứt được của nàng. Một cách nào đó, nàng đã buộc tôi phải bước cái bước liều lĩnh và nguy hiểm ấy.

Dẫu sao đi nữa, niềm vui cùng cực của Emilia khi tôi báo cho nàng biết vấn đề đã giải quyết xong, và về sau này, những cảm xúc mới mẻ và lạ lẫm của nàng khi chúng tôi lần đầu tiên bước vào căn hộ hãy còn trống trơn chưa có đồ đạc đã làm cho tôi phần nào quên đi những phiền muộn của mình. Trước đây tôi có nói rằng đối với Emilia, lòng mê say nhà cửa có nét đặc trưng của lòng đam mê, nay tôi phải nói thêm rằng, vào dịp này, mối nhiệt tình ấy dường như liên quan đến, hoặc hoà lẫn vào tình yêu nhục thể, cứ như thể là cuối cùng tựu được một căn hộ cho nàng đã làm tôi trở nên không những đáng yêu hơn mà còn, xét về ý nghĩa thể chất, gần gũi và thân mật, say đắm hơn. Chúng tôi đi xem xét căn hộ, và để bắt đầu, Emilia cùng tôi dạo quanh các căn phòng lạnh lẽo, trống trơn. Tôi giải thích cho nàng về công dụng của từng phòng và chỉ cho nàng cách sắp xếp đồ đạc theo ý tôi. Cuối cùng, tôi bước đến bên một cái cửa sổ với ý định mở ra và chỉ cho nàng xem quang cảnh bên ngoài mà, có lẽ nàng rất thích, Emilia đến gần bên tôi, tựa sát toàn thân vào người tôi, thì thầm bảo tôi hãy hôn nàng. Đây là điều hoàn toàn mới mẻ đối với nàng, vốn xưa nay kín đáo và hầu như hay e thẹn trong những biểu hiện của tình yêu.

Kích thích bởi những điều lạ này, và cũng bởi giọng nói của nàng, tôi hôn nàng như nàng muốn, và trong suốt thời gian nụ hôn kéo dài – một trong những nụ hôn cuồng nhiệt nhất, say đắm nhất mà chúng tôi đã từng trao cho nhau – tôi cảm thấy càng lúc nàng càng dán chặt thân người vào tôi, như mời gọi tôi, và đoạn, một cách cuồng nhiệt, nàng giật toang chiếc váy, mở khuy áo sơ mi, và cọ bụng nàng vào bụng tôi. Nụ hôn chấm dứt, bằng một giọng nói trầm nhẹ như hơi thở êm ái, ngọt ngào, nàng thì thầm vào tai tôi – hay dường như như thế - bảo tôi hãy yêu nàng và cùng lúc, với tất cả sức nặng của thân người, nàng kéo tôi ngã xuống sàn nhà. Chúng tôi làm tình ngay trên sàn nhà, trên những phiến gạch lát bụi bặm, bên dưới chiếc cửa sổ tôi vừa định mở ra. Trong cơn ân ái cuồng nhiệt đến thế, tôi không những nhận ra được tình yêu nàng dành cho tôi, mà đặc biệt hơn nhiều, còn ý thức được sự tuôn tràn của lòng đam mê của nàng đối với nhà ở biểu hiện một cách tự nhiên và bất ngờ qua con đường tình yêu nhục thể.

Trong cuộc yêu đương ấy, diễn ra ngay trên sàn nhà nhor nhóp, trong ánh sáng mờ nhạt của căn hộ trống

rong, nàng đã tự hiến dâng, không phải cho chồng nàng mà cho kẻ đã ban cho nàng ngôi nhà. Và những căn phòng trần trụi, âm vang tiếng động ấy với mùi sơn và thạch cao mới đã khuấy động lên được điều gì đó trong tận thâm sâu của lòng nàng, mà không một lần môn trớn âu yếm nào của tôi cho đến nay có đủ sức khơi dậy được.

Từ lần viếng thăm căn hộ trống ấy cho tới ngày chúng tôi dọn đến, hai tháng đã trôi qua. Trong khoảng thời gian ấy, mọi hợp đồng cần thiết đã được hoàn tất, tất cả đều đứng tên Emilia, bởi vì tôi biết rằng điều đó làm nàng vui thích. Trong khi đó, chúng tôi cùng nhau đi nhặt nhạnh số đồ đạc ít ỏi mà với khả năng rất eo hẹp, tôi có thể sắm được. Cùng lúc, khi cảm giác mãn nguyện đầu tiên đã qua đi, tôi cảm thấy, như đã nói ở trên, cực kỳ lo ngại cho tương lai, và có lúc thật sự tuyệt vọng. Thật tình mà nói, hiện nay tôi đang kiếm được tiền, đủ để chúng tôi sống một cách giản dị, và ngay cả chúng tôi cũng có thể dành được ít xu, nhưng rõ ràng những khoản tiền tiết kiệm ít ỏi ấy không đủ để trả tiền đợt đến cho căn hộ. Sự tuyệt vọng của tôi lại càng sâu đậm hơn vì tôi không thể giải bày cùng Emilia để khuây khoả bớt đi, tôi hoàn toàn không muốn làm hỏng niềm vui của nàng. Bây giờ, tôi hồi tưởng lại thời gian ấy như một giai đoạn đầy lo âu, và theo một cách nào đó, đã làm giảm bớt tình yêu của tôi đối với Emilia. Tôi thật không thể không nhận thấy rằng nàng chẳng hề bận tâm tìm hiểu làm sao tôi có thể kiếm ra được nhiều tiền như thế, mặc dù nàng biết rất rõ hoàn cảnh của chúng tôi. Điều này hơi có vẻ lạ lùng đối với tôi và đã lắm khi làm tôi hầu như cảm thấy tức giận. Đạo này, Emilia luôn bận tíu tíu và hớn hờ, không còn nghĩ đến điều gì khác ngoài việc đi dạo quanh các cửa tiệm, lùng kiếm đồ đạc để bày biện trong căn hộ, và hằng ngày, với cái giọng bình thản nhất, báo cho tôi biết một thứ gì đó nàng vừa mua được. Tôi tự hỏi không biết làm sao mà Emilia, vốn yêu tôi biết bao, lại không đoán ra được những lo âu độc địa đang dày vò tôi, nhưng tôi lại nghĩ rằng nàng cho rằng một khi tôi đã kiếm đủ tiền để mua căn hộ, tất nhiên tôi cũng xoay đủ tiền để mua những thứ cần thiết khác.

Vào giai đoạn ấy, tôi hoang mang bối rối đến mức ngay cả hình ảnh tôi tự tạo dựng lấy về mình cũng thay đổi theo. Cho đến lúc ấy, tôi vẫn tự cho mình là một kẻ trí thức, một nhà văn kịch trường – tôi muốn nói "nghệ thuật kịch trường" – mà tôi mê say và tự cảm thấy có một thiên hướng tự nhiên ràng buộc tôi vào. Cái hình ảnh "tinh thần" ấy – như tôi có thể gọi như thế - cũng có ảnh hưởng đến cái hình ảnh "thể chất". Tôi tự hình dung là một chàng trai trẻ mà đáng mảnh khảnh, đôi mắt cận thị, vẻ bồn chồn, nét mặt xanh xao và trang phục chênh mảng là những dự báo cho những vinh quang trong văn nghiệp mà số mệnh đã dành cho tôi.

Nhưng vào lúc đó, dưới sức ép của những lo âu dần vọt luôn dày vò cắn xé tôi, hình ảnh đầy hứa hẹn và hào nhoáng ấy đã nhường chỗ cho một hình ảnh khác hẳn, hình ảnh của một kẻ cùng khốn đang vùng vẫy trong một cái bể đáng nguyên rửa, kẻ cùng khốn ấy, vì quá yêu vợ, đã tự vắt kiệt hết sức lực của mình và lâm vào cảnh phải vật lộn, có trời biết khi nào mới thôi với những công việc khổ sai hèn mọn của cái nghèo. Tôi cũng tự cảm thấy thay đổi cả về ngoại hình, tôi không còn là một thiên tài trẻ tuổi và chưa được ai biết đến của nghệ thuật kịch trường, tôi chỉ là một tay nhà báo chết đói, tay cộng tác viên của những tạp chí rẻ tiền và những nhật báo hạng hai, hoặc tệ hơn nữa, là một nhân viên gầy gò xương của một hãng tư hay một cơ quan nhà nước. Gã đàn ông ấy giấu vợ những lo âu của hắn vì không muốn làm nàng phiền muộn, hắn chạy rong đầu đường, cuối phố tìm kiếm việc làm nhưng thường chỉ hoài công, hắn thường nửa đêm giật mình thức giấc vì chợt nhớ đến những món nợ phải trả. Thật tình, hắn chẳng nghĩ đến hoặc thấy cái gì khác ngoài tiền. Ấy là một hình ảnh đầy xúc động, nhưng thiếu phần vẻ vang và tư cách, hình ảnh của một nhân vật đau khổ ước lệ của văn học, mà tôi căm ghét, vì sợ rằng, một cách chậm rãi và vô tình, cùng với năm tháng trôi qua, cuối cùng tôi sẽ không tránh khỏi giống hệt nhân vật ấy, dù tôi không mong muốn tí nào. Nhưng vấn đề là thế này: tôi đã không lấy một người phụ nữ có thể hiểu và chia sẻ những tư tưởng, sở thích, cũng như những tham vọng của tôi, ngược lại, vì say mê sắc đẹp của nàng, tôi đã lấy một cô đánh máy ít học, mà tâm trí, theo tôi, đầy

những thành kiến và tham vọng của tầng lớp xuất thân. Với người vợ thứ nhất, tôi có thể đương đầu với những nỗi long đong của một cuộc đời nghèo túng, trong một căn phòng cho thuê, trong hy vọng có ngày gặt hái được những thành công tất yếu trong nghệ thuật kịch trường, nhưng với người vợ thứ hai, tôi phải cung cấp cho nàng ngôi nhà mơ ước của nàng. Và để trả giá, tôi nghĩ một cách tuyệt vọng đến việc phải từ bỏ, có lẽ vĩnh viễn, những tham vọng văn chương quý giá của mình.

Một nhân tố khác vào lúc đó cũng đã góp phần làm tăng thêm cảm giác về nỗi thống khổ và sự bất lực của tôi trước những khó khăn của cuộc sống vật chất. Như một thanh sắt bị nung mãi trên lửa, cuối cùng, tôi tự cảm thấy mềm đi, oằn xuống, chất liệu tinh thần của tôi bị nung chảy, oằn xuống dưới sức nặng của những phiền muộn đang đè nặng lên. Tôi không thể nào tránh được cái cảm giác ghen tị với những kẻ không phải gánh chịu những phiền muộn như vậy, những kẻ giàu có và những kẻ được hưởng nhiều đặc ân. Lòng ganh tị này, như tôi nhận thấy, luôn đi kèm với một cảm giác chua chát không hẳn nhắm vào một cá nhân hay một trường hợp cụ thể nào nhưng, trái lại, bao quát hết, như một quan niệm sống. Thật ra, trong những ngày tháng khó khăn ấy, tôi dần dà cảm thấy rằng nỗi tức giận và sự chịu đựng cảnh nghèo hèn của tôi đã biến thành ý thức phản kháng chống lại sự bất công, không phải sự bất công giáng xuống riêng thân phận tôi, nhưng là sự bất công mà những kẻ như tôi phải gánh chịu. Tôi hoàn toàn ý thức được sự biến đổi thần lạng của lòng căm hờn chủ quan của tôi thành những tư tưởng và tâm trạng khách quan, thôi thúc trong nội tâm của tôi, chi phối mọi giao tiếp xã hội của tôi. Tôi cũng nhận thấy trong tôi dần phát sinh mối thiện cảm đối với những đảng phái chính trị tuyên bố chống lại cái xấu xa ô nhục trong xã hội mà tôi xem như phải chịu trách nhiệm về những phiền muộn đang vây bủa tôi, một xã hội – cứ xét theo trường hợp riêng của tôi thì rõ – vốn luôn cứ để mặc cho những đứa con ngoan nhất phải lụn bại dần đi, trong khi lại ưu đãi những đứa tệ hại nhất. Thường thường, và nhất là nơi những người chất phác, kém học hơn, quá trình đó diễn ra trong vô thức, trong chỗ thâm sâu tăm tối của ý thức, nơi mà, bằng một phương thuật huyền bí, lòng ích kỷ được biến thành lòng nhân ái, lòng căm thù biến thành tình yêu, sự sợ hãi biến thành lòng can đảm. Nhưng đối với tôi, vốn quen tự quan sát và nghiên cứu lấy chính mình, toàn bộ sự việc rất là rõ ràng và minh bạch, cứ như là tôi đang quan sát việc đó xảy ra ở một ai khác. Tôi cũng luôn biết rõ rằng mình đang bị đày đoạ bởi những vấn đề vật chất chủ quan và tôi đang biến những động cơ hoàn toàn cá nhân thành lẽ chung của xã hội. Tôi chưa bao giờ mong muốn gia nhập một đảng phái chính trị nào, giống như mọi người ở giai đoạn hậu chiến này, lý do là vì tôi không thể bắt chước nhiều người khác tham gia hoạt động chính trị vì những động cơ riêng tư, tôi chỉ muốn sự tham gia của tôi phải đặt trên cơ sở của niềm tin có tính trí tuệ, điều mà thật tình tôi không có. Do đó, tôi thật sự cáu giận khi cảm thấy những ý tưởng, những buổi chuyện trò, và toàn bộ cung cách ứng xử của tôi đều trôi nổi bèo bọt trên giòng chảy của những quyền lợi của tôi, chậm chạp thay đổi màu sắc tùy theo những khó khăn của từng giai đoạn. Tôi tự nghĩ một cách giận dữ "Hoá ra, như vậy, ta cũng chẳng khác gì mọi người cả, phải chăng vì cái túi rỗng của ta mà ta bắt chước mọi người mơ ước tới sự cải tạo của cả loài người?"

Nhưng đây chỉ là một cơn giận dữ bất lực, và một ngày nọ, vào lúc tôi đang cảm thấy tuyệt vọng và hoang mang hơn khi nào hết, tôi đã để cho một người bạn mấy lâu nay thường hay lân la bắt chuyện thuyết phục và trở thành đảng viên Đảng Cộng sản. Liền ngay sau đó, tôi đã xử sự không phải như một chàng trai trẻ mà thiên tài chưa được thừa nhận nhưng như một tay nhà báo chết đói hay một viên chức gầy gò xương, một hình ảnh mà tôi sợ đến chết khiếp. Nhưng sự việc đã đi lỡ. Tôi đã vào đảng và không còn rút lui được nữa. Khi tôi báo cho Emilia biết bước đi mới mẻ này của tôi, phán xét của nàng thật là đặc trưng "Như vậy, chỉ những người Cộng sản mới giao việc cho anh, những người khác, họ sẽ tẩy chay anh ngay". Tôi không có đủ can đảm để bảo cho nàng biết rằng chắc chắn tôi đã không là một đảng viên Cộng sản nếu tôi đã không mua căn hộ xa xỉ kia để làm nàng vui lòng. Câu chuyện coi như chấm dứt.

Sau cùng thì chúng tôi cũng dọn đến ở căn hộ mới, và đúng ngày hôm sau, bằng một tình cờ tiên định, tôi gặp Battista và, như tôi đã kể ở trên, ngay lập tức được hắn mời tham gia viết kịch bản cho một trong những cuốn phim của hắn. Tôi cảm thấy nhẹ nhõm và vui mừng, tôi nghĩ tôi sẽ viết bốn hoặc năm kịch gì bản, đủ để thanh toán tiền nợ căn hộ, rồi sau đó sẽ toàn tâm toàn ý quay lại với các bài báo, nhất là với các vở kịch yêu dấu của tôi. Cùng lúc, tình yêu của tôi dành cho Emilia đã trở lại, mạnh mẽ hơn bao giờ hết và đôi khi tôi đi đến chỗ tự trách mình với một nỗi niềm ân hận chua xót nhất vì đã nghĩ xấu về nàng và đã phán xét là nàng ích kỷ và vô tình. Cái khoảng khắc trời quang mây tạnh này chỉ có kéo dài một thời gian ngắn ngủi. Hầu như ngay sau đó bầu trời cuộc đời tôi đã bị kéo đầy mây ngay trở lại. Thoạt tiên đó chỉ là một cụm mây nhỏ, nhưng đã nhuôm một màu ảm đạm.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 4

Cuộc gặp gỡ của tôi và Battista diễn ra vào ngày thứ hai đầu tiên của tháng Mười. Ngày hôm trước chúng tôi vừa dọn đến căn hộ nay đã có đủ đồ đạc. Căn hộ này, theo tôi, là nguyên nhân của không biết bao nhiêu là âu lo dẫn vật. Thật ra không lớn và cũng không lầy gì làm sang trọng. Nó chỉ có hai phòng, một phòng khách có chiều sâu nhưng không rộng và một phòng ngủ, xem ra cũng khá cân đối. Phòng tắm, bếp và phòng dành cho cô giúp việc đều thu nhỏ tới mức tối đa, như trong những ngôi nhà hiện đại. Ngoài ra, lại có một phòng bé xíu không có cửa sổ mà Emilia định biến thành phòng thay quần áo. Căn hộ nằm chót vót trên tầng cao nhất của một toà nhà vừa mới xây xong, phẳng phiu và trắng trẻo như thể tất cả đều làm bằng thạch cao, trong một con phố hẹp và thoải thoải dốc. Suốt dọc theo một bên là một dãy những toà nhà y hệt như toà nhà của chúng tôi, trong khi về phía bên kia, chạy dài một bờ tường bao bọc quanh khu vườn một toà biệt thự với những cành lá xum xuê phủ loà xoà bên trên. Ấy là một cảnh quang tuyệt đẹp mà tôi thường chỉ cho Emilia xem và chúng tôi có thể tự đánh lừa mình bằng cách nghĩ rằng khu vườn kia, với những lối đi dạo quanh co, với những vòi nước phun, những bãi cỏ rộng mênh mông, thấp thoáng ẩn hiện trước mặt chúng tôi, khu vườn ấy, thật ra chẳng hề ngăn cách chúng tôi bởi con phố và bức tường dài, và chúng tôi có thể bước xuống và thả bộ đi dạo trong đó mỗi khi chúng tôi muốn.

Chúng tôi dọn đến vào buổi xế chiều. Tôi bận rộn suốt ngày và tôi không nhớ chúng tôi đã ăn tối ở đâu và với ai, tôi chỉ nhớ là vào lúc nửa đêm, tôi đang đứng giữa phòng ngủ, trước tấm kính ghép ba mặt, tự ngắm mình trong gương và chậm rãi tháo chiếc cà vạt. Ngay lúc đó, trong tấm kính, tôi trông thấy Emilia lấy một chiếc gối trên cái giường đôi và bước về phía cái cửa lớn thông qua phòng khách. Ngạc nhiên tôi hỏi "Em làm cái gì thế?" Tôi nói mà không quay lại. Vẫn trong kính tôi thấy nàng dừng lại nơi cửa, và quay lại nói với một giọng rất lạ lùng "Anh đừng bận tâm nhé, em sang ngủ trên chiếc đi văng ở phòng bên". "em định nói chỉ đêm nay thôi chứ?" tôi hỏi nàng, bối rối và thật tình không hiểu điều gì đang xảy ra. "Không, em ngủ luôn bên ấy". nàng vội vã đáp. "Nói cho đúng, đây là một trong những lý do em muốn có được một ngôi nhà mới. Anh thì cứ muốn mở tung hết các cửa, mà em lại không ngủ như thế được. Mọi buổi sáng, trời vừa mờ đất là em đã tỉnh giấc và không thể nào ngủ tiếp được nữa, và thế là suốt cả ngày, em cứ vật vờ ngái ngủ, vằng vặc cả đầu. Anh đừng bận tâm gì nhé, em nghĩ tốt hơn, chúng ta nên ngủ riêng ra thì hơn".

Tôi vẫn không thể hiểu được và thoát tiên, tôi chưa cảm thấy một điều gì khác ngoài một cơn cái giận mơ hồ trước cái sáng kiến hoàn toàn bất ngờ này. Bước vội đến bên nàng, tôi nói "Không thể như thế được. Chúng ta chỉ có hai phòng, trong phòng này có giường, trong phòng kia chỉ có chiếc đi văng và ghế. Tại sao? ... Và lại vẫn biết có thể biến đi văng thành giường được nhưng làm sao em ngủ cho êm ái được...." "Trước kia em không dám thú thật với anh điều đó". Nàng trả lời, mắt không nhìn vào tôi mà nhìn xuống đất. "Trong suốt hai năm qua, em chưa một lần than vãn...anh những tưởng rằng em đã quen với điều đó".

Nàng ngừng đầu lên, dường như vui mừng vì tôi vừa nhắc cho nàng cái lý do cho lời bào chữa của nàng. "Em chẳng hề quen được...Mấy lâu nay, em chỉ ngủ gà, ngủ vịt, nhất là gần đây, có lẽ cũng do

thần kinh của em dạo này căng thẳng quá. Nếu chúng mình có đi ngủ sớm, em cũng chẳng nhắm mắt được là bao...nhưng thường thường, chúng mình vẫn thức rằng khuya và..." Nàng bỏ lửng câu nói, và dợm bước về phía phòng khách. Tôi bước theo nàng và hấp tấp nói "Em hãy đợi một tí. Nếu em muốn, mình có thể ngủ mà không cần mở cửa. Được thôi, chúng mình sẽ đóng cửa lại khi ngủ". Trong khi tôi nói tôi hiểu rằng không hẳn tôi đưa ra lời đề nghị này là để biểu lộ một sự đồng ý triều mến, thật ra, tôi muốn thử lòng nàng. Tôi thấy nàng lắc đầu và trả lời với một nụ cười mơ hồ "Không...không...Tại sao anh phải hy sinh như thế? Anh vẫn thường nói cửa đóng làm cho anh ngột thở kia mà. Tốt hơn chúng ta cứ ngủ riêng đi!" "Anh đoán chắc với em rằng đó chỉ là một hy sinh rất nhỏ nhoi...chẳng bao lâu anh sẽ quên đi".

Emilia tỏ vẻ do dự và bồng dung, với một vẻ dứt khoát bất ngờ, nàng nói "Không, em không cần hy sinh nào, dù lớn hay nhỏ...Em sẽ ngủ bên phòng kia". "Và em sẽ nói sao nếu anh bảo rằng anh không thích điều đó và rằng anh thích em ngủ với anh?"

Nàng lại ngập ngừng. Đoạn, với cái giọng hiền hậu như thường lệ, nàng nói "Riccardo, anh thật là... Cách đây hai năm, khi mình lấy nhau, anh đã không muốn hy sinh như thế, bây giờ, bằng mọi giá anh lại muốn hy sinh. Sao thế? Rất nhiều đôi vợ chồng ngủ riêng mà vẫn rất yêu nhau. Và lại, sáng ra, anh sẽ được tự do hơn khi thức dậy đi làm, anh sẽ không làm em thức giấc nữa". "Nhưng em vừa nói em luôn tỉnh giấc lúc mới rạng đông...Anh đâu có đi làm vào lúc rạng đông?" "Ôi, anh thật bướng bỉnh quá!" nàng bực bội kêu lên và lần này, không cần đoán đoán đến tới nữa, nàng bước ra khỏi phòng. Còn lại một mình, tôi ngồi xuống giường, bây giờ đã thiếu mất một chiếc gối, gợi lên ý tưởng về một cuộc phân ly, chia cách. Tôi ngồi yên rất lâu như thế trong nỗi hoang mang ngơ ngác, nhìn sững về phía cánh cửa, nơi Emilia vừa biến khỏi. Một câu hỏi hiện ra trong trí tôi, phải chăng Emilia không muốn ngủ cùng tôi nữa chỉ vì ánh sáng ban mai làm nàng khó chịu, hay đơn giản chỉ vì nàng không muốn tiếp tục ngủ cùng tôi? Tôi có ý tin vào lý do thứ hai, tuy trong lòng vẫn ao ước giá mà tôi có thể tin vào lý do thứ nhất. Tuy nhiên, tôi cảm thấy rằng dù đã chấp nhận lời giải thích của nàng tôi vẫn còn giữ một mối nghi hoặc trong lòng tuy tôi không muốn thừa nhận điều này với mình. Câu hỏi sau cùng vẫn là "Phải chăng Emilia không còn yêu tôi nữa?"

Trong lúc tôi ngồi trên giường, chìm đắm trong những giòng tư tưởng miên man như vậy, Emilia vẫn đi ra đi vào, lấy thêm hai tấm trải giường từ tủ quần áo, một cái chăn và một cái áo ngủ. Lúc bấy giờ mới bắt đầu tháng Mười, khí trời hãy còn dễ chịu và Emilia vẫn đi đi lại lại trong căn hộ với chiếc áo lót mỏng dính trong suốt. Tôi chưa hề miêu tả Emilia, nhưng để giải thích những cảm giác của tôi đêm nay, tôi sẽ làm cái việc ấy. Có lẽ về tác người, thật sự Emilia không cao lớn lắm, nhưng riêng tôi, do tình yêu của tôi đối với nàng, tôi thấy như là nàng cao lớn hơn, và nhất là có vẻ đường bệ hơn mọi người đàn bà mà tôi đã từng biết. Tôi không thể nói cái vẻ đường bệ ấy là vốn bẩm sinh hay là do chính cái nhìn say đắm của tôi gán cho nàng, tôi chỉ nhớ rằng đêm tân hôn, sau khi nàng đã tháo đôi giày cao gót ra, tôi tiến sát đến bên nàng ở giữa phòng, vòng tay ôm nàng và ngạc nhiên thấy trán nàng chỉ vừa chạm ngang ngực mình, và như vậy, tôi cao hơn nàng đến cả một cái đầu và đôi vai. Nhưng sau đó, khi nàng nằm bên tôi trên giường, lại thêm một ngạc nhiên nữa cho tôi, thân hình trần trụi của nàng đối với tôi bây giờ lại to lớn, thừa thãi, mạnh bạo, mặc dù tôi biết thật tình nàng không có đáng đầy đủ chút nào. Nàng có đôi vai, đôi cánh tay và chiếc cổ đẹp nhất mà tôi từng được trông thấy, đầy đặn, duyên dáng và cân đối, uyển chuyển. Nước da nàng hơi sẫm, mũi cao và nhọn, chiếc miệng đầy đặn, mơn mớn, tươi cười với hai hàm răng trắng muốt, hầu như luôn luôn ướt và sáng ngời vì dính nước bọt. Đôi mắt nàng rất lớn, màu nâu vàng, có nét nhục cảm và đôi khi, vào những lúc cuồng nhiệt nhất, trông như lảng lơi và dại đi. Như tôi đã nói, nàng thật sự không có một thân hình đẹp lắm, hoặc nếu có, ấy cũng chỉ là do riêng tôi cảm thấy mà thôi, do những lý do tôi khó lòng cắt nghĩa được, có lẽ do ở cái hông thon mềm mại của nàng làm nổi bật lên đôi hông và bộ ngực, hoặc có thể do dáng đi

thẳng tắp, quý phái của nàng, hoặc cũng có thể do ở vẻ đẹp trẻ trung, cường tráng của đôi chân tuyệt đẹp, thon dài và suông của nàng. Nàng có vẻ duyên dáng pha vẻ đường bệ dịu dàng, tự nhiên và thanh thoát mà thiên nhiên huyền bí đã ban riêng cho nàng.

Tôi hôm ấy, trong lúc Emilia vẫn đi đi lại lại giữa phòng ngủ và phòng khách và tôi vẫn đưa mắt dõi theo nàng vì không biết nói gì thêm, tôi cảm thấy vừa khó chịu vừa bối rối, đôi mắt tôi lướt nhìn từ khuôn mặt trong sáng của nàng xuống đến thân hình nàng thấp thoáng dưới làn vải chiếc áo mỏng, màu sắc và những đường cong của tấm thân ấy khi ẩn khi hiện qua những nếp gấp của chiếc áo, và bỗng dưng mỗi hoài nghi không biết nàng có còn yêu tôi nữa hay không lại chột bưng dậy từ trong tâm trí tôi một cách đột ngột, xuất phát từ cảm nhận rằng từ đây sẽ không còn sự tiếp xúc chung đụng nào nữa giữa hai thân xác chúng tôi. Đó là một cảm giác trước đây tôi chưa hề bao giờ biết đến và trong một lúc lâu, tôi vẫn còn lặng người đi và không thể tin được. Tình yêu trước hết chỉ là vấn đề cảm giác, nhưng theo một cách trừu tượng rằng khó diễn đạt, đó cũng là sự hoà hợp giữa hai thân xác, sự hoà hợp đó, quả thật, tôi đã được tận hưởng mà không ý thức được, chỉ xem là một điều đương nhiên và rất bình thường. Bây giờ đây, khi đã sáng mắt ra trước một sự kiện rõ ràng mà mãi cho đến bây giờ đây tôi vẫn chưa chịu thấy, tôi nhận thức được rằng sự hoà hợp ấy sẽ không tồn tại giữa hai chúng tôi nữa, hoặc đúng hơn, sẽ không tồn tại nữa. Và giống như một kẻ bỗng thấy mình bị treo lơ lửng bên trên một vực thẳm, tôi chợt cảm thấy một cơn buồn nôn đau đớn khi nghĩ rằng mỗi kháng khí, đầu gối tay áp giữa hai chúng tôi bỗng dưng vô cớ biến thành ghe lạnh, chia lìa. Tôi choáng người, lặng đi, trong lúc đó, Emilia đã đi vào phòng tắm và tôi biết rằng nàng đang tắm, qua tiếng vội nước chảy róc rách. Một cảm giác bất lực làm tôi đau nhói, đồng thời, một ham muốn mạnh mẽ trào dậy như muốn phủ trùm lên ngay tức khắc cái cảm giác bất lực ấy. Trước đây, tôi đã yêu Emilia một cách dễ dàng và ngu muội, và tình yêu của tôi biểu lộ một cách tự phát, với một thôi thúc vô thức, mãnh liệt, đầy cảm hứng, và cho đến bây giờ, dường như vẫn phát khởi mạnh mẽ từ ở tôi và chỉ từ ở tôi mà thôi. Giờ đây, lần đầu tiên, tôi hiểu ra rằng sự thôi thúc ấy còn phụ thuộc và được nuôi dưỡng bởi một thôi thúc tương tự nơi Emilia, và, thấy nàng thay đổi đến như thế, tôi e rằng tôi sẽ không còn có thể yêu nàng với sự thoải mái, thanh thản và tự nhiên như trước. Quả thật, tôi sợ rằng sự hoà hợp tuyệt vời ấy, mà mãi đến hôm nay tôi ý thức được, về phần tôi, có thể sẽ được xem như một hành động áp đặt, còn về phần nàng... tôi chưa biết thái độ của nàng sẽ như thế nào, nhưng tôi có cái trực giác rằng nếu về phần tôi có sự áp đặt, về phần nàng, có thể đó chỉ là một thái độ thụ động, không tham gia, nếu không còn là một điều gì nữa tệ hại hơn.

Vào lúc đó, Emilia bước qua cạnh tôi. Tôi nhào người ra trước như muốn bỏ nhào, túm lấy cánh tay nàng và nói "Em hãy lại đây...Anh cần nói chuyện với em". Phản ứng tức thời của Emilia là duỗi ra nhưng ngay sau đó, nàng nhượng bộ và đến ngồi xuống giường, tuy vẫn còn cách xa tôi. "Nói chuyện với em? Anh muốn nói chuyện gì với em cơ?"

Bỗng dưng, không hiểu vì sao, cổ tôi như nghẹn lại vì một nỗi lo ngại đột ngột. Hay có lẽ đó chỉ là sự ngượng ngập – cảm giác cho đến nay vốn chưa hề có trong mối quan hệ giữa chúng tôi, và cũng chính nó dường như đã khẳng định có sự thay đổi trong mối quan hệ này – "Phải" – tôi nói – "Anh muốn nói chuyện với em. Anh có cảm giác rằng có một thay đổi nào đó giữa hai chúng ta".

Nàng liếc nhìn tôi rất nhanh và trả lời một cách đĩnh đạc "Em không hiểu điều anh nói...Anh muốn nói thay đổi như thế nào? Không có gì thay đổi cả".

"Anh không thay đổi nhưng em thì có đấy".

"Em chẳng hề thay đổi một tí tí nào. Em vẫn vậy".

"Trước kia em yêu anh nhiều hơn. Em thường buồn phiền khi anh phải bỏ mặc em một mình để đi lo công việc. Em không ngại ngủ chung với anh...trái lại là đáng khác".

"A, chỉ có vậy thôi ư?" nàng kêu lên, nhưng giọng có vẻ thiếu phần tự tin. "Em biết anh sẽ nghĩ ra một

điều gì đó đại để như vậy. Nhưng tại sao anh cứ tự dấn vật như vậy? Em không muốn ngủ với anh, em không tài nào ngủ được, chỉ có thể thôi".

Bây giờ, kỳ lạ thay, tôi bỗng thấy cuộc tranh cãi và sự cau có giữa hai chúng tôi bỗng biến tan như khói, không để lại một dấu vết nào, nàng vẫn ngồi bên tôi, với một chiếc áo lót trong suốt, hé lộ cho tôi thấy màu sắc và hình thể những phần thân thể kín đáo và bí ẩn nhất của nàng. Tôi thấy ham muốn và lấy làm lạ sao nàng chẳng hay biết gì về điều đó. Lẽ ra nàng đã ngưng nói và ôm choàng lấy tôi, như trước đây bao giờ cũng vậy, khi chúng tôi chỉ cần thoáng đưa mắt nhìn nhau... Trái lại, cảm giác ham muốn nàng làm tôi hy vọng không những tôi sẽ được đẩy về phía nàng với một sức mạnh không cưỡng được, mà tôi còn sẽ làm bùng lên nơi nàng sự thôi thúc tương tự đẩy nàng về phía tôi. Tôi nói rất nhỏ "Nếu không có gì thay đổi, em hãy chứng tỏ cho anh thấy".

"Nhưng em vẫn chứng tỏ với anh hàng ngày hàng giờ đấy thôi".

"Không, ngay bây giờ".

Vừa nói, tôi vừa nhào người về phía trước, và với một cách hầu như thô bạo, tôi túm lấy tóc nàng, cố gắng dần ngửa đầu nàng ra sau để hôn nàng. Nàng ngoan ngoãn để tôi kéo lại gần nhưng vào phút chót, khẽ xoay đầu rất nhẹ, nàng tránh được cái hôn của tôi, vì vậy môi tôi chỉ chạm nhẹ vào cổ nàng. Buồng nàng ra, tôi hỏi "Em không muốn anh hôn em?"

"Không phải thế" nàng thì thầm, tay đưa lên sửa lại mái tóc với vẻ uể oải, ngang bướng rất đặc trưng của nàng "nếu chỉ là một cái hôn thôi, em rất vui lòng. Nhưng rồi anh sẽ làm tới...mà bây giờ thì đã khuya quá rồi".

Tôi cảm thấy bị tổn thương bởi câu nói thận trọng và dễ làm nản lòng ấy. Tôi nói "Với mấy chuyện đó thì chẳng bao giờ gọi là quá khuya cả". Tôi nắm tay nàng, kéo lại, cố gắng hôn nàng một lần nữa. "Ồi chao!" nàng kêu lên "Anh làm em đau quá!"

Tôi chỉ mới chạm nhẹ vào nàng, và tôi nhớ vào thời chúng tôi yêu nhau, tôi đã nhiều lần ôm siết lấy nàng mà chẳng hề thấy nàng thở ra một tiếng. Tôi nói "Ngày xưa, chẳng hề thấy em kêu đau".

"Tay anh rắn cứ như sắt ấy" nàng đáp "Anh không hiểu đấy thôi. Chắc còn cả vết hằn trên người em đây này" Nàng nói một cách uể oải, không cần làm đáng làm về gì hết. Tôi vẫn chưa thôi "Nào, em có chịu để anh hôn không, hay lại thôi?"

"Thì đây" nàng vừa nói vừa cúi người xuống, và với dáng vẻ như của một bà mẹ, nàng hôn đánh chụt lên trên trán tôi. "Thôi, để em đi ngủ thôi, khuya mất rồi".

Tôi không muốn chịu đựng thêm nữa, tôi quàng tay ôm chặt lấy nàng, ngay bên dưới vòng hông.

"Emilia," tôi vừa nói vừa cố ghì chặt lấy nàng trong khi nàng vẫn cố thoát ra, "không phải anh chỉ muốn hôn mà thôi đâu".

Nàng đẩy tôi ra lập lại một lần nữa, nhưng bây giờ với giọng cộc lốc "Thôi, để em yên...anh làm em đau!"

"Không đúng, không thể đúng như thế được", tôi rút lên giữa hai kẽ răng nghiến chặt, và chồm lên người nàng. Lần này, chỉ với hai hoặc ba động tác mạnh mẽ, nàng đã thoát ra được, vùng đứng dậy, và như thể vừa có một quyết định đột ngột, nàng nói, không một chút ngượng ngùng "Nếu anh muốn làm tình, được thôi, nhưng nhớ đừng làm em đau, em không chịu được anh siết chặt em đến thế".

Tôi ghen thờ, tôi không thể không nhận thấy giọng nàng bây giờ trở nên lạnh như băng, không một mảy may cảm xúc. Trong một lúc lâu, tôi ngồi bất động trên giường, tay nắm chặt lại, đầu cúi gục xuống.

Giọng nàng lại vang lên "Nào, nếu anh muốn, chúng ta bắt đầu đi nhé".

Không ngẩng đầu lên, tôi khẽ nói "Ừ, anh muốn". Điều đó không đúng sự thật, bởi vì bây giờ tôi không còn ham muốn nàng nữa, nhưng tôi không muốn kéo dài cái trò gượng gạo này cho đến cái kết thúc cay đắng của nó. Tôi nghe nàng nói "được thôi", và nghe tiếng nàng bước vòng qua sau lưng tôi đến bên chiếc giường. Nàng chỉ có mỗi một việc là cởi bỏ chiếc áo lót, tôi nghĩ thế, và nhớ lại ngày xưa, tôi đã

ngắm nhìn cái hành vi đơn giản ấy với đôi mắt mê say, giống hệt tên cướp trong truyện cổ tích, sau khi đọc câu thần chú, trông thấy cửa động từ từ mở ra để lộ cả một kho báu huy hoàng, lộng lẫy. Nhưng lần này, tôi không có bụng dạ nào để nhìn, vì biết chắc rằng đôi mắt tôi nay đã đổi khác, không còn thơ dại và trong trắng nữa, cho dù vẫn đầy ham muốn, đôi mắt ấy đã bị vẻ lãnh đạm của nàng làm trở nên độc ác và không xứng đáng với cả hai chúng tôi, Emilia và tôi. Tôi vẫn ngồi lặng yên, cúi gập người xuống, hai tay ôm lấy đầu. Sau đó, tôi nghe tiếng lò xo giường khẽ kêu cọt két, nàng đã lên giường và nằm dài ra. Lại có tiếng sột soạt nhẹ nhàng như thể là nàng đang đổi thế nằm, đoạn, nàng nói, vẫn với cái giọng mới mẻ kinh khủng ấy "Nào, bắt đầu thôi...Anh còn chờ gì nữa?"

Tôi không quay lại, cũng không nhúc nhích, nhưng bỗng nhiên, tôi tự hỏi, ngày xưa, mối quan hệ của chúng tôi có như thế này hay không. Cũng thế thôi, tôi tự nhủ ngay tức thì, mọi việc đại loại cũng như thế mà thôi, bao giờ nàng cũng cởi áo quần ra và nằm dài ra giường, làm sao có thể khác hơn được? Vậy mà, bây giờ, mọi điều đã khác. Cho đến nay, chưa bao giờ nơi nàng có cái vẻ ngoan ngoãn, máy móc, lạnh lùng và dửng dưng ấy, tất cả chỉ là giả dối, qua giọng nói của nàng, qua tiếng lò xo cọt két, tiếng sột soạt của vải giường. Ngày xưa, trái lại, mọi sự diễn ra trong đam mê, vô vấp, không đắn đo suy nghĩ, trong sự đồng lõa say đắm. Đôi khi, trong lúc miên man suy nghĩ, ta có thể để một vật gì đó, một quyển sách, một cái bàn chải, một chiếc giày...ở một nơi nào đó và ngay sau đó, chợt sực tỉnh, ta hoài công tìm kiếm hằng giờ và cuối cùng tìm ra ở một nơi kỳ quặc, hầu như không thể tin được, nơi mà phải cố gắng lắm, ta mới với tới được. Trên nóc tủ, trong một xó xỉnh nào đó, trong ngăn kéo...Đó là những gì thường xảy ra với tôi trong vấn đề làm tình. Mọi điều diễn ra theo tiến trình của chúng, trong một trạng thái vội vàng, cuồng nhiệt, mê hoặc, và tôi luôn luôn tỉnh người lại trong vòng tay của Emilia mà không thể hồi tưởng lại mọi việc đã xảy ra như thế nào, hoặc tôi đã làm gì trong khoảnh khắc kể từ khi chúng tôi còn ngồi đối diện với nhau bình thản, không ham muốn cho đến khi nhập vào nhau trong vòng tay ôm sau cùng. Sự cuốn hút đó nay đã hoàn toàn mất đi nơi nàng, và qua đó, đã mất luôn nơi tôi. Giờ đây, tôi có thể quan sát những cử động của nàng một cách lạnh lùng, cho dù trong lòng vẫn cảm thấy kích thích, tất nhiên cũng hoàn toàn giống như nàng có thể quan sát những cử động của tôi với một thái độ tương tự. Đột nhiên, trong tâm trí giận dữ, càng ngày càng sâu đậm, xuất phát từ một hình ảnh chính xác: tôi không phải đang đối mặt với một người vợ mà tôi yêu, và người vợ ấy cũng yêu tôi, mà tôi đang ngồi với một cô gái dĩ, nóng nảy, vụng về, đang chuẩn bị đón nhận những vò vập của tôi một cách thụ động, lòng mong muốn sao cho sự việc xảy ra chóng vánh, và không làm cho cô ta mệt quá. Hình ảnh ấy xuất hiện trước mắt tôi trong giây lát, như ma hiện, và rồi tôi cảm thấy nó di chuyển, có thể nói như thế, vòng ra sau lưng tôi, nhập vào Emilia đang nằm sau lưng tôi trên giường. Cùng lúc, tôi đứng lên và vẫn không quay lại, tôi nói "Thôi, bây giờ anh không muốn nữa. Anh sẽ sang ngủ phòng bên, còn em cứ ngủ ở đây", và tôi nhẹ nhàng bước qua phòng khách.

Chiếc đi văng đã sẵn sàng với tấm trải đã được kéo xuống, chiếc áo ngủ của Emilia trải ra với đôi ống cánh tay được mở sẵn. Tôi cầm lấy chiếc áo, đôi giày vải nàng đã đặt sẵn trên sàn, chiếc áo khoác xếp trên chiếc ghế bành, và trở lại phòng ngủ, đặt tất cả trên một cái ghế. Emilia vẫn nằm trên giường trong tư thế đầu tiên khi ngã người ra và gọi tôi "Nào, bắt đầu thôi...". Nàng vẫn còn trần truồng, một tay gối sau gáy, đầu quay về phía tôi, đôi mắt mở lớn nhưng thản nhiên và như thể không trông thấy gì hết, cánh tay kia vòng qua người, bàn tay che khuất chỗ kín của nàng. Nhưng giờ đây nàng không còn là một con điểm, nàng đã biến thành một ảo ảnh với một vẻ xa vắng không cùng, tưởng như nàng không phải cách tôi một vài bước chân nhưng ở tận nơi nào xa vời vợi, hư ảo và ngoài tầm những cảm giác của tôi.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 5

Buổi tối hôm ấy mang lại cho tôi dự tưởng một giai đoạn mới đầy khó khăn đang bắt đầu với tôi. Nhưng thật lạ, tôi không cho rằng thái độ của Emilia đã đưa đến những hậu quả ấy. Rõ ràng là nàng đã tỏ ra lạnh lùng, lãnh đạm và hoàn toàn đúng là chẳng thà tôi từ chối còn hơn chấp nhận mối tình như thế. Nhưng tôi yêu nàng và tình yêu có khả năng kỳ diệu mang lại cho ta không những ảo tưởng mà còn cả sự chóng quên. Ngay ngày hôm sau, cái sự việc xảy ra đêm hôm trước ấy, mà sau này tôi mới nhận ra là mang rất nhiều ý nghĩa, chẳng hiểu vì sao, đối với tôi, không còn gì là quan trọng hoặc nặng trĩu hằn học nữa, trái lại, trở nên tầm thường ngang mức độ một bất đồng ý kiến nhỏ nhoi mà thôi. Sự thật là người ta dễ dàng quên những gì mà người ta không muốn nhớ, và hơn nữa, tôi nghĩ rằng Emilia cũng có góp phần vào sự chóng khuây của tôi, bởi vì sau đó ít ngày, tuy Emilia vẫn khẳng khái đòi ngủ riêng, nàng không còn từ chối để tôi yêu nàng nữa. Đúng ra, vào lần đó, nàng lại tỏ ra lạnh lùng, thụ động, điều trước đây đã làm tôi nổi khùng lên, nhưng như đã từng xảy ra nhiều lần, cái mà tôi cho rằng không thể chịu đựng được vào đêm trước, chỉ vài ngày sau, đối với tôi, lại trở nên không những có thể chịu đựng được mà còn làm tôi hài lòng nữa. Thật tình tôi đang sống trong cõi đảo điên mà không hay biết, nơi mà sự lạnh nhạt của ngày hôm trước hôm sau đã được xem là tình yêu nồng đượm, nhờ những lý lẽ dối trá và tâm trạng ngóng trông những ảo tưởng. Vào đêm hôm trước, tôi đã cho rằng Emilia cư xử như một ả đi, nhưng chỉ chưa đầy một tuần sau, tôi đã bằng lòng yêu nàng và để nàng yêu lại đúng bằng cách đó. Và kể từ đó, tận trong sâu thẳm của cõi lòng, có lẽ do vì sợ rằng sẽ không còn ham muốn tôi nữa, tôi đâm ra cảm thấy hàm ơn nàng về thái độ lạnh nhạt, nóng nảy và thụ động của nàng, cứ như thể đó là thái độ bình thường trong chuyện chăn gối của chúng tôi.

Nhưng nếu tôi vẫn tiếp tục tự đánh lừa mình là Emilia vẫn còn yêu tôi như trước đây, hay đúng hơn, nếu tôi không muốn tự vấn về tình yêu ấy, vẫn có một điều để lộ cho thấy tâm trạng của tôi đối với những thay đổi đã xảy ra giữa hai chúng tôi. Cho đến nay, tôi đã từ bỏ những tham vọng kịch trường và chỉ chí thú chăm lo công việc điện ảnh với mục đích duy nhất là thoả mãn ao ước của Emilia có được một ngôi nhà riêng. Bao lâu tôi còn tin được rằng Emilia yêu tôi, công việc viết kịch bản đối với tôi không phải là quá nặng nhọc, nhưng sau sự việc tối hôm ấy, tôi cảm thấy một cảm giác chán nản, bứt rứt, kinh tởm đã len vào. Thật ra, như tôi đã nói ở trên, tôi đã chấp nhận công việc này, hoặc bất kỳ công việc nào khác, kể cả những công việc không phù hợp nhất và làm tôi càng phải xa rời những sở thích của riêng tôi, đơn giản chỉ vì tôi quá yêu Emilia. Bây giờ tôi sắp đánh mất tình yêu ấy, công việc đã mất hết ý nghĩa biện minh của nó, mà theo tôi, chỉ còn là nô dịch, vô lý.

Tôi muốn nói đôi điều về công việc viết kịch bản để các bạn có thể hiểu rõ hơn những cảm xúc của tôi dạo ấy. Như mọi người đều biết, nhà văn viết kịch bản là người – thường là với sự cộng tác với một nhà văn khác hay với đạo diễn – viết ra kịch bản, tức là chất liệu sau đó sẽ được dựng thành phim. Trong kịch bản ấy, phù hợp với diễn biến của cốt chuyện, những cử chỉ, lời nói của diễn viên cùng những thao tác khác nhau của máy quay phim, tất cả đều được chỉ dẫn tỉ mỉ, theo từng phần một. Kịch bản, do đó, vừa là nội dung kịch trường, vừa là kỹ thuật điện ảnh, công tác thực hiện và đạo diễn, tóm lại, là tất cả. Bây giờ đây, mặc dù phần việc của nhà văn viết kịch bản là quan trọng nhất, và chỉ xếp

sau công việc của đạo diễn, song, vì một lý do cố hữu trong cách phát triển cho đến nay của nghệ thuật điện ảnh, công việc ấy vẫn chỉ là công việc phụ và tối tăm, bạc bẽo. Nếu quả thật nghệ thuật được đánh giá trên quan điểm của sự biểu hiện trực tiếp của nghệ sĩ – và, thật ra, còn có cách đánh giá nào khác hơn – nhà văn viết kịch bản là một nghệ sĩ đã đóng góp hết công sức của mình cho cuốn phim mà lại không bao giờ có được điều an ủi là biết được mình đã tự thể hiện như thế nào. Và vì vậy, với tất cả công việc đầy tính sáng tạo của mình, hẳn chẳng có thể làm gì hơn đóng vai một kẻ cung cấp những gợi ý và phát hiện ra những ý tưởng về kỹ thuật, tâm lý và văn chương. Công việc của đạo diễn chỉ là sử dụng những nguyên vật liệu ấy theo tài năng của riêng mình để tự thể hiện lấy. Nhà văn viết kịch bản, nói tóm lại, là kẻ luôn luôn đứng ở hậu trường và cống hiến phần tươi đẹp nhất của mình cho thành công của kẻ khác, là kẻ, dù đã tạo ra hai phần ba giá trị tài sản của cuốn phim, sẽ không bao giờ thấy tên mình được in kèm với tên đạo diễn, diễn viên và nhà sản xuất trên các áp phích quảng cáo. Quả có thể là hẳn rất thành công trong vai trò cấp dưới này và được trả lương rất hậu, nhưng hẳn không bao giờ có thể thốt lên "Chính tôi là người đã làm ra cuốn phim này...tôi tự thể hiện trong cuốn phim này...cuốn phim này là tôi". Câu đó chỉ dành cho đạo diễn, kẻ thật sự là người duy nhất ký tên lên cuốn phim. Nhà văn viết kịch bản, trái lại, phải tự bằng lòng làm việc vì đồng tiền nhận được, dù muốn dù không, đồng tiền đã trở thành cứu cánh đích thực và duy nhất của công việc hẳn làm. Như vậy, tất cả những gì còn lại cho người viết kịch bản là hưởng thụ cuộc sống, nếu hẳn có thể làm như thế, bằng đồng tiền, kết quả của công việc khổ sai của hẳn; hẳn chuyển từ kịch bản này sang kịch bản khác, từ một hài kịch sang một bi kịch, từ một phim phiêu lưu sang một phim tình cảm, không gián đoạn, không ngưng nghỉ, tương tự như một bà vú chăm sóc hết đứa bé này sang đứa bé khác và không bao giờ có đủ thì giờ để kịp yêu thương lấy một đứa; cuối cùng kết quả của bao công lao của bà đều hoàn toàn do bà mẹ hưởng, bà mẹ là người duy nhất có quyền gọi đứa bé là con mình.

Ngoài những bất lợi có thể xem là cơ bản và cố hữu như trên, nhà văn kịch bản còn gặp nhiều bất lợi khác, tuy có thể không giống nhau mà thay đổi theo phẩm chất hay thể loại phim và theo người cộng tác, không kém phần phiền toái. Không giống như đạo diễn được hưởng khá nhiều độc lập và tự do trong quan hệ với nhà sản xuất, người viết kịch bản chỉ có thể hoặc chấp nhận hoặc từ chối công việc người ta đề nghị với hẳn, nhưng một khi đã chấp nhận, hẳn không có quyền lựa chọn người cộng tác, người ta chọn hẳn, hẳn, hẳn không có quyền chọn ai. Và vì thế, do dễ thuận lợi cho công việc, do những cái thích hoặc không thích, hay do tính khí bất thường của đạo diễn, hay do những run rủi của số phận, người viết kịch bản phải làm việc với bất kỳ ai, với những kẻ kém hơn hẳn nhiều về văn hoá hay giáo dục, những kẻ mà tư cách hoặc tính nết có thể làm cho hẳn phát khùng lên được. Phải nói là làm việc chung cho một kịch bản không giống như làm việc chung trong một cơ quan, trong một nhà máy, nơi mỗi người có phần việc riêng của mình để làm một cách độc lập với người bên cạnh, và những quan hệ riêng tư được tiết giảm đến mức thấp nhất hay có thể triệt tiêu luôn. Cùng làm việc cho một kịch bản có nghĩa là sống với nhau từ sáng đến khuya, là đem kết hợp, hoà nhập trí thông minh, cảm xúc và tinh thần của mình với những người cộng tác kia, tóm lại, là tạo nên, trong suốt hai hay ba tháng kéo dài của công việc, một mối tình thân giả tạo với mục đích duy nhất chỉ là để làm ra cuốn phim, và qua đó, kiếm được tiền. Hơn thế nữa, mối tình thân này lại thuộc loại cực kỳ tệ hại, nghĩa là nó làm ta phải mệt mỏi, cáu bẳn và chán ngấy đến mức tồi tệ nhất, vì mối quan hệ này không được xây dựng trên công việc làm trong yên lặng, như trường hợp các nhà khoa học cùng khảo sát chung một thí nghiệm chẳng hạn, mà trên lời nói. Thường thường, đạo diễn tập hợp các cộng sự viên lại từ sáng sớm, vì thời gian chuẩn bị cho một kịch bản luôn cập rập, và từ sáng sớm cho đến nửa khuya, các tay viết kịch bản không làm việc gì khác ngoài việc nói, nói luôn miệng, cho dù vẫn không xao nhãng công việc, do tính ba hoa hay cũng do bị mệt, lang bang qua đủ mọi đề tài. Người này kể những câu chuyện tục tĩu, người kia huênh hoang về những tư tưởng chính trị của mình, người nọ phân tích tâm lý một

nhân vật quen thuộc nào đó, người khác nói về các diễn viên nam và nữ, người khác nữa trút hết những chuyện riêng tư của mình, trong lúc đó, căn phòng làm việc của họ ngập ngụa khói thuốc lá, các tách cà phê chất thành chồng cao, ngón ngang giữa các trang bản thảo. Về phần các nhà văn, buổi sáng họ đến đây bánh bao, chảo chuốt, tóc rẽ mượt, đến tối lại, họ xốc xếch, ướt đầm mồ hôi và sơ mi xắn tay trông họ còn thảm hại hơn, như vừa qua một trận cố gắng cưỡng dâm một người đàn bà mắc chứng lãnh cảm. Và quả thật, cái lối rập khuôn máy móc để tạo ra một kịch bản chỉ là một hình thức cưỡng dâm trí thông minh, vì nó bắt nguồn từ một chủ tâm và vụ lợi hơn là từ một cảm xúc lôi cuốn hay thiện cảm. Tất nhiên, cuốn phim vẫn có thể có chất lượng cao, đạo diễn và các cộng sự viên đã gắn bó với nhau từ trước bằng sự nể nang, tình bằng hữu và công việc tiến triển trong những điều kiện lý tưởng, như trong mọi sinh hoạt khác vốn thường khó chịu của con người, nhưng những phối hợp thuận lợi như vậy thường rất hiếm, hiếm như những cuốn phim hay. Chính sau khi tôi ký hợp đồng kịch bản phim thứ hai – lần này không phải với Battista mà với một nhà sản xuất khác – lòng can đảm và quyết tâm bỗng mất đi nơi tôi, và với mỗi kinh nghiệm, khó chịu càng lúc càng tăng, tôi bắt đầu bức bối với những thiết thòi tôi vừa kể trên. Mỗi ngày qua, từ lúc tôi thức dậy, là một hoang mạc khô cằn, không một ốc đảo dành cho giây phút trầm tư hay nhàn rỗi, liên tục bị thiêu đốt dưới ánh nắng tàn nhẫn của nguồn cảm hứng cưỡng bách của điện ảnh. Ngay khi tôi bước vào nhà lão đạo diễn và hắn đưa tôi vào văn phòng với những câu chào đón, đại loại như "Sao? Đêm qua bạn đã nghĩ gì về chuyện đó? Bạn có tìm được giải pháp nào không?" Tôi đã cảm thấy buồn chán và muốn phản ứng lại. Đoạn, trong quá trình làm việc, mọi điều lại trở nên tồi tệ với những nóng nảy, bức bối và chán nản, những màn tán nhảm dài lê thê giữa đạo diễn và các nhà văn cốt để nhẹ bớt những tranh cãi triền miên, như tôi đã nhắc đến ở trên, sự thiếu thông cảm, sự trì hoãn hay những bất đồng vụn vặt với các cộng sự viên của tôi trong quá trình viết kịch bản và ngay cả những lời khen tặng đạo diễn dành cho từng sáng kiến hay quyết định nào đó của tôi, những lời khen tặng mà tôi nghe rất là cay đắng, vì, như tôi đã nói, tôi cảm thấy tôi đang cho đi tất cả những gì hay ho nhất của tôi để đánh đổi lấy điều không liên quan gì đến tôi và tôi cũng chẳng màng hào hứng tham dự vào. Điều thiết thòi này đối với tôi vào lúc đó thật ra lại là điều khó chịu đựng nhất. Cứ mỗi lần cái gã đạo diễn ấy, với cái giọng dung tục, như thường nghe thấy nơi nhiều người thuộc hạng như hắn, nhảy dựng lên và la lớn "Hoan hô! Anh bạn thật tuyệt vời!" là tôi lại không tránh được cái ý tưởng khinh khỉnh "Lẽ ra, ta nên để dành cái này cho một vở bi kịch hoặc hài kịch của riêng ta". Vậy mà, một cách mâu thuẫn kỳ quặc và cay đắng, mặc dù vẫn lấy làm kinh tế, tôi vẫn chưa bao giờ thiếu sót trong bổn phận của tôi. Kịch bản phim khá giống như những cỗ xe tứ mã ngày xưa, mà trong bầy ngựa, có vài chú nào đó, khoẻ hơn, hăng hơn, thật sự kéo xe chạy, trong khi những chú kia chỉ giả vờ kéo, hoặc đúng hơn, để cho đồng loại lôi đi. Tôi, bất chấp mọi nỗi chán chường, luôn là chú ngựa kéo xe hăng hái ấy, hai gã kia, lão đạo diễn và thầy anh nhà văn đồng nghiệp kia, mỗi khi phải đương đầu với một khó khăn, đều luôn chờ đợi tôi giải quyết, điều mà tôi sớm nhận ra ngay. Và mặc dù trong thâm tâm, tôi nguyên rửa sự tận tụy và sốt sắng của mình, tôi vẫn không do dự và, với một cảm hứng bất chợt, luôn đưa ra được một đáp án cần thiết. Tôi không làm việc đó vì bị thôi thúc bởi tinh thần ganh đua mà đơn giản do lòng ngay thẳng của tôi, vốn mạnh mẽ hơn bất kỳ một ý muốn nào khác ngược lại, tôi được trả tiền, vậy, tôi phải làm việc. Nhưng cứ mỗi lần như vậy, tôi lại cảm thấy xấu hổ cho chính mình, và có cái cảm giác vừa hám lợi vừa tiếc rẻ, cứ như thể là vì một dùm tiền, tôi đã làm hỏng đi một cái gì đó vô giá mà lẽ ra, tôi đã có thể dùng vào những việc khác nghìn lần tốt đẹp hơn.

Như tôi đã nói, phải đến hai tháng sau khi ký bản hợp đồng đầu tiên với Battista, tôi mới nhận ra những thiết thòi ấy. Thoạt tiên, tôi không hiểu vì lẽ gì tôi đã không nhận ra cái điều hiển nhiên ấy ngay từ đầu mà phải mất bao nhiêu thời gian mới sáng mắt ra. Và khi vẫn còn dai dẳng trong tôi cái cảm giác ghê tởm đối với những công việc mà trước đây tôi vẫn thường ao ước, tôi không thể dần dà quy

kết cho nó có liên quan đến mối liên hệ giữa Emilia và tôi. Sau hết, tôi hiểu ra rằng công việc làm tôi chán chường bởi vì Emilia không còn yêu tôi nữa, hoặc chỉ ít, làm ra vẻ không còn yêu tôi nữa. Tôi đã đương đầu với công việc một cách can đảm và tin tưởng cho tới khi mà tôi còn có thể tin chắc vào tình yêu của Emilia. Bây giờ, khi tôi không còn vững tin vào tình yêu ấy, lòng can đảm và lòng tin đã bỏ rơi tôi và công việc đối với tôi chẳng còn gì hơn là nô dịch, phí phạm tài năng và làm mất thời gian.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 6

Như vậy tôi bắt đầu sống như một kẻ mang trong mình một mầm bệnh tiềm ẩn mà không dám đến gặp bác sĩ, nói cách khác, tôi cố gắng không suy nghĩ nhiều về thái độ của Emilia đối với tôi hay về công việc của tôi. Tôi biết một ngày nào đó tôi phải đối mặt với vấn đề này, nhưng bởi vì biết rằng điều đó là không tránh được, tôi cố gắng đẩy lùi nó lại, càng xa càng tốt. Chút nghi ngờ mong manh đã làm tôi e ngại và, một cách vô ý thức, sợ hãi những suy nghĩ ấy. Và thế là tôi tiếp tục duy trì mối quan hệ với Emilia theo lối đó, mối quan hệ mà trước đây tôi cho là không chịu đựng được, và bây giờ, khi tôi đang e sợ điều tệ hại nhất, tôi lại cố tự thuyết phục – một cách vô vọng – rằng đó là mối quan hệ rất bình thường: ban ngày là những trao đổi lạnh nhạt, bất chợt, nước đôi, và ban đêm, thỉnh thoảng là những cuộc làm tình, với rất nhiều bối rối và một chút độc ác về phía tôi và dửng dưng, lạnh nhạt về phía nàng. Trong thời gian này, tôi vẫn làm việc cần mẫn, hầu như điên cuồng, mặc dù ngày càng miễn cưỡng và với một nỗi chán chường ngày càng sâu đậm. Nếu tôi có được lòng can đảm để thừa nhận tình hình vào lúc đó, chắc chắn tôi đã từ chối làm việc và chối bỏ tình yêu, bởi vì đối với tôi, cả hai đã mất hết sức sống. Nhưng tôi đã không có được lòng can đảm ấy, và có lẽ, tôi đã tự đánh lừa mình bằng cách tin rằng thời gian sẽ tự dàn xếp ổn thỏa mọi chuyện và giải quyết những vấn đề của tôi mà không đòi hỏi một nỗ lực nào nơi tôi. Thời gian quả thật đã giải quyết những vấn đề ấy, nhưng không theo hướng tôi mong muốn. Ngày tháng trôi qua, trong bầu không khí chờ đợi, buồn nản, tẻ ngắt trong đó Emilia luôn tìm cách xa lánh tôi và tôi chỉ muốn xa lánh công việc.

Kịch bản tôi viết cho Battista đã gần kết thúc, và cùng lúc, Battista đề cập đến một công việc mới cho tôi, quan trọng hơn nhiều so với lần trước, và bảo cũng muốn tôi có phần chia chác trong đó. Battista, giống như mọi nhà sản xuất khác, là một người hời hả, ăn nói nước đôi, và những gợi ý thường chỉ ở mức độ như "Này Molteni, xong kịch bản này, là ta bắt tay vào một kịch bản khác liền nhé, một kịch bản quan trọng đấy". Hoặc "Này, Molteni, hãy sẵn sàng nhé, ít hôm nữa, tôi sẽ có một đề nghị cho ông đấy", hoặc, rõ ràng hơn "Đừng ký với ai đấy nhé, Molteni, trong nửa tháng nữa, tôi sẽ có một hợp đồng cho ông đấy". Vì vậy, tôi biết rằng sau kịch bản đầu tiên tương đối tầm thường này, Battista sắp dành cho tôi một kịch bản khác quan trọng hơn nhiều, và tất nhiên, tôi sẽ được trả công hậu hĩnh hơn nhiều. Tôi phải thú nhận rằng, dù càng lúc càng ghê tởm công việc này, điều đầu tiên tôi nghĩ đến, theo bản năng, là căn hộ và số tiền nợ còn lại, và tôi thật sự vui mừng với lời chào mời của Battista. Nói chung, công việc của giới làm phim là như vậy; ngay cả khi ta không yêu công việc, mọi đề nghị mới đều thú vị và nếu không có đề nghị nào, ta lại cảm thấy hoang mang và e sợ rằng mình đã bị gạt ra.

Nhưng tôi không nói gì với Emilia về đề nghị mới này của Battista, do hai lý do: thứ nhất, tôi chưa biết tôi sẽ có nhận đề nghị đó hay không, thứ hai, tôi biết rằng Emilia chẳng hề quan tâm tới công việc của tôi và tôi thích không nói điều đó với nàng hơn là lại nhận được sự lạnh nhạt, thờ ơ của nàng, điều mà, một cách mâu thuẫn, tôi vẫn khẳng định cho là không có gì quan trọng. Tôi mơ hồ cảm thấy hai điều này có liên hệ với nhau: tôi chưa dứt khoát nhận lời với Battista rõ ràng là vì tôi tin rằng Emilia không còn yêu tôi nữa, trái lại, nếu nàng yêu tôi, tôi đã nói cho nàng biết công việc đó, và nói cho nàng biết tức là thật sự chấp nhận công việc.

Một buổi sáng, tôi đi gặp tay đạo diễn cùng làm chung kịch bản đầu tiên tôi viết cho Battista. Tôi biết hôm nay là lần cuối tôi đến đây, vì chỉ còn vài trang cuối nữa, ý tưởng này làm tôi sung sướng, cuối cùng thì công việc nặng nề này sắp chấm dứt và tôi lại sắp trở thành ông chủ của chính mình, ít ra trong chiều nay. Và lại – điều này cũng thường xảy ra – hai tháng chúm mũi vào công việc đã làm tôi chán ngấy đến tận cổ các nhân vật và cốt truyện phim. Tôi biết rằng tôi lại sắp phải xáp chiến với một lũ nhân vật khác, với một cốt truyện khác, không kém phần quay quắt, nhưng lúc này, tôi sắp thoát ra khỏi tay lũ thứ nhất và cái viễn cảnh đó là một điều khuây khoả đáng kể.

Lòng hy vọng sắp được giải thoát làm cho sáng hôm nay tôi có hứng khởi làm việc trong suốt, đầy sáng tạo một cách khác thường. Để hoàn tất kịch bản, còn hai, ba điểm không quan trọng lắm cần phải để gọt lại, tuy nhiên, để giải quyết chúng, chúng tôi do dự đến mấy ngày. Nhưng, trong trào dâng của cảm hứng, tôi đã thành công dẫn dắt cuộc tranh luận theo đúng hướng, và tuần tự giải quyết những khó khăn lớn nhất. Vì vậy, chỉ sau vài giờ làm việc, chúng tôi biết rằng kịch bản đã thực sự hoàn thành. Và cuối cùng, giống như một mục tiêu, mấy lâu nay tưởng chừng vô vọng, không đạt đến được, bỗng hiện ra sau một khúc quanh, tôi hạ bút viết một câu trong lời thoại, và bỗng ngạc nhiên la lớn "Kìa, chúng ta chấm dứt ở đây được rồi!" Gã đạo diễn, lúc bấy giờ đang đi đi lại lại trong phòng chờ tôi viết, tiến lại bên tôi, nhìn qua vai tôi và thốt lên, giọng đầy ngạc nhiên, hầu như sùng sốt "Ông nói đúng, chúng ta có thể chấm dứt ở đó được rồi!" Vậy là tôi viết cái từ "HẾT" vào cuối trang giấy, xếp cuốn vở lại và đứng lên.

Trong một hồi lâu, chúng tôi không nói gì nhưng cùng nhìn lên trên bàn viết, nơi để chiếc cặp bây giờ đã đóng lại, trong đó có tập kịch bản nay đã hoàn tất, trông như hai người leo núi mệt đứt hơi đứng nhìn cái hồ nhỏ hay mỏm đá đã làm cho họ tốn biết bao công sức mới lên đến nơi được. Đoạn gã đạo diễn thốt lên "Thế là đã xong!"

"Vâng" tôi nhắc lại "thế là xong".

Gã đạo diễn này tên là Pasetti, người gầy xương xẩu, tính chi li mẹo mực, bề ngoài trông có vẻ tươm tất, có cái dáng dấp của một nhà toán học tỉ mỉ hoặc một kẻ toán viên hơn là một nghệ sĩ. Hắn trạc tuổi tôi, nhưng như thường thấy trong công việc viết kịch bản, quan hệ giữa hắn và tôi có kẻ trên người dưới, bởi vì đạo diễn luôn luôn có uy quyền lớn hơn mọi cộng tác viên khác. Sau một lúc, hắn nói tiếp, với cái vẻ vui vẻ lãnh đạm, vụng về rất đặc trưng của hắn "Ricardo ạ, tôi phải nói, đúng, tôi phải nói rằng ông giống một con ngựa đã thuộc đường về chuồng. Tôi đã nghĩ rằng chúng ta cần ít nhất bốn ngày nữa để là xong chỗ này, vậy mà bây giờ, chỉ trong hai tiếng đồng hồ, chúng ta đã giải quyết tất. Có phải hình ảnh những xấp bạc sắp lĩnh đã mang lại cảm hứng cho ông đấy chẳng?"

Tôi không ghét Pasetti, dù hắn có cái vẻ tầm thường, trì độn đến mức khó tin và giữa hai chúng tôi, đã phát sinh một mối quan hệ đúng mực, hắn, một kẻ nghèo tưởng tượng kém khí lực nhưng biết được những hạn chế của mình, và tính vốn khiêm tốn, còn tôi, một kẻ năng nổ, giàu trí tưởng tượng, nhạy cảm đến mức bệnh hoạn, và đa đoan hệ lụy. Hưởng ứng câu nói đùa của hắn, và bắt chước cái giọng hài hước ấy, tôi đáp "Tất nhiên, ông nói đúng đấy, là vì tiền đấy". Đốt một điếu thuốc, hắn nói tiếp "Nhưng cuộc chơi chưa xong đâu nhé, chúng ta đã làm xong phần chính nhưng vẫn cần phải rà lại toàn bộ đối thoại. Bạn chưa được thanh thoi tận hưởng vinh quang đâu".

Tôi lại không thể không nhận thấy cái khuôn mặt rộng tuếch trong lời nói của hắn, và tôi kín đáo liếc nhìn đồng hồ. Đã gần một giờ trưa. Tôi nói "Không sao, tôi xin sẵn sàng phục vụ để chữa lại những chỗ cần thiết".

Hắn lắc đầu, đáp "Tôi biết công việc của tôi. Tôi sẽ bảo Battista giam đợt tiền cuối cùng của ông lại, cho đến khi ông không chịu đựng được nữa mới thôi".

Để thúc đẩy các cộng sự làm việc, điều đáng ngạc nhiên nơi Pasetti là hắn có cái lối riêng của hắn, hài hước mà vẫn quyền uy. Hắn biết vừa khen ngợi vừa khiển trách, vừa tâng bốc vừa chê bai, vừa van nài

vừa ép buộc. Và theo đường hướng như vậy, hẳn có thể được xem như là một đạo diễn giỏi, vì trong công việc của một người đạo diễn, đến hai phần ba là có một hiểu biết sâu sắc để khiến kẻ khác làm theo mệnh lệnh của mình. Như thường lệ, tôi lại phải van nài hẳn "Không, ông cứ nói với ông ta trả đủ cho tôi đi, tôi hứa với ông là sẽ sẵn sàng phục vụ hoàn chỉnh bất cứ đoạn nào ông thấy cần".

"Nhưng ông làm gì với số tiền ấy kia chứ?" hẳn hỏi, pha trò một cách vụng về. "Chẳng bao giờ thấy đủ với ông – mà nào thấy ông có nhân tình, nhân ngãi gì đâu, bài bạc cũng không, con cái cũng không..."

"Tôi cần đóng tiền trả góp cho căn hộ" tôi đáp lại một cách nghiêm túc, mắt nhìn xuống, hơi khó chịu về sự tò mò ít ỏi đó.

"Ông còn phải trả nhiều không?"

"Hầu như toàn bộ số tiền".

"Tôi đánh cá là vợ ông vẫn mê neho ông cho đến khi ông đòi xong hết món nợ này chứ gì. Tôi như nghe bà ấy bảo: Này Ricardo, nhớ đòi hết chỗ tiền còn lại đấy nhé!"

"Vâng, chính vợ tôi đấy" tôi nói dối "Nhưng ông biết đàn bà mà. Nhà cửa đối với họ là điều cực kỳ quan trọng".

"Tôi thừa biết ra rồi" hẳn bắt đầu nói về vợ hẳn, vốn giống hẳn như đúc, và là người mà hẳn xem như một tạo vật kỳ quặc, đồng đánh, đồng bóng, tóm lại, một người đàn bà, đúng theo nguyên nghĩa. Tôi tỏ vẻ chăm chú nghe, bụng vẫn nghĩ đến chuyện khác. Cuối cùng, hẳn kết luận một cách rất bất ngờ "Mọi việc vẫn tốt đẹp đây...nhưng tôi biết các nhà viết kịch bản các ông, các ông cùng một rập cả. Vừa nhận xong tiền là các ông biến, khó lòng mà gặp lại các ông. Không, không, tôi sẽ bảo Battista giam tiền của ông lại!"

"Tôi van ông đấy, ông Pasetti ạ, xin ông cứ làm như tôi xin ông đi!"

"Được rồi, để tôi xem lại, nhưng đừng có tin tưởng quá đấy".

Tôi lại liếc trộm đồng hồ. Tôi đã cho hẳn cơ hội để tỏ rõ quyền uy, và cá đã cắn câu, tôi có thể ra về được rồi. Tôi mở lời "Tốt, tôi rằng vui mừng đã hoàn tất công việc này, hay đúng hơn, phần chính của công việc như ông nói. Bây giờ có lẽ tôi ra về được rồi".

Pasetti kêu lên, theo cái cách hào hứng, sôi nổi của hẳn "Chưa đâu, chưa đâu. Chúng ta còn phải uống mừng thành công của cuốn phim đã chứ. Phải đấy, bắt buộc đấy. Không phải cứ xong kịch bản là ông có thể rút đẹp như vậy được đâu!"

Tôi đành bậm bụng trả lời "Nếu chỉ là vài ly thôi, tôi xin đồng ý".

"Vậy thì, mời bạn đi theo lối này. Nhà tôi hẳn rất vui lòng chạm ly cùng chúng ta đấy".

Tôi theo hẳn, bước ra khỏi phòng làm việc, đi dọc theo một hành lang dài và hẹp, trần trụi, quét vôi trắng, sức nức mùi nấu nướng và áo quần trẻ em. Hẳn đi trước tôi vào phòng khách, gọi với vào

"Luisa, Moteni và anh vừa dựng xong kịch bản. Bọn anh định uống mừng thành công của cuốn phim đây".

Bà Pasetti rời chiếc ghế bành đứng lên và bước đến đón chúng tôi. Bà người nhỏ nhắn, đầu khá lớn, hai giải tóc đen mượt đóng khung hai bên khuôn mặt trái xoan, dài và tái nhợt. Đôi mắt bà lớn, màu nhạt, trông có vẻ vô hồn. Đôi mắt ấy chỉ sinh động lên khi có chồng bà bên cạnh; hơn thế nữa, bà không bao giờ rời mắt khỏi khuôn mặt của chồng, cho dù chỉ trong giây lát thôi, y hệt như một con chó quỳên luyến chủ. Khi không có chồng bên cạnh, đôi mắt của bà thường nhìn xuống, vẻ khiêm tốn phục tùng. Dáng người mảnh dẻ, bà sinh liền bốn đứa con trong vòng bốn năm. Với vẻ vui cười gượng gạo như mọi khi, Pasetti nói "Hôm nay mình uống rượu mừng. anh đi pha cốc tai đây"

"Đừng pha cho em, Gino" bà Pasetti nói "anh biết là em không uống rượu"

"Cứ uống, em ạ".

Tôi ngồixg một chiếc ghế bành bằng gỗ đánh bóng có phủ vải hoa, trước một lò sưởi bằng gạch đỏ và bà Pasetti ngồi ở một cái ghế tương tự phía bên kia. Khi đưa mắt nhìn quanh, tôi nhận thấy phòng

khách này là một bản sao chính xác của chủ nhân nó, với toàn bộ đồ gỗ có bọc vải theo kiểu nông thôn, căn phòng sáng bóng, sạch sẽ và ngăn nắp, nhưng đồng thời, ảm đạm như ngôi nhà một viên kế toán hay thư ký nhà băng tính tỉ mỉ, kỹ lưỡng. Tôi chẳng có việc gì để làm ngoài việc ngồi nhìn quanh vì bà Pasetti tỏ ra chẳng thiết tha gì đến việc chuyện trò với tôi. Bà ngồi đối diện với tôi, mắt nhìn xuống, hai tay đặt trong lòng, hoàn toàn bất động. Trong lúc đó, Pasetti đi về cuối phòng, đến bên một cái tủ cực kỳ xấu xí, một loại bàn hợp giữa máy thu thanh và quầy rượu, hắt cúi xuống hai lần, làm nổi bật cái dáng khăng khiu của đôi chân dài, với những cử chỉ cứng ngắc, lấy ra hai chai rượu, một chai vermouth và một chai gin, ba chiếc ly và một bình lắc rượu. Hắn đặt tất cả trên một chiếc khay, mang đến đặt lên chiếc bàn con trước lò sưởi. Tôi nhận thấy cả hai chai rượu đều còn dấu khăn và còn đầy nguyên, rõ ràng chẳng mấy khi Pasetti tự cho phép mình thưởng thức cái món rượu mà hắn sắp pha cho chúng tôi. Cái bình lắc rượu còn mới tinh, sáng ngời. Pasetti bảo là hắn đi kiếm nước đá và bước ra ngoài.

Chúng tôi ngồi im lặng trong một lúc lâu, đoạn, để cho có chuyện nói, tôi lên tiếng "Cuối cùng, chúng tôi cũng hoàn tất kịch bản".

Không ngẩng nhìn lên, bà Pasetti đáp "Vâng, Gino cũng nói thế".

"Tôi tin chắc rằng kịch bản ấy sẽ được dựng thành một phim hay đấy".

"Tôi cũng tin thế, nếu không, Gino đã không nhận lời làm đạo diễn".

"Bà có biết cốt truyện không?"

"Có, Gino có kể cho tôi biết".

"Bà có thích không?"

"Gino thích, vậy, tôi cũng thích chứ"

"Hai ông bà luôn luôn đồng ý với nhau chứ?"

"Gino và tôi ấy à? Vâng, luôn luôn là như vậy".

"Vậy trong hai người, ai là người chỉ huy?"

"Tất nhiên là Gino rồi"

Tôi để ý thấy bà Pasetti cố gò ép để nhắc đến tên Gino mỗi lần mở miệng nói. Tôi nói năng thoải mái và bông lơn bao nhiêu thì bà lại nghiêm trang bấy nhiêu. Đoạn, Pasetti bước vào với xô đá và nói "Bà nhà gọi ông đấy, Ricardo ạ".

Chẳng vì một lý do rõ rệt nào, bỗng dưng tôi cảm thấy tim tôi se lại khi chợt nhớ tới nỗi bất hạnh triền miên của mình. Một cách máy móc, tôi đứng lên và dợm bước ra cửa thì Pasetti nói thêm "Điện thoại ở trong bếp, nhưng nếu muốn, ông có thể nói ở đây cũng được".

Điện thoại nằm trong một chiếc tủ nhỏ bên cạnh lò sưởi. Tôi nhắc ông nghe và nghe giọng Emilia "Em rất tiếc, nhưng trưa nay, anh phải đi ăn đâu đó ở ngoài thôi, em phải về nhà mẹ".

"Nhưng sao em không cho anh biết trước?"

"Em không muốn quấy rầy anh trong lúc anh đang làm việc".

"Được thôi, anh đi ăn ở tiệm vậy".

"Chiều nay chúng mình sẽ gặp nhau lại, anh nhé"

Emilia cúp máy, và tôi bước về lại bên Pasetti. "Ricardo", hắn nói ngay lập tức "Ông không ăn cơm trưa ở nhà phải không?"

"Không, tôi đi ăn tiệm".

"Nào, ở lại dùng bữa với chúng tôi, có gì ăn nấy, tất nhiên, nhưng chúng tôi vui lắm đấy".

Một cảm giác chán chường tràn ngập lòng tôi khi nghĩ đến nỗi phải đi ăn thui thui một mình ở tiệm, có lẽ vì tôi đang háo hức định thông báo cho Emilia biết về việc vừa hoàn tất kịch bản. Lẽ ra, tôi cũng không nên làm như thế, vì, như đã nói, nàng chẳng hề quan tâm đến những gì tôi làm, nhưng có lẽ điều đó đã từng là thói quen trước đây của tôi. Lời mời của Pasetti làm tôi vui thích và tôi đã nhận lời gần

nghĩa với lòng biết ơn. Trong lúc đó, Pasetti đã khui hai chai rượu, và với cung cách của một dược sĩ cân đo các liều lượng thuốc men hơn là của một tay sành rượu, hắn rót rượu gin và rượu vermouth vào một cái bình đồng rồi mới chuyên hết vào trong cái bình lắc. Bà Pasetti, như thường lệ, không rời mắt khỏi chồng. Sau cùng, khi Pasetti đã lắc kỹ cái món cốc tai ấy, và chuẩn bị rót ra ly, bà nói "Cho em đúng một giọt thôi. Và cả anh nữa, Gino ạ, đừng uống nhiều quá, có hại đấy".

"Nhưng có phải ngày nào cũng hoàn tất một kịch bản đâu?"

Hắn rót đầy hai ly, trong chiếc thứ ba, hắn rót một tí, theo lời yêu cầu của bà vợ. Cả ba chúng tôi cầm ly và nâng lên chúc mừng "Chúc mừng một trăm kịch bản như thế này nữa!" Pasetti nói. Hắn chỉ nhúng môi vào ly rượu rồi đặt lại xuống bàn. Tôi uống một hơi cạn ly của tôi. Bà Pasetti nhăm từng hớp một, đoạn đứng dậy "Tôi phải xuống xem anh bếp cho chúng ta ăn cái gì đây... Xin mạn phép ông"

Bà Pasetti bước ra, Pasetti ngồi vào chiếc ghế phủ vải hoa của vợ và chúng tôi bắt đầu tán gẫu. Hay đúng hơn, chính hắn nói, nhiều nhất là về kịch bản, và tôi lắng nghe, biểu lộ sự tán thưởng bằng vài câu khe khẽ, ít cái gật đầu, và bằng cách uống rượu. Ly của Pasetti luôn còn nguyên, hầu như chưa hết một nửa, phần tôi, tôi đã ba lần cạn ly. Chẳng rõ vì sao, tôi bỗng dưng cảm thấy khốn khổ và tôi uống với hy vọng cơn chênh choáng sẽ xua tan cái cảm giác ấy đi. Nhưng tử lượng của tôi vốn cao và món cốc tai của Pasetti quá nhẹ và pha quá nhiều nước. Vì vậy, ba hay bốn ly đó chẳng có hiệu quả gì khác, mà chỉ làm tăng thêm cảm giác đau khổ của tôi. Tôi tự hỏi "Sao ta khốn khổ thế này?" và tôi chợt nhớ ra rằng mỗi đầu đầu tiên mới cách đây không lâu là giọng nói của Emilia tôi vừa nghe qua điện thoại, lạnh lùng, chừng mực, lãnh đạm và nhất là khác biệt bao so với cái tên gọi Gino thần bí trong các câu nói của bà Pasetti. Nhưng tôi không thể phân tích một cách cặn kẽ hơn những ý tưởng của tôi vì bà Pasetti đã xuất hiện ở cửa và mời chúng tôi qua phòng ăn.

Phòng ăn của Pasetti cũng giống như văn phòng và phòng khách của hắn, ngăn nắp, rẻ tiền, đồ đạc bằng gỗ đánh bóng đom đống, bộ đồ ăn bằng đất sành tô màu, chai lọ, ly tách bằng thủy tinh dày màu xanh, khăn bàn và khăn ăn bằng vải gai không hồ. Chúng tôi ngồi ăn trong căn phòng bé tí mà cái bàn ăn gần như chiếm hết chỗ, đến nỗi mỗi lần bùng thêm món ăn, người hầu gái không tránh khỏi làm phiền người này hoặc người khác. Chúng tôi bắt đầu yên lặng ăn, làm như không quan tâm đến điều đó. Người hầu gái bắt đầu thay các món ăn và, để khơi lại câu chuyện, tôi hỏi Pasetti vài câu về các dự tính tương lai của hắn. Hắn trả lời tôi bằng cái giọng lạnh lùng, tỉ mỉ, nhạt nhẽo như thường lệ. Trong cái giọng nói đó, tính khiêm tốn và trí tưởng tượng nghèo nàn dường như làm hắn phải cân nhắc từng từ ngữ hay từng thay đổi nhỏ nhất của giọng nói. Tôi lại ngồi im, không biết nói gì thêm bởi vì tôi cũng chẳng quan tâm gì đến những dự tính tương lai của Pasetti, hoặc nếu có chẳng nữa, thì cái giọng nói tẻ nhạt đều đặn của hắn đủ làm cho tất cả trở nên chán ngắt. Nhưng trong lúc tôi đưa mắt lơ đãng, buồn chán nhìn hết vật này đến vật khác, cái nhìn của tôi bỗng dừng lại nơi khuôn mặt của bà vợ Pasetti, bà ta cũng đang lắng nghe, tay đỡ lấy cằm và đôi mắt, như thường lệ, vẫn dán chặt vào người chồng. Khi nhìn vào khuôn mặt bà, tôi bỗng kinh ngạc về nét biểu lộ qua đôi mắt của bà – tình tứ, cảm động, một pha trộn giữa sự khúm núm thần phục và lòng biết ơn không bờ bến, lòng say đắm về thể chất và về nhút nhát u buồn. Nét biểu lộ ấy làm tôi kinh ngạc, phần nào vì cái cảm xúc đang sau sự biểu lộ ấy đối với tôi quả thật rất huyền bí. Pasetti vốn nhạt nhẽo, gầy gò, tầm thường đến thế và rõ ràng là thiếu những điểm có thể làm vui lòng một người đàn bà, lại là đối tượng của một sự quan tâm ân cần đến thế. Tôi tự nhủ rằng mọi tên đàn ông cuối cùng đều tìm được người đàn bà đánh giá hắn cao và yêu hắn. Đánh giá những cảm xúc của người khác trên cơ sở những cảm xúc của riêng mình là một sai lầm, và tôi cảm thấy có thiện cảm với bà Pasetti, với lòng tận tụy của bà đối với người đàn ông của đời mình và tôi thấy mãn nguyện cho Pasetti là người, như tôi đã nói, đã mang lại cho tôi một tình bạn khá mĩa mai, bất chấp cái tầm thường trong tính cách của hắn. Nhưng bất chợt, khi tôi vừa quay đi nhìn nơi khác, tôi bỗng sững người vì một ý tưởng không biết xuất phát từ đâu, hay đúng hơn, từ một nhận thức

rất đột ngột "Trong đôi mắt này là cả một môi trường trọn vẹn của người phụ nữ này cho chồng mình... Hẳn ta hài lòng về chính bản thân hẳn và về công việc hẳn làm, bởi vì vợ hẳn yêu hẳn. Nhưng với tôi, đã qua từ lâu lắm rồi một nét biểu lộ như thế trong ánh mắt của Emilia. Emilia không yêu tôi, nàng không yêu tôi nữa".

Ý tưởng đó khơi dậy trong tôi một nỗi đau thầm kín, tôi có cảm giác như bị một cú choáng mạnh, đến nỗi mặt tôi nhăn dúm lại và bà Pasetti lo ngại hỏi phải chăng tôi ăn phải một miếng thịt quá dai. Tôi trấn an bà, thịt rất mềm. Trong lúc đó, làm ra vẻ vẫn lắng nghe Pasetti liên tục nói về những dự tính tương lai của hẳn, tôi thậm chí cố gắng phân tích cảm giác đau đớn đầu tiên đó, vừa buốt nhói vừa khó hiểu. Đoạn, tôi chợt hiểu rằng, đã từ một tháng nay, tôi tìm mọi cách tập cho quen với tình huống khó chịu ấy, nhưng thật ra, tôi đã không đạt được ý muốn, tôi không thể sống bên cạnh Emilia đã hết yêu tôi, và với cái công việc mà, vì Emilia không còn yêu tôi nữa, tôi không còn ham thích nữa. Và tôi bất chợt tự nhủ "Ta không thể tiếp tục mãi như thế này, ta cần nghe Emilia giải thích rõ ràng, một lần cho xong hết...Nếu cần thiết, ta sẽ chia tay nàng và bỏ ngang công việc..."

Tuy nhiên mặc dù nghĩ đến những điều đó với một quyết tâm tuyệt vọng, tôi hiểu rằng tôi không thể nào tin tưởng vào những điều đó, trên thực tế, tôi vẫn chưa chịu tin hẳn rằng Emilia không còn yêu tôi nữa, cũng như tôi không có đủ can đảm để xa nàng, bỏ ngang công việc làm phim và trở lại với cuộc sống độc thân thui thủi. Nói cách khác, tôi có cái cảm giác ngờ vực đau đớn hoàn toàn mới lạ khi thấy mình đối mặt với một sự kiện mà trong tâm trí tôi, tôi đã cảm thấy là rất rõ ràng, không còn nghi ngờ gì nữa. Vì sao Emilia không còn yêu tôi nữa và thái độ lạnh nhạt đó của nàng đã dần diễn ra như thế nào? Tình thật, tôi đã có thể tin rằng Emilia không yêu tôi nữa, nhưng tôi không biết tại sao và sự tình đã xảy ra theo những dun dui nào. Và để biết chắc hoàn toàn, tôi cần được Emilia giải thích cặn kẽ, tôi phải tìm tòi, xem xét. Tôi phải khoắng lưỡi dao điều tra tàn nhẫn vào sâu trong vết thương mấy lâu nay tôi cố tình làm ngo, xem như không biết đến. Ý tưởng này làm tôi sợ hãi, nhưng tôi hiểu rằng chỉ sau khi đạt đến cái đích chua xót sau cùng ấy của cuộc tìm hiểu, may ra tôi mới có đủ can đảm để chia tay với Emilia, như thoát tiên, tâm trí nào nề của tôi đã thôi thúc.

Trong lúc đó, tôi vẫn tiếp tục ăn, uống và lắng nghe Pasetti nói, nhưng hầu như không biết mình đang làm gì. Cuối cùng, bữa ăn chấm dứt. Chúng tôi quay lại phòng khách, tôi lại phải chịu đựng những thủ tục linh tinh khuôn sáo: cà phê với một hay hai viên đường, ly rượu mùi với lời từ chối chiếu lệ, cuộc chuyện trò vớ vẩn qua giờ. Sau cùng, thấy đã đến lúc có thể cáo từ mà không ra vẻ vội vã quá, tôi đứng dậy. Nhưng chính vào lúc đó, đứa con gái lớn của Pasetti được bà vú ẵm vào chào bố mẹ trước khi đi dạo mát. Đó là một đứa bé tóc đen, da tái xanh với đôi mắt lớn, thuộc loại bé con rất bình thường, như bố mẹ của em vậy. Tôi nhớ lại lúc ngắm nhìn cảnh cô bé chìa má ra để được mẹ hôn, tôi chợt nghĩ "Ta sẽ không bao giờ có được cái hạnh phúc ấy, Emilia và ta sẽ chẳng bao giờ có được một mụn con". Và sau đó, một ý tưởng khác hiện ra càng cay đắng hơn "Cái cảnh này mới hèn hạ, tầm thường làm sao. Ta đang giẫm phải vết chân của những người chồng không được vợ yêu và ganh tị với một cặp vợ chồng rất tầm thường đang nung nịu con cái...đúng như mọi người chồng tầm thường nào khác ở vào vị trí của ta". Ý tưởng đau đớn đó làm phát sinh trong tôi một cảm giác bức bối trước cảnh âu yếm tôi đang chứng kiến. Một cách đột ngột, tôi lên tiếng cáo từ, Pasetti tiễn tôi ra cửa, miệng cắn chặt chiếc tẩu. Tôi có cảm giác là sự rút lui vội vã của tôi làm vợ chồng hẳn ngạc nhiên và bất bình, có lẽ bà mong tôi nán lại để tán thưởng màn biểu lộ tình mẫu tử cảm động của bà.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 7

Tôi không bận việc gì khác cho đến bốn giờ chiều, như vậy, tôi còn được rảnh rỗi trong một tiếng rưỡi nữa và khi ra đến phố, theo bản năng, tôi rảo bước về nhà. Tôi biết rằng vào giờ này, Emilia không có ở nhà vì nàng đã về dùng bữa trưa với mẹ, nhưng lòng tràn ngập chán chường và hoang mang, bối rối, tôi hầu như hy vọng sự thật không phải như thế và tôi sẽ gặp nàng ở nhà. Trong trường hợp này, tôi tự nhủ, tôi sẽ thu hết can đảm để nói với nàng một cách trung thực, van nài nàng giải thích mọi chuyện một cách dứt khoát. Tôi biết rằng sự giải thích này sẽ định đoạt không những mối quan hệ giữa Emilia và tôi mà còn cả công việc của tôi nữa. Giờ đây sau những dùng dằng chẳng đến đâu, sau những trò giả dối đáng thương, tôi thấy chẳng thà phải chịu bất kỳ tai họa nào còn hơn kéo dài tình trạng bây giờ đã quá rõ ràng một cách chua xót và ngày càng khó kham nổi. Có lẽ tôi buộc phải chia tay với Emilia và từ chối kịch bản thứ hai của Battista, như vậy tốt hơn. Sự thật có là thế nào đi nữa, đối với tôi bây giờ vẫn còn hơn là cái tình trạng mập mờ, đón hèn của tôi, với sự giả dối ở một phía, phía bên Emilia và sự tủi thương ở phía kia, phía bên tôi. Bước về gần đến nhà, tôi bỗng dừng dậm ra bối rối, chắc chắn Emilia không có mặt ở nhà và trong căn hộ mới bây giờ đây đối với tôi trở nên vừa xa lạ vừa thù nghịch, có lẽ tôi lại càng cảm thấy cô đơn và đau khổ hơn là giữa đám đông. Tôi bị cám dỗ bởi ý tưởng quay trở lại, ngồi cho hết tiếng rưỡi đồng hồ ấy trong một quán cà phê. Nhưng bỗng nhiên, một cách may mắn kỳ diệu, tôi chợt nhớ ra là ngày hôm trước, tôi có hẹn với Battista có mặt ở nhà vào giờ này để đợi nghe hắn gọi đến hẹn gặp. Đây hẳn là một cuộc hẹn quan trọng, vì Battista sẽ nói với tôi về kịch bản mới, và cụ thể hoá những đề nghị của hắn và giới thiệu tôi với viên đạo diễn, vì vậy, tôi đã hứa chắc với hắn là tôi sẽ có mặt ở nhà vào giờ đó, như thường lệ của tôi. Đúng ra, tôi vẫn có thể gọi cho Battista từ ở quán cà phê nhưng trước hết tôi không chắc gặp hắn ở nhà vì Battista hay đi ăn tiệm, và thêm nữa, như tôi tự nhủ, trong tâm trạng rối bời của tôi, tôi cần một cái cớ để về nhà, và cú điện thoại của Battista đã cho tôi cái cớ đó.

Thế là tôi đi vào phòng tiền sảnh, bước vào buồng thang máy, đóng cửa và nhấn nút lên tầng chót, nơi tôi đang ở. Nhưng trong lúc thang máy đang lên, tôi chợt nghĩ ra là tôi không có quyền chấp nhận cuộc hẹn này, vì tôi chưa dứt khoát có muốn chấp nhận lời đề nghị của Battista hay không, tất cả còn tùy thuộc vào câu trả lời của Emilia, và tôi biết rằng, nếu Emilia tuyên bố rõ ràng với tôi rằng nàng không còn yêu tôi nữa, không những tôi sẽ trả lại kịch bản này mà suốt đời, tôi sẽ không viết một kịch bản nào khác. Tuy nhiên, có lẽ Emilia không có ở nhà và khi Battista gọi đến, tôi vẫn chưa có thể quyết định được sẽ chấp nhận thảo luận lời chào mời của hắn hay không. Giờ đây, trong số những điều phi lý của đời tôi, điều phi lý lớn nhất là cố gắng dàn xếp cho được cuộc thương thảo rồi lại rút lui. Ý tưởng đó làm tôi nổi giận như muốn điên dại, và ngay lập tức, tôi dùng thang máy, bấm nút đi xuống tầng trệt lại. Tôi tự nhủ tốt hơn nên lánh mặt khi Battista gọi đến. Sau đó, cũng nội trong chiều nay, tôi sẽ có câu trả lời của Emilia và tùy theo đó, ngày mai tôi sẽ cho nhà sản xuất biết quyết định của tôi. Thang máy vẫn tiếp tục đi xuống và qua cửa kính, tôi nhìn những tầng lầu lần lượt theo nhau vút lên, cái nhìn của tôi trông tuyệt vọng như cái nhìn của con cá trông thấy mực nước trong bồn đang dần dần hạ xuống. Sau cùng, thang máy dừng lại và tôi chuẩn bị mở cửa bước ra. Bỗng nhiên, một ý nghĩ mới lóe lên làm

tôi dùng tay mở cửa. Đành rằng quyết định của tôi về công việc mới với Battista phụ thuộc vào cuộc bàn cãi với Emilia, biết đâu, chiều nay Emilia lại thú thật với tôi rằng nàng vẫn yêu tôi, và có nên chẳng tôi lại làm phật ý hấn vì thất hứa với hấn và qua đó, mất luôn việc làm hay không? Các nhà sản xuất, qua kinh nghiệm tôi được biết, là những kẻ tính khí bất thường như những bạo chúa. Một trục trặc kiểu này có thể làm hấn đổi ý và chọn một tay viết kịch bản khác. Những ý tưởng này rượt đuổi theo nhau vun vút trong cái đầu nhức như búa bổ của tôi, làm tôi khổ sở, và thật tình, tôi tự cảm thấy là một kẻ bất hạnh, giằng xé giữa lòng vị kỷ và tình yêu, không thể lựa chọn hoặc quyết định được cái gì. Và tôi không biết tôi còn ở lại trong thang máy đến bao giờ, nếu không có một thiếu phụ trẻ hai tay khệ nệ mang xách bỗng nhiên mở tung cửa ra. Nàng kêu lên một tiếng sợ hãi khi phát hiện ra tôi đang đứng trong thang máy, im lìm như pho tượng trước mặt nàng, đoạn, trấn tĩnh lại, nàng bước vào, hỏi tôi đi đến tầng nào và tôi nói cho nàng biết tầng lầu của tôi. "Tôi lên tầng hai", nàng nói và nhấn nút, thang máy lại vút lên lại.

Lên đến tầng chót của mình, tôi thật sự cảm thấy nhẹ nhõm và đồng thời tôi tự hỏi "Ta đang ở trong tình trạng nào vậy? Sao ta lại suy sụp đến thế? Ta đã xuống đến mức nào?" Với những câu hỏi như vậy trong tri, tôi bước vào căn hộ, đóng cửa và bước vào phòng khách. Và ở đó, tôi trông thấy Emilia trong chiếc áo khoác mặc ở nhà, nằm dài trên ghế xô pha, tay cầm một tờ tạp chí. Bên cạnh chiếc ghế là một cái bàn nhỏ trên đó còn dễ dàng trông thấy những chiếc đĩa nhỏ và các thức ăn thừa của một bữa ăn trưa. Emilia không đi đâu cả, nàng không đến dùng bữa trưa với mẹ nàng, nói tóm lại, nàng đã nói dối tôi.

Sự bối rối hấn hiện rõ trên mặt tôi, đến nỗi Emilia nhìn tôi và hỏi "Anh sao thế? Có chuyện gì thế?" "Thế không phải là em về dùng bữa trưa với mẹ em à?" tôi hỏi, giọng khô khốc "Quái, sao em lại ăn ở nhà? Em chẳng đã bảo với anh rằng em về ăn với mẹ cơ mà?"

"Sau đó, mẹ gọi lại bảo là không được" nàng trả lời một cách bình thản.

"Vậy sao em lại không cho anh biết?"

"Mãi đến phút chót mẹ mới gọi lại báo là không được. Em nghĩ anh đã rời nhà Pasetti".

Bỗng nhiên – vài vì sao, tôi chẳng nói được – tôi tin chắc rằng nàng đã nói dối. Nhưng vì không trưng ra được một bằng cứ nào, cho nàng cũng như cho chính tôi, tôi im lặng và đến ngồi xuống chiếc ghế xô pha. Sau một lát, vừa lật các trang báo, và không nhìn tôi, nàng hỏi "Thế còn anh, anh đã làm những gì nào?"

"Nhà Pasetti mời anh ở lại với họ".

Vào đúng lúc đó, chuông điện thoại reo. Tôi nghĩ "Chắc Battista. Bây giờ ta sẽ báo cho hấn biết là ta sẽ không viết kịch bản cho hấn nữa. Ta sẽ tung hê hết. Rõ ràng là mẹ đàn bà này chẳng cho ta lấy một chút tình yêu nào cả". Emilia, với vẻ uể oải thường lệ, bảo tôi "Anh lại xem thử đi, chắc ai gọi anh đây". Tôi đứng dậy và đi ra.

Điện thoại đặt ở phòng ngủ, trên chiếc bàn con cạnh giường. Trước khi nhắc ống nghe, tôi nhìn lên giường, trông thấy chiếc gối cô đơn nằm ở giữa và thấy lòng đanh lại, mọi chuyện đã chấm dứt, và tôi sẽ từ chối kịch bản và chia tay với Emilia. Tôi nhắc máy, nhưng thay vì nghe thấy Battista, tôi nghe tiếng mẹ vợ tôi. Bà hỏi "Ricardo, có Emilia đây không?" Hầu như không nghĩ ngợi, tôi đáp ngay "Không ạ, cô ấy không có ở nhà. Cô ấy bảo là về dùng bữa trưa với mẹ cơ mà. Cô ấy đi rồi, con tưởng cô ấy ở bên mẹ chứ?" "Ồ kìa, tôi đã gọi lại bảo cho cô ấy biết là tôi không thể đón cô ấy về được hôm nay, người hầu nghỉ việc". Bà mẹ vợ tôi tỏ ra rất kinh ngạc. Tôi ngẩng nhìn lên và qua khung cửa vẫn còn để mở, tôi trông thấy Emilia nằm trên ghế nhìn tôi chăm chú, không hấn tràn đầy ngạc nhiên mà là một môi ác cảm thâm lạnh, một sự khinh bỉ lạnh lùng. Tôi hiểu ra rằng giữa hai chúng tôi, bây giờ tôi là kẻ nói dối và nàng biết vì sao tôi làm như thế. Vì vậy, tôi lấp bấp mấy tiếng chào, và bỗng nhiên, như để chữa lại lỗi lầm của mình, tôi kêu lớn "Không, mẹ hãy đợi một tí, Emilia vừa về kia. Con gọi

cô ấy lại cho mẹ nhé". Tôi vẫy tay gọi Emilia, Emilia đứng dậy, bước qua căn phòng, đầu cúi thấp và cầm lấy ống nghe trên tay tôi, không nói một lời cảm ơn và cũng không nhìn tôi. Tôi bước ra và nàng phác một cử chỉ nóng nảy, như bảo tôi đóng cửa lại. Tôi làm theo lời nàng, và, tâm trí hoàn toàn hỗn loạn, tôi ngồi xuống đi vắng, chờ đợi. Emilia nói chuyện rất lâu và trong nỗi bồn chồn đau đớn lẫn lo ngại của mình, tôi cảm thấy nàng làm thế là có chủ đích. Nhưng tôi biết, nàng luôn luôn nói chuyện với mẹ rất lâu như vậy. Nàng rất quyến luyến với mẹ, bà là một goá phụ và sống chỉ một mình và Emilia vẫn xem bà như là người để giải bày tâm sự. Sau cùng, cửa mở và Emilia bước ra. Tôi ngồi im lặng, bất động và qua vẻ mặt cau có bất thường của nàng, tôi biết nàng đang rất cáu giận tôi. và quả thật, vừa thu nhặt bát đĩa trên chiếc bàn con, nàng nói liền "Anh có điên không? Vì cái quái gì mà anh bảo với mẹ rằng tôi đi vắng?" Cảm thấy bị xúc phạm bởi giọng nói của nàng, tôi không đáp. "Để xem tôi có nói thật không chứ gì?" nàng tiếp tục "Để xem có phải mẹ tôi có báo cho tôi biết là không thể đón tôi về ăn trưa chẳng?"

Tôi gắng giọng trả lời "Có thể đúng như vậy".

"Vậy thì vui lòng đừng bao giờ làm lại một việc như vậy. Tôi nói sự thật, tôi chẳng có điều gì phải giấu anh, tôi không chịu được những chuyện như vậy".

Nàng nói những từ này với giọng dứt khoát và bùng lầy chiếc khay, đi ra khỏi phòng.

Còn lại một mình, tôi nhận thấy được cái cảm giác cay đắng của chiến thắng. Vậy là đã rõ, Emilia không còn yêu tôi nữa. Ngày xưa, nàng không nói với tôi theo cách như vậy. Ngày xưa, hẳn nàng đã nói với tôi, nửa diu dàng, nửa ngạc nhiên một cách thú vị "Có lẽ anh nghĩ rằng em nói dối?" đoạn, có lẽ nàng đã cười lớn, như cười một sự nhầm lẫn trẻ con, có thể dễ dàng tha thứ, và cuối cùng, có thể nàng còn tỏ ra hãnh diện "Trời ơi! Anh không ghen đấy chứ? Thế thì anh chẳng biết rằng em chẳng gặp ai ngoài anh hay sao?" Mọi chuyện hẳn có thể chấm dứt bằng một cái hôn đầy tình mẫu tử, hoặc những vuốt ve trên trán tôi, như thể để xua đi mọi lo nghĩ. Nhưng cũng ngày xưa, đúng là tôi không hề nghĩ đến chuyện canh chừng nàng, lại càng không nghĩ đến việc nghi ngờ những gì nàng nói. Mọi việc đã thay đổi, nàng, trong tình yêu của nàng, và tôi, trong tình yêu của tôi. VÀ mọi điều bắt đầu thay đổi theo hướng xấu đi, một cách chắc chắn, vô phương cứu chữa. Nhưng con người vẫn hay hy vọng, cho dù đã biết chắc rằng không còn có gì để mà hy vọng. Tôi đã có một bằng chứng rõ rệt là Emilia không còn yêu tôi, tuy nhiên, tôi vẫn giữ một chút ngờ vực – hay đúng hơn – một chút hy vọng rằng có lẽ tôi đã vội vã gán một ý nghĩa quan trọng cho một sự việc nhỏ nhoi vốn không là gì cả. Ngay tức thì, tôi tự nhủ không được hấp tấp, mà phải buộc Emilia tự nói ra rằng nàng không yêu tôi nữa, và chỉ có Emilia mới có thể cho tôi những bằng chứng mà tôi vẫn chưa tìm ra được. Những ý tưởng này theo nhau vụt thoáng qua trí tôi trong lúc tôi vẫn còn ngồi trên đi vắng, mắt nhìn vào khoảng không. Đoạn, cửa lại mở ra và Emilia bước vào.

Nàng đến nằm xuống trên chiếc xô pha sau lưng tôi, tay với lấy một tờ tạp chí. Không quay người lại, tôi nói "Lát nữa đây, Battista sẽ gọi lại đề nghị anh viết cho hắn một kịch bản khác, một kịch bản rất quan trọng".

"Vậy thì anh hài lòng quá chứ gì" Nàng nói, giọng rất thản nhiên.

"Với kịch bản này anh sẽ có rất nhiều tiền... đủ để trả hai đợt tiền cho căn hộ".

Lần này nàng không nói gì. Tôi tiếp tục "Kịch bản này còn quan trọng cho anh hơn nữa ở chỗ nếu anh nhận lần này, anh sẽ còn nhiều lần khác về sau nữa... đây là một phim vĩ đại".

Cuối cùng thì nàng cũng lên tiếng, với cái giọng thư thái của người đang đọc sách và nói mà không cần ngắt đầu lên "Phim gì thế?"

"Anh không biết", tôi đáp. Trong một lát, tôi ngồi im và rồi, bằng giọng ra vẻ quan trọng, tôi thêm

"Nhưng anh đã quyết định từ chối công việc này".

"Tại sao thế?" giọng nàng vẫn thản nhiên, lãnh đạm.

Tôi đứng dậy, bước đến ngồi xuống trước mặt Emilia. Nàng đang cầm tờ tạp chí, nhưng khi thấy tôi ngồi xuống trước mặt, nàng hạ tờ báo xuống và nhìn tôi. Tôi nói với tất cả chân thành của lòng mình "Tại sao? Tại vì như em đã biết, anh ghét công việc này, và anh chỉ làm nó vì tình yêu của em, để trả tiền cho căn hộ này mà em rất thích, hoặc dường như vậy. Nhưng bây giờ, anh biết chắc rằng em không yêu anh nữa, mọi việc đều trở nên vô ích". Nàng mở lớn đôi mắt nhìn tôi nhưng không nói gì. Tôi nói tiếp "Em không còn yêu anh chút nào nữa, vậy thì anh sẽ bỏ hết các công việc này. Về phần căn hộ... à, anh sẽ cầm hoặc bán đi. Vấn đề là anh không thể tiếp tục sống như thế này nữa, và anh nghĩ đã đến lúc nói với em điều này. Bây giờ em biết rõ rồi đấy, trong chốc lát, Battista sẽ gọi lại và anh sẽ bảo với hắn cút đi". Bây giờ, tôi đã nói ra và giây phút mà Emilia phải giải thích mọi chuyện cho tôi, cái giây phút mà tôi vừa mong muốn vừa e sợ ấy, đã đến. Ý nghĩ đó làm tôi thấy nhẹ người và tôi nhìn Emilia với một sự trung thực mới mẻ, chờ đợi câu trả lời của nàng. Nàng im lặng một lát trước khi trả lời tôi. Rõ ràng là những lời tuyên bố thẳng thừng của tôi đã làm nàng ngạc nhiên. Cuối cùng, một cách thận trọng, hay đúng hơn, để kéo dài thời gian, nàng hỏi "Điều gì làm anh nghĩ rằng em không yêu anh nữa?"

"Tất cả", tôi sôi nổi đáp lại.

"Chẳng hạn là cái gì nào?"

"Nhưng trước tiên, em hãy nói cho anh biết điều anh nói là đúng hay sai?"

Emilia vẫn khẳng khái "Không, anh phải nói trước điều gì làm anh nghĩ như vậy đã".

"Tất cả", tôi lập lại. "Cách em nói chuyện với anh, cách em nhìn anh. Tất cả mọi thứ. Cách đây một tháng, em còn khẳng khái đòi ngủ riêng nữa. Trước kia, đâu có thế?"

Emilia nhìn tôi, do dự, và đột nhiên, mắt nàng bừng lên tia sáng của một quyết định. Tôi nghĩ chính vào lúc đó nàng đã chọn một thái độ ứng xử với tôi, một thái độ không thể lung lạc, cho dù tôi có nói hay làm gì đi nữa. Sau hết, nàng nhẹ nhàng đáp lại "Nhưng em dám chắc với anh, em thề với anh. Em không thể ngủ với những cánh cửa mở bung ra hết được. Em cần bóng tối và yên lặng. em thề như thế".

"Nhưng anh đã đề nghị đóng hết cửa lại rồi mà".

"Vâng," nàng do dự. "Nhưng, em không biết em có nên nói cho anh biết là khi ngủ, anh đâu có giữ được im lặng?"

"Em muốn nói cái gì thế?"

"Anh ngáy" nàng mỉm cười yếu ớt và tiếp tục "Hàng đêm, anh vẫn thường làm em thức giấc...đó là lý do em quyết định ngủ riêng một mình".

Tôi có phần nào chùng hững về cái chuyện ngáy này, điều mà tôi không biết, và hơn nữa, cho là khó tin. Tôi đã ngủ với nhiều phụ nữ khác và chưa có ai cho tôi biết là tôi ngáy. "Vả lại," tôi nói "anh biết rằng em không yêu anh, vì một người vợ yêu chồng" tôi ngập ngừng, hóm cảm thấy xấu hổ "hắn không làm tình theo kiểu của em với anh, nhất là vào khoảng thời gian gần đây".

Ngay lập tức, nàng phản đối một cách cáu kỉnh và sùng sục "Thật em không biết anh muốn cái gì nữa! Mỗi lần anh muốn thì chúng ta làm ngay đấy thôi. Đã có khi nào em từ chối anh chưa?"

Tôi biết trong hai chúng tôi, khi đề cập đến những vấn đề thầm kín như thế này, chính tôi luôn là kẻ e dè, sùng sục và lúng túng. Emilia, vốn thường kín đáo và đúng mực, ngược lại, trong những trường hợp này, lại mất hết mọi vẻ e lệ hay ngượng ngập. Thật vậy, theo cái cách làm tôi phần nào kinh ngạc, đồng thời cảm thấy thú vị, vì quả thật, nghe rất hồn nhiên, trước, trong và sau cuộc làm tình, Emilia thường nói ngay về cuộc vui mà không một mảy may che đậy, với vẻ sùng sục và suông sã làm chính tôi đâm ra bối rối. "Không, em không từ chối...không...nhưng" Tôi lấp bắp.

Nàng nói tiếp, như thể để kết lại "Cứ mỗi lần anh muốn làm tình, chúng ta lại làm ngay. Và đâu phải chỉ có mỗi anh được thoả mãn về chuyện đó? Anh làm tình khá lắm, anh biết rõ thế cơ mà".

"Em nghĩ thế ư?" tôi hỏi, hầu như hãnh diện về điều nàng nói.

"Vâng," nàng đáp một cách khô khan mà không nhìn tôi "Nhưng nếu em không yêu anh, chỉ mỗi một việc anh làm tình giỏi như thế cũng đủ làm em bức mình và tìm cách thoát thác... và đàn bà luôn có có để tránh những việc đó, phải không nào?"

"Đúng" tôi nói "em chấp nhận, em không bao giờ từ chối anh...nhưng cái cách của em yêu không phải là cái cách của một người đang yêu..."

"Vậy cái cách của em, nó như thế nào?"

Lẽ ra, tôi nên trả lời nàng rằng "Cái cách của em là cái cách của một ả đi chiều ý khách hàng, và chỉ mong sao cho chóng xong việc, cái cách của em là như vậy đó". Nhưng do tôn trọng nàng và tự tôn trọng mình, tôi im lặng. Và lại, nói ra làm gì? Nàng sẽ trả lời rằng điều đó không đúng và rất có thể là với sự chính xác sống sượng về chuyên môn, nàng sẽ nhắc lại cho tôi nhớ ra nhiều phần khích ham muốn của nàng, dính dấp tới không biết bao nhiêu điều: khả năng làm tình của tôi, sự háo hức khoái lạc nơi nàng, sự kích thích mãnh liệt, cơn ân ái cuồng nhiệt, đủ mọi điều, trừ sự âu yếm, và sự phớt lờ chân thực. Trong trường hợp đó, tôi sẽ chẳng biết đối đáp ra sao. Biết đâu trong lúc tranh cãi, tôi sẽ xúc phạm nàng với sự so sánh có tính phỉ báng như tôi đã nói, và như vậy, sẽ gánh hết phần sai trái. Và, một cách tuyệt vọng, tôi hiểu rằng một lời giải thích của Emilia mà tôi trông đợi đã tan thành mây khói. Tôi nói "Thôi được, vì bất kỳ lý do nào đi nữa, anh tin chắc rằng em không yêu anh nữa, có thể thôi".

Lại một lần nữa, trước khi trả lời hay làm một cử chỉ nào, nàng đều nhìn tôi, như để tính toán qua biểu lộ trên nét mặt của tôi và chọn lấy một thái độ thích hợp nhất đối với tôi. Lúc đó tôi nhận ra một điều kỳ quặc mà trước đây tôi đã biết: khuôn mặt xinh đẹp, thanh thần của nàng vốn hài hoà, cân đối, bây giờ, do những nghi hoặc, ưu tư chi phối tâm trí, dường như héo tàn đi. Một bên má nàng, một bên thoi, như thóp lại, chiếc miệng nàng như không còn nằm ngay giữa mặt, đôi mắt nàng ngơ ngác mờ đục, lồm vào hai hố mắt, trông như lọt vào giữa hai vòng tròn bằng sáp màu đen thẫm.

Như tôi vừa nói trên đây, biến đổi kỳ quặc này xảy ra với Emilia mỗi lần nàng gặp phải một vấn đề nan giải, cần một quyết định cực kỳ khó khăn. Nhưng ngay vào lúc đó, với sự bật dậy của toàn thân, nàng bỏ tới ôm choàng lấy cổ tôi và nói với một giọng mà tôi nghe ra toàn là giả dối "Nhưng mà, Ricardo, sao anh lại nói thế? Em yêu anh, như ngày xưa em vẫn tha thiết yêu anh". Hơi thở nàng phả ấm trên vai tôi, và tôi cảm thấy tay nàng mơn trớn trên trán, hai bên thái dương và trên tóc tôi, sau hết, nàng kéo đầu tôi sát vào ngực nàng, ghì chặt lấy tôi. Nhưng tôi chợt có ý nghĩ rằng nàng đùa tôi như thế chỉ cốt để tôi khỏi trông thấy mặt nàng, lúc này hẳn đang rất là buồn chán và đầy vẻ nhẩn nhục, nét mặt của một người đang bị ép buộc làm một việc trái ý, và trong lúc áp mặt sát vào ngực nàng, lòng khao khát yêu đương, nghe ngực nàng phập phồng lên xuống theo hơi thở đều đặn, bình thản của nàng, tôi khó thể tránh khỏi ý nghĩ "Tất cả đây chỉ là điệu bộ...thế nào rồi cô ả cũng để lộ chân tướng, cứ đợi mà xem". Tôi đợi một lát, và nàng rụt rè lên tiếng một cách thận trọng "Nếu quả thật em không còn yêu anh nữa, anh sẽ làm gì?" "Ta đã đoán đúng", tôi đắc thắng thầm nghĩ một cách chua xót, "cô nàng đã để lộ chân tướng". Nàng muốn biết tôi sẽ làm gì một khi nàng hết còn yêu tôi, như để cân nhắc, tính toán mọi rủi ro trước khi bày tỏ mọi sự một cách trung thực trọn vẹn. Không cử động, nói ngay vào bộ ngực mềm mại và ấm áp của nàng, tôi đáp "Anh đã bảo em...điều đầu tiên là từ chối công việc của Battista".

Tôi muốn nói thêm "Và anh sẽ xa em", nhưng vào lúc này, khi má tôi áp sát vào ngực nàng, bàn tay nàng mơn man trên trán tôi, tôi quả không có cái can đảm đó. Thật ra, tôi vẫn còn hy vọng rằng nàng vẫn còn yêu tôi, và tôi sợ sự chia tay ấy có thể sẽ xảy ra thật. Sau cùng, tôi nghe nàng nói trong lúc vẫn ôm ghì lấy tôi "Nhưng em yêu anh, mọi chuyện đó thật là phi lý. Bây giờ, anh biết anh sẽ phải làm gì chứ? Khi Battista gọi tới, anh sẽ hẹn gặp ông ta, rồi anh sẽ đi để nhận việc làm".

Tôi cáu tiết kêu lên "Nhưng việc quái gì anh phải làm như thế chứ, một khi anh thấy rõ là em đã hết

yêu anh?"

Câu trả lời của nàng lần này nghe như một lời khiển trách hợp lý "Em yêu anh, nhưng đừng bắt em phải lập đi lập lại điều đó... căn hộ này có ý nghĩa rất lớn đối với em. Nếu việc làm ấy không thích hợp với anh, em sẽ không phản đối...nhưng nếu anh không muốn làm vì nghĩ rằng em không yêu anh, hoặc vì nghĩ rằng căn hộ này chẳng quan trọng gì đối với em, em nói cho anh biết là anh sai hoàn toàn". Tôi hầu như bắt đầu hy vọng rằng nàng không nói dối, và đồng thời, tôi hiểu rằng, ít ra vào lúc đó, nàng đã thuyết phục được tôi. Và trong cơn tuyệt vọng, tôi cần những bằng chứng hiển nhiên hơn. Ngay lúc đó, dường như bằng trực giác, biết được ham muốn của tôi, nàng bỗng nói lỏng vòng tay ôm tôi và thì thào "Hôn em đi anh!"

Tôi đứng dậy, nhìn nàng một lát trước khi hôn nàng. Tôi kinh ngạc về vẻ mỗi mệ, hầu như là kiệt sức thấy rõ trên mặt nàng giờ đây đã rồi, phờ phạc hơn bao giờ hết. Có vẻ như nàng vừa trải qua một nỗ lực vượt quá sức người khi nói với tôi, vuốt ve và ôm ghì lấy tôi, và giờ đây, lại sắp chịu đựng một cố gắng khác còn làm nàng đau đớn hơn, đó là hôn tôi. Dù sao đi nữa, tôi vẫn nâng cằm nàng lên và sắp sửa ghé môi vào sát môi nàng. Ngay lúc đó, chuông điện thoại reo. "Battista gọi đấy!" nàng vùng thoát ra với một vẻ nhẹ nhõm lộ liễu và chạy qua phòng bên. Từ trên ghế xô pha, nơi tôi đang ngồi, qua khung cửa, tôi trông thấy nàng nhắc ống nghe và nói "Vâng, vâng, anh ấy có nhà. Tôi sẽ gọi anh ấy ngay. Ông khỏe chứ ạ?" Thêm vài câu từ đầu dây bên kia và Emilia phác một cử chỉ về phía tôi, nàng nói "Chúng tôi vừa mới nói chuyện với nhau về ông, và về bộ phim của ông".

Lại thêm vài câu bí ẩn gì đó, Emilia bình thản trả lời "Vâng, chúng ta sẽ sớm gặp lại nhau thôi. Bây giờ tôi gọi Ricardo cho ông đây".

Tôi đứng dậy bước qua phòng bên và cầm lấy máy, như tôi đã dự kiến, Battista báo cho tôi ngay mai hẳn sẽ đợi tôi ở văn phòng, tôi nói tôi sẽ đến, trò chuyện thêm ít câu với hẳn và gác máy. Đến khi đó tôi mới biết rằng nàng đã ra khỏi phòng trong lúc tôi nói chuyện với Battista. Và tôi lại nghĩ rằng nàng đã bỏ đi vì đã thuyết phục được tôi nhận cuộc hẹn với Battista, nàng không cần phải ở lại bên tôi, hoặc hơn nữa, vuốt ve gì tôi nữa.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 8

Ngày hôm sau, vào giờ đã định, tôi đi gặp Battista. Văn phòng của hắn chiếm trọn tầng thứ nhất một toà lâu đài cổ, nguyên là dinh cơ của một gia đình vọng tộc, nay, như thường thấy, biến thành nơi làm việc của một hãng kinh doanh.

Phòng tiếp tân lớn, với những bức bích hoạ, trên hình vòm và tường đá hoa giả được Battista ngăn ra thành từng phòng nhỏ vách gỗ với những đồ đạc thông dụng. Ở nơi ngày xưa từng treo những bức tranh vẽ theo đề tài thần thoại hay thiêng liêng, nay là bích chương màu mè sặc sỡ, treo khắp nơi là hình ảnh các nam, nữ diễn viên, những trang báo cắt ra từ các tạp chí điện ảnh, những bằng khen có đóng khung ở các liên hoan phim, và tất cả các thứ linh tinh khác thường gặp ở các văn phòng công ty phim ảnh. Ở tiền sảnh, tựa lưng vào những bức bích hoạ miêu tả các phong cảnh đồng quê nay đã nhạt màu, sừng sững một chiếc quầy to dùng với ba, bốn cô thư ký ngồi tiếp khách. Battista, nhà sản xuất phim, tuổi còn trẻ, trong những năm gần đây đã phát lên rất nhanh với những bộ phim kém giá trị nhưng rất ăn khách. Công ty của hắn, với cái tên khiêm tốn "Chiến thắng Phim" vào lúc đó được xem thuộc vào hàng những công ty thành công nhất.

Vào giờ đó, tiền sảnh đã đông chật người và với kinh nghiệm mà tôi có được về những người làm phim, ngay từ cái nhìn đầu tiên, tôi đã có thể phân loại các vị khách này một cách chính xác. Hai ba tay viết kịch bản, dễ dàng nhận ra qua vẻ mệt mỏi và cần mẫn của họ, qua những quyển vở kẹp dưới nách, và qua cách ăn mặc của họ, vừa thanh lịch vừa cầu thả, một, hai nhà quản lý rạp chiếu phim trông giống hệt những tay môi giới địa ốc, hoặc những nhà chăn nuôi ở nông thôn, hai, ba cô gái mơ trở thành diễn viên, hoặc ít ra, cũng được đóng một vai phụ nào đó, trông trẻ trung và có lẽ cũng đẹp, nhưng tham vọng đã làm hỏng con người họ, với những nét mặt gượng gạo, lối tô son, trát phấn, và lối trang phục cầu kỳ, quá quắt của họ, và sau hết, vài người khó miêu tả thường gặp ở tiền sảnh các nhà sản xuất phim – những diễn viên thất nghiệp, những tay môi giới và đủ loại những người chực xin xỏ điều này, điều nọ. Tất cả đám người này đi đi lại lại trên sàn nhà lát gạch hoa dơ bẩn, hay đuổi người ra trong những chiếc ghế thép vàng lung tựa cao đặt sát tường chung quanh phòng, ngáp vặt, hút thuốc hoặc thì thào tán gẫu. Các cô thư ký, khi không phải nghe và trả lời điện thoại, ngồi yên sau quầy, nhìn sững vào khoảng không với đôi mắt buồn chán và vô hồn, trông dờ dẩn. Chốc chốc, điện thoại lại reo inh ỏi, gắt gỏng, các cô thư ký đứng lên, gọi một cái tên và một trong các vị khách bật dậy vội vã và biến mất qua khung cửa hai lớp sơn trắng, thép vàng.

Tôi ghi tên và đến ngồi tít ở cuối phòng. Tôi đang ở trong một tâm trạng tuyệt vọng như hôm qua nhưng đã bình tĩnh hơn nhiều. Ngay sau cuộc nói chuyện với Emilia và suy nghĩ kỹ lại, tôi tin chắc như đinh đóng cột rằng Emilia đã nói dối khi bảo rằng nàng yêu tôi, nhưng vào lúc này, một phần vì tuyệt vọng, một phần vì vẫn chưa buộc được Emilia giải thích thái độ của nàng một cách đầy đủ và thành thật, tôi tạm thời từ bỏ ý định làm theo sự tin tưởng của mình, vì vậy, tôi đã quyết định không từ chối công việc mới mà Battista đề nghị dù tôi biết rằng công việc đó, cũng như quãng đời còn lại của tôi, nay không còn mục đích nào nữa. Tôi nghĩ rằng về sau này, khi ép được Emilia giải bày hết sự thật, tôi vẫn còn đủ thời gian để bỏ ngang công việc và tung hê hết mọi thứ. Tôi thích lối giải quyết thứ hai này, ồ ồ nào,

có tiếng vang hơn. Vụ xì căng đan và những thiệt hại về phía tôi sẽ làm nổi bật sự liêu lĩnh tuyệt vọng cũng như quyết tâm của tôi sau bao do dự và dằn xép, thoả hiệp bất thành.

Như đã nói, tôi cảm thấy bình tĩnh, nhưng đó là một sự bình tĩnh của tê liệt mọi cảm xúc. Một tai hoặc không chắc chắn lắm sẽ xảy ra làm cho tôi lo sợ, vì tự đáy lòng, cho đến phút chót, ta vẫn còn hy vọng nó không xảy ra, một tai họa thực sự, trái lại, mang cho ta một sự tỉnh táo buồn thảm. Tôi cảm thấy tỉnh táo, nhưng tôi biết chỉ trong thời gian không lâu. Giai đoạn thứ nhất, giai đoạn ngỡ vực đã qua, ít ra theo tôi nghĩ, chẳng bao lâu nữa sẽ đến giai đoạn đau đớn, kinh tởm và ray rứt hơn. Tôi biết rõ thế, nhưng tôi cũng biết rõ hơn là giữa hai giai đoạn, sẽ có một chuyển đoạn yên tĩnh chết người, giống hết sự yên tĩnh giả tạo, ngọt ngào trước khi chuyển sang cơn giông tố dữ dội sau đó.

Như vậy trong lúc ngồi đợi gặp Battista, một ý nghĩ chợt loé lên trong tâm trí tôi rằng hoá ra mấy lâu nay tôi chỉ chăm chăm chú nghiệm cho một vấn đề Emilia có yêu tôi không. Bây giờ, tôi có thể hướng tâm trí tôi sang một vấn đề khác – tôi hầu như ngạc nhiên về phát hiện mới mẻ này của tôi – vấn đề lý do tại sao nàng hết yêu tôi. Một khi tìm ra được lý do đó, tôi sẽ dễ dàng buộc Emilia phải giải thích mọi điều với tôi hơn.

Tôi phải thừa nhận rằng ngay khi vừa tự đặt ra cho mình câu hỏi đó, tôi đã kinh ngạc về tính đáng ngờ hay vô lý của nó. Thật quá phi lý, hoàn toàn Emilia không thể nào có một lý do nào đó để không còn yêu tôi nữa. Tôi không thể nói ra được từ đâu tôi có được niềm tin ấy, cũng như ngược lại, tôi không thể nói được tại sao rõ ràng là Emilia không yêu tôi. Tôi suy nghĩ hồi lâu, hoang mang về sự mâu thuẫn giữa cái đầu và trái tim tôi. Sau cùng, giống như khi ta giải một bài toán hình học, tôi tự nhủ "Chấp nhận rằng có một lý do là điều vô lý, dù không thể không có lý do. Hãy xem thử mọi việc có thể sẽ như thế nào".

Tôi nhận thấy rằng càng nghi hoặc, người ta lại càng bầu víu vào một sự sáng suốt giả tạo của tâm trí, như thể là hy vọng soi được ánh sáng lý trí vào chỗ tối tăm, mơ hồ của cảm giác. Và khi bản năng đòi cho được những giải đáp mâu thuẫn như thế, tôi lấy làm thú vị cầu viện đến một cuộc điều tra dựa trên cơ sở của lý trí, giống như nhà thám tử trong một cuốn truyện hình sự. Có kẻ bị giết, phải khám phá cho ra động cơ của sự việc. Tìm ra được động cơ sẽ dễ dàng lần ra được tên tội phạm. Tôi lý luận rằng có thể phân các lý do ra làm hai loại: loại thứ nhất về phần Emilia, loại thứ hai về phần tôi. Về các loại lý do thứ nhất, tôi thấy ngay có thể quy lại thành một: Emilia không yêu tôi vì nàng đã yêu một kẻ khác.

Vừa thoáng nghĩ đến, tôi thấy ngay rằng giả thiết này có thể bị bác bỏ ngay, không cần phải lời thôi, dài dòng gì cả, xét vì không có điều gì trong cách cư xử của Emilia trong thời gian gần đây có thể khiến người ta nghĩ đến sự có mặt của một người đàn ông khác trong đời nàng, ngược lại nữa là khác. Nàng thường lẻ loi một mình, và lại càng phụ thuộc vào tôi. Tôi biết Emilia hầu như luôn luôn ở nhà, đọc sách báo một ít, nói chuyện với mẹ nàng qua điện thoại, hoặc bận bịu với những công việc nội trợ. Về những thú tiêu khiển, hoặc đi xem phim, hoặc đi dạo, hay đi ăn tiệm, nàng hầu như phụ thuộc hoàn toàn vào tôi. Tất nhiên, lúc mới lấy tôi, cuộc sống của nàng không đến nỗi đơn điệu như thế, nàng giao du rộng rãi hơn, vì khi ấy, nàng vẫn còn một số bạn bè, quen biết từ thời con gái. Nhưng những tình bạn ấy phai nhạt ngay và nàng càng quẩn quít tôi đến mức, như tôi đã có lần nói, đôi khi làm tôi phải lúng túng. Sự lệ thuộc ấy không suy giảm theo với tình cảm của nàng. Cho đến bây giờ, nàng vẫn không hề mảy may nghĩ đến chuyện tìm kiếm một ai đó thay vào chỗ của tôi hoặc tỏ ra có ý định như vậy. Giống như ngày xưa, chỉ có khác chẳng là bây giờ nàng làm điều đó không phải vì tình yêu nữa – nàng thường ngồi nhà đợi tôi đi làm về, và nàng vẫn chờ tôi đưa đi trong những giải trí hiếm hoi của nàng. Có cái gì đó vừa cảm động vừa khôn khổ trong sự lệ thuộc của nàng, một sự lệ thuộc không bắt nguồn từ tình yêu. Nàng có vẻ giống một kẻ vốn bản chất chung thủy, vẫn tiếp tục trung thành cho dù lý do của lòng trung thành không còn nữa. Nói tóm lại, cho dù không yêu tôi nữa, hầu như chắc chắn là nàng không có

ai khác ngoài tôi trong cuộc đời.

Thêm nữa, một nhận xét khác làm tôi loại trừ ngay khả năng Emilia yêu một người khác. Tôi biết, hoặc tôi nghĩ rằng tôi biết Emilia rất rõ. Tôi biết rằng nàng không nói dối được, trước hết, do tính trung thực không suy suyển của nàng làm nàng ghê tởm mọi điều giả dối, sau nữa, vì nàng hầu như không có óc tưởng tượng để có thể hình dung ra được những gì không thực sự xảy ra, hay không có một nét cụ thể nào. Vì nét đặc trưng đó của nàng, tôi có thể đoán chắc rằng giả dụ nàng gặp một người đàn ông khác, nàng sẽ nghĩ rằng tốt nhất nên nói thẳng cho tôi biết liền, ngay cả có thể một cách thô bạo và tàn nhẫn một cách vô thức đúng theo phong cách của tầng lớp ít nhiều có học như nàng. Nàng có thể kín như bưng, như trong chuyện thay đổi tình cảm với tôi, nhưng nàng khó có thể, hoặc đúng hơn, không thể dựng lên một cuộc sống thứ hai để che dấu tội ngoại tình của nàng. Tôi muốn nói đến những cuộc hẹn với người thợ may, hoặc người thợ làm mũ, những chuyến viếng thăm bà con, bạn bè, những cuộc đi chơi về muộn hay những trục trặc về xe cộ, những điều các bà thường viện đến trong những trường hợp tương tự. Không, sự lạnh nhạt của nàng đối với tôi không đúng nghĩa là nhiệt tình với người khác. Nếu có một lý do, như bắt buộc phải có, lý do đó hẳn không nên tìm kiếm trong cuộc đời nàng mà trong cuộc đời tôi.

Tôi miên man chìm đắm trong những ý tưởng như vậy đến nỗi không trông thấy cô thư ký đang đứng trước mặt tôi, mỉm cười nhắc lại "Ngài Molteni, tiến sĩ Battista đang đợi ngài". Tôi sực tỉnh, và tạm gác cuộc điều tra của tôi lại, vội vã đi vào văn phòng của nhà sản xuất.

Battista ngồi tận cuối gian phòng mênh mông trần phủ đầy bích họa và tường trang trí bằng các tác phẩm thạch cao mạ vàng, sau một chiếc bàn giấy sơn xanh, giống y hệt chiếc quầy của các cô thư ký, choán chật cả gian tiền sảnh.

Đến đây, tôi chợt nhớ rằng mặc dù đã nhiều lần nhắc đến Battista, tôi chưa miêu tả hẳn với các bạn, và tôi nghĩ đã đến lúc tôi nên làm việc đó. Battista thuộc hạng người mà khi hẳn vừa quay lưng đi, những người cộng sự hoặc những thuộc hạ gán cho những biệt danh dễ thương như "súc sinh", "khỉ đột bụi", "con thú vĩ đại", "đười ươi". Tôi không thể nói rằng những hình dung từ này là sai, nhất là về ngoại hình của Battista, tuy nhiên, do tính tôi không thích gọi ai bằng những cái tên bôi bác như vậy, tôi chưa bao giờ dùng đến chúng. Lý do khác nữa là, theo ý tôi, những cái xước danh ấy đã không đem xia gì đến một trong những đức tính quan trọng nhất của Battista, tôi muốn nói đến sự khôn khéo khác thường, nếu không muốn nói là sự tinh tế, luôn có nơi hẳn và khéo được che giấu dưới cái vẻ cục súc bên ngoài. Tất nhiên Battista vẫn là một gã đàn ông thô lỗ, gần giống với thú vật hơn người, được trời phú cho một sinh lực bền bỉ, sung mãn, nhưng sinh lực ấy biểu hiện ra không chỉ là những ham muốn rất nhiều và đa dạng của hẳn mà còn trong sự tinh khôn đôi khi cực kỳ tế nhị của hẳn trong những gì liên quan đến việc thỏa mãn những ham muốn ấy.

Battista người tầm thước nhưng có đôi vai rất rộng, tấm lưng dài nhưng đôi chân ngắn, từ đó có những xước danh mà tôi vừa kể trên. Mặt hẳn trông cũng giống mặt khỉ, tóc hẳn chỉ chừa trổng hai bên thái dương, mọc lún xuống giữa trán, đôi lông mày rậm, co giãn linh hoạt theo những suy nghĩ của hẳn, đôi mắt nhỏ, cái mũi ngắn và bè, miệng rộng nhưng không có môi, mảnh như vết dao cắt và hơi lẹm một tí. Hẳn thường hay ưỡn ngực và bụng trên ra. Tay hẳn ngắn và dày dạn, phủ đầy lông đen mọc tràn lên cả cánh tay, một lần tắm biển chung với hẳn, tôi để ý thấy lông ấy mọc xoắn đầy trên vai, trên ngực và lan cả xuống bụng hẳn. Gã đàn ông có vẻ thô lỗ ấy lại có lối diễn đạt bằng một giọng nói nhẹ nhàng, khôn khéo, ôn hoà với âm sắc tao nhã như của người nước ngoài, vì Battista vốn không phải là dân Roma chính cống. Theo tôi, cái giọng đặc biệt ấy là dấu hiệu của một sự tinh khôn quý quýệt mà tôi đã nói ở trên.

Battista không ngồi một mình. Trước bàn giấy của hẳn là một người mà hẳn giới thiệu với tôi dưới cái tên Rheingold. Đây là lần đầu tiên tôi gặp ông ta nhưng tôi biết ông ta khá rõ. Rheingold là một đạo

diễn người Đức, thời tiền Quốc xã, đã dựng ở Đức một số phim "hoành tráng" rất thành công. Ông không thuộc hạng như Pabsts và Langs, nhưng trong công tác đạo diễn, ông rất được kính nể, ông không làm phim thương mại, và có những tham vọng không được nhiều người tán thành nhưng rất nghiêm túc. Sau khi Hitler lên cầm quyền, không ai còn nghe nói đến ông nữa. Người ta đồn rằng ông ta làm việc ở Hollywood nhưng chưa hề thấy cuốn phim nào mang chữ ký của ông được mang ra chiếu ở Ý trong những năm gần đây. Và bỗng nhiên, ông xuất hiện đột ngột ở đây một cách kỳ quặc, trong văn phòng của Battista. Trong lúc Battista nói, tôi tò mò nhìn Rheingold. Đã bao giờ bạn nhìn thấy khuôn mặt của Goethe trong một cuốn sách cũ nào đó chưa? Khuôn mặt của Rheingold trông cũng thế, cũng cao quý, cân đối và uy nghi như thế, và cũng giống khuôn mặt của Goethe, khuôn mặt của Rheingold được viền quanh bởi một riềm tóc hoe sáng ngời. Đó là khuôn mặt của một vĩ nhân, tuy nhiên, nhìn kỹ hơn, tôi nhận ra rằng vẻ uy nghi rất cao quý ấy thiếu hẳn thực chất, đường nét hơi thô và không có chiều sâu, như thể làm bằng giấy bồi trông giống những đường nét của mặt nạ, cho ta cái ấn tượng là chả có gì đằng sau những đường nét ấy, hết như khuôn mặt a chiếc đầu to tướng mà người ta thường rước đi diễu trong những ngày hội hoá trang. Rheingold đứng dậy bắt tay tôi, chỉ hơi cúi đầu và khẽ đập nhẹ gót chân theo cái lối cứng nhắc của người Đức. Lúc đó, tôi nhận ra là ông ta rất nhỏ người, dù đôi vai ông ta, như để phù hợp với vẻ uy nghi của gương mặt, có vẻ rất rộng. Tôi cũng để ý là khi đứng lên chào tôi, ông ta mỉm cười một cách ân cần đáng mến, một nụ cười rộng như một vành trăng, phô hai hàm răng đều đặn và sáng bóng mà không hiểu vì lý do nào, tôi tưởng tượng ngay là của giả. Nhưng sau đó, ngay khi ông ta vừa ngồi xuống, nụ cười tắt ngấm, hoàn toàn biến mất, không để lại một dấu vết gì, như vàng trắng bị một đám mây đen che khuất, nhường chỗ cho một nét mặt khó chịu, vừa độc đoán vừa nghiệt ngã.

Battista, theo cái phương pháp thông dụng của hắn, bắt đầu bằng cách nói loanh quanh. Hất đầu về phía Rheingold, hắn nói "Rheingold và tôi vừa nói về Capri... Ông biết Capri không, Molteni?" "Vâng, có biết chút ít" tôi đáp.

"Tôi có một biệt thự ở Capri", Battista nói tiếp "và tôi vừa nói với Rheingold rằng Capri là một nơi tuyệt vời làm sao! Một nơi mà một kẻ như tôi, bù đầu với bao nhiêu công ăn việc làm, cũng đâm ra sành làm thơ". Battista có cái thói quen ưa thích là phô bày mỗi nhiệt tình của hắn đối với cái tốt, cái đẹp, cái lý tưởng. Nhưng điều làm tôi khó chịu nhất là mỗi nhiệt tình mà hắn khéo bày tỏ để thu hút sự chú ý của người khác ấy, lại rất chân thành, cho dù khi nào cũng vậy, bằng cách này hoặc bằng cách khác, luôn gắn liền với những mục đích không bao giờ bất vụ lợi. Lát sau, dường như xúc động với chính lời nói của mình, hắn tiếp "Thiên nhiên tươi tốt, biển xanh ngắt ngất, bầu trời tuyệt vời... và hoa, hoa khắp nơi. Tôi nghĩ giá mà tôi được như ông, Molteni ạ, là nhà văn, tôi sẽ chỉ thích sống ở Capri và lấy cảm hứng từ ở đó. Thật lạ lùng là các họa sĩ, thay vì vẽ những phong cảnh ở Capri, lại vẽ ra những bức tranh xấu xí kia không ai hiểu nổi. Ở Capri, tranh đã có sẵn rồi, có thể nói như thế, anh chỉ việc đến đó mà sao chép lại..."

Tôi không nói gì, chỉ liếc nhìn Rheingold qua khoé mắt, thấy ông ta gật gù tán thưởng, nụ cười lơ lửng giữa khuôn mặt hết như một vệt trăng lưỡi liềm treo giữa bầu trời quang đãng không mây. Battista tiếp tục "Tôi luôn luôn quyết định về sống ở đó vài tháng, xa lánh mọi công việc, không làm gì cả... nhưng không làm sao thu xếp được. Ở đô thị như chúng ta đây, chúng ta sống một cuộc sống phản thiên nhiên. Con người đâu phải được tạo dựng nên để sống giữa các đồng giấy tờ trong một văn phòng... và người dân Capri, họ hạnh phúc hơn chúng ta nhiều. Các ông cần gì thấy họ vào lúc chiều tối, khi họ bắt đầu ra phố dạo chơi – những chàng trai và các cô gái, tươi cười, thanh thản, vui vẻ... Ấy bởi vì họ có một cuộc sống được tạo ra từ những điều bé nhỏ, tham vọng bé nhỏ, lợi lộc bé nhỏ, buồn phiền bé nhỏ. Trời ạ, họ may mắn làm sao!"

Lại yên lặng trở lại. Đoạn Battista nói tiếp "Như vừa nói, tôi có một biệt thự ở Capri và thú thật, tôi

chưa bao giờ được sống ở đó. Trước sau, tôi mới chỉ được ở vài đó chừng vài tháng, kể từ ngày tôi mua nó. Tôi với nói với Rheingold rằng ngôi biệt thự ấy là nơi tốt nhất có thể có được để viết kịch bản cho một cuốn phim. Phong cảnh sẽ gợi cảm nhiều cho các ông...nhất là bởi vì, như tôi vừa vạch ra với Rheingold, phong cảnh đó rất hoà hợp với chủ đề cuốn phim".

"Người ta có thể làm việc ở bất kỳ đâu, Battista à," Rheingold nói "tuy nhiên Capri có thể sẽ có lợi cho ta...Thứ nhất là, theo tôi nghĩ, nếu ta quay ngoại cảnh của cuốn phim ở vịnh Napoli".

"Đúng...tuy nhiên, Rheingold nói rằng ông ta thích ở khách sạn hơn, ông ta đã quen thế, và ngoài ra, ông ta cũng thích yên tĩnh một mình để suy nghĩ về công việc. Nhưng về phần ông, Molteni, ông có thể ở biệt thự với bà nhà. Tôi rất vui lòng nếu cuối cùng có ai đó đến ở nơi đây...Biệt thự có đầy đủ mọi tiện nghi và ông bà có thể dễ dàng thuê một người giúp việc".

Cũng như mọi khi, tôi nghĩ ngay đến Emilia và tôi cảm thấy một chuyến đi du lịch ở một biệt thự thật đẹp ở Capri, có thể giải quyết nhiều vấn đề khó khăn. Tôi không hề nói ngoa rằng vào lúc đó, một cách bất chợt, tôi tuyệt đối tin rằng mọi chuyện sẽ được giải quyết. Vì vậy, tôi nhiệt thành cảm ơn Battista "Cảm ơn ông, tôi cũng nghĩ rằng Capri là nơi tốt nhất để viết kịch bản này...và nhà tôi cùng với tôi sẽ rất vui sướng được ngụ tại biệt thự của ông".

"Tốt lắm, ta đồng ý như vậy đi nhé!" Battista nói và đưa tay phác một cử chỉ mà tôi cho là có phần xúc phạm đối với tôi, như thể để chặn trước những lời cảm ơn tràn giang đại hải, mà thật tình tôi cũng chưa có ý định tuôn ra.

"Vậy, ta đồng ý là các ông sẽ đi Capri trước, tôi sẽ đến gặp các ông ở đó sau. Còn giờ đây, chúng ta nói về cuốn phim"

"Cũng đúng lúc đấy" tôi nghĩ và nhìn lại Battista. Giờ đây, tôi lại cảm thấy hơi mơ hồ hối hận vì đã nhận lời hấn một cách quá nhanh nhẩu như thế. Tôi không lý giải được nhưng rõ ràng tôi cảm thấy Emilia sẽ bất bình về sự hấp tấp của tôi. Tôi hơi tự cáu giận và tự nhủ "Lẽ ra ta nên nói với hấn rằng ta cần suy nghĩ kỹ đã, rằng ta còn hỏi ý kiến vợ ta trước". Và thái độ sốt sắng của tôi khi nhận lời mời của hấn là không đúng lúc, là một điều đáng lấy làm xấu hổ. Battista vẫn tiếp tục nói "Tất cả chúng ta đều đồng ý là cần phải tìm cho được một đường hướng mới cho công việc làm phim hôm nay. Giai đoạn hậu chiến đã qua, và quần chúng cảm thấy cần một thể thức mới. Chỉ cần một ví dụ thôi, chẳng hạn, hiện nay ai mà không chán ngấy phong trào hiện thực mới? Chỉ bằng những phân tích cặn kẽ, chúng ta sẽ tìm ra được cái hình thức mới ấy".

Tôi biết cái lối đặt vấn đề của Battista, luôn vòng vèo, quanh co. Hấn không phải là mẫu người trâng tráo, hay ít ra, bằng mọi cách, hấn không biết người ta nghĩ như thế về hấn. Vì vậy, thật khó cho hấn nói năng một cách thẳng thắn, như những nhà sản xuất khác trung thực hơn hấn, về các vấn đề tài chính, lợi nhuận, những vấn đề không kém phần quan trọng với hấn so với người khác, thật ra lại còn quan trọng hơn nữa là khác. Những vấn đề ấy luôn luôn được dấu kín trong bóng tối kín đáo, và giả dụ như khi thấy một cuốn phim không sinh lời đủ, hấn không bao giờ nói như người khác "Đề tài này đừng hòng thu được một xu tiền lời", hấn sẽ nói "Tôi không thích đề tài này vì lý do này, vì lý do kia", và những lý do đó luôn nằm trong phạm trù thẩm mỹ hay đạo đức. Tuy nhiên chủ đề lợi nhuận bao giờ cũng là viên đá thử, là tiêu chuẩn sau cùng, bằng chứng là sau bao nhiêu là thảo luận, tranh cãi về những cái đẹp, cái tốt trong nghệ thuật làm phim, sau rất nhiều thứ mà tôi gọi là màn khói của Battista, sự lựa chọn sau cùng, một thứ tất yếu, luôn rơi vào giải pháp có khả năng thương mại cao nhất. Do đó, từ bao lâu nay, tôi hết còn quan tâm đến những cân nhắc, xem xét, thường là dài lê thê và rắc rối do Battista đặt ra về các cuốn phim, đẹp hay xấu, đạo đức hay phản đạo đức, và tôi kiên nhẫn chờ đợi đến cái thời điểm tất yếu để dừng lại – thời điểm đặt vấn đề lợi nhuận kinh tế. Lần này, tôi tự nhủ "Chắc chắn hấn sẽ không biết là các nhà sản xuất đã chán ngấy phong trào hiện thực mới vì nó không sinh lợi...hãy đợi xem hấn nói cái gì". Quả thật sau một lúc lâu suy nghĩ, Battista tiếp tục "Theo ý tôi,

mọi người đều chán ngán phim hiện thực mới chủ yếu vì đây không phải là một thể loại lành mạnh". Hẳn ngừng nói và tôi nhìn sang Rheingold, ông ta không hề nháy mắt một cái gọi là lấy lệ, Battista, bằng cách ngừng nói, có ý muốn nhấn mạnh vào từ "lành mạnh", tiếp tục cắt nghĩa "Tôi nói rằng phim hiện thực mới không lành mạnh, ý muốn nói rằng đó không phải là loại phim khơi lại cho quần chúng lòng can đảm để sống, làm tăng thêm niềm tin của họ vào cuộc sống. Phim hiện thực mới làm người ta ngã lòng, bi quan, sầu thảm. Ấy là chưa nói đến việc nó trình bày nước Ý là một đất nước của những kẻ đầu đường xó chợ, nhếch nhác, nhor nhóp – điều làm cho các người nước ngoài thú vị, vì họ vui thích nghĩ rằng đất nước chúng ta thật sự đầy dẫy những kẻ khốn cùng như thế, và điều này cũng khá quan trọng đây – loại phim này nhấn mạnh quá kỹ về khía cạnh tiêu cực của cuộc sống, về tất cả cái gì xấu xa, đê tiện, tầm thường nhất trong kiếp sống con người. Tóm lại, đây là một thể loại phim bi quan, không lành mạnh, loại phim chỉ gợi người ta nhớ đến những khó khăn của con người, thay vì giúp họ vượt qua chúng".

Tôi nhìn Battista, và một lần nữa, tôi lại phân vân tự hỏi không biết hẳn thật sự tin vào những điều đang nói hay chỉ giả vờ thôi. Trong những lời hẳn nói, có phần nào đó của sự chân thành, có lẽ đó là sự chân thành của một người dễ dàng tin vào những gì có ích cho mình; dù sao đi nữa, ta vẫn có thể thấy sự chân thành trong đó. Battista tiếp tục nói, âm sắc lạ lùng, không giống tiếng người, giọng ròn rợn như tiếng kim loại, cho dù vẫn rất ngọt ngào "Rheingold đã có một gợi ý mà tôi rất quan tâm. Ông ấy nhận thấy rằng trong khoảng thời gian gần đây, các phim với chủ đề rút từ Kinh thánh đều rất thành công, đúng là những phim hót bạc". Hẳn đưa ra nhận xét này một cách trầm tĩnh, như để người ta hiểu rằng đó chỉ là một chú thích trong ngoặc đơn, không đáng lưu ý lắm. "Và tại sao? Theo ý tôi, bởi vì Kinh thánh luôn là cuốn sách lành mạnh nhất đã từng được viết ra trên cõi đời này... và Rheingold bảo với tôi rằng các dân tộc Anglo-Saxon có Kinh thánh, còn các dân tộc Địa trung hải, các ông có Homère. Đúng vậy không nào?" hẳn ngừng lại và quay sang Rheingold như thể không biết câu viện dẫn của hẳn có đúng không.

"Đúng như thế" Rheingold khẳng định, hầu như với một vẻ lo âu thoáng qua trên khuôn mặt tươi cười của ông ta.

"Đối với các dân tộc Địa trung hải các ông", Battista tiếp tục viện dẫn Rheingold, "Homère là những gì mà Kinh thánh biểu thị đối với các dân tộc Anglo-Saxon... vậy tại sao chúng ta lại không làm một phim lấy từ Odyssey chẳng hạn?"

im lặng. Kinh ngạc, tôi muốn trì hoãn bằng cách gắng gượng hỏi "Toàn bộ Odyssey hay chỉ một đoạn mà thôi?"

"Chúng tôi đã bàn cãi về vấn đề ấy" Battista nhanh nhẩu trả lời, "và chúng tôi đi đến kết luận tốt hơn hết nên lấy Odyssey toàn bộ. Nhưng điều đó không thành vấn đề. Vấn đề quan trọng nhất," hẳn cao giọng, "đó là khi đọc lại Odyssey, cuối cùng, tôi đã tìm ra điều mà bao lâu nay tôi không thể nào tìm thấy trong các phim hiện thực mới... điều mà, chẳng hạn, tôi chưa bao giờ tìm thấy trong các đề tài mà ông, Molteni ạ, đã đề nghị với tôi thời gian gần đây... điều mà tôi cảm thấy nhưng không thể tự giải thích lấy được, điều cần thiết cho điện ảnh cũng như cần thiết cho cuộc sống... chất thơ".

Một lần nữa, tôi quay sang nhìn Rheingold. Ông ta vẫn tươi cười, nụ cười hình như hơi thu hẹp hơn trước, và đang gật gù tán thưởng. Tôi nói bừa một cách lạnh nhạt "Trong Odyssey, như chúng ta đều biết, có nhiều chất thơ. Cái khó là làm sao đưa nó vào phim".

"Rất đúng" Battista nói, hẳn nhặt một cây thước kẻ trên bàn và trở vào tôi "rất đúng... nhưng để làm điều đó, có hai ông, ông và Rheingold. Tôi biết có chất thơ trong đó... hai ông phải rút ra cho được". Tôi đáp "Odyssey tự nó là cả một thế giới... người ta có thể rút từ đó ra những gì người ta muốn. Tất cả chỉ là tùy theo quan điểm mà thôi".

Battista tỏ ra chùng hững vì sự thiếu nhiệt tình của tôi, hẳn cố gắng dò xét như thể cố đoán mò xem tôi

có che dấu một mục đích nào đó đằng sau vẻ lạnh nhạt ấy. Sau cùng, có vẻ như muốn gác cái chuyện dò xét ấy lại, hấn đứng dậy, đi vòng qua chiếc bàn, tiến ra giữa phòng, bắt đầu đi tới đi lui, đầu ngẩng cao, tay thọc túi quần. Chúng tôi cùng quay lại để nhìn hấn; và vẫn bước tới bước lui, hấn tiếp tục "Điều gây ấn tượng mạnh nhất cho tôi là, trong Odyssey, chất thơ luôn rất là ngoạn mục... và khi tôi nói ngoạn mục, tôi muốn nói là nó có điều gì đó chắc chắn làm khán giả hài lòng. Hãy lấy đoạn các nàng tiên cá làm ví dụ. Tất cả các cô gái yêu kiều ấy, không một mảnh vải che thân, vùng vẫy, tung tóe nước trước mặt Ulysses đang nấp trong bụi. Chỉ với một chút ít thay đổi, các ông có ngay một bức "Mỹ nhân tắm". Hoặc, hãy lấy Polyphemus, một con quái vật một mắt, một người không lồ, một con yêu tinh... King Kong đó... một trong những thành công lớn nhất của thời tiền chiến. Hoặc hãy lấy Circe, trong toà lâu đài của nàng... Đây, nàng chính là Antinea của Atlantis đây. Đó là điều tôi gọi là ngoạn mục, và cái ngoạn mục đó, như tôi đã nói, không những chỉ ngoạn mục mà còn thi vị nữa..." Sôi nổi, Battista dừng lại trước mặt chúng tôi và trịnh trọng nói "Tôi hình dung một cuốn phim về Odyssey của Chiến Thắng Phim là như vậy đó".

Tôi không nói gì. Tôi hiểu rằng đối với Battista, chất thơ có cái nghĩa rất khác với điều tôi hiểu và cuốn phim của hấn sẽ dựa theo các phim hoành tráng rút ra từ Kinh thánh, hoặc các phim y quan mũ măng của Hollywood với quái vật, đàn bà trần truồng, những màn mùi mẫn, tình dục và ngôn từ hoa mỹ. Tôi tự nhủ rằng cái "gu" của Battista vẫn là cái "gu" của các nhà sản xuất Ý vào thời của D'Annunzio, thật ra làm sao khác hơn được? Battista đã đi quanh chiếc bàn, trở lại chỗ, ngồi xuống và hỏi tôi "Nào, Molteni, ông nghĩ thế nào?"

Những ai biết rõ thế giới điện ảnh đều biết rõ rằng có những cuốn phim, ngay cả khi chưa một từ nào trong kịch bản được viết ra, đã được tin tưởng sẽ hoàn thành tới nơi tới chốn, trong khi có những cuốn khác, ngay khi hợp đồng đã được ký kết xong, với hàng trăm trang kịch bản đã hoàn tất, sẽ không bao giờ được thực hiện. Vì thế, với kinh nghiệm của một tay viết kịch bản chuyên nghiệp, tôi thấy ngay tức khắc, ngay trong lúc Battista đang nói, rằng cuốn phim Odyssey này là một trong những cuốn phim được bàn cãi nhiều nhất, nhưng cuối cùng, sẽ không bao giờ được bấm máy. Làm sao lại như thế được? Tôi khó có thể nói, nhưng có lẽ, do ở tham vọng quá lớn của công trình, hay có thể do tướng người của Rheingold, uy nghi khi ngồi trên ghế và gầy nhom khi đứng dậy. Giống như hình ảnh của Rheingold, tôi nghĩ cuốn phim sẽ có một bước đầu hùng vĩ nhưng một kết thúc thảm hại, y như câu nhận xét về nàng tiên cá Sirene: desinit in piscem, phần dưới của nàng biến thành cá. Vậy tại sao Battista lại muốn làm một cuốn phim như thế? Tôi biết, cơ bản, hấn là người rất thận trọng, và nhất quyết thu được tiền mà không chấp nhận một rủi ro nào. Tôi nghĩ có lẽ bên dưới ý muốn của hấn còn có hy vọng được hỗ trợ về tài chính, có thể từ phía người Mỹ, bằng cách khai thác cái tên vĩ đại của Homère, như Rheingold nói, là Kinh thánh của các dân tộc vùng Địa trung hải. Nhưng ngược lại, tôi cũng biết rằng Battista, không khác với các nhà sản xuất khác, trong trường hợp này, sẽ tìm ra một cái cớ nào đấy, để khi cuốn phim không được thực hiện, từ chối trả tiền thù lao cho công khó của tôi. Mọi việc thường xảy ra thế này: nếu cuốn phim chết, tiền tài cũng chết theo, và thường thường, nhà sản xuất sẽ đề nghị chuyển tiền công viết kịch bản đã hoàn tất qua một công việc khác sẽ được thực hiện trong tương lai và nhà viết kịch bản khốn nạn, vì cảnh nghèo túng, không dám từ chối. Vì vậy, tôi tự nhủ trong mọi tình huống, tôi phải chuẩn bị trước đề đòi cho bằng được phải có hợp đồng, và nhất là phải có khoản tiền ứng trước, và để đạt được mục đích đó, chỉ có một phương pháp: nêu ra những khó khăn để đặt cao giá sự công tác của tôi. Tôi trả lời nhất gừng "Tôi nghĩ ý kiến cũng hay đấy".

"Vậy mà xem ra ông không hăng hái lắm"

Tôi đáp, với một vẻ thành thật vừa phải "Tôi nghĩ rằng đây không phải là loại phim sở trường của tôi, có thể nó vượt quá khả năng của tôi". "Tại sao?" Battista tỏ ra cáu thật, "ông luôn mồm nói rằng ông ao ước làm một phim có chất lượng... bây giờ, tôi cho ông cơ hội, ông lại rút lui!"

Tôi cố gắng giải thích điều tôi muốn nói "Ông cũng thấy, Battista, tôi tự cảm thấy chủ yếu thích hợp với những phim tâm lý... trong lúc bộ phim này như tôi hiểu, là một bộ phim hoành tráng, cùng loại với các phim Mỹ có chủ đề rút ra từ Kinh thánh" Lần này Battista không kịp có thời giờ để trả lời tôi vì, Rheingold, một cách hoàn toàn bất ngờ, nhảy xổ vào "Ngài Molteni," ông ta vừa nói vừa nở lại nụ cười nửa vầng trăng thường lệ treo lơ lửng giữa khuôn mặt, y hệt như một diễn viên đột ngột dán lên mép bộ ria giả, hơi chồm người ra trước, dáng xun xoe, bợ đỡ "Ngài Battista đã trình bày ý kiến của ông ta rất đúng và phác họa ra hình ảnh đúng đắn của bộ phim mà tôi dự định thực hiện với sự cộng tác của ông ta. Tuy nhiên, ngài Battista chỉ nói trên cương vị một nhà sản xuất và chỉ đặc biệt lưu tâm tới những yếu tố hoành tráng. Nhưng nếu ông tự cảm thấy thích hợp với những chủ đề tâm lý rõ ràng là ông nên làm cuốn phim này... bởi vì đây là cuốn phim không hơn không kém nói về mối quan hệ tâm lý giữa Ulysses và Penelope... Tôi có ý định làm một cuốn phim nói về một người chồng yêu vợ nhưng không được vợ yêu lại".

Tôi đâm ra luống cuống nhất là vì khuôn mặt của Rheingold sáng rỡ với nụ cười giả tạo dai dẳng của ông ta ghé sát vào tôi và dường như bít hết mọi đường thoát của tôi. Tôi phải trả lời ông ta và phải trả lời ngay. Nhưng lúc đó, trước khi tôi kịp thốt lên lời phản kháng "Nhưng nói Penelope không yêu Ulysses là không đúng", câu nói của gã đạo diễn "một người chồng yêu vợ nhưng không được vợ yêu lại" bỗng kéo tôi trở lại với mối quan hệ của tôi với Emilia – mối quan hệ, nói một cách chính xác, giữa một người chồng yêu vợ và không được vợ yêu lại – và cùng lúc, qua một liên tưởng bí ẩn, vấn đề ấy làm trời lên trên bề mặt trí nhớ của tôi một hồi ức, hồi ức này, như tôi nhận thấy ngay tức khắc, đã cho tôi câu trả lời cho nghi vấn tôi tự đặt cho mình ở phòng tiền sảnh trong lúc ngồi đợi vào gặp Battista: tại sao Emilia không yêu tôi nữa?

Câu chuyện tôi sắp kể đây có thể hơi dài dòng, nhưng trên thực tế, trong cái nhanh như chớp của hồi ức, mọi chuyện chỉ diễn ra trong khoảnh khắc. Và như thế, trong lúc Rheingold ghé bộ mặt tươi cười của ông ta sát vào tôi, trong một loé sáng, tôi tự thấy mình đang đứng ở trong phòng làm việc ở nhà, đang đọc cho một cô đánh máy gõ một kịch bản. Tôi gần kết thúc một bản đọc đã kéo dài từ mấy ngày nay. Vậy mà tôi chưa có thể nói được là cô đánh máy có xinh hay không và rồi một sự cố nhỏ đã giúp mở mắt tôi ra, có thể nói như thế. Cô ta đang gõ một câu gì đó và khi cúi xuống nhìn vào tờ giấy từ trên bờ vai của cô ta, tôi nhận thấy đã đọc một từ lỗi. Tôi cúi xuống và cố gắng chữa sai lầm của mình bằng cách tự tay gõ lên các phím chữ. Nhưng trong lúc gõ như thế, tôi vô tình chạm vào tay cô ta, mà tôi chợt nhận thấy là rất lớn và mạnh mẽ, tương phản một cách kỳ lạ với vẻ thanh thoát của khuôn mặt. Khi tôi chạm vào cô ta, tôi thấy rõ là cô ta không rút lại. Tôi gõ một từ thứ hai, và lần này, không hẳn là vô tình, tôi lại chạm vào các ngón tay cô ta. Đoạn, tôi nhìn vào mặt cô, và thấy rằng cô ta cũng nhìn thẳng lại tôi, với vẻ chờ đợi, hầu như mời gọi. Tôi ngạc nhiên nhận thấy, như là mới lần đầu, rằng cô ta rất xinh, với chiếc miệng nhỏ đầy đặn, cái mũi hơi tinh nghịch, đôi mắt lớn và mái tóc dài, xoắn, chải hất ra đằng sau. Nhưng khuôn mặt xanh xao, thanh tú của cô nhuốm một vẻ bực dọc, cáu kỉnh. Một chi tiết sau cùng: khi cô ta nói, với một thoáng nhăn mặt "Em xin lỗi, em chưa kịp nghĩ", tôi ngạc nhiên về cái giọng khô khan, khó chịu của cô ta. Tôi nhìn cô ta và thấy cô ta như thách thức cái nhìn của tôi, thật ra, trong cái nhìn lại của cô, có cái vẻ khiêu khích. Có lẽ khi đó, tôi đã để lộ ra một dấu hiệu xúc động nào đó, và đã có một đáp ứng thâm lặng, vì kể từ giây phút đó, trong nhiều ngày tiếp theo, chúng tôi không ngớt nhìn nhau, hay đúng hơn, cô ta không ngớt nhìn tôi, một cách táo tợn, không xấu hổ, vào bất kỳ dịp nào thuận tiện, cô theo đuổi ánh mắt tôi khi tôi lẩn tránh không dám nhìn cô, cố tìm cách cầm giữ cái nhìn của tôi khi ánh mắt chúng tôi gặp nhau, xoáy sâu đắm đắm vào mắt tôi. Như thường thường vẫn vậy, những cái nhìn này thoát tiên cũng thừa, ngắt quãng, sau trở nên càng ngày càng thường xuyên hơn, và sau cùng, không biết làm sao để lẩn tránh, tôi đành phải đi tới đi lui sau lưng cô ta khi đọc cho cô ta đánh máy. Nhưng cái nhà cô đơm đáng kiên trì ấy đã tìm cách để vượt qua trở ngại

này bằng cách nhìn tôi trong tấm kính lớn treo ở bức tường đối diện, đến nỗi mỗi lần ngẩng nhìn lên, tôi lại thấy cô ta chờ sẵn để chớp lấy đôi mắt tôi. Cuối cùng, điều cô ta muốn đã xảy ra. Một hôm, như thường lệ, tôi cúi xuống từ sau lưng cô ta để chữa một từ lỗi. Tôi nhìn lên, đôi mắt chúng tôi gặp nua, và miệng chúng tôi gắn liền với nhau trong một nụ hôn vội vã. Câu đầu tiên cô ta nói sau cái hôn đó rất đặc trưng "Ồ, có thể chứ! Em đã bắt đầu nghĩ rằng ông không bao giờ quyết đoán". Quả thật, giờ đây, có lẽ cô ta tin chắc đã nắm giữ được tôi trong móng vuốt của mình, đến nỗi, sau cái hôn ấy, cô không bận tâm đòi hỏi tôi phải hôn cô nữa, mà quay trở lại ngay với công việc. Tôi cảm thấy vừa bối rối vừa ăn năn, tôi thấy cô gái rất hấp dẫn, nếu không, tôi đã không hôn cô ta, nhưng rõ ràng là tôi không yêu cô ta mà thật sự là cô ta đã cưỡng cầu cho được nụ hôn ấy nơi tôi, bằng cách tác động vào tính kiêu hãnh giống đực của tôi, bằng cái kiên trì nũng nịu, vuốt ve của cô ta. Giờ đây cô ta lại tiếp tục gõ máy mà không nhìn đến tôi, đôi mắt nhìn xuống, xinh đẹp hơn bao giờ hết với khuôn mặt tròn trĩnh, tái xanh và mái tóc đen mượt. Cô ta lại đánh nhầm một lỗi nữa – có dụng ý, có lẽ thế - và tôi lại cúi sát xuống, tìm cách chữa lại. Nhưng cô ả đã quan sát từng cử động của tôi, và ngay khi mặt tôi vừa ghé sát xuống, cô ta quay qua, nhanh như chớp, quàng tay qua cổ tôi, nắm chặt một bên tai tôi và kéo miệng tôi kề vào miệng cô ta. Ngay lúc đó, cánh cửa bật mở và Emilia bước vào.

Những gì xảy ra sau đó, tôi thiết nghĩ không cần phải kể lại cặn kẽ làm gì. Emilia rút lại tức thì và về phần tôi, sau khi kịp vội vã nói với cô gái "Hôm nay vậy là đủ, cô có thể về được rồi". Tôi hầu như chạy ra khỏi phòng làm việc vào gặp Emilia trong phòng khách. Tôi phập phồng chờ đợi một màn ghen tuông tam bành, nhưng Emilia chỉ nói khẽ mỗi một câu "Ít ra, anh hãy chùi vết son trên môi đi đã!" Tôi làm theo lời nàng nói, và rồi ngồi xuống bên cạnh nàng, ra sức tự bào chữa bằng cách kể cho nàng nghe hết sự thật. Nàng lắng nghe với vẻ hoài nghi lấp lửng, nửa khoan dung, nửa ngờ vực, và sau cùng, lưu ý tôi rằng nếu tôi thật bụng yêu cô gái, tôi chỉ việc nói cho nàng biết, nàng sẽ đồng ý chia tay. Tuy nói thế nhưng, thay vì gay gắt, giọng nói của nàng nhuốm vẻ buồn bã dịu dàng, như muốn tôi làm ngược lại. Cuối cùng, sau khi đã nghe bao nhiêu là giải thích và năn nỉ của tôi, (tôi thật tình kinh hãi với ý tưởng Emilia sẽ xa tôi), nàng có vẻ xiêu lòng và với vẻ cam chịu, miễn cưỡng đồng ý tha thứ cho tôi. Ngay buổi chiều hôm ấy, trước mặt Emilia, tôi gọi điện thoại cho cô đánh máy để báo cho cô biết rằng tôi không cần cô nữa. Cô ả cố gắng hẹn gặp tôi ở một nơi khác, nhưng tôi thoái thác và từ đó, không bao giờ gặp lại cô ta nữa.

Hồi ức này, như tôi đã nói, có vẻ dài dòng, trong khi thật ra, hình ảnh chỉ vụt lóe lên trong trí nhớ của tôi nhanh như tia chớp: Emilia mở cửa ngay vào lúc tôi đang hôn cô gái đánh máy. Bây giờ, tôi ngạc nhiên là trước kia đã không nghĩ đến sự cố này. Chắc chắn, theo tôi cảm thấy, mọi sự đã diễn tiến theo quá trình sau đây. Thoạt tiên vào lúc đó, Emilia tỏ ra coi nhẹ sự việc ấy, trong khi trên thực tế và trong vô thức, nàng đã bị chấn động mạnh. Sau đó, nàng đã suy nghĩ đi nghĩ lại, và gói ghém ký ức đó lại bằng cách dặt nên một cái kén càng lúc càng dày, bao chặt những ảo vọng tan vỡ, đến nỗi nụ hôn ấy đối với tôi chỉ là một giây lát yếu lòng thoáng qua, đối với nàng lại là một vết chấn thương, trauma (hãy dùng cái từ ngữ ấy của khoa phân tâm học), một vết thương mà thời gian thay vì hàn gắn lại, đã càng lúc càng khơi sâu thêm. Trong lúc tôi đang trầm ngâm suy tưởng về những vấn đề này, mặt tôi hẳn phải ngậy ra, vì, thốt nhiên, qua màn sương mù dày đặc bao quanh tôi, tôi chợt giật mình nghe tiếng Rheingold hỏi "Mà này, ông Molteni, ông có nghe tôi nói gì không đấy?"

Sương mù tan biến, tôi lắc đầu sự tỉnh và trông thấy bộ mặt với nụ cười của ông đạo diễn dí sát vào tôi. Tôi nói "Xin lỗi, trí óc tôi vẫn lơ đãng. Tôi đang nghĩ về cái điều mà ông Rheingold nói, một người chồng yêu vợ nhưng không được vợ yêu lại...nhưng...nhưng..." Không biết nói gì nữa, tôi đọc ra câu phản đối đã hiện ra trong trí tôi lúc này "Nhưng Ulysses trong Odyssey thì được vợ yêu lại chứ! Thật ra, theo một chiều hướng nào đó, toàn bộ Odyssey quay chung quanh mối tình của Penelope dành cho Ulysses".

Rheingold gạt phăng lời phản bác của tôi với một nụ cười "Thưa ngài Molteni, đây là lòng trung thành, không phải là tình yêu. Penelope trung thành với Ulysses nhưng chúng ta không biết bà ta yêu chồng tới mức độ nào... và như ngài biết, đôi khi người ta có thể trung thành một cách tuyệt đối mà không yêu. Trong nhiều trường hợp, lòng trung thành chỉ là một hình thức khác của sự báo thù, hoặc bắt chẹt nhau, hoặc để phục hồi lòng tự trọng của mình. Đó chỉ là lòng trung thành, không phải là tình yêu". Tôi lại choáng váng với điều Rheingold vừa nói ra và một lần nữa, tôi lại không thể tránh không nghĩ đến Emilia. Tôi tự hỏi, thay vì lòng trung thành đi kèm với sự lãnh đạm, tôi nên chọn sự phản bội đi kèm với sự hối lỗi hay không. Vâng, chắc chắn tôi nên chọn điều sau này. Nếu Emilia đã phản bội tôi, và cảm thấy có lỗi đối với tôi, có lẽ tôi sẽ đương đầu với nàng với nhiều tự tin hơn. Nhưng tôi đã tự chứng minh rằng Emilia đã không phản bội tôi, mà thật ra, chính tôi đã phản bội nàng. Trong lúc tâm trí tôi đang vờn theo chiều hướng mới mẻ này, giọng nói của Battista đánh thức tôi dậy "VẬY NHÉ! Molteni, nhất trí là ông sẽ làm việc với Rheingold đấy nhé!"

"Vâng" tôi gắng gượng trả lời, "Tôi đồng ý".

"Tốt lắm" Battista hài lòng tuyên bố. "Bây giờ, ta sắp xếp công việc như thế này. Ngày mai, Rheingold sẽ đi Paris và lưu lại đó một tuần. Phần ông, Molteni, trong thời gian một tuần đó, ông sẽ tóm tắt nội dung Odyssey và mang đến cho tôi. Ngay khi Rheingold từ Paris về, hai ông sẽ cùng đi Capri và bắt đầu làm việc ngay".

Sau câu kết đó, Rheingold đứng dậy, và, một cách máy móc, tôi cũng đứng lên theo. Tôi nghĩ lẽ ra tôi nên hỏi về bản hợp đồng và số tiền ứng trước, nếu không, Battista sẽ nắm lấy đuôi, nhưng những ý nghĩ về Emilia và nhất là sự giống nhau kỳ lạ giữa lối diễn giải của Rheingold về Homère và những vụ việc của riêng tôi làm tôi bối rối. Tuy nhiên, tôi cũng cố gắng hỏi nhỏ được một câu khi bước ra đến cửa "Còn bản hợp đồng thì sao?"

"Bản hợp đồng đã sẵn sàng" Battista đáp lại một cách hoàn toàn bất ngờ, bằng một giọng nói tự nhiên, hào hiệp "Và tiền tạm ứng cũng đã có sẵn rồi đấy. Ông Molteni ạ, ông chỉ có việc ghé qua chỗ thư ký của tôi, ký cái này và cầm cái kia đi"

Sự ngạc nhiên làm tôi ngẩn ngơ. Tôi cứ ngỡ, như nhiều lần đã xảy ra với những kịch bản trước, sẽ có những thủ thuật về phía Battista để cắt giảm tiền công của tôi, hoặc trì hoãn việc chi tiền, đằng này, hắn lại trả tiền ngay cho tôi, không bàn cãi lời thôi. Khi cả ba chúng tôi bước sang phòng bên, là phòng của viên quản lý, tự nhiên, tôi buộc miệng thì thầm "Cám ơn, Battista, ông biết là tôi đang rất cần". Tôi cắn chặt môi trước hết, không đúng là tôi đang cần tiền – nhất là, một cách cấp bách, như trong cách nói của tôi – ngoài ra, không hiểu vì lý do gì, tôi cảm thấy lẽ ra, tôi không nên nói ra câu nói đó. Câu trả lời của Battista càng làm tăng thêm sự hối tiếc của tôi "Tôi cũng đoán thế, ông bạn ạ", hắn vỗ vào lưng tôi với cử chỉ che chở, bảo bọc của người cha "Và tôi thấy ông có được cái ông cần rồi đấy". Đoạn, quay qua người thư ký ngồi ở bàn gần đây, hắn nói thêm "Đây là ông Moteni, ông hãy lo cho ông ấy cái bản hợp đồng và khoản tiền tạm ứng".

Viên thư ký đứng dậy, mở ra một cái cặp giấy, lấy ra một bản hợp đồng đã được thảo sẵn, có ghim kèm một tờ chi phiếu. Battista, sau khi đã bắt tay Rheingold, vỗ vào vai tôi lần nữa, chúc tôi may mắn trong công việc mới và đi vào văn phòng.

Đến phiên Rheingold tiến đến gần tôi, chìa tay ra và nói "Ông Molteni, chúng ta sẽ gặp lại nhau khi tôi từ Paris quay về. Trong thời gian chờ đợi, ông sẽ làm bản tóm tắt Odyssey, mang đến cho ông Battista, và thảo luận với ông ấy".

"Tốt lắm" tôi đáp và hơi ngạc nhiên khi tưởng như nhìn thấy ông ta nháy mắt với tôi một cách thông cảm.

Rheingold thấy cái nhìn của tôi và bỗng nhiên, nắm lấy cánh tay tôi, kề miệng vào tai tôi, thì thào một cách vội vã "Đừng buồn phiền gì hết, đừng sợ. Cứ để Battista tha hồ muốn nói gì thì nói. Chúng ta sẽ

làm một phim tâm lý, một phim thuần túy tâm lý".

Tôi đề ý ông ta phát âm từ "tâm lý" theo giọng của người Đức "Psuchological", đoạn nhoẻn miệng, bắt tay tôi, đầu hơi cúi xuống, hai gót chân khễ đập vào nhau, và bỏ đi.

Mãi trông theo ông ta, tôi giật mình khi nghe người thư ký gọi tôi "Ông Molteni, xin ông vui lòng ký vào đây".

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 9

Tôi về đến nhà vào lúc khoảng bảy giờ và hoài công gọi Emilia qua suốt căn nhà vắng vẻ, nàng đã rời khỏi nhà và đến giờ ăn tối mới về. Tôi thất vọng và cảm thấy thật sự chua xót. Tôi đã dự tính gặp nàng và nói với nàng ngay về sự việc xảy ra với cô đánh máy. Tôi tin chắc rằng nụ hôn đó là nguồn gốc sâu xa nhất của mọi sự lạnh nhạt giữa chúng tôi và cảm thấy tràn đầy dũng khí, tôi tin tưởng chỉ với vài câu nói có thể xoá tan sự hiểu lầm ấy và sau đó báo cho nàng biết những tin mừng của ngày hôm nay, bản hợp đồng của tôi về cuốn Odyssey, số tiền tạm ứng tôi đã nhận được, chuyến đi của chúng tôi đến Capri. Như vậy, sự giải thích của tôi chỉ chậm lại vài tiếng đồng hồ, vậy mà tôi vẫn cảm thấy một cảm giác thất vọng, bức bối và hầu như báo hiệu một điềm gở. Vào lúc đó, tôi cảm thấy tin chắc vào mình, nhưng tôi tự hỏi không biết trong thời gian hai tiếng đồng hồ, tôi có đủ sức để thuyết phục được nàng hay không. Đến lúc đó mọi sự sẽ rõ ràng, mặc dù tôi tự thuyết phục đã tìm được chìa khóa giải quyết nỗi khó khăn, đó là lý do đích thực vì sao Emilia đã hết còn yêu tôi, tôi vẫn không hoàn toàn vững bụng. Và sự vắng mặt bất hạnh này của nàng đủ để làm tôi cảm thấy sợ hãi và buồn bực.

Bơ phờ, chán nản và bối rối, tôi bước vào phòng làm việc và nhìn lên giá sách tìm bản dịch quyền Odyssey. Tôi ngồi vào bàn, cho một tờ giấy vào máy đánh chữ, đốt một điếu thuốc lá và chuẩn bị viết bản tóm lược. Tôi nghĩ công việc sẽ xoa dịu nỗi lo lắng của tôi hoặc ít ra cũng làm tôi quên nó đi, tôi đã thử phương thuốc này trong nhiều dịp khác. Vì vậy, tôi mở quyển sách ra và chậm rãi đọc hết đoạn thứ nhất. Tôi đánh lên đầu trang giấy tiêu đề "Tóm lược Odyssey" và bên dưới, bắt đầu "Chiến tranh thành Troy đã qua được một thời gian. Tất cả các chiến sĩ Hy Lạp tham chiến nay đã trở về nhà. Chỉ trừ Ulysses vẫn còn xa cách với hòn đảo của chàng và bao nhiêu người thân yêu ở đó". Đến đây, tôi phân vân tự hỏi có nên hay không nên đưa vào bản tóm lược đoạn tả hội đồng các thần nhóm họp để bàn cãi về chuyến trở về đảo Ithaca của Ulysses, câu hỏi đó làm tôi phải dừng lại. Đoạn này, theo tôi rất quan trọng vì nó đưa vào trong tập thơ ý niệm về Định Mệnh, và ý niệm về lòng kiêu hãnh đồng thời tính cao quý và anh hùng của nỗ lực của con người. Cắt bỏ đoạn này tức là cắt bỏ khía cạnh siêu phàm của tập thơ, loại bỏ những can thiệp thần thánh, phớt bỏ hình ảnh các vị thần vốn đáng yêu và nên thơ biết bao. Nhưng chắc chắn là Battista sẽ không muốn bấy kỳ cái gì có dính líu đến các vị thần mà hẳn xem chỉ là những kẻ tán láo, làm nhặng xị lên khi quyết định về những điều mà các vai chính có thể tự giải quyết lấy được. Về phần Rheingold, theo cái lối nói hàm hồ của ông ta về loại phim tâm lý, ông ta cũng sẽ chẳng ưa chuộng gì các thần thánh. Tâm lý rõ ràng là loại trừ Định Mệnh cùng các can thiệp của các vị thần, nhiều nhất, nó chỉ khám phá ra các vị thần ở nơi sâu thẳm của tinh thần con người, trong những rối rắm của cái gọi là tiềm thức. Các vị thần như vậy sẽ trở nên thừa thãi vì chẳng "ngoạn mục", mà cũng chẳng "tâm lý". Càng nghĩ về các điều đó, tôi càng cảm thấy lộn xộn và mệt mỏi, từng lúc tôi lại nhìn cái máy đánh chữ và tự nhủ phải tiếp tục nhưng tôi không thể bắt tay vào việc và ngồi yên, không cất nhắc nổi một ngón tay, cuối cùng, tôi rơi vào một sự trầm tư sâu lắng nhưng trống rỗng, ngồi nhìn sững vào khoảng không. Thật ra, không hẳn tôi ngồi trầm tư mà chỉ khuấy động lên những mùi vị lạnh lẽo, chua xót của những cảm giác khác nhau, tất cả làm tôi thấy khó chịu, xao động, nhưng trong tâm trạng hoang mang, mệt mỏi, dễ cáu giận của tôi, tôi không thể minh định được một cách

chính xác những cảm giác ấy. Rồi giống như một bong bóng khí bỗng nhiên trôi lên trên bề mặt phẳng lặng của chiếc ao sau khi đã nằm dưới nước không biết trong thời gian bao lâu, ý tưởng này bỗng hiện ra đột ngột trong trí tôi "Bây giờ đây, như thường lệ, ta sẽ tàn sát tập Odyssey, rút nó thành một cuốn phim, và một khi kịch bản đã hoàn tất, quyển sách này sẽ trở về nằm trên giá sách cùng với bao nhiêu quyển khác đã giúp ta viết nên những kịch bản khác. Vài năm sau nữa, khi ta tìm một quyển sách khác để cắt vụn ra làm thành một cuốn phim, ta sẽ gặp lại nó và nói "A, phải rồi, lúc bấy giờ, ta đang viết kịch bản Odissey cùng với Rheingold. Và rồi, chẳng có gì được thực hiện cả - chẳng có gì, sau hàng mấy tháng trời thảo luận, bàn cãi, sáng, chiều, ngày này sang ngày khác về Ulysses, về Penelope, về lũ khổng lồ một mắt Cyclops, về nàng Circe, cùng các nàng tiên cá...chẳng có cái gì cả...bởi vì không đủ tiền". Nghĩ đến đó, tôi cảm thấy chán ghét cái nghề tôi buộc phải theo đuổi. Và lại một lần nữa, tôi đau đớn cảm thấy nỗi chán ghét đó phát sinh từ chỗ tôi tin chắc rằng Emilia không yêu tôi nữa. Cho đến giờ phút này, tôi đã làm việc vì Emilia, và chỉ vì Emilia mà thôi. Bây giờ đây, khi tình yêu của nàng cho tôi đã chết đi, công việc của tôi không còn mục tiêu nào khác nữa.

Tôi không biết tôi đã ngồi như vậy trong bao lâu, lưng gù xuống, im lìm trên cái ghế trước bàn máy đánh chữ, mắt nhìn qua cửa sổ. Sau hết, tôi nghe tiếng cửa bật mở ở ngoài kia, rồi tiếng bước chân đi trong phòng khách. Tôi biết rằng Emilia đã về. Tôi không động dậy, tôi ngồi nguyên tại chỗ. Cuối cùng, tôi nghe tiếng cửa mở sau lưng và tiếng Emilia hỏi "Anh có trong này không? Anh đang làm gì đây? Anh làm việc đấy à?" Tôi quay lại.

Nàng đang đứng ở cửa, mũ còn đội trên đầu và tay cầm một gói nhỏ. Tôi nói liền, hơi kinh ngạc vì sự nhay mồm này sau bao nhiêu là ngờ vực và lo sợ "Không, anh không làm việc...Anh đang tự hỏi có nên hay không nên chấp nhận kịch bản mới này của Battista"

Emilia đóng cửa lại và đến đứng bên tôi, gần bên bàn giấy "Anh đã gặp Battista chưa?"

"Đã gặp rồi"

"Nhưng các anh chưa đi đến chỗ đồng ý...hay là Battista đề nghị với anh quá ít chăng?"

"Không, hẳn đề nghị cũng khá...và bọn anh cũng đã thoả thuận được với nhau"

"Tốt lắm, vậy thì có lẽ anh không thích chủ đề cuốn phim?"

"Không, không phải thế, chủ đề rất hay"

"Chủ đề gì thế?"

Tôi nhìn nàng một lát trước khi trả lời. Như thường lệ, nàng tỏ ra lơ đãng và lãnh đạm, và có thể thấy rất rõ là nàng chỉ nói vì bổn phận. "Odyssey" tôi trả lời cụt ngủn.

Emilia đặt cái gói xuống bàn, đưa tay lên chạm rãi bỏ mũ ra và lắc cho mái tóc xoã xuống. Mặt nàng thản thờ như không quan tâm đến điều gì, hoặc nàng không hiểu tôi đang nói đến tập thơ danh tiếng, hay đúng hơn, nhan đề tập thơ mà có lẽ không ai không biết chẳng gọi cho nàng một ý nghĩ gì. Sau hết nàng nói, vẻ hơi sốt ruột "Vậy à, anh không thích sao?"

"Thích chứ, anh đã bảo với em là anh thích mà"

"Có phải Odyssey là tập thơ mình có học ở trường đó phải không? Sao anh không thích làm bộ phim đó?"

"Bởi vì, bây giờ anh không thích làm nữa"

"Nhưng mới sáng nay thôi, anh còn quyết định nhận lời kia mà"

Tôi chợt nhận thấy rằng đây là cơ hội để, một lần nữa, buộc nàng phải nói hết, nói dứt khoát. Tôi chồm dậy, tóm lấy cánh tay nàng và nói "Chúng ta hãy vào trong kia, trong phòng khách. Anh phải nói chuyện với em". Nàng kinh hoảng, có lẽ vì sức mạnh điên cuồng của tôi khi chộp lấy tay nàng hơn là vì giọng nói của tôi. "Anh làm gì thế? Anh điên à?"

"Không, tôi không điên. Chúng ta hãy vào trong kia nói chuyện"

Vừa nói, tôi vừa kéo mạnh nàng ngang qua phòng làm việc. Tôi mở cửa phòng khách, dúm nàng về phía

một chiếc ghế bành. "Cô hãy ngồi xuống đó". Tôi cũng ngồi xuống trước mặt nàng. "Nào, chúng ta nói chuyện".

Nàng nhìn tôi vẻ nghi hoặc và vẫn còn hơi khiếp sợ. "Được, anh nói đi, tôi nghe". Tôi bắt đầu bằng một giọng nói lạnh lùng, nhạt nhẽo. "Hôm qua, cô nhớ chứ, tôi bảo với cô rằng tôi không muốn làm kịch bản này vì tôi không tin chắc rằng cô yêu tôi... và cô trả lời rằng cô vẫn yêu tôi, và tôi nên làm kịch bản ấy. Có đúng như vậy không?"

"Phải, đúng thế"

"Tốt" tôi tuyên bố một cách cương quyết. "Tôi cho rằng cô chỉ nói dối tôi thôi, tôi không hiểu vì sao cô nói dối, có lẽ vì cô ái ngại cho tôi, hoặc có lẽ để phục vụ cho những lợi lộc của riêng cô"

"Những lợi lộc nào?" nàng cắt ngang lời tôi một cách gay gắt.

"Những lợi lộc mà cô có thể có được, ở lại căn hộ này, mà cô ưa thích, chẳng hạn". Phản ứng của nàng dữ dội đến mức tôi cảm thấy hoảng. Nàng đứng thẳng lên, lớn tiếng nói "Ai bảo anh điều đó? Căn hộ này đối với tôi chẳng là cái thá gì cả, hoàn toàn chẳng là cái thá gì cả. Tôi sẵn sàng trở lại sống trong căn phòng trọ... như vậy đã rõ là anh chẳng hiểu gì về tôi cả. Nó chẳng là cái gì đối với tôi cả".

Những lời của Emilia làm tôi đau nhói, đau như khi một người thấy món quà mà hắn đã cam chịu bao nhiêu hy sinh cay đắng mới có được, bây giờ bị rẻ rúng, hất hủi một cách đầy phỉ báng. Ngôi nhà này của chúng tôi mà nàng vừa nhắc tới một cách khinh bỉ như thế, là cả cuộc sống của tôi trong hai năm qua, vì nó, tôi đã gạt bỏ công việc mà tôi ưa thích nhất, tôi đã từ bỏ những tham vọng yêu quý nhất của tôi. Tôi hỏi nàng, giọng yếu ớt, hầu như ngờ vực "Nó không có ý nghĩa gì đối với cô?"

"Hoàn toàn không... tuyệt đối không". Giọng nàng nghe nhạt nhẽo, không âm điệu, biểu lộ một sự khinh bỉ tột cùng. "Không một chút nào... anh hiểu không? Không một chút nào!"

"Nhưng mới hôm qua cô còn bảo là cô muốn ở lại đây kia mà?"

"Tôi chỉ nói như thế để anh hài lòng thôi...bởi vì tôi nghĩ rằng chính anh mới quan tâm đến chuyện ở lại đây"

Tôi cảm thấy hụt hẫng, hóa ra là tôi, kẻ đã hy sinh cả tham vọng kịch nghệ của mình, và chưa bao giờ đặt nặng những thứ như căn hộ này, tôi là kẻ thiết tha nhất với căn hộ. Tôi thấy rằng vì một lý do nào đó, nàng đã đi vào con đường dối trá và tôi nghĩ không cần thiết phải tranh cãi với nàng, hoặc nhắc nàng nhớ lại ngày xưa nàng đã yêu quý căn hộ biết bao và bây giờ lại tỏ ra rẻ rúng nó đến thế. Nhưng xét cho cùng, căn hộ chỉ là chuyện vặt, điều quan trọng thật sự là cái khác kia. "Đừng đề cập tới căn hộ nữa", tôi nói, cố gắng ghìm giọng mình lại và cố làm ra vẻ ôn hoà, biết phải, biết trái "Tôi không muốn nói đến căn hộ, tôi muốn nói đến những tình cảm cô dành cho tôi. Ngày hôm qua, khi cô bảo với tôi rằng cô yêu tôi, ấy là cô nói dối. Cô nói dối với tôi và đó là lý do vì sao tôi không còn ham muốn làm việc cho phim ảnh nữa. Bởi vì, trước đây, tôi làm chỉ là vì cô, và nếu cô không yêu tôi nữa, tôi không còn lý do gì để tiếp tục nữa"

"Nhưng điều gì làm anh nghĩ rằng tôi nói dối anh?"

"Chẳng điều gì cả, và tất cả mọi điều. Hôm qua, chúng ta đã nói về điều đó rồi. Bây giờ, tôi không muốn nhắc lại làm gì nữa. Có những điều không cắt nghĩa được, người ta chỉ cảm thấy thôi, và tôi cảm thấy rằng cô chẳng còn yêu tôi"

Bỗng nhiên lần đầu tiên, nàng tỏ ra có một chút thành thật. Nàng hỏi tôi một cách bất ngờ, giọng buồn bã, mệt mỏi, mắt hướng nhìn ra cửa sổ

"Tại sao anh lại muốn biết những điều ấy? Tại sao? Thôi, chúng ta hãy xếp mọi chuyện ở đó lại, như vậy tốt cho cả hai chúng ta hơn"

"Như vậy" tôi hỏi tới, "cô thừa nhận là tôi nói đúng?"

"Tôi không thừa nhận điều gì cả. Tôi chỉ muốn một điều là người ta để cho tôi yên" Câu nói sau cùng của nàng nghe như thấm đầy nước mắt. Rồi nàng nói thêm "Tôi đi ra đây, tôi đi thay quần áo". Nàng

đứng dậy, đi ra cửa phòng. Nhưng khi nàng đi ngang qua, tôi ôm lấy nàng, nắm lấy cổ tay nàng. Trước đây, đã biết bao nhiêu lần, tôi đã làm như thế, khi nàng đứng dậy và bảo tôi rằng nàng phải đi ra, và khi nàng bước qua trước mặt tôi, tôi đã giữ nàng lại bằng cách nắm lấy cổ tay thon lẳn của nàng. Nhưng ngày xưa, tôi đã giữ nàng lại vì chợt thấy bùng lên một cơn ham muốn nàng, và nàng biết điều đó, ngoan ngoãn đứng lại, chờ đợi đến động tác tiếp theo của tôi, đó là ôm quàng lấy đôi chân nàng, vùi mặt vào lòng nàng và kéo nàng ngồi xuống trên đầu gối tôi. Cuối cùng, thường chúng tôi làm tình với nhau, sau một chút phản đối và mơn trớn, ngay ở nơi chúng tôi đang ngồi, trong chiếc ghế bành hay trên chiếc đi văng bên cạnh. Lần này, ý định của tôi khác hẳn, và tôi không thể không nhận ra điều đó một cách cay đắng. Nàng không cưỡng lại nhưng vẫn đứng yên bên cạnh tôi, nhìn xuống tôi. Nàng nói "Thật tình thì anh muốn cái gì nào? Anh cứ nói đi xem?"

"Tôi muốn biết sự thật!"

"Anh khẳng khái cứ muốn gây bất hoà giữa hai chúng ta – điều anh muốn là vậy đó!"

"Như vậy, cô thừa nhận là sự thật dễ thường chẳng làm vừa lòng tôi?"

"Tôi chẳng thừa nhận điều gì cả"

"Nhưng miệng cô vừa nói ra đây – gây bất hoà giữa hai chúng ta"

"Ồ, thì tôi cũng chỉ nói cho có chuyện đó thôi. Bây giờ hãy buông ra cho tôi đi"

Nàng không giãy giụa, cũng không cử động, chỉ đứng yên chờ tôi buông nàng ra. Chẳng tha nàng vùng vẫy, giận dữ còn hơn là nàng chịu đựng một cách lạnh lùng, khinh miệt như thế này! Và như vẫn còn hy vọng bằng cách lập lại cử chỉ quen thuộc ngày xưa thường như là khúc dạo đầu cho cuộc tình của chúng tôi sau đó, để khơi dậy trong nàng một cảm giác âu yếm, tôi buông cổ tay nàng và quàng tay ôm lấy đôi chân nàng. Nàng đang mặc một chiếc váy dài, rộng thùng thình với vô số những nếp gấp, và khi tôi ôm nàng, tôi cảm thấy nó căng ra và bó chặt lấy đôi chân thẳng, thon lẳn của nàng, như cánh buồm rộng quăn quanh cột buồm vậy. Và tôi thấy rạo rức ham muốn nàng, nhưng đồng thời cũng cảm thấy đau đớn vì nỗi tuyệt vọng bất lực theo sau. Ngược nhìn lên, tôi nói với nàng "Emilia, tại sao em cứ mãi thù ghét anh?"

"Tôi chẳng làm sao cả...bây giờ hãy buông ra cho tôi đi!"

Tôi càng ôm siết lấy đôi chân của nàng, vùi đầu vào lòng nàng. Thường trước đây, khi tôi làm như vậy, chỉ giây lát sau, bàn tay to lớn của nàng, mà tôi yêu dấu biết bao, sẽ đặt lên đầu tôi, chậm rãi vuốt ve một cách đầy cảm dỗ. Đó là dấu hiệu của sự đồng tình và sự vui lòng chiều theo ý tôi của Emilia. Nhưng lần này, đôi tay của nàng vẫn buông thõng và không nhúc nhích. Thái độ ấy của nàng khác với ngày xưa biết bao, đâm một nhát sâu vào tim tôi. Tôi buông nàng ra, nắm lấy cổ tay nàng và kêu lớn "Không, em không đi đâu cả...Em phải nói cho anh tất cả sự thật...ngay giây phút này. Em chưa ra khỏi phòng chừng nào em còn chưa nói hết sự thật với anh".

Nàng vẫn tiếp tục từ trên nhìn xuống tôi, tôi không trông thấy nàng, nhưng tôi cảm thấy cái nhìn ngăn ngại của nàng chiếu xuống trên đầu tôi lúc đó đang cúi gằm xuống. Sau cùng, nàng nói "Tốt thôi, anh đã muốn thế. Tất cả những gì trước đây tôi muốn là chúng ta cứ tiếp tục giữ nguyên tình trạng cũ. Và nay vì anh muốn hỏi, tôi nói cho anh biết, đúng, bây giờ tôi không yêu anh. Đó là sự thật nói cho anh rõ".

Ta có thể hình dung được những điều tệ hại nhất đối với ta và đồng thời cũng có thể hình dung ra chúng với niềm tin chắc chắn là chúng có thật. Nhưng sự xác quyết những điều hư tưởng ấy, hay đúng hơn, những điều chắc chắn có thật ấy, thường đến rất bất ngờ và làm ta đau đớn, như thể là trước đây, ta chưa bao giờ nghĩ đến chúng.

Thật sự là bao lâu nay, tôi vẫn biết rằng Emilia không còn yêu tôi. Nhưng nay nghe nàng nói ra điều đó, tôi có cảm giác buốt lạnh toàn thân. Hiện giờ nàng không yêu tôi, câu nói đó, bao lâu nay, tôi vẫn mừng tượng ra, nay do chính miệng nàng thốt lên, chợt có một ý nghĩa hoàn toàn mới mẻ. Điều đó có

thật, không phải là hư tưởng nữa, tuy nhiên, thực thực, hư hư, tất cả như quánh lộn lại. Bây giờ nó có một trọng lượng, một kích thước, không phải như trước đây, trong tâm trí tôi. Tôi không nhớ rõ tôi đã đón nhận lời tuyên bố của Emilia một cách như thế nào. Có lẽ tôi đã giật mình, như người đi tắm đứng dưới vòi sen, biết trước nước lạnh buốt mà vẫn giật mình khi những tia nước phủ xuống. Đoạn, tôi cố trấn tĩnh để tự chứng tỏ vẫn còn tự chủ và khách quan. Tôi nói, giọng cố hết sức nhẹ nhàng "Em hãy lại đây...ngồi xuống và cắt nghĩa tại sao em không yêu anh". Emilia vâng lời, ngồi xuống lại, nhưng lần này, trên chiếc đi văng, rồi nàng nói, giọng dăm dẩn "Chẳng có điều gì để giải thích cả. Tôi không yêu anh, và đó à tất cả những gì tôi có thể nói với anh".

Tôi biết rằng tôi càng tỏ ra tự chủ, cái gai nhọn của niềm đau không nói nên lời của tôi càng đâm sâu vào da thịt tôi. Khuôn mặt tôi méo xệch thành một nụ cười gượng gạo khi tôi trả lời "Em phải thừa nhận là em còn nợ anh một lời giải thích đây. Ngay cả khi đuôi một người giúp việc, người ta còn giải thích lý do cho hấn kia mà".

"Tôi không yêu anh nữa, đó là tất cả những gì tôi có thể nói với anh".

"Nhưng tại sao? Trước đây, em đã yêu anh, phải không nào?"

"Vâng, tôi đã yêu anh...rất yêu...nhưng bây giờ không yêu nữa".

"Em đã yêu anh rằng nhiều chứ?"

"Vâng, rất nhiều, nhưng bây giờ chuyện đó đã qua rồi".

"Nhưng tại sao cơ chứ? Tất phải có lý do chứ?"

"Có lẽ có, nhưng tôi không biết. Tôi chỉ biết là tôi không yêu anh nữa"

"Thôi, đừng có mà lập đi lập lại như vậy nữa!" hầu như không nén được, tôi kêu to lên.

"Thì chính anh buộc tôi lập đi lập lại. Anh không chịu tin và tôi buộc phải lập lại".

"Bây giờ thì anh tin rồi"

Chúng tôi im lặng. Emilia châm một điếu thuốc, ngồi yên hút, đôi mắt nhìn xuống. Tôi cúi xuống, hai tay ôm lấy đầu. Sau cùng, tôi nói "Nếu anh nêu ra một lý do, em có thừa nhận nó không?"

"Nhưng chính tôi cũng không biết nó là gì kia mà?"

"Nhưng nếu anh nói ra, hấn là em phải biết chứ?"

"Được rồi, nào, anh nói đi!"

"Đừng noi với anh bằng cái giọng đó!" tôi muốn hét lên với nàng, cái giọng cộc lốc, lãnh đạm của nàng làm tôi bị thương tổn. Nhưng tôi cố kìm lại, cố gắng giữ vẻ tự chủ, tôi bắt đầu "Em có nhớ cô gái cách đây mấy tháng đã đến nhà ta đánh máy cho anh một tập kịch bản...cái cô đánh máy ấy? Em đã bắt gặp cô ta và anh hôn nhau. Đó là một phút yếu đuối ngu xuẩn của anh. Nhưng chỉ có mỗi cái hôn ấy mà thôi, anh xin thề, đó là cái hôn đầu tiên và là cuối cùng...và từ đó, anh không bao giờ còn gặp cô ta nữa. Bây giờ, em hãy nói thật với anh...phải chẳng cái hôn ấy đã làm chúng ta chia cách? Hãy nói cho anh sự thật đi! Có phải cái hôn ấy là điều đầu tiên đã làm em mất đi lòng yêu anh?"

Trong lúc nói, tôi quan sát nàng thật kỹ. Thoạt tiên, nàng có vẻ thẳng thốt, và như vậy tức là nàng bác bỏ điều tôi nói, có vẻ như là giả thuyết của tôi đối với nàng là hoàn toàn vô lý. Rồi như tôi thấy rõ, một ý tưởng bất chợt hiện đến làm nàng thay đổi thái độ. Nàng chậm rãi trả lời "Được rồi, xem như là do cái hôn ấy. Bây giờ anh đã biết rõ, anh đã thấy nhẹ người đi chưa?"

Ngay lập tức, tôi lại hoàn toàn tin chắc rằng cái hôn ấy không là cái gì cả trong lúc nàng cố gắng thuyết phục tôi nên tin vào điều đó. Mọi chuyện thật rõ ràng, trước tiên Emilia tỏ ra kinh ngạc trước giả thiết quá xa sự thật của tôi, sau đó, một tính toán đột xuất đã làm nàng chấp nhận giả thiết ấy. Tôi đành phải nghĩ rằng lý do thật sự đã làm mất đi tình yêu của nàng còn nghiêm trọng hơn nhiều so với cái hôn vô nghĩa ấy. Đó là một lý do mà có lẽ vì còn chút nhân nhượng đối với tôi, nàng đã không muốn tiết lộ. Tôi biết Emilia vốn tốt bụng và không muốn làm ai bị thương tổn. Hiển nhiên là cái lý do đó phải rất đau lòng đối với tôi.

Tôi nhẹ nhàng nói "Không đúng, không phải là cái hôn ấy"

Nàng tỏ ra kinh ngạc "Kìa, tôi đã bảo với anh rằng là từ cái hôn ấy mà ra kia mà".

"Không, không phải là cái hôn...điều gì khác nữa kia"

"Tôi không biết anh muốn nói cái gì nữa"

"Em biết rõ đấy"

"Không, tôi lấy danh dự để nói với anh rằng tôi không biết"

"Nhưng anh bảo là em biết"

Nàng trở nên nóng nảy, như một bà mẹ đối với đứa con "Tại sao anh muốn biết nhiều điều lắm thế?

Anh khi nào cũng vậy...Tại sao anh cứ tọc mạch vào mọi thứ như thế? Có gì quan trọng với anh đâu?"

"Bởi vì anh ưa thích sự thật, cho dù nó có như thế nào đi nữa, hơn là sự dối trá. Và điều quan trọng hơn cả là, nếu em không nói sự thật, anh có thể tưởng tượng ra mọi chuyện...anh có thể tưởng tượng ra điều gì đó rất bẩn thỉu".

Nàng im lặng nhìn tôi một lúc lâu, một cách rất lạ lùng. "Điều đó quan trọng gì đối với anh? Lương tâm anh vẫn trong sáng chứ?"

"Tất nhiên là thế"

"Vậy thì ngoài ra còn gì quan trọng với anh hơn nữa?"

"Vậy thì, đúng lắm" tôi vẫn cố kiên trì "Đó thật sự là một cái gì đó rất bẩn thỉu".

"Tôi không nói như thế, tôi chỉ nói nếu anh có một lương tâm thanh thản, tất cả mọi thứ khác không nên làm anh bận tâm nữa"

"Đúng là lương tâm anh vẫn trong sáng, nhưng điều đó không có nghĩa gì cả. Đôi khi, lương tâm vẫn có thể lừa dối ta được".

"Nhưng lương tâm của anh thì chắc không chứ?" nàng nói với một chút mỉa mai không lọt qua khỏi mắt tôi được, và điều đó dường như còn làm tôi bị tổn thương hơn là vẻ lạnh nhạt của nàng.

"Không, kể cả lương tâm của anh cũng vậy thôi"

"Thôi, tôi phải đi đây" nàng bỗng nói một cách đột ngột. "Anh có điều gì khác để nói với tôi nữa không?"

"Không, em không đi được chừng nào em chưa nói hết sự thật"

"Thì tôi đã bảo với anh rồi đó, tôi không yêu anh".

Chỉ bốn từ đó thôi, chúng đã tác động lên tôi đến thế nào! Tôi tái người đi, và một cách khốn khổ, van nài nàng "Anh đã xin em từ trước, đừng nhắc lại điều đó, nghe đau lòng lắm"

"Nhưng chính anh đã buộc tôi phải lặp lại điều đó đấy thôi...chắc hẳn tôi cũng chẳng thú vị gì"

"Tại sao em cố làm anh tin tưởng rằng chính vì cái hôn hôm đó mà em không còn yêu anh?" Tôi cố chất vấn nàng theo suy tưởng của tôi. "Một cái hôn chẳng có ý nghĩa gì cả. Chuyện cô gái ấy chỉ là một chuyện rò rỉ rất bình thường, và từ đó, anh không còn bao giờ gặp lại cô ta. Em biết và rất hiểu điều đó. Không, sự thật là em đã hết yêu anh – giờ đây, không phải là tôi đang nói mà đang đánh vần từng từ ngữ như để diễn đạt cái trực giác khó giải thích và mơ hồ của tôi – bởi vì một điều gì đó đã xảy ra...điều gì đó đã làm thay đổi mọi ý nghĩ của em về anh...điều đó đã làm thay đổi những ý nghĩ của em về anh và qua đó, làm thay đổi luôn cả những tình cảm của em".

"Phải thừa nhận rằng anh rất thông minh" nàng nói với một vẻ ngạc nhiên thực sự và hầu như khen ngợi tôi.

"Vậy là anh nói đúng?"

"Tôi không nói như thế. Tôi chỉ nói anh rất thông minh thôi".

Tôi lục lọi trong tâm trí, cảm thấy gần như đã phăng ra được sự thật "Nói tóm lại" tôi nhấn mạnh,

"trước khi điều gì đó xảy ra, em nghĩ tốt về anh...sau đó, em nghĩ xấu...và từ đó, hết yêu anh"

"Có lẽ như thế thật đấy"

Bỗng nhiên, tôi có một cảm giác kinh hoàng: cái giọng từ tôn ấy của tôi, tôi hiểu ra rằng chỉ là giả tạo. Tôi chẳng từ tôn, diêm đạm gì cả, tôi đang đau khổ đầy thôi, tôi đang tuyệt vọng, giận dữ, tôi đang tan nát, cần quái gì tôi phải giữ mãi cái giọng điệu chừng mực ấy chứ? Tôi không biết điều gì đã xảy ra với tôi vào lúc đó. Trước khi kịp biết ra mình đang làm gì, tôi nhảy dựng lên và hét lớn "Đừng có nghĩ là tôi ngồi đây để nói về những chuyện thông minh sáng láng ấy!" Tôi nhảy xổ đến, đè lên nàng, siết cổ nàng, hất ngửa nàng ra đi văng và gào vào mặt nàng "Hãy nói hết sự thật! Một lần này rồi thôi! Nào, nói đi!"

Bên dưới tôi, tấm thân đầy đà, tuyệt mỹ ấy, mà tôi đã từng yêu dấu biết bao, vùng vẫy, lăn lộn, mặt nàng đỏ rần lên và phì ra, tôi đã siết cổ nàng quá chặt, và tự trong thâm tâm, tôi biết tôi muốn giết chết nàng. Tôi tiếp tục nói "Nói hết sự thật đi! Một lần.. một lần là hết!" và đồng thời tôi siết mạnh thêm, lòng nghĩ "Ta sắp giết nàng...nhưng chẳng thà nàng chết đi còn hơn trở thành kẻ thù của ta!" Vào lúc đó, tôi cảm thấy nàng đang cố thúc đầu gối vào bụng tôi, và quả thật, nàng đã làm được điều đó, những cú thúc của nàng mạnh đến nỗi làm tôi đứt thở. Những cú thúc này làm tôi đau gần bằng câu nói ban nãy của nàng "Tôi không yêu anh". Quả đó là những ngón đòn thù, ngón đòn của một kẻ thù cố làm kẻ địch càng đau càng tốt. Cùng lúc, mỗi cảm hờn giết chóc của tôi dịu đi. Tôi nói lỏng tay, nàng vùng thoát ra được, và xô tôi suýt lọt ra khỏi đi văng. Trước khi tôi kịp trấn tĩnh, Emilia, lúc bấy giờ đang điên lên vì giận dữ, hét vào mặt tôi "Tôi khinh bỉ ông...đó là cảm nghĩ của tôi về ông, và đó là lý do tại sao tôi hết còn yêu ông. Tôi khinh ông, ông làm tôi kinh tởm mỗi lần ông đụng vào người tôi. Sự thật cho ông là vậy đó...Tôi khinh bỉ ông, ông làm cho tôi kinh tởm!"

Tôi đã đứng dậy. Tôi đưa mắt và cũng đưa tay theo ngay về một chiếc gạt tàn đồ sộ bằng thủy tinh nằm trên bàn. Nàng biết chắc là tôi sắp giết nàng, vì tôi thấy nàng kêu lên một tiếng sợ hãi và vòng cánh tay che mặt lại. Nhưng thiên thần hộ mệnh của tôi đã hiện ra bên tôi. Tôi không biết bằng cách nào tôi đã tự kiềm chế được, tôi đặt cái gạt tàn xuống bàn và đi ra khỏi phòng.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 10

Emilia, như tôi đã có lần nói, không có được một học vấn cao lắm, nàng chỉ mới học chừng hết lớp chín, sau đó bỏ học để học đánh máy và tốc ký. Năm mười sáu tuổi nàng đã làm việc trong một văn phòng luật sư. Có thể nói là nàng xuất thân từ một gia đình tử tế, nghĩa là từ một gia đình trước đây rất khá giả, có sản nghiệp ở ngoại vi thành Roma. Nhưng ông của nàng đã làm tiêu tán hết gia sản trong những vụ đầu cơ buôn bán thất bại, và cha của nàng, cho đến khi ông ấy chết, vẫn chỉ là một nhân viên quèn ở Bộ Tài chính. Vì vậy nàng đã lớn lên trong cảnh nghèo, và xét về học vấn cũng như về cung cách tư duy, hầu như có thể mô tả nàng thuộc về tầng lớp lao động, và giống như các phụ nữ thuộc tầng lớp này, nàng không có chỗ dựa nào khác ngoài lương tri của nàng, vốn vững vàng nhưng đôi khi cũng tỏ ra ngu xuẩn và thiên cận. Vậy mà, chỉ dựa vào lương tri ấy, đôi khi một cách rất bất ngờ và theo tôi, một cách đầy bí ẩn, nàng đã có những nhận xét cực kỳ sắc bén, điều này vẫn thường xảy ra nơi những người thuộc tầng lớp lao động vốn gần gũi với thiên nhiên hơn những người thuộc các tầng lớp khác. Nhận thức của họ ít che ám bởi những quy ước và định kiến. Những điều nàng nói ra, nàng đã suy nghĩ kỹ và nàng nói với sự thành thật và hồn nhiên, do đó, trong lời nào nói ra, luôn có cái tính xác thực của sự thật.

Và vì thế, hôm đó, khi nàng hét lên "Tôi khinh ông!" tôi tin ngay vào câu nói đó, câu nói mà ở miệng một phụ nữ nào khác có thể không có chút ý nghĩa nào. Ở miệng nàng thốt ra, nó có đúng cái ý nghĩa của từng từ một: nàng thật sự khinh bỉ tôi, và vậy là hết. Ngay cả nếu tôi chưa biết gì về tính cách của Emilia, chỉ nghe giọng nói của nàng, tôi đủ thấy không còn gì để nghi ngờ nữa, đó chính là cái giọng nói của từ nguyên trình, xuất phát trực tiếp từ chính ngay sự việc: tôi khinh ông. Ba từ đó, tôi nhận xét một cách cay đắng, có nguyên cái tính xác thực của một cụm từ khác, rất khác biệt, mà nàng đã thốt lên với tôi, vào cái hôm mà lần đầu tiên, nàng bộc lộ tình yêu của nàng dành cho tôi "Em yêu anh biết bao!"

Tôi tin chắc vào sự thành thật của Emilia cũng như sự thật trong ba từ đó, đến mức, còn lại một mình trong phòng làm việc, tôi đi đi lại lại mà không thể nghĩ đến một điều gì, đôi tay tôi run lẩy bẩy, đôi mắt thất thần, không biết phải làm gì. Những từ trong câu nói của Emilia như ba mũi gai nhọn từng phút đâm sâu vào tri giác tôi, gây cho tôi nỗi đau buốt càng lúc càng mãnh liệt hơn, nhưng ngoài nỗi đau đó mà tôi cảm nhận một cách rõ rệt, tôi không còn hiểu được điều gì nữa. Điều làm tôi đau nhất là gbt được ngoài việc không được yêu, tôi còn bị khinh bỉ, và hơn thế nữa. tôi lại không khám phá được bất kỳ lý do nào, cho dù nhẹ nhàng nhất cho sự khinh bỉ đó. Tôi cảm thấy bất công nhưng đồng thời, cũng sợ rằng trong thực tế, không hẳn đã có bất công nào, rằng sự khinh thị đó hẳn phải có một cơ sở khách quan mà tôi không biết, trong khi với người khác, điều đó rất hiển nhiên. Tôi thường tự đánh giá mình khá cao, pha lẫn một chút trắc ẩn về chính mình, tự xem là một kẻ không may mắn lắm, kẻ mà Định Mệnh, thay vì mỉm cười với đã ngoảnh mặt đi. Nhưng có gì đi nữa, nhất định tôi vẫn không phải là kẻ đáng khinh. Giờ đây, câu nói của Emilia đã hoàn toàn đảo lộn ý niệm đó, làm tôi lần đầu tiên đâm ra nghi ngờ ngay chính tôi. Có lẽ, tôi không biết tôi rõ lắm, hoặc đã tự phán xét mình không sát với thực tế, hoặc, tôi đã tự đề cao mình quá chăng.

Sau cùng, tôi vào phòng tắm, vuốt đầu vào dưới vòi nước, tia nước lạnh làm tôi cảm thấy dễ chịu. Trước đó, óc tôi như nóng đỏ lên, những lời của Emilia như đã châm lửa vào đó, như thể trong đó có một chất dẫn hỏa mà tôi chưa hề biết. Tôi chải tóc, rửa mặt, thắt lại cà vạt, và trở lại phòng khách. Nhưng vừa nhác trông thấy mâm thức ăn dọn sẵn trên bàn, tôi bỗng cảm thấy trào dâng trong tôi một cảm giác muốn đập đổ: không thể nào chúng tôi còn ngồi ăn với nhau như mọi ngày trong chính căn phòng này còn âm vang dư hương những lời của Emilia làm tôi đau đớn đến thế. Vào lúc đó, Emilia mở cửa và nhìn vào, nét mặt của nàng bây giờ đã trở lại thanh thản, bình tĩnh. Không nhìn nàng, tôi nói "Tôi không muốn ăn tối ở nhà... hãy bảo chị giúp việc rằng tối nay ta đi chơi, xong rồi, cô mặc áo quần ngay đi... chúng ta đi ăn bên ngoài..."

Emilia trả lời, có phần hơi ngạc nhiên "Ồ kìa, thức ăn đã dọn sẵn rồi mà... lại phải đi hết thôi". Một cơn giận dữ bùng lên trong tôi, tôi la lớn "Đủ rồi, muốn đồ cái gì thì đồ, cứ đi mặc quần áo đi!" Tôi vẫn không nhìn nàng, chỉ nghe nàng lẩm bẩm "Hay nhỉ!" Đoạn nàng đóng cửa lại.

Vài phút sau, chúng tôi ra khỏi nhà. Trong con phố chật hẹp, hai bên sừng sững là những toà nhà hiện đại giống toà nhà chúng tôi đang ở, với những mặt tiền có bao lơn vây bọc và những hàng hiên, giữa những chiếc xe đắt tiền, to lớn kèn cồng, chiếc xe nhỏ bé, thường dụng, nằm chờ chúng tôi. Chiếc xe này, cũng như căn hộ, là tài sản mới tậu của tôi, nhờ tiền những kịch bản tương lai, theo kiểu trả góp dài hạn. Tôi mới chỉ mua chiếc xe được chừng vài tháng, và tôi vẫn còn cảm thấy cái cảm giác kiêu hãnh trẻ con về cái tài sản ấy. Nhưng buổi tối hôm ấy, khi chúng tôi cùng sánh vai bước đến chiếc xe mà không nhìn nhau, im lặng, không chạm vào nhau, tôi không thể tránh khỏi cái ý nghĩ "Chiếc xe này, cũng như căn hộ, là sự hy sinh những tham vọng của ta... và những hy sinh ấy nay trở thành vô nghĩa". Và quả thật, vào đúng lúc đó, tôi cảm thấy sự tương phản rõ nét giữa con phố sang trọng, ở đó, mọi thứ đều mới mẻ và đắt giá, căn hộ từ trên tầng ba nhìn xuống chúng tôi và chiếc xe nằm chờ cách vài bước chân, và mối bất hạnh của riêng tôi đã làm tất cả những ưu đãi đó dành cho tôi nay trở nên vô dụng chán chường.

Tôi ngồi vào xe, chờ cho đến khi Emilia vào chỗ và vươn tay qua đóng cửa lại. Trước đây, kèm theo động tác này, tôi thường vuốt nhẹ đầu gối nàng hoặc quay người lại một chút, hôn phớt lên má nàng. Lần này, tôi tránh không chạm vào người nàng. Tôi đóng mạnh cửa và trong một lúc, chúng tôi ngồi yên, không nói năng gì. Đoạn Emilia hỏi "Mình đi đâu đây?" Tôi suy nghĩ vài giây và đáp bừa "Đi đến đường Via Appia".

Hơi ngạc nhiên, nàng hỏi lại "Nhưng mùa này mà đến Via Appia còn quá sớm... Trời lạnh lắm và không có ai ở đó đâu".

"Mặc kệ... chúng ta cứ đến đó".

Nàng im lặng và tôi lái nhanh đến đường Appia. Rời khu phố của chúng tôi, tôi vượt qua trung tâm thành phố, đi ngang qua đường Chiến thắng và Viện Khảo cổ. Chúng tôi đi qua trước những bức cổ thành rêu phong, những khu vườn, những thửa đất trồng rau, những biệt thự ẩn mình sau những lùm cây suốt theo đoạn đầu của đường Appia. Rồi chúng tôi đến cổng vào Khu Hàm mộ dưới ánh sáng vàng vọt của hai ngọn đèn mờ. Emilia nói đúng, đến Appia vào những ngày đầu của năm như thế này là quá sớm. Trong tiệm ăn với cái tên đầy phong vị khảo cổ, khi chúng tôi bước vào gian phòng lớn, giả bày biện theo lối nông thôn, trang trí bằng các lọ cổ và cột gậy, chúng tôi chỉ thấy toàn là bàn trống với vô số các người hầu bàn. Chúng tôi là những thực khách duy nhất, và tôi không thể tránh khỏi ý nghĩ rằng, trong gian phòng trống trơn, lạnh lẽo, vây quanh bởi quá nhiều những người phục vụ quá sốt sắng đến phiến toái như thế này, chúng tôi chắc không có hy vọng gì giải quyết được vấn đề về mối quan hệ giữa chúng tôi, trái lại là càng khác. Tôi nhớ ra rằng cách đây hai năm trước đây, vào lúc yêu nhau đậm đà nhất, chúng tôi thường xuyên ăn tối ở chính nhà hàng này và tôi hiểu tại sao trong vô số những nhà hàng, tôi đã chọn nơi đây, một nơi mà vào mùa này trong năm, vừa ấm đậm vừa quanh hiu.

Người bồi bàn, tay cầm thực đơn, đứng một bên, phía bên kia là người phục vụ rượu, người cúi gập xuống, tay cầm bảng kê các loại rượu. Tôi bắt đầu gọi các món ăn, đưa ra vài gợi ý với Emilia, hơi cúi đầu về phía nàng, như một người chồng chăm chút, lịch thiệp. Nàng vẫn nhìn xuống và trả lời giống một "Vâng, không, cũng được". Tôi cũng gọi một chai vang, loại chọn lọc nhất, mặc dù Emilia phản đối, nói rằng nàng không muốn uống gì cả. "Để anh uống", tôi nói. Tay bồi rượu mỉm cười với tôi một cách thông cảm, và rồi cùng với người kia bỏ đi.

Tôi không muốn miêu tả cận kề bữa ăn tối ấy của chúng tôi mà chỉ muốn kể lại tâm trạng của tôi, một tâm trạng rất mới mẻ với tôi tối hôm ấy, nhưng từ sau đó, đã trở nên bình thường trong quan hệ giữa hai chúng tôi. Mỗi quan hệ đó cho thấy rằng sở dĩ chúng ta có thể sống được mà không cần cố gắng quá nhiều ấy, hoàn toàn là nhờ vào tính tự động điều khiển phần lớn các động tác của ta một cách vô ý thức. Để bước một bước nhỏ, ta phải vận động tới cơ man nào là cơ bắp, vậy mà, nhờ ở tính tự động máy móc ấy, chúng ta không biết gì về điều đó cả. Quan hệ của chúng ta với người khác cũng diễn ra như vậy. Trong thời gian tôi còn tin tưởng Emilia yêu tôi, một dạng tính tự động đó đã chi phối mọi quan hệ của chúng tôi. Ánh sáng của ý thức chỉ rọi sáng phần nào, còn ngoài ra, tất cả đều chìm trong bóng tối của những tập quán quen thuộc. Bây giờ, ảo tưởng tình yêu đã tan biến, tôi phát hiện thấy mình ý thức rõ mọi hành vi nhỏ nhất của mình. Tôi mời nàng uống chút gì đó, tôi đưa lọ muối cho nàng, tôi nhìn nàng, tôi thôi nhìn nàng, mỗi hành vi đều đi kèm với một ý thức đau đớn, tuyệt vọng, buồn thảm, giận dữ. Tôi tự cảm thấy hoàn toàn bị cùm lại, hoàn toàn tê cóng, hoàn toàn bại liệt. Với từng hành vi, tôi đều bắt gặp mình tự hỏi: Ta làm vậy là đúng? Ta làm như vậy là sai? Tôi đã mất hết lòng tự tin. Với những kẻ xa lạ khác, may ra còn có hy vọng một ngày nào đó, tôi có thể gây dựng lại niềm tin đó. Nhưng với Emilia, tất cả chỉ còn là một kinh nghiệm của quá khứ, một điều gì đó đã chết hẳn, tôi không còn một chút hy vọng nào nữa.

Và như thế, giữa hai chúng tôi là một im lặng nặng nề, chỉ thỉnh thoảng bị phá vỡ bởi một vài câu nói vô thưởng vô phạt "Em uống thêm chút rượu vang nhé? Anh dùng thêm bánh mì không?" Tôi muốn nói đôi câu về sự im lặng này, vì sau này, nó còn kéo dài mãi giữa hai chúng tôi. Đó là một sự im lặng không chịu đựng nổi vì nó hoàn toàn tiêu cực, nó ém lại bao nhiêu điều mà tôi muốn nói ra mà nói không được. Nói rằng đó là một sự im lặng thù địch thì cũng không đúng. Thật ra, không còn sự thù địch nào giữa hai chúng tôi, hoặc ít ra, về phần tôi. Tôi ý thức rất rõ về việc tôi cần nói và về việc tôi có nhiều điều cần nói, nhưng đồng thời, tôi cũng ý thức rằng tôi không thể nói nên lời được và tôi cũng không biết nên chọn thái độ nào khi nói. Với sự xác định như thế trong trí, tôi im lặng, không phải với cảm giác thoải mái thanh thản của kẻ cảm thấy không cần nói, nhưng với sự bắt buộc của kẻ muốn nổ tung ra với những điều muốn nói, mà đành im lặng. Lại còn một điều rắc rối khác, tôi cảm thấy sự im lặng này, cho dù khó chịu đựng nổi, dầu sao vẫn thuận lợi cho tôi hơn. Nếu tôi phá tan sự im lặng này, có thể tôi sẽ gây ra cãi nhau, điều đó càng khó chịu hơn so với sự im lặng này.

Nhưng tôi chưa quen im lặng như thế này. Chúng tôi tiếp tục ăn, không nói năng gì. Lúc ăn tráng miệng, không nếm được, tôi buột miệng hỏi "Sao em im lặng thế?"

Nàng trả lời ngay "Bởi vì tôi cảm giác có gì để nói"

Nàng không có vẻ buồn hoặc thù nghịch và câu trả lời của nàng nghe rất thành thật. Tôi tiếp tục nói, giọng đạo mạo "Mới ban nãy đây thôi, em đã nói những điều mà sau đó em phải biện minh đến cả mấy tiếng đồng hồ".

Vẫn với cái giọng thành thật ấy, nàng nói "Anh hãy quên những điều ấy đi. Cố nghĩ rằng tôi chưa bao giờ nói ra những điều ấy"

Khấp khởi hy vọng, tôi hỏi "Tại sao anh lại quên nhỉ? Anh chỉ quên được nếu anh biết chắc những điều ấy là không đúng sự thật...nếu đó chỉ là những lời em buột miệng nói ra trong lúc nóng giận mà thôi".

Lần này nàng không nói gì và tôi lại hy vọng. Có lẽ đúng như thế thật, trước sự thô bạo của tôi, nàng đã phản ứng lại bằng cách nói rằng nàng khinh tôi. Một cách thận trọng, tôi gắng thêm "Giờ đây, em hãy thú nhận đi, những lời khủng khiếp đó mà em đã nói với anh, tất cả những lời đó là không đúng... và em đã nói bởi vì lúc đó, em nghĩ rằng em ghét anh và em muốn làm anh đau lòng".

Nàng nhìn tôi và vẫn im lặng. Tôi nghĩ bất gặp – hay tôi có nhầm chẳng – một ngấn lệ long lnhah trong đôi mắt to và đen sẫm của nàng. Như được khích lệ, tôi vươn tay nắm lấy tay nàng đang đặt trên mặt khăn bàn, miệng nói "Emilia, những câu đó là sai cả, đúng không nào?"

Nhưng nàng đã rút mạnh tay lại, và không phải chỉ cánh tay mà cả toàn thân nàng, dường như thế.

"Những điều đó đều là đúng sự thật".

Tôi choáng váng với vẻ thành thật hoàn toàn trong câu nói của nàng. Có vẻ như là vào lúc ấy, nàng biết rằng một câu nói dối của nàng ít ra cũng dàn xếp được mọi chuyện đâu vào đấy trong một khoảng thời gian nào đó, cho dầu là bề ngoài thôi. Và rõ ràng là trong một giây lát ngắn ngủi, nàng đã bị cảm dỗ bởi giải pháp ấy. Sau đó, nghĩ lại, nàng đã gạt phăng ý định. Tôi lại nhận thêm một vết đâm đau đớn, và gục đầu xuống, tôi khẽ rít lên qua kẽ răng "Nhưng cô có hiểu rằng có những điều không thể đem ra nói được mà không lý giải, dẫn chứng.bất kỳ với ai, hoặc ít ra, với chồng cô?"

Nàng không nói gì mà chỉ chăm chăm nhìn tôi với vẻ sợ hãi, vì quả thật mặt tôi đang méo xệch đi vì giận dữ. Cuối cùng nàng đáp "Anh hỏi và tôi chỉ trả lời anh đấy thôi"

"Nhưng cô phải giải thích chứ?"

"Ý anh muốn nói sao?"

"Cô phải giải thích tại sao ...tại sao cô khinh tôi?"

"Tôi sẽ không bao giờ nói với anh điều đó...ngay cả khi tôi sắp chết"

Về quả quyết trong câu nói của nàng làm tôi sững sốt. Nhưng sự ngạc nhiên của tôi không kéo dài lâu. Một cơn giận dữ ập đến làm tôi không còn kịp suy nghĩ "Hãy nói cho tôi biết" tôi lại nắm lấy tay nàng, nhưng lần này không theo cách vuốt ve như ban nãy "nói đi...tại sao cô khinh tôi?" tôi gặn cho ra.

"Tôi đã nói rằng tôi sẽ không bao giờ nói điều đó với anh"

"Nói đi, nếu không, tôi sẽ làm cho cô đau đấy!" không tự kiềm chế được, tôi vịn mạnh các ngón tay nàng. Nàng nhìn tôi một lát với vẻ ngạc nhiên, và rồi méo xệch mồm vì đau và ngay sau đó, sự khinh bỉ mà cho đến nay, tôi mới chỉ nghe nàng nói ra miệng, lộ hẳn trên nét mặt nàng "Dừng tay lại!" nàng nói một cách cộc lốc "bây giờ anh lại muốn làm cho tôi đau, bao giờ cũng thế!..." tôi chú ý tới cụm từ "bao giờ cũng thế", qua đó, có vẻ như nàng muốn ám chỉ đến những điều khắc nghiệt mà tôi đã muốn bắt nàng phải chịu đựng, và tôi muốn nghẹt thở " "Dừng tay lại! Anh không xấu hổ à? Những người phục vụ đang nhìn kia!"

"Vậy thì hãy nói đi, tại sao cô khinh tôi?"

"Đừng có mà điên như thế, hãy để cho tôi yên nào"

"Hãy nói tại sao cô khinh tôi?"

"Ồi!" nàng xoắn mạnh và dăng tay ra làm rơi một chiếc ly xuống nền nhà. Tiếng thủy tinh vỡ kêu loảng xoảng. Emilia đứng bật dậy và bước ra cửa, miệng nói to "Tôi sẽ chờ anh ngoài xe..anh trả tiền đi". Nàng bước ra ngoài, để tôi ngồi im như phỗng đá, nhục nhã, không hẳn hoàn toàn vì xấu hổ (quả thật, như Emilia đã nói, những tay hầu bàn rảnh rồi kia đã nhìn chúng tôi suốt cuộc cãi nhau và không bỏ sót một câu nói hay một cử chỉ nhỏ nhặt nào của chúng tôi) mà còn vì sự kỳ quặc trong thái độ của nàng đối với tôi. Trước đây, chưa bao giờ nàng nói với tôi bằng cái giọng đó, chưa bao giờ nàng sỉ nhục tôi như vậy. Cụm từ "bao giờ cũng thế" tiếp tục âm vang trong tôi như một câu đố mới mẻ và khó chịu, cần giải đáp, giữa bao câu khác. Bằng cách nào và vào khi nào tôi đã bắt nàng phải chịu những điều khổ ải ấy để nay nàng đem ra oán trách tôi như thế? Sau cùng, tôi gọi người hầu bàn, trả tiền và bước ra ngoài theo nàng.

Bên ngoài nhà hàng, thời tiết suốt ngày nay u ám và hay thay đổi giờ đã chuyển thành cơn mưa phùn. Xa hơn nữa, trong bóng tối của khoảng vườn trống, tôi nhận ra được dáng Emilia đứng bên cạnh chiếc xe, tôi đã khoá cửa xe và nàng đã kiên nhẫn đứng đợi dưới mưa. Tôi nói, giọng run run "Anh xin lỗi, anh quên là đã khoá cửa xe". Và nghe nàng bình thản trả lời "Không sao...trời mưa không lớn lắm". Một lần nữa, trước câu nói đầy vẻ khoan dung tha thứ như thế, niềm hy vọng hoà giải lại bùng lên điên cuồng trong tim tôi, làm sao lòng chứa đầy khinh bỉ khi miệng lại thốt ra những câu êm đềm, ngọt ngào như thế? Tôi mở cửa, ngồi vào xe và nàng lên ngồi cạnh tôi. Tôi nể máy và nói với nàng, giọng bỗng dưng trở nên vui vẻ "Nào, Emilia, chúng mình đi đâu đây?"

Nàng nhìn thẳng trước mặt, trả lời mà không quay sang nhìn tôi "Không biết..đi đâu tùy anh". Không chờ đợi gì nữa, tôi phóng vút xe đi. Như tôi vừa nói, tôi đang ở trong một tâm trạng vui vẻ, nhẹ nhõm và đầy phấn khích. Có vẻ như là bằng cách lật ngược vấn đề, biến tất cả thành một trò đùa, thay sự nghiêm trang bằng sự thoải mái, thay đam mê bằng tính phù phiếm, vâng, bằng cách đó, biết đâu tôi có thể giải quyết vấn đề về mối quan hệ với Emilia. Tôi không biết điều gì đã chi phối tôi lúc đó, có lẽ nỗi tuyệt vọng, hết như một loại rượu vang cực mạnh, đã bốc lên đầu tôi. Tôi nói giọng vui thú, nhẹ nhõm như đùa "Thôi thì cũng liều nhắm mắt đưa chân..để xem vận mệnh đưa ta đến đâu". Tôi cảm thấy cực kỳ vụng về khi thốt ra câu này, thật chẳng khác gì thằng què đòi biểu diễn khiêu vũ. Nhưng Emilia không nói gì cả và tôi để mình cuốn hút vào tâm trạng vui vẻ ấy, tôi những tưởng tâm trạng ấy sẽ là một giòng chảy lai láng vô tận, thật ra, chẳng bao lâu sau, đó chỉ còn là một giải nước yếu ớt, ri ri. Tôi đang lái xe chạy dọc theo xa lộ Appia, và xuyên qua màn mưa lóng lánh phản chiếu ánh đèn xe,tôi nhìn thấy thấp thoáng hình ảnh những cây bách, những đèn đài đỏ nát, những pho tượng cẩm thạch trắng và những vỉa hè lát đá theo lối người La Mã xưa, với những phiến đá lát không đều đặn. Tôi chạy thẳng một macy như vậy. Đoạn, với giọng hưng phấn giả tạo, tôi bảo nàng "Nào, một lần thôi, chúng ta thử quên mình là ai đi, và tưởng tượng chúng mình là hai sinh viên trẻ đang đi tìm một cái xỏ xinh yên tĩnh để tự do yêu nhau, tránh xa những con mắt tò mò nhòm ngó".

Emilia vẫn không nói gì, và được khích lệ bởi sự im lặng ấy, tôi chạy xe thêm một chặng đường dài nữa và đột ngột thắng xe lại. Lúc này, trời đang mưa nặng hạt, những cái gạt nước quét qua, quét lại trên mặt kính mà vẫn không xua hết được những giòng nước tuôn tràn xuống. Tôi nhắc lại, giọng yếu ớt "Chúng mình là hai sinh viên trẻ, anh là Mario, em là Maria...bây giờ chúng mình đã tìm được một nơi vắng vẻ, tuy hơi ướt át một tí. Nhưng bên trong chiếc xe này, ẩm cúng đấy chứ? Nào, hôn anh đi nào". Với vẻ dứt khoát của kẻ say, tôi vừa nói vừa quàng tay ôm vai Emilia và cố gắng hôn nàng. Tôi không biết là tôi trông đợi cái gì nữa, những gì xảy ra trong nhà hàng đáng lẽ đã nhắc tôi hiểu ra tôi sẽ được cái gì. Thoạt tiên, Emilia cố gắng tránh tôi ra một cách im lặng và dịu dàng, đoạn khi tôi làm tới, ôm lấy cằm nàng, cố xoay mặt nàng về phía tôi, nàng xô mạnh tôi ra "Anh có điên không? Hay là anh say?" nàng nói.

"Không, anh không say" tôi thì thào "hôn anh đi!"

"Tôi không thể tưởng tượng được," nàng trả lời một cách giận dữ và đẩy mạnh tôi ra. Một lát sau, nàng nói tiếp "Anh cứ tự hỏi vì sao tôi bảo là tôi khinh anh...khi anh xử sự như thế này...sau những gì xảy ra giữa chúng ta".

"Nhưng anh yêu em"

"Tôi không yêu anh"

Tôi tự cảm thấy lộ bịch, một cách khôn khéo giống như kẻ hiểu ra rằng mình đang ở vào một tình trạng dở khóc dở cười, vừa hài hước vừa tuyệt vọng. Nhưng tôi chưa chịu thua "Nhưng em phải hôn anh, nếu em không hôn anh vì yêu anh, anh sẽ có cách buộc em phải làm chuyện đó". Tôi rít khế lên, cố ý cho nàng hiểu sự thô bạo và ưu thế giống đực của mình. Và tôi chồm lên ôm nàng.

Emilia không nói một tiếng, nàng mở cửa xe và tôi rơi hẫng trên chiếc ghế trống. Nàng đã nhảy ra khỏi

xe, lao xuống đường, bất chấp cơn mưa đang rơi như trút.

Tôi khựng lại một lát vì kinh ngạc trước chiếc ghế trống. Rồi tôi tự nhủ "Ta là một thằng ngốc" và tôi lao ra khỏi xe.

Trời mưa rất lớn, khi tôi đặt chân xuống đất, bùn ngập lên đến mắt cá chân. Kinh hoàng, tôi hét lên "Emilia, trở lại đây đi, đừng sợ, anh không đụng đến em nữa đâu".

Từ một nơi nào đó không thấy rõ được trong bóng tối, không xa lắm, nàng đáp lại "Hoặc là anh không làm như vậy nữa, hoặc là tôi đi bộ về Rome"

Tôi nói, giọng run run "Nào, trở lại đi, anh hứa với em bất cứ điều gì em muốn"

Trời vẫn mưa nặng hạt, nước nhỏ rờn rờn xuống cổ áo khoác và cổ áo sơ mi làm ướt đầm chiếc gáy của tôi một cách khó chịu, nước cũng tràn ngập ngựa trên trán và hai bên thái dương của tôi. Ánh đèn xe chỉ chiếu sáng được một đoạn đường ngắn "nó cùng một mảng tường La Mã cổ điều tàn và một cây bách cao, đen kịt mà bóng tối đã che khuất hết từng khúc. Tôi cố giương mắt nhìn nhưng không thể tìm ra Emilia. Thất vọng, tôi lại gọi "Emilia! Emilia..." và giọng tôi như vỡ ra vì nước mắt.

Sau cùng, từ trong bóng tối nàng bước ra trong quầng sáng của đèn xe và nói "Anh có hứa là không động chạm gì vào người tôi nữa được không?"

"Anh hứa"

Nàng bước đến, vừa leo lên xe vừa nói "Anh đùa kiểu gì thế? Tôi ướt sũng cả người đây này...nước mưa chảy đầy cả vào đầu. Ngày mai lại phải đi làm tóc lại thôi".

Tôi cũng leo lên xe, không nói lời nào, và chúng tôi phóng vụt đi ngay. Nàng hắt hơi từng chập, rất lớn, một cách đầy oán trách, như để tôi hiểu là tôi đã làm nàng cảm lạnh. Nhưng tôi không quan tâm đến điều đó, tôi lái xe như trong cơn mơ. Một giấc mơ đáng sợ, trong đó, tôi thật sự tên là Ricardo, có vợ tên là Emilia, tôi yêu nàng và nàng không yêu tôi, thật ra, nàng khinh tôi.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 11

Sáng hôm sau tôi thức dậy, mệt mỏi và ê ẩm hết cả người, với một cảm giác ghê sợ những gì đang chờ xảy ra cho tôi trong ngày hôm nay và cả những ngày theo sau, bất cứ điều gì. Emilia vẫn còn đang ngủ trong phòng ngủ và tôi nằm lơ mơ trong ánh sáng lơ mơ trên chiếc đi văng trong phòng khách. Một cách chậm rãi và chán chường, tôi dần dần hồi tưởng lại thực tế mà giấc ngủ đã làm tôi khuây lã. Suy đi nghĩ lại, tôi thấy rằng tôi phải quyết định chấp nhận hay từ chối kịch bản Odyssey, tôi phải truy ra tại sao Emilia khinh bỉ tôi. Tôi phải tìm cho được phương cách chinh phục lại tình yêu của Emilia. Tôi vừa nói rằng tôi đang mệt mỏi và lờ đờ, và cái cách thức hầu như là quan liêu khi tôi tóm lược ba vấn đề sinh tử của đời tôi đó, như tôi vừa chợt hiểu ra, chỉ là một toan tính để tự lừa dối lấy chính tôi thôi, xét theo nghị lực và sự sáng suốt mà tôi hầu như không có. Một tướng lãnh, một chính khách hoặc một doanh nhân sẽ cố gắng nắm chắc vấn đề cần giải quyết, rút gọn chúng thành những mục tiêu rõ ràng, dễ dàng nghiên cứu. Nhưng tôi không phải là hạng người ấy, trái lại là đảng khác. Còn nói về nghị lực và sự sáng suốt mà vào lúc đó, tôi tự dối là thừa có, tôi cảm thấy chúng sẽ hoàn toàn biến mất nơi tôi khi tôi chuyển từ suy tưởng qua thành hành động.

Tôi biết sự kém cỏi của mình và trong lúc nằm ngửa trên đi văng, mắt nhắm nghiền, tôi biết rằng khi tôi cố đưa ra một giải pháp cho ba vấn đề ấy, trí tưởng tượng của tôi không còn ở trên mặt đất vững chắc của thực tế, nhưng cất cánh bay bổng tít trên bầu trời bao la của khát vọng. Như vậy, trong trí tưởng tượng, tôi thấy mình đang viết kịch bản Odyssey như thể không có gì xảy ra, tôi đã có được một giải thích rõ ràng của Emilia và phát hiện ra rằng mọi chuyện khinh bỉ của nàng, bề ngoài có vẻ kinh khủng đến thế, thật ra chỉ xuất phát từ một hiểu lầm rất trẻ con, và sau hết, tôi hoà giải được với nàng. Nhưng trong lúc nghĩ đến những chuyện đó, những điều tôi hình dung ra chỉ là những kết thúc có hậu mà tôi khao khát đạt được, giữa những kết thúc ấy và hiện trạng là một khoảng trống toang hoác mà tôi hoàn toàn không thể nào lấp đầy được, cho dù bằng bất kỳ thứ gì có thể. Nói tóm lại, tham vọng của tôi là giải quyết vấn đề của hiện tại sao cho hợp với những ước muốn cao xa nhất của tôi, trong lúc tôi vẫn không hoàn toàn có ý niệm tôi sẽ cố gắng xoay sở thế nào.

Tôi thiếp đi một chốc và bỗng giật mình thức dậy một lần nữa và thoáng thấy bóng dáng Emilia mặc áo ngủ ngồi dưới chân đi văng. Phòng khách hãy còn tối lơ mơ (các cánh cửa lá sách đã đóng lại) nhưng trên bàn, gần bên đi văng, một cây đèn con đang sáng, Emilia đã vào phòng bật đèn lên và ngồi xuống bên tôi mà tôi không biết.

Nhìn thấy nàng ngồi ở đấy, dưới chân giường, trong một giáng điệu quen thuộc, gợi nhớ những lần thức giấc hạnh phúc ngày xưa, tôi chợt thấy loé lên một ảo tưởng. Ngồi bật dậy, tôi lắp bắp "Emilia, em có yêu anh không?" Nàng đợi một lát, rồi nói "Anh nghe đây, em có chuyện muốn nói với anh".

Tôi bỗng cảm thấy lạnh buốt. Tôi toan trả lời nàng rằng tôi không muốn nói chuyện về bất kỳ điều gì, rằng nàng hãy để tôi yên vì tôi buồn ngủ. Nhưng thay vì thế, tôi hỏi "Nói về điều gì?" "Về hai chúng ta..."

"Nhưng còn có điều gì để nói nữa?" tôi đáp lại, cố gắng nén một nỗi lo ngại đột ngột.

"Em đã hết yêu anh, thật ra, em đã khinh anh...vậy là đủ rồi".

"Không, em muốn nói" nàng chậm rãi thông báo "rằng hôm nay, em về nhà mẹ. Em muốn báo anh biết trước khi điện thoại cho anh. Đây, em biết rồi đây".

Tôi hoàn toàn không dự kiến lời tuyên bố này, điều mà, xét theo những gì đã xảy ra ngày hôm trước, hoàn toàn là logic và tất yếu. Ý tưởng Emilia có thể xa tôi chưa bao giờ xuất hiện trong trí tôi, mặc dù điều đó kể cũng lạ, tôi đã nghĩ rằng nàng đã đi đến cái giới hạn cuối cùng của sự tàn nhẫn đối với tôi. Vậy mà, bây giờ, cái giới hạn cuối cùng ấy, chỉ bằng một bước chân, đã bị vượt qua một cách hoàn toàn bất ngờ. Không hiểu ra hết những gì nàng muốn nói, tôi lắp bắp "Em muốn nói chia tay anh?"

"Vâng"

Tôi im lặng một lúc lâu, rồi thì, bỗng nhiên, thôi thúc bởi một nỗi đau xuyên suốt người, tôi cảm thấy cần phải làm cái gì đó. Tôi nhảy từ trên đi văng xuống, và vẫn trong bộ đồ ngủ, đi đến cửa sổ như có ý định mở toang các cánh cửa chớp để ánh sáng lùa vào, nhưng rồi tôi quay lại và la lớn "Em không thể đi như thế được, anh không muốn em đi".

"Đừng nói như trẻ con", nàng nói một cách ôn tồn. "Chúng ta phải chia tay nhau, đó là điều duy nhất chúng ta còn có thể làm được. Giữa hai chúng ta, hoặc ít ra, về phần em, chẳng còn gì nữa. Như vậy tốt cho cả hai hơn".

Tôi hoàn toàn không nhớ đã làm gì sau khi nghe nàng nói như thế, hay đúng hơn, tôi chỉ nhớ đôi câu hay đôi khoảnh khắc thời gian nào đó. Như trong cơn mê sảng, có lẽ lúc đó tôi đã nói hay làm điều gì đó hoàn toàn vô ý thức. Tôi nhớ chắc rằng tôi đã rảo bước đi vòng quanh, vòng quanh trong phòng, tóc rối bời, lúc thì van nài Emilia đừng bỏ tôi, lúc thì kể lể về tình trạng hiện nay của tôi, lúc khác nữa lại ngửa mặt lên trời mà nói, như thể chỉ có một mình tôi trong phòng. Kịch bản Odyssey, căn hộ, những kỳ hạn đóng tiền trả nợ, những tham vọng kịch trường bị hy sinh của tôi, tình yêu của tôi đối với Emilia, Battista, Rheingold, tất cả những cảnh tượng của đời tôi và tất cả những người có mặt trong đó, tất cả trộn lẫn lại một cách hỗn độn trong mồm tôi, trong những câu nói tuôn tràn một cách hối hả, không mạch lạc, giống như những mảnh vụn thủy tinh màu dưới đáy một chiếc kính vạn hoa khi bị một bàn tay thô bạo lắc mạnh. Nhưng cùng lúc, tôi cũng cảm thấy rằng cái kính vạn hoa chẳng qua cũng chỉ là món đồ vật khôn nạn, vật vờ, nói đơn giản, chỉ là một số các mảnh thủy tinh màu không có lấy một thứ tự hay một kiểu dáng nào, bây giờ đây, cái kính vạn hoa ấy đã vỡ, những mảnh thủy tinh vung vãi trên sàn nhà, trước mắt tôi. Trong cùng một lúc, tôi vừa cảm thấy cái cảm giác muốn ruồng bỏ mọi thứ, đồng thời cũng cảm thấy nỗi lo sợ bị ruồng bỏ, tôi không thể vượt qua được cái cảm giác ấy, nó đè lên tôi, làm tê liệt mọi ý nghĩ, cắt đứt hơi thở của tôi. Toàn bộ con người tôi phản ứng mãnh liệt chống lại sự chia tay cùng nỗi cô đơn tiếp theo sau đó. Nhưng tôi hiểu rằng mặc dù thiết tha muốn cưỡng lại sự chia lìa đó, cách ăn nói của tôi không hề có được một chút thuyết phục, trái lại là đàng khác. Nhưng thật tình, giữa các đám mây hoang hốt và hải hùng đang bủa vây lấy tôi, vẫn còn một khoảng hở, và vào lúc đó, tôi trông thấy Emilia ngồi trên đi văng, vẫn ở nguyên chỗ cũ, và bình thản nói với tôi "Ricardo, anh hãy tỏ ra biết điều một chút, đó là điều duy nhất cần làm đối với chúng ta hiện nay".

"Nhưng anh không muốn em đi" tôi đứng lại trước mặt nàng, nhắc lại "Anh không muốn em đi".

Tôi không biết tôi đã nói những gì, tôi lại bỏ đi đến cuối phòng, xoắn chặt lấy tóc mà bứt. Đoạn, tôi thấy rằng trong tình trạng hiện nay của tôi, tôi hoàn toàn không có khả năng thuyết phục Emilia, thậm chí, tôi còn không thể nào nói hết ý mình. Tôi cố gắng kìm mình lại và đến ngồi trên đi văng, người cúi xuống về phía trước, hai tay ôm lấy đầu, hỏi Emilia "Em định khi nào đi?"

"Ngày hôm nay".

Nói xong, nàng đứng dậy và không thèm để ý đến tôi ngồi cúi gục xuống, hai tay ôm lấy đầu, bỏ ra khỏi phòng. Trước đây, tôi chưa bao giờ nghĩ đến chuyện nàng làm như thế, cũng như tôi chưa hề nghĩ đến những gì nàng đã nói và làm với tôi ngày hôm qua, và trong một lúc lâu, tôi vẫn còn sửng sốt và tưởng như không tin được. Đoạn, tôi nhìn quanh phòng và có một cảm giác lạ lùng, chính xác đến nỗi

làm tôi cảm thấy lạnh buốt. Cuộc chia tay đã đến, và nỗi cô đơn của tôi bắt đầu. Căn phòng vẫn là căn phòng như ban nãy, cách đây vài phút, khi Emilia vẫn còn ngồi trên đi văng, vậy mà, tôi biết rằng nó đã hoàn toàn khác hẳn. Tôi nghĩ nó đã mất đi một chiều không gian. Căn phòng không còn là căn phòng tôi đã quen trông thấy, nó đã trở thành căn phòng tôi sẽ còn nhìn thấy không biết cho đến bao giờ, với ý nghĩ là Emilia không có ở đây và không bao giờ trở lại nữa. Có một cái gì hoang vắng trống không trong cảnh tượng của mọi đồ vật, ở khắp nơi, và kỳ lạ thay, cái hoang vắng ấy không từ tôi lan ra cách đồ vật, nó dường như từ các đồ vật thẩm ngược lại tôi. Điều đó không phải do suy nghĩ mà tôi có được, tôi chỉ cảm nhận nó từ trong đáy thăm thẳm của cái tri giác buồn thảm, đau đớn của tôi. Tôi chợt thấy mình đang khóc, vì tôi chợt có cái cảm giác buồn buồn nơi khóe miệng, và khi đưa tay lên sờ, tôi thấy má tôi ướt đầm. Tôi thở một tiếng dài, và bắt đầu nức nở khóc. Vừa khóc, tôi vừa đứng dậy đi ra khỏi phòng.

Mắt đã quen với ánh sáng mờ mờ trong phòng khách, mắt ràn rụa nước mắt, tôi bước vào phòng ngủ và thấy ánh sáng nơi đây quá chói lọi một cách khó chịu. Emilia ngồi trên giường, chân gối xô lệch, đang nghe điện thoại. Chỉ thoáng nghe qua, tôi biết nàng đang nói chuyện với mẹ nàng. Tôi thấy dường như nét mặt nàng lộ vẻ bối rối. Tôi ngồi xuống, hai tay bưng lấy mặt, tiếp tục thổn thức. Tôi không biết rõ tại sao tôi lại khóc như thế, có lẽ không phải vì đời tôi coi như đã tàn, nhưng có lẽ còn vì một nỗi phiền muộn xa xưa khác, hoàn toàn không dính dáng gì đến Emilia hay chuyện nàng quyết định ra đi. Trong lúc đó, Emilia vẫn tiếp tục nghe điện thoại. Rõ ràng là mẹ nàng đang thuyết phục nàng một cách dài dòng, và qua làn nước mắt, tôi thấy một thoáng thất vọng, cáu giận, chua chát lướt qua mặt nàng, giống như một thoáng mây u ám lướt qua cánh đồng. Sau cùng nàng nói "Được rồi, được rồi, con hiểu, chúng ta sẽ không nói đến chuyện đó nữa". Nhưng mẹ nàng đã ngắt lời nàng và thuyết một thôi dài nữa. Lần này Emilia không đủ kiên nhẫn để nghe hết và cắt ngang "Con đã nghe mẹ nói điều đó rồi, được rồi, con hiểu, chào mẹ". Mẹ nàng còn nói thêm vài câu gì đó, nhưng Emilia đã lập lại "Chào mẹ" và đặt máy xuống, mặc dù trong ống nghe còn văng vẳng tiếng mẹ nàng. Rồi nàng đưa mắt nhìn về phía tôi, nhưng có vẻ như bị lóa mắt không trông thấy tôi. Như do bản năng thúc đẩy, tôi nắm chặt tay nàng, lắp bắp "Đừng đi nữa, đừng...đừng đi nữa".

Trẻ con tin rằng nước mắt có một giá trị thuyết phục về mặt tình cảm, và nói chung, đàn bà là những người có tinh thần yếu đuối, trẻ con cũng tin như vậy. Vào lúc đó – giống như một đứa trẻ, hay một mục đàn bà, hay một sinh linh yếu đuối nào khác – mặc dù đang khóc vì một nỗi đau buồn xé nát tâm can, tôi vẫn ấp ủ một niềm hy vọng mơ hồ rằng có thể những giọt nước mắt của tôi thuyết phục được Emilia không rời bỏ tôi. Cái cảm giác đó làm tôi phấn chấn lên chút đỉnh, nhưng đồng thời cũng làm tôi tự cảm thấy như là kẻ đạo đức giả. Có vẻ như tôi khóc có chủ đích, như tôi muốn sử dụng những giọt nước mắt để lung lạc Emilia. Tôi cảm thấy xấu hổ và ngay lập tức, không đợi Emilia đáp lại, tôi đứng lên đi ra khỏi phòng.

Vài phút sau, Emilia theo ra. Tôi đã có thời gian để tự chỉnh đốn lại, lau khô nước mắt, quàng thêm chiếc áo khoác lên bộ đồ ngủ. Tôi ngồi yên vị trong một chiếc ghế bành, và như cái máy, chầm một điếu thuốc trong lúc thật tình, tôi chẳng muốn hút chút nào. Nàng cũng ngồi xuống và nói ngay "Anh đừng buồn phiền...đừng sợ. Em không đi nữa!" Nàng nói điều đó với giọng cay đắng, tuyệt vọng, lạnh lùng. Tôi nhìn nàng, đôi mắt nàng vẫn nhìn xuống, có vẻ như bận suy nghĩ, nhưng tôi nhận thấy khóe miệng nàng hơi run run và đôi tay nàng vẫn vịn vào gấu chiếc áo ngủ, một cử chỉ biểu lộ sự lúng túng và bối rối. Đoạn bằng một giọng cảm xúc, nàng nói thêm "Mẹ em không muốn đón em về. Bà bảo rằng đã cho thuê căn phòng của em. Trước đây, bà đã cho thuê hai phòng, nay, tất cả như vậy là ba phòng, nhà coi như không còn chỗ. Bà nói rằng bà không tin em nghiêm túc khi nói chuyện đó...rằng em nên suy nghĩ lại. Và vậy là em không còn biết đi đâu nữa. Không ai muốn nhận em...em buộc phải ở lại với anh thôi".

Tôi choáng váng với câu nói cuối cùng ấy, nó thành thật đến tàn nhẫn. Tôi rung mình như thể ai vừa đâm tôi một nhát. Không nén được, tôi kêu lên giọng hờn oán "Sao em lại nói với anh như thế? Bị bắt buộc ư? Anh đã làm gì em? Tại sao em lại căm ghét anh đến thế?"

Giờ đây, đến phiên nàng khóc, tôi biết, mặc dù nàng lấy tay ôm mặt, che lại, cố gắng không để lộ ra. Nàng lắc đầu và nói "Anh không muốn em đi. Vậy em ở lại, anh hài lòng rồi chứ?"

Tôi đứng dậy, đến ngồi bên nàng trên đi văng và vòng tay ôm lấy nàng, mặc dù khi tôi vừa đụng vào, tôi cảm thấy nàng muốn rút lại và tránh ra. Tôi nói "Tất nhiên là anh muốn em ở lại, nhưng không phải theo cách đó, không phải bắt buộc. Anh đã làm gì em nào, mà em nữ nói với anh như thế!"

Nàng đáp "Nếu anh muốn em sẽ đi ngay, em sẽ thuê một căn phòng...anh chỉ cần giúp đỡ em trong một thời gian ngắn Em sẽ trở lại với nghề đánh máy, và khi đã có công ăn việc làm, em sẽ không quấy rầy anh nữa".

"Không, không" tôi kêu lên "Anh muốn em ở lại. Nhưng Emilia, không phải bắt buộc, không bắt buộc". "Không phải là anh thì cũng chỉ là cuộc đời mà thôi" nàng thõn thức và đáp lại.

Lại một lần nữa, trong lúc ôm nàng trong vòng tay, tôi lại nảy ra ý muốn hỏi lại nàng tại sao nàng hết còn yêu tôi, tại sao nàng khinh tôi, điều đã xảy ra, tôi đã làm gì nàng. Nhưng giờ đây, trước những giọt nước mắt và nỗi hoang mang của nàng, tôi phần nào đã lấy lại bình tĩnh, tôi tự nhủ bây giờ không phải lúc để hỏi những câu như vậy, chúng chỉ mang lại những bất lợi cho tôi. Có lẽ, để phăng ra sự thật, tôi cần đến những chiến lược khác, hòa hoãn hơn. Tôi đợi một lát, trong lúc nàng vẫn tiếp tục khóc một cách lặng lẽ, mặt quay nhìn về phía khác. "Nào" tôi đề nghị "chúng ta đừng cãi vãn nhau nữa...chẳng lợi gì cả...chỉ dễ tổn thương mà thôi. Có gì đi nữa, hiện tại, anh không muốn biết thêm gì về em. Hãy nghe anh nói đây, cuối cùng thì anh cũng đã nhận lời viết kịch bản cuốn phim Odyssey. Nhưng Battista muốn bọn anh làm việc một nơi nào đó trong vịnh Napoli, phần lớn ngoại cảnh sẽ được quay tại đó. Vì vậy bọn anh đã quyết định đi Capri. Ở đó, anh sẽ để em yên thân một mình, vả lại, anh cũng không thể làm gì khác hơn được, anh sẽ bận suốt ngày làm việc với đạo diễn, may ra, anh chỉ có thể gặp em vào giờ ăn...Capri là một thắng cảnh đẹp tuyệt trần, và cũng sắp đến mùa tắm rồi. Em có thể nghỉ ngơi, tắm tấp, đi dạo mát, như vậy, sẽ tốt cho tâm trí em, em sẽ có nhiều thì giờ để suy ngẫm và thông thả chọn một thái độ thích hợp. Mẹ em đã nói đúng đấy, em cần suy nghĩ lại. Sau đó, có thể chừng bốn hoặc năm tháng sau, em sẽ cho anh biết quyết định của em, và khi đó – chỉ khi đó – chúng ta mới nói chuyện với nhau lại".

Emilia vẫn quay mặt đi suốt trong lúc tôi nói, như để tránh nhìn tôi. Rồi nàng nói, giọng có phần nào khuây khoả "Vậy thì khi nào chúng ta sẽ khởi hành?"

"Ngay tức thì...nghĩa là trong khoảng mười ngày nữa, ngay sau khi lão đạo diễn đi Paris về".

Giờ đây, ôm nàng trong lòng, cảm thấy bộ ngực tròn trĩnh và mềm mại của nàng áp sát vào người tôi tự hỏi có nên liếc hôn nàng hay không. Hiện nàng chỉ ngoan ngoãn để tôi ôm vào lòng, chỉ riêng tôi lại muốn tự đánh lừa mình rằng vẻ thụ động này chẳng phải là sự lãnh đạm, biết đâu đấy lại là sự đồng tình của nàng. Chợt tôi nghe nàng hỏi, vẫn với cái giọng khuây khoả ấy, tuy vẫn có phần nào miễn cưỡng "Vậy đến Capri, chúng ta sẽ ở đâu? Ở khách sạn chẳng?"

Tôi vui vẻ trả lời, nghĩ bụng rằng có thể làm nàng vui lòng "Không, chúng ta không ở khách sạn...khách sạn phiền toái lắm. Anh có cái này hay hơn nhiều. Battista cho chúng ta mượn ngôi biệt thự của hắn...chúng ta được quyền sử dụng ngôi biệt thự ấy trong suốt thời gian anh viết kịch bản".

Ngay lập tức, tôi thấy – như cách đây mấy ngày, tôi đã lo ngại khi vội vã nhận lời đề nghị của Battista – rằng Emilia không tán thành phương án ấy lắm. Quả thật, nàng lách khỏi tay tôi, trườn đến ngồi ở một góc đi văng, lập lại "Biệt thự của Battista? Và anh đã nhận lời?"

"Anh nghĩ rằng em sẽ thích chuyện đó" tôi cố tự biện minh "biệt thự tốt hơn khách sạn nhiều"

"Anh đã nhận lời?"

"Phải, và anh nghĩ rằng anh đã làm đúng".

"Chúng ta sẽ cùng ở đó với ông đạo diễn chứ?"

"Không, Rheingold sẽ ở khách sạn".

"Battista có sẽ đến ở đó không?"

"Battista?" tôi đáp, hơi ngạc nhiên về câu hỏi đó "anh nghĩ rằng có thể thỉnh thoảng ông ta về đó... nhưng ông ta sẽ không ở lại lâu đâu, vào dịp cuối tuần, một hay hai ngày... Để xem công việc của bọn anh đến đâu thôi"

Lần này, Emilia không nói gì, nàng chỉ cho tay vào chiếc áo khoác, lấy ra một chiếc khăn tay và hỉ mũi. Khi đưa tay như thế, nàng đã làm tách chiếc áo ngủ ra, làm nó buông xuống và để lộ cái bụng và đôi chân lên đến tận hông. Do tính nàng vốn kín đáo, đôi chân nàng vẫn khép téo lại, nhưng chỗ phần bụng trắng phau, trẻ trung, nổi lên trên đôi chân sần lăn tạo ra một sức lôi cuốn không cưỡng được. Ngắm nàng khi đó, tôi chợt cảm thấy rạo rức ham muốn, một ham muốn mãnh liệt khác thường đến mức tôi có cái ảo tưởng có thể đến gần bên nàng và chiếm đoạt nàng.

Nhưng tôi biết rằng, cho dù thèm muốn đến đâu, tôi vẫn không nên làm như thế. Tất cả những gì tôi làm là nhìn ngắm nàng, một cách hầu như thẳm lén, trong lúc nàng vẫn đang hỉ mũi – như thể tôi sợ bị bắt gặp trong lúc nhìn nàng và bị xấu hổ. Lát nữa, khi nàng ngưng hỉ mũi, nàng sẽ nhận thấy rằng tôi đã đi đến chỗ nhìn vào nơi hớ hênh của vợ mình, với sự kích thích của kẻ nhìn vào của cấm, y hệt một cậu bé nhìn qua khe hở phòng tắm. Một cách chán nản, bực bội, tôi thò tay kéo vạt áo phủ lên đôi chân nàng. Nàng có vẻ như không trông thấy cử chỉ của tôi, nhét chiếc khăn tay vào túi và nói, giọng bây giờ đã hoàn toàn bình thản "Em sẽ đi Capri...nhưng với một điều kiện..."

"Không điều kiện nào cả, anh không muốn nghe điều gì nữa hết" tôi hét lên, một cách hơi bất ngờ

"được rồi, chúng ta sẽ đi...nhưng anh không muốn nghe thêm điều gì nữa...thôi, em đi ra đi, đi đi!"

Hắn là có vẻ gì đó đầy giận dữ trong giọng nói của tôi, bởi vì nàng đứng dậy ngay, như vì sợ hãi, và vội vã rời khỏi phòng.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 12

Đã đến ngày chúng tôi rời Rome đi Capri. Battista đã quyết định đi theo chúng tôi đến đảo, để tôn vinh chúng tôi làm những khách danh dự của ngôi biệt thự, như hân phát biểu vào sáng hôm ấy. Khi xuống đến đường phố, chúng tôi trông thấy chiếc xe cực mạnh màu đỏ của Battista bên cạnh chiếc xe nhỏ khiêm tốn của tôi. Tháng sáu đã bắt đầu, nhưng thời tiết vẫn còn chưa ổn định, bầu trời u ám, lộng gió. Battista mặc áo da, quần nỉ flanel đang đứng bên xe trò chuyện với Rheingold. Gã này, như một người Đức chính cống, cho rằng nước Ý bao giờ cũng là miền nắng ấm, ăn mặc quá phong phanh so với thời tiết như thế này, với một bộ đồ bằng vải lạnh có sọc, cắt theo kiểu thuộc địa và chiếc mũ kết trắng. Emilia bước ra khỏi nhà, theo sau có một người khuôn vác và một cô người hầu mang các hòm xiềng. Battista và Rheingold tiến ngay lại đón chúng tôi.

Sau những câu chào hỏi, Battista nói "Nào, chúng ta sắp xếp ra sao đây?" Đoạn, không đợi ai trả lời, hấn nói luôn "Tôi đề nghị bà Molteni đi cùng xe với tôi, và Rheingold đi với ông, Molteni ạ. Như vậy, hai ông sẽ có thể bắt đầu bàn về cuốn phim trên đường đi...bởi vì..." hấn kết luận với một nụ cười, nhưng với một giọng nói nghiêm túc "công việc thật sự bắt đầu từ ngày hôm nay...và tôi muốn nắm được kịch bản trong tay trong vòng hai tháng thôi".

Tôi thốt nhiên đưa mắt nhìn Emilia và nhận thấy trên gương mặt nàng, các đường nét như lệch đi, như tôi đã thấy trong nhiều trường hợp khác, đó là dấu hiệu của sự bối rối và ác cảm. Nhưng tôi không cho điều đó là quan trọng, cũng như tôi không thấy một mối liên quan nào giữa sự biểu lộ ấy với đề nghị của Battista, một lời đề nghị rất hợp lý "Ý kiến rằng hay", tôi nói, cố gắng tỏ ra vui vẻ cho phù hợp với chuyến đi chơi vùng biển này "Ý kiến rất hay...Emilia sẽ đi cùng ông và Rheingold với tôi... nhưng tôi không hứa với ông là chúng tôi sẽ cùng bàn về cuốn phim ấy đâu nhé!"

"Tôi sợ đi nhanh lắm" Emilia lên tiếng "mà ông, cái xe của ông nó như thế này, ông phóng nhanh lắm..." Nhưng Battista nôn nả, nắm lấy cánh tay nàng kêu lớn "Đừng có sợ. Vả lại, bà sợ cái gì nào? Tôi cũng nghĩ đến cái mạng của tôi chứ" và va nói, hấn hầu như lôi tuột Emilia đến bên chiếc xe của hấn. Tôi trông thấy Emilia quay nhìn tôi, vẻ hoang mang dò hỏi và tôi tự hỏi có nên hay không nên, đưa nàng đi cùng tôi. Nhưng tôi lại sợ Battista phật ý, vả lại, thật tình mà nói, Battista rất mê lái xe và hấn lái rất cừ, và vì thế, tôi lại không nói gì. Emilia lại cố đưa ra một phản đối yếu ớt "Nhưng tôi thích đi cùng xe với chồng tôi cơ!" và Battista lại phản đối, giọng bõn cọt "Chồng bà, thì bà đã chẳng ở bên chồng bà suốt ngày đấy rồi, còn gì nữa? Nào, lại đây thôi, tôi giận đấy". Đồng thời, họ đã đến bên chiếc xe, Battista đi vòng qua phía bên kia ngồi vào xe. Đưa mắt nhìn họ một cách mơ màng, tôi giật nẩy cả người khi Rheingold cất tiếng hỏi tôi "Sao, sẵn sàng chưa?" Tôi sực tỉnh và leo lên xe rồ máy. Tôi nghe tiếng gầm của chiếc xe Battista phía sau tôi khi hấn nổ máy, đoạn nó vượt qua chúng tôi và lướt nhanh xuống đồi. Tôi chỉ kịp thoáng thấy qua khung cửa sau của chiếc xe, cái đầu và đôi vai của Emilia và của Battista ngồi kề sát bên nhau, đoạn chiếc xe bẻ qua một khúc quanh và biến mất.

Battista đã gợi ý chúng tôi nên thảo luận với nhau về kịch bản trong lúc đi đường. Lời gợi ý đó quả thật không cần thiết. Khi chúng tôi đã ra khỏi thành phố và bắt đầu chạy vào đường Formia với tốc độ vừa phải mà chiếc xe bé nhỏ của tôi cho phép. Rheingold từ ban nãy đến giờ vẫn im lặng, bắt đầu lên

tiếng "Nào, Molteni, ông hãy bảo thật cho tôi biết nhé, cái hôm ở văn phòng của Battista, ông nói rằng ông sợ bị buộc phải làm một phim hoành tráng, phải không nào?" hấn nhấn mạnh vào từ hoành tráng với một nụ cười.

"Tôi vẫn còn sợ cái điều đó" tôi trả lời một cách lơ đãng, "một phần cũng bởi vì đó là cái cách hiện hành trong các phim trường của Ý hiện nay".

"Ông chẳng có gì phải sợ" hấn dùng ngay cái giọng cứng rắn, uy quyền "Chúng ta sẽ làm một phim tâm lý, và chỉ thuần tâm lý thôi, như tôi đã từng nói với ông hôm nọ. Ông bạn Molteni thân mến, tôi không quen làm theo ý muốn của các nhà sản xuất, tôi chỉ làm những gì tôi muốn làm. Trên sàn quay, tôi là chủ, không ai khác, ngược lại, tôi sẽ không làm. Đơn giản quá, phải không?"

Tôi trả lời rằng đúng thế, điều đó rất đơn giản và tôi thật tình lấy làm hài lòng với lời khẳng định và tính độc lập đó vì nó mang lại cho tôi hy vọng rằng quan hệ giữa Rheingold và tôi trong công việc sẽ bớt tệ nhạt hơn. Sau một lúc yên lặng, Rheingold nói tiếp "Bây giờ, tôi muốn giải thích với ông về một vài ý tưởng của tôi. Tôi nghĩ ông có thể vừa lái xe vừa nghe được chứ?" "Tất nhiên", tôi nói, nhưng chính ngay vào lúc đó, khi tôi vừa định quay qua phía hấn, một cỗ xe do hai con bò kéo xuất hiện từ một đường ngang, và tôi phải lạng ra để tránh. Chiếc xe nghiêng đi, chạy ngoằn ngoèo làm tôi phải khó khăn lắm mới giữ cho nó thăng bằng trở lại, vừa may kịp tránh sượt một gốc cây. Rheingold cười lớn "Đáng lẽ ông phải nói là không mới đúng." Bỏ qua chuyện đó đi", tôi nói, hơi bực mình "tôi đâu thấy hai con vật ấy. Thôi được, bắt đầu đi, tôi nghe đây".

Rheingold nói không đợi mời, hấn nói ngay "Ông thấy đấy, Molteni, tôi đã nhận lời đi Capri... và chúng ta chắc chắn sẽ quay ngoại cảnh ở vịnh Napoli. Nhưng đó chỉ là phần hậu cảnh. Phần còn lại, chúng ta có thể quay ngay tại Rome. Bi kịch của Ulysses thật ra không phải là bi kịch của một thủy thủ, một nhà thám hiểm hay một cựu chiến binh. Đó là bi kịch của mọi người đàn ông. Huyền thoại Ulysses chứa đựng nội dung câu chuyện về một mẫu đàn ông bất kỳ nào đó".

Tôi đáp bừa "Tất cả mọi huyền thoại Hy Lạp đều miêu tả những bi kịch của con người, những bi kịch vượt thời gian và không gian, những bi kịch muôn thưở".

"Rất đúng, mọi huyền thoại Hy Lạp, nói theo cách khác, là những biểu dụ bóng bẩy của kiếp người... Bây giờ, chúng ta, những con người hiện đại, chúng ta nên làm gì để làm sống lại những huyền thoại xa xưa và tối tăm ấy? Trước hết, để phát hiện ra những ý nghĩa chúng có thể mang lại cho ta về cái thế giới hiện đại này, để tham dò tận đáy những ý nghĩa ấy, để diễn giải, để minh họa nó... nhưng tất cả bằng một cách sống động, độc lập, không để bị nhiễm độc bởi những tuyệt tác mà văn học Hy Lạp đã dựa vào đó để sáng tạo. Hãy lấy một ví dụ. Có lẽ ông biết vở Electra đau buồn, mà người ta có dựng thành phim chứ?"

"Vâng, tất nhiên, tôi biết rõ chứ..."

"O'Neil cũng hiểu được cái chân lý đơn giản ấy, tức là các huyền thoại xưa phải được hiểu theo quan niệm hiện đại, kể cả vở Oresteia. Nhưng tôi không hề quan tâm đến Electra đau buồn – ông biết vì sao không? Vì O'Neil quá sợ Aeschylus. Ông ta rất có lý khi cho rằng huyền thoại Orestes có thể được giải thích theo quan điểm phân tâm học, nhưng vì quá tôn trọng chủ đề, ông ta chỉ quảng diễn nó ra mà thôi. Giống hệt một cậu học trò chép theo trong sách viết ra một bài tập trên trang giấy có kẻ hàng. Molteni, ông có thể thấy các đường kẻ hàng ấy".

Tôi nghe Rheingold tự cười lớn với mình, thú vị về lời chỉ trích ấy đối với O'Neil.

Chúng tôi đang băng qua dải đồng bằng Rome, không xa biển lắm, giữa những ngọn đồi thấp vàng rực lúa chín, điểm lác đác vài cây cao cành lá sum suê. Tôi nghĩ rằng hấn Battista đã vượt xa chúng tôi rồi, con đường vắng tanh, xa tít tắp, không một bóng xe vào lúc này, có lẽ Battista, với vận tốc sáu mươi dặm một giờ, bây giờ đã đi trước chúng tôi ba mươi dặm là chắc. Tôi lại nghe Rheingold tiếp tục "Nếu O'Neil hiểu ra được cái chân lý ấy, rằng các huyền thoại Hy Lạp phải được hiểu theo quan

niệm hiện đại, hợp theo với những phát hiện mới nhất của khoa tâm lý, ông ta không nên quá tôn trọng chủ đề như thế, mà phải cắt vụn nó ra, lộn ngược nó từ trong ra ngoài, truyền vào đó một sức sống mới. Vậy mà ông ta đã không làm điều đó, và vợ Electra đau buồn trở nên tẻ nhạt là vì vậy... Bài tập học trò ấy mà".

"Tôi nghĩ nó cũng khá đầy chứ" tôi phản đối.

Rheingold không quan tâm đến câu chen ngang của tôi, hấn tiếp tục "Bây giờ, với vợ Odyssey này, chúng ta sẽ làm điều mà O'Neil đã không muốn, hoặc không làm được với Oresteia... đó là mổ phanh nó ra, như mổ phanh một cái xác người trên bàn mổ, khám nghiệm cơ chế bên trong, cắt ra từng bộ phận rồi ráp lại với nhau theo những yêu cầu hiện đại của chúng ta". Tôi tự hỏi không biết Rheingold định đưa tôi đến đâu. Tôi nói một cách lơ đãng "Cái cơ chế của Odyssey ai mà không biết, xung đột giữa nỗi khao khát quay về nhà, về với gia đình, về với quê cha đất tổ, với những trở ngại đêm không ngủ chần chừ đường về. Có lẽ mọi tù binh, mọi cựu chiến binh bị giam giữ lâu ngày ở nơi nào đó xa quê hương sau khi chiến tranh đã chấm dứt, đều ít nhiều giống Ulysses cả".

Rheingold cười phá lên, nghe như tiếng gà cục tác. "Tôi đang đợi ông nói ra điều đó, cựu chiến binh, tù binh. Không, không phải thế, ông bạn Molteni ạ, ông đi quá xa hơn là dữ kiện cho phép đấy. Theo cách đó, bộ phim Odyssey có nguy cơ trở thành một phim "hoành tráng", một phim phiêu lưu, theo ý muốn của Battista. Nhưng Battista là nhà sản xuất, và rõ ràng là ông ta nghĩ cuốn phim buộc phải như thế. Nhưng phần ông, Molteni, ông sẽ không nghĩ như thế, ông vốn là người trí thức kia mà. Ông là người trí thức, ông phải sử dụng trí thông minh của ông chứ".

"Thì tôi vẫn đang sử dụng trí thông minh của mình đấy", tôi đáp, hơi cáu "Đúng, ấy là điều tôi đang làm".

"Không, ông không sử dụng nó. Hãy quan sát kỹ, suy nghĩ cẩn thận và xét kỹ một sự kiện quan trọng nhất: câu chuyện Ulysses là câu chuyện về mối quan hệ giữa Ulysses và vợ anh ta".

Lần này, tôi nín thinh. Rheingold tiếp tục "Cái gì gây ấn tượng nhất với chúng ta khi đọc Odyssey? Ấy là sự chậm chạp trong chuyến trở về của Ulysses, phải mất đến mười năm hấn ta mới đặt chân về đến nhà... và trong mười năm ấy, tuy vẫn rêu rao hết lòng yêu thương Penelope, thực tế, mỗi lần có dịp, hấn sẵn sàng phản bội vợ... Homer kể cho chúng ta nghe rằng Ulysses chỉ nghĩ đến Penelope và điều duy nhất hấn ao ước là tái hợp với nàng... có nên tin ông ta không nhỉ, Molteni?" "Nếu không tin Homer" tôi nói, giọng đùa bỡn, "Tôi thấy có lẽ ta chẳng còn tin ai được".

"Kìa, tin vào chính chúng ta chứ ai nữa? Chúng ta, những con người hiện đại, chúng ta có cái nhìn đúng đắn, xuyên sâu qua mọi huyền thoại, Molteni ạ. Sau khi đã đọc đi đọc lại Odyssey nhiều lần, tôi đi đến kết luận rằng, thật tình và thật sự, tuy chỉ là một cách vô thức, Ulysses không muốn tái hợp với Penelope. Kết luận của tôi là thế đấy".

Tôi im lặng và, một lần nữa, được khuyến khích bởi sự im lặng của tôi, Rheingold lại tiếp tục nói "Ulysses thật tình chỉ là một gã đàn ông sợ phải quay về với vợ của mình – sau này, chúng ta sẽ thấy tại sao – và với nỗi sợ hãi ấy trong lòng, một cách vô ý thức, hấn tìm cách dựng nên những trở ngại trên đường về... cái tinh thần phiêu lưu ấy chỉ là một ước muốn vô thức để làm chậm lại cuộc hành trình, phung phí thời gian vào những phiêu lưu để trì hoãn, làm lạc bước chân quay về... Không phải Scylla, charybdis, Calypso với đám dân Phaenacians, lũ quái vật một mắt Polyphemus, circe và các thần linh đã ngăn cản đường về của Ulysses mà chính vô thức của Ulysses đã từng bước một dựng lên cho hấn ta những duyên cớ để ở lại nơi đây một năm, nơi kia hai năm, và cứ tiếp tục như thế".

Đó là cái đích Rheingold muốn đưa tôi đến – diễn giải Odyssey theo trường phái cổ điển của Freud. Tôi chỉ hơi lấy làm ngạc nhiên về điều tại sao trước đây tôi chưa hề nghĩ đến điều đó. Rheingold là người Đức, hấn ta bắt đầu sự nghiệp ở Berlin, vào thời điểm những thành công đầu tiên của Freud, hấn cũng đã sống qua một thời gian ở Mỹ, nơi mà khoa phân tâm học được đánh giá cao, hiển nhiên hấn sẽ

tìm cách áp dụng những phương pháp của khoa tâm lý học ấy vào ngay cả trường hợp của Ulysses, một vị anh hùng tuyệt vời. Tôi đáp lại một cách khô khan "Tài tình lắm, nhưng tôi vẫn chưa hiểu bằng cách nào..."

"Hãy hượm, Molteni, hãy hượm. Như vậy, rõ ràng là dưới ánh sáng của lối diễn giải của tôi, lối diễn giải duy nhất phù hợp với những phát hiện mới nhất của khoa tâm lý học hiện đại. Odyssey chỉ là câu chuyện kể về điều mà tôi gọi là sự xung khắc vợ chồng. Mỗi ghé lạnh vợ chồng này được Ulysses nghiên cứu, tranh luận và mãi đến sau mười năm đấu tranh với chính mình, hẳn ta mới khắc phục được nó và giải quyết bằng cách chấp nhận tình huống đã gây ra mỗi ghé lạnh ấy. Nói cách khác, trong mười năm ấy, Ulysses đã tưởng tượng ra đủ mọi cách trì hoãn, moi ra đủ mọi duyên cớ để khỏi phải trở về dưới mái ấm gia đình... hơn một lần, hẳn đã nghĩ đến chuyện gắn bó với một người đàn bà khác. Tuy nhiên, sau cùng, hẳn đã tự kiềm chế được và về nhà. Và sự quy hồi này, nói một cách chính xác, bắt nguồn từ sự chấp nhận tình huống đã buộc hẳn phải ra đi và không muốn quay về".

"Tình huống nào?" tôi hỏi một cách ngốc nghếch." Chẳng phải Ulysses ra đi để tham dự vào cuộc chiến thành Troy hay sao?"

"Bề ngoài, bề ngoài đấy thôi" Rheingold nóng nảy lập lại "Nhưng về tình huống ở Ithaca trước khi Ulysses ra đi chinh chiến, về những kẻ theo đuổi Penelope và những điều xảy ra sau đó, tôi sẽ giải thích rõ hơn ở phần sau, khi tôi nói về lý do tại sao Ulysses không muốn quay về lại Ithaca và sợ về lại với vợ. Ở đây, tôi chỉ muốn nhấn mạnh vào một điểm quan trọng: Odyssey kgff là một câu chuyện phiêu lưu qua không gian địa lý, như Homer muốn chúng ta tin. Trái lại, đó chỉ là toàn bộ tấn bi kịch nội tâm của Ulysses. Tất cả những gì xảy ra trong câu chuyện đều là biểu hiện của tiềm thức. Tất nhiên, ông bạn cũng đã có đôi điều sở đắc về Freud chứ?"

"Vâng, chút ít".

"Tốt, chính Freud sẽ hướng dẫn chúng ta đi xuyên suốt qua cảnh quan nội tâm của Ulysses, chứ không phải Berard cùng với bao nhiêu là bản đồ và khoa ngữ văn vô bổ của ông ta... và thay vì Địa Trung Hải, chúng ta sẽ thám hiểm tâm trí của Ulysses, hay đúng hơn, tiềm thức của hẳn ta".

Hơi cáu, tôi nói giọng hơi xẵng "Vậy thì chỉ vì một vở kịch phòng the như thế, chúng ta cất công đi Capri làm gì? Chúng ta cứ việc nằm lì trong một căn phòng tiện nghi, hiện đại ở Rome cũng xong tất". Rheingold ném cho tôi một cái nhìn ngạc nhiên pha lẫn trách móc, đoạn hẳn cu một cách gượng gạo, không muốn câu chuyện có nguy cơ kết thúc một cách khó chịu đến thế "Chúng ta nên trở lại câu chuyện này một cách bình tĩnh hơn, ở Capri" hẳn nói "Ông không thể vừa lái xe vừa thảo luận về Odyssey với tôi được. Bây giờ ông chuyên tâm lái xe đi, phần tôi, tôi sẽ ngắm phong cảnh tuyệt đẹp này".

Tôi không dám trái lời hẳn, và trong gần một tiếng đồng hồ, chúng tôi chẳng nói năng gì. Chúng tôi vượt qua vùng đầm lầy cỏ Pontive, với làn nước đục lờ lờ của con kênh nằm về phía bên tay phải và tầm thảm xanh của bình nguyên mới khai hoang bên trái, chúng tôi vượt qua Cisterna, đến Terracina. Rời thành phố này, con đường bắt đầu chạy ôm sát bờ biển hơn, trong bóng những dãy núi đá khô cằn, thấp thoải chạy dài ở phía bên này con đường. Biển hơi động, thấp thoáng sau những đụn cát màu vàng và đen, nước biển màu xanh đục, có lẽ do cát bị khuấy động lên sau một cơn bão vừa thổi qua. Những lượn sóng không lồ dềnh lên, uê oải, và nước phủ đầy bọt trắng như bọt xà phòng tràn lên bãi biển ngắn và hẹp. Ngoài xa, biển vẫn lao xao nhưng không còn những đợt sóng và màu xanh lục hầu như biến thành màu tím than với những dải bọt trắng, thoắt ẩn, thoắt hiện, lướt nhanh qua theo chiều gió. Cảnh quang trên trời cũng hỗn độn như thế, những đám mây trắng trôi dạt đủ mọi hướng, những khoảng trời xanh chói chang ánh nắng, những cánh chim biển quay tròn, vút lên, nhào xuống như đuổi theo từng cơn gió. Tôi lái xe nhưng mắt vẫn ngăm nhìn toàn cảnh biển ấy, và bỗng nhiên, như để trút nhẹ mỗi ân hận mà cái nhìn ngạc nhiên, oán trách của Rheingold đã gây ra cho tôi khi tôi bảo rằng cái

lối diễn giải Odyssey của hẳn là một câu chuyện phỏng the của các bà, một ý nghĩ chợt loé lên trong trí tôi rằng tôi đã không nhầm, trên mặt biển tươi sáng này, dưới bầu trời rạng rỡ này, dọc theo bờ biển vắng vẻ kia, thật dễ dàng tưởng tượng ra các chiến thuyền đen trùi trùi của Ulysses nổi bật giữa các đợt sóng, going buồm đi đến những miền đất hoang sơ chưa in dấu chân người của Địa Trung Hải. Và Homer đã dựng nên cảnh biển y như thế này, dưới một bầu trời cũng là bầu trời y như thế này, một bờ biển cũng là bờ biển này, vừa những con người, cũng giống như cảnh trí, có cái thuần phác cổ xưa, cái chuẩn mực đáng yêu. Mọi điều đều có ở đây, và ngoài ra, không còn gì khác nữa. Vậy mà giờ đây, Rheingold muốn biến cái thế giới sáng rực này, lồng lộng gió, bùng bùng năng với những sinh vật sống động, linh hoạt thành một cái huyết nội tạng u ám không màu không sắc, không hình dáng, không ánh mặt trời, không cơn gió thoảng, cỗi tiềm thức của Ulysses. Và như thế, Odyssey không còn là câu chuyện phiêu lưu tuyệt vời, cuộc khám phá Địa Trung Hải trong trí tưởng tượng kỳ ảo của con người, trái lại, đã trở thành tấn bi kịch nội tâm của con người hiện đại bị vây hãm trong những mâu thuẫn của chứng loạn tâm thần. Để kết luận cho những suy tưởng trên, tôi tự nhủ chắc tôi chẳng bao giờ phải rơi vào một kịch bản bất hạnh hơn, cộng thêm vào cái xu hướng của điện ảnh muốn cường điệu hóa cái xấu một cách không cần thiết, nay lại có thêm cái ảm đạm, máy móc, khô khan của môn phân tâm học áp dụng vào một công trình nghệ thuật tuyệt vời như Odyssey. Bây giờ con đường lượn sát bờ biển, và dọc bên đường là sắc xanh của các vườn nho sum suê trông hầu như ngay trên cát, xa hơn là một đoạn bãi biển ngắn đầy những mảnh gỗ vỡ vụn đen xì, từng lúc lại tràn ngập sóng xô vào. Tôi dừng xe lại và nói một cách khô khan "Tôi đuổi tay đuổi chân một lát".

Chúng tôi ra khỏi xe và tôi bước ngay xuống con đường nhỏ chạy ngoằn ngoèo qua vườn nho xuống đến bãi biển. Tôi giải thích với Rheingold "Tôi đã tù túng trong nhà từ tám tháng nay... kể từ mùa hè năm ngoái, nay mới thấy lại biển. Chúng ta xuống bãi một lát đi".

Rheingold im lặng bước theo tôi, có lẽ hẳn còn cảm thấy phật ý và bực mình với tôi. Con đường chạy vòng vèo xuyên qua vườn nho một đoạn ngắn và dẫn đến bãi cát. Tiếng máy xe đều đều và buồn tẻ được thay thế bằng tiếng gầm ngất quãng và vang dội – đối với tôi, một âm thanh tuyệt vời biết bao – của những đợt sóng chồm lên nhau, xô vào nhau hỗn độn. Tôi bước đi một đoạn ngắn, khi thì chạy xuống nền cát âm lung linh, khi thì chạy ngược lên lại, theo từng đợt sóng ập vào hay rút ra, sau hết, tôi dừng lại và đứng yên trên chóp một đụn cát, đưa mắt nhìn về phía chân trời. Tôi nghĩ rằng tôi đã làm mất lòng Rheingold và tôi nên bắt đầu câu chuyện lại một cách lịch sự hơn, và có lẽ, hẳn đang chờ tôi làm việc đó. Vì vậy, mặc dù bực mình vì không được tiếp tục ngắm cảnh biển khơi bao la, tôi quyết định quay lại "Rheingold, tôi xin lỗi" tôi nói liền "có lẽ tôi ăn nói không được khéo, nhưng quả thật, lối diễn giải của ông không thuyết phục tôi lắm... nếu ông muốn, tôi sẽ giải thích tại sao".

Hắn hau háu trả lời liền "Ông nói đi, nói đi... Thảo luận cũng là một phần của công việc, phải không nào?"

Không nhìn hẳn, tôi nói "Lý luận của ông không hoàn toàn thuyết phục tôi, tuy tôi không nói rằng Odyssey không mang những ý nghĩa đó. Nhưng phẩm chất cao cả nhất của thơ Homer, và nói chung, của nghệ thuật cổ điển, là ẩn chứa không những một ý nghĩa như thế, mà còn hàng ngàn ý nghĩa khác mà theo tôi, hàm chứa trong một hình thức sâu xa. Điều tôi muốn nói là" tôi nói thêm, bỗng dừng cảm thấy giận dữ một cách vô cớ "cái đẹp của Odyssey nằm trong niềm tin ở cái thực trong nguyên trạng, khách quan, nguyên khối, không phân tích, mổ xẻ được, hãy lấy nguyên khối hoặc đừng đụng tới". Tôi kết luận, vẫn không nhìn Rheingold mà nhìn ra biển "Nói cách khác, thế giới Homer là một thế giới có thật. Homer thuộc về một nền văn minh phát triển một cách hài hoà chứ không đi ngược lại với thiên nhiên... đó là lý do tại sao Homer tin vào cái thực của một thế giới có thể cảm nhận được, ông nhìn thấy thế giới một cách trực tiếp và cũng miêu tả nó như thế. Và vì thế, chúng ta chấp nhận nó đúng theo bản chất của nó, tin vào nó như Homer tin, trọn vẹn và không tìm cách moi ra những ý nghĩa thầm kín

nào khác".

Tôi ngừng nói, những toan tính này của tôi để soi sáng vấn đề, thay vì làm tôi bình tĩnh trở lại, càng làm tôi giận dữ thêm hơn một cách kỳ lạ, có vẻ như là tôi biết tôi đã cố gắng một cách vô ích. Và câu trả lời của Rheingold đến ngay, kèm theo một chuỗi cười lớn đắc thắng "Hướng ngoại, hướng ngoại... ông Molteni, ông, giống như mọi cư dân Địa Trung Hải, ông là một kẻ hướng ngoại và ông không hiểu được tâm lý một kẻ hướng nội. Nhưng tất nhiên, điều đó chẳng hại gì. Tôi là một kẻ hướng nội và ông là một kẻ hướng ngoại...ây chính vì thế mà tôi đã chọn ông, ông sẽ là đối trọng cho tính cách hướng nội của tôi. Sự hợp tác của chúng ta sẽ rất tuyệt vời, như sau này ông sẽ thấy".

Tôi đang sắp sửa trả lời hắn và tôi nghĩ rằng tôi lại sắp làm hắn phật ý, vì tôi lại cảm thấy chán ghét cái sự trì độn bướng bỉnh của hắn thì bỗng một giọng nói quen thuộc đột nhiên vọng lại từ phía sau lưng tôi "Rheingold, Molteni...các ông làm gì đấy? Thở hít không khí biển cả đấy à?"

Tôi quay lại và trông thấy, in rõ nét trong ánh sáng rực rỡ ban mai, dáng người của Battista và Emilia chót vót trên đỉnh của những đụn cát. Battista đang tụt nhanh về phía chúng tôi, Emilia theo sau, chậm rãi hơn, mắt nhìn xuống đất. Thái độ của Battista biểu lộ một sự vui vẻ tốt độ với dáng tự tin vững chãi hơn hẳn mọi khi, trong lúc đó, Emilia tỏ ra khó chịu, bối rối và ghê tởm.

Ngạc nhiên, tôi nói ngay với Battista "Chúng tôi tưởng ông đã đi xa rồi...đến Formia là ít nhất, hoặc xa hơn nữa kia".

Battista trả lời, giọng rất tự tin "Chúng tôi có đi vòng vèo một tí...tôi muốn chỉ cho bà nhà xem một khu đất của tôi gần Rome, nơi tôi dự định xây một biệt thự...rồi lại còn bị cái rào chắn nữa". Hắn quay qua Rheingold và hỏi "Tốt cả chứ? Rheingold có bàn luận về Odyssey chứ?"

"Tất cả đều tốt" Rheingold đáp lại, vẫn với cái văn phong điện tín ấy, vẫn không thèm ngước mặt lên. Rõ ràng là sự xuất hiện của Battista làm hắn khó chịu, hắn muốn tiếp tục tranh luận với tôi hơn.

"Tuyệt! Tuyệt lắm!" Battista nói, và một cách thân mật, nắm lấy hai tay chúng tôi kéo về phía Emilia lúc bấy giờ đã dừng lại ở một chỗ không xa lắm. Với một vẻ ga lăng, đối với tôi thật là khó chịu, hắn nói tiếp "Bây giờ, thưa quý phu nhân, xin bà quyết định cho, chúng ta sẽ ăn trưa ở Napoli hay ở Formia? Bà hãy chọn đi!"

Emilia giật mình và đáp "Ông chọn đi chứ! Đối với tôi đâu cũng thế mà thôi".

"Không, không, ơn Chúa, chính các bà quyết định hết đấy!"

"Vậy thì chúng ta sẽ ăn ở Napoli, hiện tôi chưa đói".

"Tốt lắm, chúng ta chọn Napoli. Món xúp cá tuyệt vời. Một ban nhạc chơi bản O sole mio..." Rõ ràng là Battista đang vui sướng tốt độ.

"Đến mấy giờ thì có tàu thủy đi Capri?" Rheingold hỏi.

"Vào lúc hai giờ rưỡi. Thôi chúng ta đi thôi" Battista đáp. Hắn rời chúng tôi và leo lên đường.

Rheingold đi theo, bắt kịp hắn và sóng vai đi bên cạnh. Emilia, trái lại, nần ná tại chỗ một lúc, vờ nhìn ra biển, như thể để cho hai người kia đi trước chúng tôi. Nhưng khi tôi đến bên nàng, Emilia nắm chặt cánh tay tôi và hạ giọng nói "Em đi với anh...đừng từ chối em!"

Tôi kinh ngạc với cái giọng khẩn trương của nàng. "Sao? Có điều gì thế?"

"Không, chả có gì cả...chỉ có điều là Battista chạy xe nhanh quá".

Chúng tôi im lặng leo ngược lên con đường mòn. Khi chúng tôi lên đến nơi hai chiếc xe đang đậu, Emilia, với vẻ dứt khoát, đi về xe của tôi.

"Kia" Battista kêu lên "Quý phu nhân chẳng phải đang đi cùng tôi đấy sao?"

Tôi quay lại, Battista đang đứng bên chiếc cửa mở sẵn của chiếc xe của hắn, giữa con đường chói nắng. Rheingold nhìn chúng tôi, do dự giữa hai chiếc xe. Emilia bình thản nói "Bây giờ tôi đi với chồng tôi, chúng ta sẽ gặp nhau tại Napoli".

Tôi tưởng Battista sẽ nhượng bộ, không đòi hỏi gì nữa. Nhưng trước sự ngạc nhiên của tôi, hắn chạy

về phía chúng tôi. "Thưa bà, bà còn hai tháng ở cạnh ông nhà ở Capri... còn tôi" hấn hạ thấp giọng xuống như để gã đạo diễn khỏi nghe thấy "tôi quá ngấy cái lão Rheingold này ngay từ Rome, tôi cam đoan với bà rằng lão ta là một con người chán ngắt. Ông nhà chắc không hề bận tâm về chuyện bà đi cùng tôi đâu, phải không, Molteni?"

Tôi không còn cách trả lời nào khác, dù gắng gượng "Không, không sao đâu. Chỉ có điều Emilia nói rằng ông lái xe nhanh quá".

"Tôi sẽ đi như sên bò" Battista hứa, đùa bỡn nhưng rất nhiệt tình.

"Tôi chỉ xin đừng để tôi một mình với Rheingold" hấn lại hạ thấp giọng "các bạn phải biết hấn đáng chán đến mức nào. Hấn chả nói chuyện gì khác ngoài phim ảnh".

Tôi không biết điều gì đã hớp hồn tôi lúc đó. Có lẽ tôi nghĩ rằng cũng chẳng đáng phiền lòng Battista vì những chuyện không đâu thế. Không kịp suy nghĩ, tôi nói "Nào, Emilia, em vui lòng đi cùng Battista đi..ông ta nói đúng đấy" tôi mỉm cười nói thêm "Với Rheingold, ngoài phim ảnh ra, ta chẳng biết nói gì với ông ta nữa".

"Đúng thế" Battista xác nhận, hài lòng ra mặt. Đoạn, hấn nắm lấy tay của Emilia, rất cao, chỗ ngay dưới nách, miệng nói "Ta đi thôi, thưa bà, bà đừng có ác với tôi...tôi hứa sẽ chạy như đi bộ vậy". Emilia ném cho tôi một cái nhìn mà vào lúc đó, tôi không hiểu được, sau đó, nàng chậm rãi trả lời "Tốt thôi, nếu các ông đã nói thế". Nàng quay người lại với vẻ quyết định rất đột ngột và vừa nói thêm "Nào, chúng ta đi thôi" nàng cất bước đi cùng Battista, trong lúc hấn vẫn giữ chặt tay nàng, như sợ nàng bỏ chạy mất. Tôi đứng tần ngần bên cạnh chiếc xe, nhìn sững Emilia và Battista đi xa dần. Bên cạnh Battista, mập và thấp hơn, nàng bước đi một cách thần thờ, chậm rãi với một vẻ bất bình, nhưng vẫn đầy vẻ kêu gọi một cách bí ẩn. Lúc đó, tôi thấy nàng rất đẹp, nàng không phải là một "phu nhân" trung lưu như trong cách xưng hô của Battista với cái giọng tham lam, sắc lém của hấn, nhưng thật tình rất đẹp, như một tạo vật đứng ngoài thời gian và không gian, hài hoà với cảnh biển và trời long lanh, rực sáng, trên đó, nổi bật lên bóng dáng yêu kiều của nàng. Và vẻ đẹp của nàng vừa có vẻ phục tùng, vừa có vẻ ngang ngạnh, và vì sao, tôi không tài nào giải thích được. Rồi trong lúc đôi mắt dõi nhìn theo nàng, tôi chợt choáng váng khi nghĩ ra "Thằng ngốc...có lẽ nàng muốn ở lại một mình với mây...có lẽ nàng muốn nói chuyện với mây, để giải thích mọi điều, một lần cho rốt ráo...có lẽ nàng muốn tâm sự với mây...có lẽ nàng muốn nói với mây rằng nàng vẫn yêu mây. Vậy mà mây ép nàng đi cùng với Battista!" Ý tưởng đó làm tôi cảm thấy hối tiếc đến lặng người và tôi đưa tay lên như để gọi nàng. Nhưng bây giờ thì đã quá muộn, nàng đã bước lên xe của Battista, và Battista đã ngồi vào chỗ của hấn bên cạnh nàng, và Rheingold đã đến bên tôi. Vì vậy, tôi lên xe và Rheingold ngồi vào chỗ bên cạnh tôi. Vào đúng lúc đó, xe của Battista vượt qua chúng tôi, nhanh chóng nhỏ dần đi ở xa và biến mất. Có lẽ Rheingold nhận ra sự cáu kỉnh và bức tức của tôi vào lúc đó, vì, thay vì bắt đầu lại câu chuyện về Odyssey như cứ nơm nớp lo sợ, hấn kéo sụp chiếc mũ xuống tận mắt, lựa thế ngồi êm nhất trên ghế và ngủ thiếp đi ngay. Tôi im lặng lái, cưỡng bách chiếc xe nhỏ vốn không lấy gì làm mạnh mẽ lắm chạy với tốc độ cao nhất, trong lúc nổi bức tức của tôi càng lúc càng mạnh hơn lên, một cách không kèm chế được.

Con đường đã tách xa bờ biển, và đang chạy qua một miền quê trù phú, vàng rực dưới nắng. Vào một dịp khác, tôi đã thả mình tận hưởng cái thú chạy qua dưới những hàng cây sum suê này, từng chập đạn nhau bên trên đầu tôi, tạo nên một hành lang sinh động kết bằng những cành lá rì rào, hoặc dưới rặng ô liu màu xám, rải rác trải dài ra đến ngút tầm mắt, hoặc trên những sườn đồi ửng đỏ, băng qua những vườn cam trĩu lá để lộ những quả tròn trĩnh, vàng ối, qua những toà nhà nông trang đã đen xỉn đứng bên cạnh những đụn cỏ khô sừng sững như những lính canh. Nhưng tôi không thấy gì hết, tôi phóng tới, phóng tới và thời gian trôi qua, nỗi đau đớn của tôi càng tăng lên mãi. Tôi không cố tìm hiểu nguyên nhân của nỗi đau ấy, dường như nó vượt lên trên sự hối tiếc đơn thuần của tôi đã không cương quyết

giữ Emilia đi cùng tôi, ngay cả nếu tôi đã có ý muốn ấy, tức là đã hiểu nguyên cớ vì sao tôi đau đớn đến thế, có lẽ tôi cũng không làm nổi việc ấy, cơn giận dữ đã làm tôi mê muội hết rồi. Nhưng giống như mọi căng thẳng không kìm nổi của thần kinh vốn chỉ kéo dài đến hết một khoảng thời gian nào đó, sau đó yếu dần và chấm dứt hẳn, để lại nạn nhâ ê ảm, đau đớn. Cơn cău giận của tôi lên đến cực điểm khi chúng tôi vượt qua những cánh đồng và rừng cây, cao nguyên và núi đồi, sau đó yếu dần đi và cuối cùng khi chúng tôi đến gần Napoli thì biến mất hoàn toàn. Bây giờ chúng tôi đang lướt nhanh xuống đồi tiến về phía biển, làn nước xanh của vịnh đã thấp thoáng hiện ra phía sau những cây thông và cây mộc lan, tôi cảm thấy buồn chán và mê muội, y hệt một kẻ tâm thần sau cơn động kinh dữ dội, ê ảm cả thể xác lẫn tâm hồn.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 13

Ngôi biệt thự của Battista, như chúng tôi đến biết khi đến Capri, nằm khá xa quảng trường trung tâm, bên bờ biển, trên đường đi đến bán đảo Florento. Sau khi đưa Rheingold đến khách sạn, Battista, Emilia và tôi theo một con đường hẹp đi đến biệt thự.

Trước hết chúng tôi đi dọc theo con đường dạo mát phủ đầy bóng râm chạy vòng quanh đảo ở lưng chừng sườn núi. Bây giờ gần như đã là hoàng hôn, chỉ còn ít người đi dạo, lặng lẽ và chậm rãi, dọc theo con đường lát gạch dưới bóng những cây trúc đào đang nở hoa, hoặc giữa các bức tường bọc quanh những khu vườn cây cối sum suê. Thỉnh thoảng, qua các chòm lá thông và bồ kết, biển thấp thoáng ở xa, xanh ngắt ngất, phản chiếu lóng lánh những tia nắng lạnh lẽo của vầng mặt trời đã gần khuất hẳn. Tôi bước đi sau Battista và Emilia, thỉnh thoảng dừng lại ngắm nhìn những đường nét tuyệt đẹp của phong cảnh, và ngạc nhiên nhận thấy mãi đến bây giờ, lần đầu tiên, tôi cảm thấy nếu không phải là thật sự vui mừng, ít ra cũng thư thái và bình tĩnh. Chúng tôi đi hết đoạn đường dài và rẽ vào một đoạn đường mòn khác, hẹp hơn. Đột nhiên, ở một khúc quanh, hòn Faraglioni hiện ra và tôi vui mừng nghe Emilia thốt lên một tiếng kêu kinh ngạc và đầy ngưỡng mộ, đây là lần đầu tiên nàng đến Capri và mãi đến lúc này, nàng mới chịu mở miệng. Từ trên cao này nhìn xuống, hai khối đá lớn trông thật lạ mắt, trải dài trên mặt biển giống như hai khối vụn thạch rơi từ không trung xuống trên một mặt kính. Hân hoan trước cảnh đẹp, tôi kể cho Emilia nghe về một loại rắn mối chỉ sống trên đảo Faraglioni và không có ở một nơi nào khác trên toàn thế giới. Thân chúng màu xanh, sáng rực vì sống giữa trời xanh và biển xanh. Nàng tò mò lắng nghe tôi nói như thể là trong giây lát, nàng đã quên hết mọi thù địch đối với tôi, làm tôi lại nhen nhóm một tia hy vọng hoà giải với nàng, và trong trí tưởng của tôi, chú rắn mối màu xanh mà tôi đã kể cho nàng nghe thường làm tổ trong các hốc sâu giữa hai khối đá, bỗng dưng đã có thể trở thành thân tượng của chúng tôi. Chú sẽ là hình ảnh của chúng tôi nếu chúng tôi lưu lại lâu trên đảo. Chúng tôi cũng sẽ mang một màu xanh thuần khiết trong sáng và sự êm đềm của những ngày nghỉ ngơi bên nhau và biển sẽ dần dần gột sạch màu đen u ám của những vấn vương ở đô thị. Chúng tôi sẽ xanh, với một màu sáng xanh trong tim, như các chú rắn mối, như biển xanh, như trời cao, như những gì sáng rực vui tươi và thuần khiết

Bỏ lại hòn đảo Faraglioni, con đường bắt đầu bò quanh co giữa các hố đá sâu thăm thẳm, nơi đây không còn biệt thự hay vườn tược gì nữa. Sau cùng, ở một địa điểm vắng vẻ, hiện ra một ngôi nhà dài được quét vôi trắng với một nền đất cao ở trước cửa, nhô cao hơn hẳn mặt biển, đây là ngôi biệt thự của Battista.

Ngôi biệt thự không lớn, ngoài phòng khách nhìn ra nền đất cao trước nhà, còn có ba phòng khác. Battista đi trước chúng tôi như để phô vẻ tự hào của chủ nhân đối với chúng tôi. Hắn nói với chúng tôi rằng kể từ khi có được ngôi biệt thự này từ một vụ gán nợ, hắn chưa bao giờ đến ở nơi đây. Hắn khoe với chúng tôi cách chuẩn bị chu đáo của hắn để đón chúng tôi: hoa cắm trong phòng khách, sàn nhà bóng loáng còn thơm mùi sáp, ghé nhìn vào bếp, chúng tôi thấy vợ người quản gia đang bận bịu bên lò nướng bánh, chuẩn bị bữa ăn tối. Battista luôn phô trương hết những tiện nghi của căn nhà, khẳng khái mời chúng tôi đi xem từng xó xỉnh, thậm chí hắn còn lịch sự mở tủ quần áo, hỏi Emilia xem liệu

có đủ móc áo không. Sau đó, chúng tôi trở lại phòng khách. Emilia bảo là nàng đi thay quần áo và đi ra. Tôi muốn bước theo nàng, nhưng Battista đã ngồi vào một chiếc ghế và mời tôi cùng ngồi xuống. Hắn châm một điếu thuốc và không rào trước đón sau, hỏi ngay một cách hoàn toàn đột ngột "Nào, Molteni, ông nghĩ thế nào về Rheingold?"

Ngạc nhiên, tôi trả lời "Thật tình, tôi không biết. Tôi mới gặp ông ta ít lần nên chưa phán xét về ông ta được. Theo tôi, ông ta thuộc hạng người nghiêm túc. Ông ta bảo ông ta là một đạo diễn cự phách". Battista ngẫm nghĩ một lát đoạn nói tiếp "Ông thấy đấy, Molteni ạ, tôi cũng không biết hắn ta kỹ lắm, nhưng tôi biết, không nhiều thì ít, những gì hắn nghĩ, cũng như những gì hắn muốn... Trước hết, hắn là người Đức, phải không nào? Trong lúc ông và tôi, chúng ta là người Ý, hai thế giới, hai quan niệm sống, hai cảm quan khác nhau"

Tôi không nói gì. Như thường lệ, Battista đang nói vòng quanh, chưa đi vào vấn đề chính, vì vậy, tôi đợi thử xem hắn còn nói gì thêm. Hắn tiếp tục "Ông thấy, Molteni, tôi muốn đặt ông, một người Ý, làm việc bên cạnh Rheingold, bởi vì tôi thấy hắn khác biệt chúng ta quá. Tôi tin ông, Molteni, và trước khi đi khỏi nơi đây, càng sớm càng tốt, tôi muốn cho ông vài lời khuyên".

"Xin ông cứ nói" tôi lạnh nhạt trả lời.

"Tôi đã quan sát Rheingold trong lần đầu tiên chúng ta thảo luận về cuốn phim, hoặc hắn đồng ý với tôi, hoặc hắn chẳng nói gì hết... Nhưng tôi biết người đời quá rõ, tôi tin sao được cái thái độ ấy.

Molteni, những người trí thức các ông, tất cả, tất cả, không loại trừ ai, ít nhiều các ông đều nghĩ rằng những nhà sản xuất chỉ là những con buôn, vậy thôi. Đừng phủ nhận điều đó, Molteni. Ông nghĩ thế, và Rheingold cũng nghĩ thế. Thật ra, đến một chừng mực nào đó, điều ấy đúng. Rheingold nghĩ rằng hắn có thể qua mặt tôi bằng cái thái độ thụ động ấy, nhưng tôi tỉnh táo, tỉnh táo lắm, Molteni ạ".

Tôi nói một cách đột ngột "Cốt lõi của vấn đề là ông không tin tưởng Rheingold".

"Tôi tin tưởng hắn và không tin tưởng hắn. Tôi tin tưởng hắn với tư cách là chuyên gia, là tay nhà nghề. Tôi không tin tưởng hắn với tư cách là người Đức, một người của thế giới khác, rất khác với thế giới chúng ta. Bây giờ..." Battista đặt điếu thuốc xuống chiếc gạt tàn và nhìn thẳng vào mắt tôi – "bây giờ, hãy minh định rằng điều mà tôi muốn là một cuốn phim càng trung thực với Odyssey của Homer càng tốt. Và ý định của Homer qua Odyssey là gì? Ông ta muốn kể lại một câu chuyện phiêu lưu có thể làm độc giả cứ phải luôn nín thở để theo dõi... một câu chuyện có thể nói là hoành tráng. Đó là điều Homer muốn làm, và tôi muốn các ông bám sát Homer một cách trung thực. Homer đã đặt những người khổng lồ, những con quỷ, bão tố, phù thủy và quái vật vào Odyssey – và tôi muốn các ông cũng đặt những người khổng lồ, những con quỷ, bão tố, phù thủy và quái vật vào cuốn phim".

"Nhưng tất nhiên là chúng tôi sẽ đưa chúng vào phim thôi..." tôi ngạc nhiên kêu lên.

"Phải, phải, các ông sẽ làm như thế, các ông sẽ làm thế..." Battista la lớn lên, trong một cơn thịnh nộ bất ngờ và đột ngột "có lẽ các ông cho tôi là một thằng ngốc, phải không? Molteni, tôi không phải là một thằng ngốc". Hắn cao giọng và nhìn chòng chọc vào tôi với đôi mắt giận dữ. Tôi kinh ngạc với cơn giận dữ đột ngột đó và tôi cũng ngạc nhiên về cái sinh lực của hắn. Sau một ngày dài lái xe suốt và vượt qua vịnh Napoli để đến Capri, như tôi, có lẽ tôi đã đi nghỉ, hắn vẫn còn muốn thảo luận về những ý đồ của Rheingold. Tôi nói một cách nhẹ nhàng "Nhưng điều gì làm ông nghĩ rằng tôi cho ông là thằng ngốc?"

"Thái độ của ông, thái độ của cả hai ông, Molteni ạ"

"Ông vui lòng nói trắng ra..."

Hơi bình tĩnh trở lại, Battista cầm điếu thuốc lên nói tiếp "Ông còn nhớ - vào cái ngày lần đầu tiên ông gặp Rheingold trong văn phòng của tôi – ông có nói là ông không hợp với các loại phim ngoạn mục, hoành tráng, có phải không nào?"

"Vâng, tôi nhớ tôi có nói"

"Và để trấn an ông, Rheingold đã nói gì?"

"Tôi không nhớ rõ lắm"

"Tôi sẽ nhắc lại cho ông, Rheingold bảo ông đừng lo, hẳn có ý định làm một phim tâm lý... một phim về mối quan hệ vợ chồng giữa Ulysses và Penelope. Có phải thế không?"

Một lần nữa, Battista làm tôi kinh ngạc, bên dưới cái vẻ thô bạo, cục súc, hẳn là một con người rất sắc bén, sắc bén hơn tôi tưởng. "Vâng", tôi thừa nhận "tôi nhớ hẳn có nói một câu đại loại như vậy".

"Bây giờ, vào lúc các ông chưa bắt tay vào kịch bản, chưa thực hiện được cái gì, tôi muốn báo cho ông biết một cách nghiêm túc nhất rằng, đối với tôi, Odyssey không phải là mối quan hệ vợ chồng giữa Ulysses và Penelope".

Tôi không nói gì và Battista, sau một lúc im lặng, nói tiếp "Nếu tôi muốn làm một cuốn phim về những mối quan hệ vợ chồng, tôi đã chọn một cuốn tiểu thuyết hiện đại, tôi đã ở lại Rome và quay cuốn phim trong các phòng ngủ và phòng khách ở khu Parioli... Tôi chẳng cần bận tâm đến Rome và Odyssey làm gì, ông thấy không, Molteni?"

"Vâng, vâng, tôi thấy".

"Tôi không quan tâm đến những mối quan hệ vợ chồng, ông thấy đấy, Molteni ạ. Odyssey là câu chuyện về những chuyến phiêu lưu của Ulysses trên đường quay về Ithaca... và điều tôi muốn là một cuốn phim về những cuộc phiêu lưu của Ulysses... và để không còn một nghi vấn nào nữa về vấn đề, Molteni, tôi muốn một phim hoành tráng, hoành tráng, ông hiểu không?"

"Ông không phải ngờ vực gì về điều đó" tôi trả lời hơi cáu "Ông sẽ có một phim hoành tráng".

Battista ném điều thuốc đi và với giọng đã trở lại bình thường, xác nhận điều tôi vừa nói "Tôi không ngờ vực gì về điều đó, vì rằng, xét cho căn kẽ, chính tôi là người chi tiền. Ông phải hiểu rằng tôi nói ra tất cả những điều này với ông, Molteni, là để tránh những hiểu lầm đáng tiếc. Sáng ngày mai, các ông bắt tay vào việc và vì vậy, tôi muốn báo trước cho ông kịp lúc, và ấy cũng vì quyền lợi của ông. Tôi tin ông, Molteni, và tôi muốn ông làm người phát ngôn của tôi, cứ cho như vậy đi, đối với Rheingold. Mỗi khi cần thiết ông sẽ nhắc nhở Rheingold rằng Odyssey mang lại niềm vui cho người đọc, nay cũng vậy, sẽ luôn luôn mang lại niềm vui cho người xem phim, bởi vì nó là chất thơ, và tôi muốn chất thơ ấy được đưa trọn vẹn vào phim, đúng như nguyên trạng của nó".

Tôi hiểu rằng bây giờ Battista đã hiểu bình tĩnh trở lại, hẳn không còn nói gì về cuốn phim hoành tráng mà hẳn cứ khẳng khẳng đòi chúng tôi phải thực hiện, hẳn nói về chất thơ. Sau khi ghé tạt thăm các quầy vé phàn tục, bây giờ đây, chúng tôi trở lại với những vùng trời cao xa của nghệ thuật và tâm linh. Với một vẻ nhần nhúm được xem như là một nụ cười, tôi nói "Đừng nghi ngại gì về chuyện đó, Battista. Ông sẽ có đầy đủ những chất thơ của Homer... hoặc trọn vẹn chất thơ chúng tôi có thể tìm ra nơi ông ấy".

"Tuyệt, tuyệt lắm. Thôi chúng ta không nói về chuyện ấy nữa". Battista đứng dậy vươn vai, nhìn đồng hồ và đột ngột nói là hẳn đi tắm rửa trước khi ăn tối và đi ra. Tôi còn lại một mình.

Ban nãy, tôi đã định về phòng và chuẩn bị đi ăn bữa tối. Nhưng cuộc thảo luận với Battista làm tôi quên khuấy và nó kích thích tôi, tôi bắt đầu đi đi, lại lại trong phòng, trong trạng thái hầu như không biết mình đang làm gì. Sự thật là những điều Battista vừa nói với tôi đã hé mở cho tôi thấy lần đầu tiên nỗi khó khăn của công việc mà tôi nhận một cách nhẹ dạ và vì chỉ nghĩ đến lợi lộc vật chất. Bây giờ tôi thấy tôi đã quy ngã trước vì nỗi nhọc nhằn tôi sắp phải gánh chịu cho đến khi kịch bản hoàn tất. Tôi tự hỏi "Sao ta lại phải ra đến nông nỗi này? Tại sao ta phải ép mình cố gắng một cách khốn khổ, phải chịu đựng những tranh cãi không tránh được giữa Rheingold và ta với Battista, chưa kể những tranh cãi giữa Rheingold và ta, những thoả hiệp theo sau, nỗi cay đắng phải nêu tên mình trên những sản phẩm không phẩm chất và chỉ có mục đích là thương mại? Tại sao tôi phải chịu đựng hết những nỗi có sự này?" Chuyến viếng thăm Capri này, mới ban nãy đây thôi, đối với tôi hấp dẫn biết

bao khi tôi từ trên con đường trên cao nhìn xuống hòn đảo Faraglioni, bây giờ bỗng nhiên trở nên vô vị, nhạt nhẽo, tất cả do từ một dự định bạc bẽo, không cơ sở - dự định điều hợp những yêu cầu của một con người nhà văn lương thiện như tôi với những yêu cầu hoàn toàn khác hẳn của một nhà sản xuất. Thêm một lần nữa, tôi nhận ra một cách đau đớn rằng Battista là ông chủ và tôi là kẻ đầy tớ, và một tên đầy tớ phải làm tất cả những gì ông chủ hắt hủi, không được cưỡng lệnh, và bất cứ một mảnh khoé xảo quyệt hoặc phỉnh phờ nào hắt hủi nghiệm ra được để tránh né uy quyền của ông chủ đều còn nhục nhã hơn sự tuân phục ngoan ngoãn. Nói tóm lại, khi đặt bút ký và bản hợp đồng, tôi đã bán rẻ linh hồn cho một con quỷ, con quỷ này, giống mọi con quỷ khác, vừa hay sách nhiễu vừa keo kiệt một cách bần tiện. Battista, trong một cơn bộc phát thành thật đã nói huých toẹt "Tôi là kẻ chi tiền!" Tôi, tôi không cần đến tất cả sự thành thật đó để tự nhủ rằng "Và chính ta là kẻ được nhận tiền" Câu nói ấy liên tục vang lên trong tai tôi mỗi lần tôi nhớ lại cái kịch bản phim ấy. Những ý tưởng đó bỗng làm tôi cảm thấy ngạt thở. Tôi cảm thấy một ước muốn mãnh liệt thoát ra khỏi chính khoảng không khí này mà Battista đã hít thở. Tôi mở cửa bước ra thềm đất cao trước nhà.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 14

Màn đêm đã buông xuống, khoảnh thềm cao trước nhà đã nhờ nhờ sáng dưới làn phản quang mờ ảo trải ngang qua bầu trời của một vầng trăng chưa mọc. Một chuỗi các bậc cấp từ thềm cao dẫn xuống lối đi chạy quanh đảo. Tôi ngần ngại một lát, muốn bước xuống những bậc cấp ấy để đi dạo một vòng, nhưng bây giờ đã quá muộn, vả lại, lối đi tối quá, tôi quyết định đứng lại trên thềm, từ người vào lan can, đốt một điếu thuốc và nhìn ra ngoài.

Bên trên tôi, trên nền trời đen xì và cắt sắc nét trên nền trời sáng đầy sao, sừng sững những mỏm đá của đảo. Những khối đá khác mờ mờ hiện ra ở vực sâu bên dưới. Đêm im ắng lạ lùng, có thể nghe được tiếng rì rào của từng đợt sóng chốc chốc lại vỗ vào bờ sỏi trong một vũng nước nhỏ bên dưới, rồi lại rút ra. Hoặc có lẽ tôi nghe nhầm chẳng, không có tiếng rì rào nào cả mà đó chỉ là hơi thở của biển lặng lẽ dâng lên và toả rộng ra theo những đợt thủy triều. Không khí tĩnh mịch, không hơi gió thoảng, ngẩng đầu nhìn về phía chân trời, tôi có thể trông thấy tí tắp ở xa vệt ánh sáng của ngọn hải đăng ở mỏm Camapanella trên đất liền, không ngời quay tròn, chợt loé lên rồi chợt tắt. Vệt sáng ấy, mờ ảo và heo hút trong bóng đêm bao la là dấu hiệu duy nhất của sự sống mà tôi có thể trông thấy chung quanh tôi.

Màn đêm tĩnh mịch nhanh chóng mang lại sự yên tĩnh trong tôi, vậy mà tôi vẫn thấy một cách rõ ràng rằng mọi cảnh đẹp trên thế gian này cũng không mang lại cho tôi một khoảnh khắc khuây khoả ngăn ngui trong chuỗi phiên muộn triền miên của đời tôi. Thật vậy, sau khi đứng yên một lúc lâu, đầu óc rỗng không, mắt đăm đăm nhìn vào bóng tối, tâm trí tôi, dù tôi chẳng muốn, lại quay lại với những ý tưởng day dứt không nguôi, ý tưởng về Emilia. Nhưng lần này, có lẽ do còn bị tác động bởi cuộc nói chuyện với Battista và Rheingold, với tình huống của tôi khá giống tình huống của nhân vật chính trong thơ Homer, ý tưởng đó quyện với ý tưởng về kịch bản Odyssey. Bỗng nhiên, trong ký ức mơ hồ hiện ra trong tâm trí tôi một đoạn trong khổ thơ cuối cùng của Odyssey, trong lúc chứng minh lại lai lịch của mình, Ulysses đã mượn chiếc giường đêm tân hôn của mình, qua đó, sau cùng, Penelope nhận ra chồng mình, tái mặt như gần ngất đi, rồi oà lên khóc, ôm chầm lấy Ulysses và nói lên những lời mà tôi đã thuộc lòng sau khi đã đọc đi, đọc lại, và tự lập lại với chính tôi "Hỡi Ulysses, đừng nóng giận, anh, trong mọi biến cố, luôn tỏ ra là người khôn ngoan nhất. Các thần linh đã muốn đày đoạ chúng ta, không muốn cho chúng ta tận hưởng tuổi hoa niên bên nhau, mà chỉ cho chúng ta sum họp bên nhau khi mái đầu đã bạc trắng". Hỡi ôi, tôi không biết tiếng Hy Lạp, nhưng tôi biết rằng bản dịch không xác thực lắm vì đã không lột hết được nét tự thân đẹp đẽ trong nguyên bản của Homer. Mặc dù tôi vẫn luôn luôn cảm thấy thú vị đặc biệt khi đọc những dòng ấy, vì những cảm giác tỏa sáng qua những vần thơ ấy, dù dưới một lối diễn đạt rất bình thường, và khi đọc đến những câu ấy, tôi thường liên tưởng đến mấy câu trong bài sonnet trữ tình của Petrarch bắt đầu bằng câu:

Bên bình yên đã chứng tỏ tình yêu

Và kết thúc với khổ thơ ba câu:

Và nàng có lẽ sẽ trả lời cho tôi

Bằng cách giữ lại một vài lời thánh thiện

Biết bao lần, tiếng gọi này hay tiếng gọi khác

Điều gây ấn tượng nhất đối với tôi, nơi Homer cũng như nơi Petrarch, là một tình yêu vững bền, không lay chuyển, không suy mòn, nguội lạnh, ngay cả lúc tuổi già. Bây giờ, tại sao những câu thơ ấy lại hiện ra trong trí tôi? Tôi thấy rằng hồi ức này xuất hiện từ mối quan hệ giữa tôi với Emilia, vốn rất khác biệt với mối quan hệ giữa Ulysses và Penelope, giữa Petrarch và Laura, mỗi quan hệ ấy giữa tôi và Emilia có nguy cơ tan vỡ, không phải sau ba mươi hay bốn mươi năm chung sống, mà chỉ sau vài tháng. Trong mối quan hệ ấy, hy vọng sống bên nhau suốt đời hoặc mãi yêu nhau như thuở ban đầu đã tắt ngấm. Tôi, tôi đã ao ước biết bao mối quan hệ của tôi với nàng sẽ bền vững như thế, nay, tôi đứng đây một mình, trong kinh hoàng, đối diện với sự tan vỡ - mà tôi không thể nào hiểu nổi - sự tan vỡ ngăn cản giấc mơ của tôi biến thành sự thực. Tại sao thế này? Như thế để tìm câu trả lời từ trong ngôi biệt thự nơi đang có mặt Emilia, tôi xoay người, xây lưng về phía biển, quay mặt về phía cửa sổ. Tình cờ, tôi đang đứng ở một góc của thềm nhà cao, nơi tôi có thể nhìn chéo vào phòng khác mà không ai có thể thấy tôi. Khi nhìn vào, tôi thấy cả hai người, Battista và Emilia, đều đang ở trong phòng. Emilia mặc chiếc áo dạ phục hờ cổ màu đen mà nàng đã mặc vào dịp đầu tiên chúng tôi gặp Battista. Nàng đang đứng bên một quầy rượu di động và Battista đang cúi xuống cầm cùi pha rượu trong một cốc thủy tinh lớn. Tôi ngạc nhiên thấy một điều gì đó rất lạ lùng trong từng cử chỉ của Emilia - một vẻ gì đó vừa lúng túng, vừa trơ tráo, nửa bối rối, nửa căm dỗi, nàng đứng đợi Battista trao cho nàng ly rượu trong lúc vẫn đưa mắt nhìn quanh với một vẻ bứt rứt, khó chịu. Tôi nhận thấy những đường nét trên mặt nàng như nhoè đi, như mỗi khi nàng cảm thấy nghi hoặc, hay hoang mang. Battista đã pha xong rượu, rót đầy ly, đứng thẳng lên trao cho Emilia một chiếc, nàng giật mình như sực tỉnh và nhận ra sự đáng trí của mình và chậm rãi đưa tay ra đỡ lấy. Tôi nhìn thẳng vào nàng lúc ấy, đứng trước mặt Battista, hơi ngửa người ra sau, một tay cầm chiếc ly giờ cao lên, tay kia chống lên lưng tựa một chiếc ghế bành và tôi không thể không nhận thấy nàng dường như dâng hiến toàn tâm toàn thân nàng khi ưỡn ra trước bộ ngực và cái bụng dưới của nàng dưới làn vải căng và bóng loáng của chiếc áo. Thái độ hiến dâng này, tuy vậy không hề lộ ra trên nét mặt nàng, trái lại, tôi chỉ đọc thấy trên đó một vẻ gì đó đầy hoang mang, bối rối. Cuối cùng, như để phá tan sự im lặng nặng nề, nàng nói một câu gì đó, đưa mắt chỉ về một dãy ghế bành xếp ở cuối phòng, quanh lò sưởi. Đoạn, một cách thận trọng như không muốn làm chao chiếc ly đầy đến ngang miệng, nàng bước về phía các chiếc ghế. Đến lúc đó, điều tôi ngờ sẽ xảy ra đã xảy ra thực. Battista bước theo, bắt kịp nàng ở giữa phòng và quàng tay ôm qua hông nàng, ghé mặt vào sát mặt nàng, phía bên trên bờ vai. Nàng phác một cử chỉ cự tuyệt, nhưng không tỏ vẻ gì quyết liệt, trái lại, với một vẻ linh hoạt như van nài, hoặc gần như đùa bỡn, đưa mắt nhìn lên chiếc ly nàng đang nắm chặt trên không. Battista cười lớn, lắc đầu và kéo nàng sát hơn vào người hân hân với một động tác vội vã đến nỗi, như Emilia đã e ngại, chiếc ly lật ngang xuống. "Hắn sắp hôn lên miệng nàng", tôi nghĩ, nhưng tôi đã quên không nghĩ đến tính thô bạo của Battista, đến tính thô bạo của hắn. Thật ra, hắn không hôn nàng nhưng tóm lấy mép vải trên bờ vai nàng với một sức mạnh lạ lùng, tàn nhẫn, xoắn lại, và kéo mạnh xuống. Một vai của Emilia bây giờ đã trần trụi và Battista cúi đầu xuống, miết đôi môi của hắn lên đó. Emilia vẫn đứng im như để đợi hắn hôn xong, nhưng tôi kịp thấy trên nét mặt nàng, và trong mắt nàng, trong cái thời gian kéo dài của nụ hôn, nét bối rối và khó chịu như trước đó. Đoạn nàng nhìn ra cửa sổ và tôi thấy dường như hai cái nhìn của chúng tôi giao nhau, tôi thấy nàng phác một cử chỉ khinh miệt, và đưa tay kéo mép vải trên bờ vai bị trễ xuống, vội vã đi ra khỏi phòng. Tôi quay lại và bước trở lui ra thềm đất cao. Lúc đó, chủ yếu tôi chỉ cảm thấy rối mù và kinh ngạc, vì những gì tôi vừa chứng kiến hoàn toàn mâu thuẫn với những gì cho đến nay tôi được biết và suy nghĩ. Emilia, người cứ một hai bảo rằng không yêu tôi nữa và theo chính lời nàng nói, khinh bỉ tôi, nay trong thực tế, đang phản bội tôi với Battista. Như vậy, tình thế giữa hai chúng tôi đã đảo ngược lại, đang là người có lỗi, bỗng dưng trở thành người có lẽ phải, sau khi thấy mình vô cớ bị khinh bỉ, chính tôi bây

giờ lại có đủ lý lẽ để khinh bỉ ngược lại và toàn bộ điều bí ẩn trong thái độ của Emilia đối với tôi chỉ là một vụ tăng tiu, tầm thường nhất. Có thể cái ý tưởng đầu tiên ấy, do lòng kiêu hãnh mớm cho tôi, tuy tàn nhẫn nhưng rất logic vào lúc ấy đã làm tôi không cảm thấy đau đớn khi phát hiện ra sự thiếu chung tình (hoặc một điều gì đấy được xem như là sự thiếu chung tình) của Emilia. Nhưng khi tôi bước đến bên cái bao lon bên thềm đất cao, chao đảo và chóiang váng, tôi đột nhiên cảm thấy đau nhói và bị đẩy sang đối cực bên kia, tôi lại tin chắc rằng điều tôi nhìn thấy là không đúng, không thể nào như thế được. Tôi tự nhủ rõ ràng là Emilia đã để cho Battista hôn nàng, nhưng theo một cách nào đó mà tôi không hiểu được, tội lỗi c tôi không phải vì thế mà được xoá đi. Tôi cũng hiểu rằng tôi vẫn không có quyền khinh bỉ Emilia – vì sao, tôi cũng không biết nốt – tôi thấy rằng Emilia vẫn giữ phần phải về nàng, cho dù tôi đã chứng kiến tận mắt cảnh Battista hôn nàng. Như vậy, thật sự, tôi đã nhầm nàng không phản bội tôi, hoặc cùng lắm, sự phản bội của nàng cũng chỉ là bề ngoài, sự thật cốt lõi của sự thiếu chung tình ấy cần phải được tìm ra đằng sau cái vỏ bọc của bề ngoài ấy.

Tôi nhớ Emilia vẫn thường bày tỏ một mối ác cảm quyết liệt, theo tôi rất khó hiểu, đối với Battista, và cũng mới đây thôi, sáng hôm nay, đã hai lần nàng van nài tôi đừng để nàng một mình với hắn trên đường đi. Làm sao tôi liên kết được thái độ ấy với cái hôn ban nãy? Chắc chắn là cái hôn này mới chỉ là cái đầu tiên, do Battista đã khéo tận dụng được thời cơ đầu tiên hắn có được. Như vậy, tôi chưa mất gì cả. Tôi vẫn có thể tìm hiểu tại sao Emilia lại để cho Battista hôn như thế, và trước hết, tại sao mối quan hệ giữa hai chúng tôi vẫn không thay đổi sau cái hôn ấy? Và cũng bởi trước kia, hoặc chẳng kém gì trước kia, nàng vẫn dành quyền từ chối yêu tôi, và khinh bỉ tôi.

Có thể cho rằng đó không phải là lúc dành cho những suy tưởng dài dòng như thế. Phản ứng đầu tiên và duy nhất của tôi đáng ra là nhảy xổ vào phòng khách để chứng tỏ sự có mặt của mình trước đôi tình nhân. Nhưng tôi đã suy nghĩ nhiều về thái độ của Emilia nên không thể tự cho phép hành động một cách nông nổi và khinh suất như thế. Tóm lại, điều quan trọng nhất đối với tôi không phải là dồn Emilia vào thế bí, biến nàng thành người có lỗi. Vấn đề của tôi là làm sao soi sáng được mối quan hệ giữa hai chúng tôi. Nhảy xổ vào phòng sẽ là đặt dấu chấm hết cho mọi khả năng tìm ra được sự thật hoặc chinh phục lại được Emilia. Ngược lại, tôi tự nhủ phải hành động với sự chuẩn mực tối đa, với tất cả sự thận trọng rất cần thiết cho tôi trong những tình huống vừa tế nhị vừa mơ hồ như thế này.

Còn một điều khác nữa giữ tôi lại bên ngoài ngưỡng cửa phòng khách, điều này xem ra có vẻ vị kỷ hơn, tôi thấy tôi đã có được lý do xác đáng để tung hê kịch bản Odyssey, để tôi rút ra khỏi một công việc làm tôi kinh tởm, để trở về với môn kịch nghệ yêu quý của tôi. Điều này tốt cho cả ba chúng tôi, cho Emilia, cho Battista và cho chính tôi. Cái hôn mà tôi vừa chứng kiến đúng là đỉnh điểm của sự man trá và trợn cuộc đời tôi đã kiên trì chống lại, cả trong mối quan hệ với Emilia cũng như trong công việc của tôi. Vậy là sau cùng, tôi đang đứng trước khả năng xoá bỏ được sự dối trá một cách dứt khoát.

Tất cả những điều này thoáng nhanh qua trí tôi, giống như khi cửa sổ bất ngờ bị mở tung ra, một cơn gió ập vào phòng, mang theo lá khô, bụi bặm và rác rưởi đủ loại. Khi cửa sổ được đóng lại, bên trong lại đột nhiên yên lặng và tĩnh mịch, tâm trí tôi cũng vậy, đột nhiên trống rỗng và bình thản, và tôi đứng đó, sững sờ, nhìn sâu vào bóng đêm, mọi tư duy và cảm xúc đều tê điếng. Trong tình trạng u ám như thế, hầu như không biết mình làm gì, tôi rời lan can, mở cửa bước vào phòng khách. Tôi đã ở ngoài bao lâu sau khi chứng kiến Battista đã hôn Emilia? Có lẽ lâu hơn tôi tưởng vì hiện tại, tôi thấy Battista và Emilia đang ngồi ở bàn, ăn dở bữa tối. Tôi nhận thấy Emilia đã thay chiếc áo bị Battista xe 'và mặc lại chiếc áo đi đường. chi tiết nhỏ này, như một chứng cứ cho sự phản bội của nàng, làm tôi đau đớn. "Chúng tôi nghĩ là ông đi dạo ban đêm", Battista nói một cách vui vẻ "Vậy thì ông đã nấp ở đâu vậy?" "Ở ngoài kia thôi" tôi đáp nhỏ. Tôi thấy Emilia ngẩng lên về phía tôi, nàng nhìn tôi một lát, đoạn đưa mắt nhìn xuống. Tôi tin chắc rằng nàng đã trông thấy tôi nhìn thấy họ ôm nhau, và nàng biết rằng tôi

cũng biết nàng thấy tôi.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 15

Emilia im lặng suốt bữa ăn nhưng không hề biểu lộ một thoáng bối rối nào, điều đó làm tôi ngạc nhiên vì tôi nghĩ rằng nàng hẳn phải cảm thấy lúng túng và cho đến nay, tôi vẫn biết rằng nàng rằng vụng trong việc che đậy, dấu diếm. Battista trái lại, không che giấu tâm trạng hân hoan, chiến thắng của hắn, nói liên thoảng luôn mồm, đồng thời ăn một cách ngon lành và uống thả cửa. Tối hôm đó Battista nói những gì? Hắn nói đủ mọi điều, nhưng tôi nhận thấy, chủ yếu về hắn hoặc trực tiếp hoặc gián tiếp. Từ "tôi" oang oang khiêu khích trên miệng hắn lập đi lập lại đến nỗi làm tôi phát cáu và tôi ghê tởm cái cách hắn cố gắng sử dụng ngay cả những cách rất ngượng ép, rất vu vơ vào bản thân hắn. Tuy nhiên, tôi hiểu rằng sự tán dương ấy không hẳn xuất phát từ thói kiêu căng bình thường, đó chính là bản năng khoe mẽ con đực của hắn muốn tự tôn vinh mình trước Emilia, và đồng thời để hạ nhục tôi, hắn tin chắc rằng hắn đã chinh phục được Emilia, và bây giờ một cách rất tự nhiên, lấy làm vui thích được phùng xoè như một con công khoe ra những cọng lông đẹp nhất trước nạn nhân của hắn. Về điểm này, tôi phải thừa nhận rằng Battista không phải là kẻ khờ khạo, và ngay cả trong những lúc cao hứng khoe khoang nhất, hắn vẫn không xa rời thực tế và nói ra những điều phần lớn rất thú vị. Chẳng hạn, vào lúc bữa ăn sắp chấm dứt, hắn kể cho chúng tôi nghe một cách rất sinh động, nhưng cũng có những phán đoán rằng nghiêm túc về chuyến đi Mỹ vừa của hắn, cũng như chuyến viếng thăm các phim trường Hollywood. Nhưng điều đó vẫn không làm tôi bớt cảm thấy cái giọng ngạo mạn, phô trương, lấy mình làm trung tâm của hắn trở nên không chịu đựng được nổi và tôi tưởng tượng một cách ngây thơ rằng Emilia cũng có một ấn tượng như vậy, vì tôi biết rằng nàng không ưa hắn, cho dù đã xảy ra điều như tôi đã thấy và đã biết. Nhưng một lần nữa, tôi đã lầm, Emilia không tỏ ra đối nghịch với hắn, trái lại, hơn một lần trong lúc hắn nói, tôi tưởng bắt gặp trong ánh mắt nàng một ánh lửa, nếu không hoàn toàn say đắm, ít ra cũng bộc lộ một mối quan tâm đặc biệt và đôi khi đầy vẻ thán phục. Ánh mắt đó mang lại cho tôi nhiều cay đắng, cũng bằng sự khoe mẽ của Battista, nếu không muốn nói là còn hơn nữa, ánh mắt ấy cũng gợi cho tôi một ánh mắt khác, tương tự như thế, nhưng thoát tiên, tôi không thể nhớ ra được. Thế rồi, bỗng nhiên, khi bữa ăn gần chấm dứt, nó chợt hiện ra trong trí tôi, đó là ánh mắt không khác gì cái ánh mắt tôi bắt gặp cách đây không lâu nơi đôi mắt bà vợ của nhà đạo diễn Pasetti, khi tôi được mời ăn trưa ở nhà họ. Pasetti – xanh xao, vô vi, tũn mủn – đang nói, và vợ hắn ngắm nhìn hắn với ánh mắt say mê, trong đó có thể đọc thấy cùng lúc tình yêu, nỗi kinh sợ, sự ngưỡng mộ và sự hàng phục. Tất nhiên là Emilia chưa đạt đến những tình cảm đó đối với Battista, nhưng tôi nhìn thấy cái nhìn của nàng chất chứa sẵn mầm mống của những tình cảm mà vợ Pasetti dành cho chồng. Quả thật Battista phô trương ra là đúng, Emilia, một cách khó giải thích, đã phần nào bị khuất phục và chả bao lâu nữa sẽ hoàn toàn quy hàng. Nghĩ đến điều đó, tôi chợt chết điếng với một nỗi đau còn nhức nhối hơn nỗi đau tôi cảm thấy mới đây, khi tôi nhìn thấy họ hôn nhau. Tôi không thể giữ được nét mặt khỏi trở nên ảm đạm. Battista hẳn đã nhìn thấy sự thay đổi đó bởi vì hắn liếc nhìn tôi một cách sắc sảo và ngạc nhiên hỏi "Ông sao thế, Moltini? Ông không được vui vẻ ở Capri chẳng? Có điều gì không ổn chăng?"

"Sao ông lại hỏi thế?"

"Bởi vì," hắn vừa nói vừa tự rót thêm rượu vào ly "Trông ông có vẻ buồn buồn, nếu không nói là cau có".

Đó là phương pháp tấn công c hấn , có lẽ hắn biết rằng cách phòng thủ hay nhất là tấn công. Tôi buột miệng trả lời, nhanh đến mức tôi cũng lấy làm ngạc nhiên "Tôi bắt đầu cảm thấy khó chịu khi tôi đứng ngoài thềm kia nhìn ra biển".

Hắn nhướn mày nhìn tôi một cách dò xét nhưng không một chút tỏ ra xao xuyến "Ồ, thật ư...mà tại sao thế?"

Tôi nhìn Emilia, nàng cũng tỏ ra rất thản nhiên. Cả hai đều tỏ ra tự tin một cách lạ thường, có lẽ Emilia đã trông thấy tôi và báo cho Battista biết Bỗng nhiên, tôi thảng thốt lên tiếng, hầu như không suy nghĩ "Battista, tôi có thể nói với ông đôi câu một cách trung thực được chứ?"

Lại một lần nữa, thái độ điềm nhiên, không náo núng của Battista làm tôi kinh ngạc "Một cách trung thực? Tất nhiên rồi, tôi luôn luôn thích những ai nói với tôi một cách trung thực".

"Ông thấy đấy" tôi tiếp tục, "Trong lúc đứng nhìn ra biển, tôi đã nghĩ rằng tôi đến đây làm việc cho quyền lợi của riêng mình. Nhưng tham vọng của tôi, như ông đã biết, là viết kịch. Và tôi nghĩ rằng đây là địa điểm tốt biết bao để cho tôi dốc toàn tâm toàn ý cho công việc của tôi, cảnh đẹp, không khí yên tĩnh, vợ tôi ở bên cạnh, chẳng còn điều gì bận tâm nữa. Nhưng tôi nhớ rằng tôi đã đến đây, đến cái địa điểm đáng yêu và thuận lợi này không phải vì mục đích đó, nhưng, xin lỗi, tôi phải nói trung thực, theo ý ông, để bỏ hết thì giờ viết những kịch bản phim chắc chắn phải hay nhưng thật ra chẳng ăn nhằm gì đến tôi hết. Tôi phải cống hiến tất cả những gì hay đẹp nhất của tôi cho Rheingold để hắn sử dụng tùy thích, và để cuối cùng, tôi sẽ nhận được một tám chi phiếu. Và tôi sẽ lãng phí hết ba hoặc bốn tháng đẹp nhất, sáng tạo nhất của đời tôi. Tôi biết lẽ ra tôi không nên nói ra những điều này với ông, cũng như với bất cứ nhà sản xuất nào...nhưng ông đã muốn tôi trung thực...vậy, ông biết vì sao tôi cau kỉnh".

Tại sao tôi lại nói ra những điều này, thay vì những lời khác đã nằm trên đầu lưỡi tôi, những điều liên quan đến cách sử xử của Battista với vợ tôi? Tôi cũng không biết tại sao nữa. Có lẽ bởi vì tôi quá mệt mỏi vì thần kinh căng thẳng quá độ, cũng có lẽ bởi vì theo cách đó, tôi có thể diễn đạt nỗi tuyệt vọng của tôi đối với sự phản bội của Emilia mà tôi cảm thấy có liên quan đến cái tính chất đồng tiền và quy lụy của công việc làm của tôi. Nhưng bởi vì trước sau, Battista và Emilia vẫn tỏ ra điềm nhiên trước khúc dạo đầu của tôi, bây giờ họ cũng chẳng tỏ ra nhẹ nhõm hơn trước lời thú nhận đau khổ, yếu đuối này. Battista nói một cách nghiêm trang "Nhưng, Molteni, tôi tin chắc rằng ông sẽ viết một kịch bản rất hay đấy".

Lỡ phóng lao tôi đành phải theo lao, cho dù tôi có phải chịu những hậu quả cay đắng như thế nào. Tôi giận dữ trả lời "Tôi e rằng hình như tôi chưa nói hết được ý tôi muốn nói. Battista, tôi là một nhà văn của kịch nghệ, không phải là một trong số những nhà văn chuyên nghiệp viết kịch bản phim, và dù kịch bản này có hay ho, có hoàn hảo gì gì đi nữa, đối với tôi, nó vẫn chỉ là một kịch bản..một công việc – tôi xin phép được nói một cách trung thực – mà tôi làm đơn giản chỉ để kiếm tiền..Ở tuổi hai mươi bảy, người ta vẫn có cái thường được gọi là lý tưởng, và lý tưởng của tôi là viết kịch. Vậy tại sao tôi không thể làm như thế? Tại vì thế giới hiện nay có cái cơ cấu là không người nào có thể làm cái điều hấn thích làm, trái lại hắn bị buộc phải làm những gì người khác muốn hắn làm, bởi vì vấn đề tiền bạc chen vào khắp nơi - vào công việc chúng ta làm, vào bản thân hiện tại, vào hy vọng tương lai, ngay cả vào quan hệ của tôi với những người ta yêu nữa!"

Tôi biết rằng tôi đang ở trong một tâm trạng phấn khích và mắt tôi đầm đìa nước mắt. Tôi cảm thấy xấu hổ và trong thâm tâm, tôi nguyên rủa những xúc động đã xui khiến tôi bộc lộ những điều tâm sự như vậy với kẻ vừa mới cảm dỗ được vợ tôi.Nhưng Battista không hề thay đổi sắc mặt vì một chuyện nhỏ nhoi như vậy, "Ông biết đó, Molteni," hắn nói "nghe ông nói, tôi tưởng nhìn thấy lại chính tôi vào

cái tuổi của ông".

"Ồ, thật ư?" tôi lắp bắp.

"Vâng, dạo ấy tôi nghèo lắm" Battista vừa rót thêm rượu vừa nói tiếp "và, như ông nói, tôi cũng có lý tưởng... Những lý tưởng đó là gì, thật ra lúc đó tôi cũng không thể nói ra ngay được, ngay cả tôi cũng không biết đó là cái gì... nhưng tôi vẫn có... hoặc có thể tôi không có lý tưởng này, lý tưởng nọ, nhưng tôi có lý tưởng với một chữ L viết hoa... Thế rồi, tôi gặp một người, và tất cả những gì tôi có ngày hôm nay đều do từ ông ấy mà ra, vì ông ấy đã dạy tôi nhiều điều" Battista dừng lại một chốc với vẻ trịnh trọng rất đặc trưng của hắn, và tôi chợt nhớ người đàn ông mà Battista nói đến ấy hẳn nhiên là một nhà sản xuất phim bây giờ đã bị người đời quên lãng, những ngày xưa, vào những ngày đầu tiên của điện ảnh, ông đã rất nổi tiếng, và có lẽ, dưới quyền ông ta, Battista đã khởi đầu sự nghiệp làm ăn nên, làm giàu cho hắn, đó là người, theo như tôi được biết, được hắn khâm phục chỉ do mỗi khả năng làm tiền của ông ta.

Battista tiếp tục "Tôi đã đọc cho ông ấy nghe những bài diễn văn ít nhiều nghe cũng giống bài ông đã đọc cho tôi nghe tối hôm nay. Ông biết ông ấy trả lời tôi thế nào không? Lý tưởng, bao lâu ta còn biết chắc điều ta muốn, những lý tưởng ấy, tốt hơn hết, ta nên quên đi và gạt qua một bên... nhưng khi nào ta đã có một thể đứng vững chãi, ta lại có thể tìm đến chúng, và... đó là lý tưởng... tờ giấy bạc một nghìn lia đầu tiên ta kiếm được, đó là lý tưởng tốt đẹp nhất! Rồi thì, theo lời ông ấy bảo tôi, một rạp hát, bao nhiêu là phim đã và còn sẽ được thực hiện, nghĩa là công việc của ta đây. Đây là những gì ông ấy đã nói với tôi, và tôi đã làm như ông ấy bảo, và mọi thứ đã trở nên tốt đẹp hơn. Còn ông, ông có cái lợi thế là biết lý tưởng của ông là gì, đó là viết kịch. Tốt lắm, ông sẽ viết kịch!"

"Tôi sẽ viết kịch?" không nén được, tôi hỏi với vẻ ngờ vực nhưng đồng thời lại có phần nào khuây khoả. "Vâng, ông sẽ viết kịch" Battista khẳng định, "Ông sẽ viết kịch nếu như ông thật tình muốn viết, ngay cả khi ông làm việc chỉ để kiếm tiền, ngay cả khi ông viết kịch bản cho Chiến Thắng Phim. Ông có biết bí quyết của sự thành công là gì không, ông Molteni?"

"Là gì nào?"

"Xếp vào hàng, trong cuộc sống, y hệt như ông đứng xếp hàng trước quầy bán vé ở nhà ga. Chắc chắn sẽ đến phiên chúng ta, nếu chúng ta có đủ kiên nhẫn không nhảy đổi sang hàng khác. Thời cơ của chúng ta sẽ đến và nhân viên phòng bán vé sẽ đưa cho từng người, tùy ý thích, tùy theo giá trị đích thực của hắn, tất nhiên... người nào muốn đi xa và có đủ sức để đi, sẽ được nhận vé đi Úc. Người nào không có đủ sức, sẽ nhận được vé để đi đến những nơi gần hơn. Capri chẳng hạn" hắn cười lớn, đặc ý với lời ám chỉ đầy ngụ ý đến chuyến đi của chúng tôi đoạn nói tiếp "Tôi hy vọng ông sẽ nhận được vé để đi đến một nơi thật xa... châu Mỹ chẳng hạn. Ông nghĩ sao?"

Tôi nhìn Battista, hắn mỉm cười với tôi như một người cha, rồi tôi nhìn Emilia và thấy nàng cũng đang mỉm cười, ấy là một nụ cười yếu ớt nhưng rất thành thật, ít ra theo tôi nghĩ, và tôi hiểu rằng nội trong ngày hôm nay, Battista đã làm thay đổi hoàn toàn thái độ của nàng, biến mỗi ác cảm thành một tình cảm thân thiện. Nghĩ đến đó, tôi lại cảm thấy tràn ngập một nỗi buồn mênh mông, như khi tôi phát hiện ra cái nhìn của bà Pasetti trong đôi mắt của Emilia. Tôi nói nỗi buồn, chứ không nói lòng ghen tuông. Thật, tôi rất mệt vừa do chuyến đi dài, vừa do những biến cố đã xảy ra trong ngày, cái mệt còn trộn lẫn những cảm xúc của tôi, ngay cả những cảm xúc mạnh mẽ nhất, làm tất cả mọi mòn đi, biến chúng thành một nỗi buồn tuyệt vọng man mác.

Bữa ăn cuối cùng đã chấm dứt một cách bất ngờ. Sau khi lắng nghe Battista nói một cách đầy thiện cảm, Emilia chợt nhớ đến tôi – hay đúng hơn, đến sự có mặt của tôi – theo cái cách càng làm cho tôi cảm thấy thêm khó chịu. Khi tôi lên tiếng nói bằng quơ "Chúng ta ra sân chơi được đấy, giờ này chắc trăng đã lên rồi...", nàng trả lời "em không muốn ra sân chơi... em đi ngủ, em mệt", và không nói gì thêm, nàng đứng dậy, chúc chúng tôi ngủ ngon và bước ra. Battista không tỏ ra ngạc nhiên về chuyện

Emilia đứng dậy một cách đột ngột như thế, thật ra hẳn có vẻ hài lòng về điều đó nữa, đó là dấu hiệu đáng kể về sự công phá hẳn đã gặt hái được trong tâm trí của Emilia. Nhưng tôi thấy nỗi bức dọc của tôi càng tăng thêm. VÀ mặc dù tự nói là vì kiệt sức, và tốt hơn, nên dờn lại mọi cuộc chất vấn đến ngày mai, cuối cùng tôi đã không dẫn lòng được. Lấy cớ là buồn ngủ, tôi chào Battista và bước ra khỏi phòng.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 16

Phòng ngủ của tôi ăn thông sang phòng ngủ của Emilia bằng một cánh cửa. Không chậm trễ, tôi đi ngay tới và gõ cửa. Emilia lên tiếng bảo tôi vào.

Nàng đang ngồi trên giường, im lìm, dáng tư lự khi thấy tôi vào, nàng nói ngay, giọng mệt mỏi, gắt gỏng "Anh còn muốn gì ở tôi nữa?"

"Không gì cả" tôi lạnh lùng trả lời, vì tôi cảm thấy hoàn toàn bình tĩnh và sáng suốt, và đã bớt mệt mỏi "Chỉ để chúc em ngủ ngon thôi".

"Không phải để dò xét xem thử tôi nghĩ gì về cuộc nói chuyện của anh với Battista à? Tốt lắm, nếu anh muốn biết, tôi có thể bảo ngay, thật vừa không hợp lúc vừa lố bịch nữa".

Tôi nhắc một chiếc ghế, ngồi xuống và hỏi "Tại sao?"

"Tôi không hiểu anh nổi" nàng nói, vẻ bức dọc, "Tôi thật tình không hiểu anh nổi. Anh ao ước bản hợp đồng này rồi đến đến bảo với nhà sản xuất rằng anh chỉ làm việc này vì tiền, rằng anh không tha thiết gì với công việc đó, và lý tưởng của anh là viết kịch, vân vân và vân vân. Nhưng anh không hiểu rằng tôi nay, vì lịch sự, ông ta nhượng bộ, nhưng ngày mai, ông ta sẽ suy nghĩ lại và sẽ không giao cho anh một công việc nào nữa, anh không hiểu điều đó sao? Anh không hiểu ra một điều đơn giản như thế sao?"

Như vậy, nàng đã phát động cuộc tấn công, mặc dù biết nàng làm thế chỉ để che dấu những trở ngại tôi có thể gây ra cho nàng, tôi vẫn nhìn được phần nào sự thành thật trong giọng nói của nàng, một sự thành thật làm tôi cảm thấy đau đớn và nhục nhã. Tôi đã tự hứa sẽ cố giữ bình tĩnh nhưng cái giọng khinh miệt trắng trợn của nàng làm tôi nổi nóng. Tôi hét lên "Nhưng đó là sự thật. Tôi không thích công việc đó. Chắc chắn là tôi sẽ không làm công việc đó!"

"Chắc chắn rằng anh sẽ làm công việc đó" chưa bao giờ nàng khinh bỉ tôi bằng lúc này.

Tôi nghiêng rằng, cố tự kiềm chế lấy mình "Có lẽ anh sẽ không làm việc đó" tôi bình tĩnh nói "sáng nay anh có ý định làm việc đó...nhưng nhiều sự việc đã xảy ra trong ngày hôm nay làm anh có thể sẽ báo cho Battista biết, trễ nhất là vào ngày mai, là anh sẽ từ bỏ hết"

Tôi tuyên đọc lời tiên tri đó một cách trịnh trọng, với một cảm giác hầu như để trả đũa. Nàng đã hành hạ tôi quá mức, bây giờ tôi muốn hành hạ nàng lại, bằng cách nói bóng gió đến điều tôi đã thấy qua cửa sổ mà kgcần phải đề cập đến một cách trực tiếp hay chính xác. Nàng nhìn sững tôi, giọng lo ngại, hỏi "Những sự việc gì đã xảy ra?"

"Rất nhiều"

"Nhưng, những sự việc nào?"

Nàng có vẻ muốn hỏi cho ra, hình như nàng tán thành muốn tôi kết tội nàng, trách cứ nàng vì cái tội phản bội của nàng. Nhưng tôi lẩn tránh "Đó là những chuyện về cuốn phim, những chuyện giữa Battista và anh, những chuyện chẳng đáng nói ra".

"Tại sao chẳng đáng nêu ra?"

"Vì em chẳng hề quan tâm đến những chuyện đó".

"Có thể, nhưng anh sẽ không có cái can đảm từ chối công việc ấy đâu, anh sẽ làm nó".

Tôi không thể nói rõ phải chăng nhận xét của nàng biểu lộ sự khinh bỉ thường lệ, hay nó sẽ mang lại

cho tôi một hy vọng nào đó. Một cách thân trọng, tôi hỏi lại "Tại sao em nghĩ thế?"

"Tại vì tôi biết anh" nàng dừng lại một lát, và tìm cách khoả lấp điều nàng vừa nói "Chẳng hạn, những kịch bản phim... biết bao lần, tôi nghe anh tuyên bố sẽ không làm cái này, sẽ không làm cái kia, rồi anh lại làm hết! Những khó khăn trong đó, rồi anh sẽ giải quyết được hết"

"Có thể như thế nhưng lần này, khó khăn không nằm trong kịch bản".

"Vậy thì nó nằm ở đâu?"

"Trong chính anh"

"Anh muốn nói sao?"

"Battista đã hôn em" lẽ ra tôi phải trả lời như thế. Nhưng tôi cố dằn lại, mối quan hệ giữa chúng tôi chưa bao giờ được phân giải một cách minh bạch cả, thường chúng tôi chỉ nói bóng gió thôi. Trước khi đi đến sự thật, thường phải qua nhiều đờn đón quanh co. Tôi hơi ngã người về phía trước, với vẻ nghiêm trang nhất rồi tuyên bố "Emilia, em biết lý do rồi đấy, ban nãy, ở bàn ăn, anh đã nói anh chán làm việc cho người khác và bây giờ, anh chỉ làm việc cho chính mình mà thôi"

"Ai ngăn cản anh làm điều đó?"

"Em" tôi nhấn mạnh, và khi thấy nàng phác một cử chỉ phản đối, tôi nói ngay "Không phải chính ngay em, một cách trực tiếp... nhưng, sự có mặt của em trong đời anh... mối quan hệ giữa chúng ta – khôn thay – không được suông sẻ - chúng ta không nhắc đến chuyện đó nữa, nhưng có gì đi nữa, em vẫn là vợ anh, và như anh vẫn thường nói với em, anh nhận những việc đó chủ yếu cũng là vì em. Nếu không phải vì em, anh đã không làm. Nói tóm lại, điều này em biết rõ quá, chẳng cần thiết để anh nhắc lại làm gì, chúng ta còn nhiều món nợ, còn phải đóng tiền cho căn hộ, tiền mua xe chưa trả hết... đó là lý do tại sao anh phải nhận làm những kịch bản ấy. Bây giờ, anh muốn đề nghị với em một điều"

"Điều gì?"

Tôi đã cố giữ sao cho được bình tĩnh, sáng suốt, đúng mực, nhưng đồng thời, một cảm giác khó chịu, mơ hồ báo cho tôi biết một điều dối trá nào đó hoặc tệ hơn, một điều phi lý trong sự bình tĩnh, sáng suốt, chừng mực ấy. Xét cho cùng, tôi đã trông thấy nàng trong vòng tay Battista, đáng lẽ ra, đó mới là điều quan trọng nhất. Tuy thế, tôi vẫn tiếp tục "Đề nghị của anh là như sau, chính em sẽ quyết định anh sẽ làm hay không làm kịch bản này. Anh hứa với em là nếu em bảo anh đừng làm thì việc đầu tiên của anh vào sáng ngày mai là đến gặp Battista, nói cho ông ta biết, và chúng ta sẽ rời Capri bằng chuyến tàu sớm nhất"

Nàng không ngẩng đầu lên nhưng ra dáng đang ngẫm nghĩ, sau cùng, nàng nói "Anh khôn lắm".

"Tại sao?"

"Tại vì nếu sau này hối tiếc, anh sẽ đổ thừa cho tôi"

"Anh sẽ không bao giờ làm như thế... bởi vì chính anh yêu cầu em kia mà"

hiển nhiên là nàng đang suy nghĩ về câu trả lời nàng sắp đưa ra, và câu trả lời này hàm ẩn một minh chứng ngấm ngầm về tình cảm của nàng dành cho tôi, chưa biết sẽ như thế nào. Nếu nàng bảo tôi nhận làm kịch bản, điều đó có nghĩa là nàng khinh tôi đến mức xem như chẳng có gì xảy ra và tôi vẫn cứ tiếp tục làm việc, ngược lại, nếu nàng bảo là không nên, điều đó có nghĩa là nàng vẫn còn giữ một chút kính trọng đối với tôi, nàng không muốn tôi phải lệ thuộc vào tình nhân của nàng để có việc làm. Và như thế, sau cùng, tôi sẽ trở lại với câu hỏi thường lệ: nàng có khinh tôi không và tại sao nàng khinh tôi. Sau hết, nàng nói "Đó là những điều không ai có thể để người khác quyết định thay cho mình được"

"Nhưng anh đang yêu cầu em quyết định"

"Vậy anh hãy nhớ là chính anh đã khẳng khái bảo tôi phải quyết định đấy nhé" nàng nói ngay với vẻ trịnh trọng.

"Được, anh sẽ nhớ"

"Tốt lắm, tôi nghĩ rằng vì anh đã nhận, vì thế không nên bỏ ngang công việc ấy, chính anh đã nhiều lần nói với tôi điều ấy. Battista sẽ bức bối và sẽ không giao công việc cho anh nữa. Tôi nghĩ rằng anh nên làm công việc này".

Tôi nghĩ đến cái hôn ấy và trả lời một cách gần như hần học "Tốt, nhưng sau này, em đừng có nói rằng em khuyên anh nhận vì biết anh thích làm công việc này... như ngày hôm đó, khi anh ký bản hợp đồng. Phải mình định rằng anh không thích làm công việc này".

"Hừm, anh làm tôi mệt quá" nàng nói một cách bất cần, đứng dậy đi đến bên tủ áo "Đó là ý kiến của tôi... nhưng, tất nhiên, anh muốn làm sao thì tùy ý..."

Nàng lại giở cái giọng miệt thị ấy ra, làm tôi càng tin chắc ở những giả thiết của mình. Và tôi lại cảm thấy đau nhói như lần đầu tiên ở Rome, nàng nói toạc vào mặt tôi rằng nàng căm ghét tôi. không dần được, tôi kêu lên "Emila, có sự sao ra đến nỗi này? Tại sao chúng ta cứ mãi hần học với nhau như thế?"

Emilia đã mở tủ áo và đang soi mình trong gương. Nàng nói một cách lơ đãng "Đời là thế đấy!" Câu nói của nàng làm tôi kinh ngạc đến sững người. Emilia chưa bao giờ nói với tôi theo cách đó, với sự lạnh nhạt và ác cảm đến thế, và bằng một cách nói khuôn sáo đến thế. Tôi biết tôi có thể lật ngược tình thế bằng cách nói toạc cho nàng biết tôi đã trông thấy nàng trong vòng tay của Battista, điều mà nàng cũng biết rất rõ, và khi yêu cầu nàng quyết định hộ tôi về chuyện các kịch bản phim, tôi đã cốt thử ý nàng, đúng như thế thật, và tóm lại, vấn đề giữa nàng với tôi vẫn như cũ, không có gì thay đổi cả. Nhưng tôi không có cái can đảm, đúng hơn, tôi không đủ sức để nói ra những điều ấy, tôi cảm thấy kiệt lực và hoàn toàn không còn đủ sức để khơi lại bất cứ chuyện gì. Vì vậy tôi chỉ rụt rè hỏi lại "Vậy thì em sẽ làm gì trong suốt thời gian chúng ta ở đây và anh lại bận phải viết kịch bản phim?"

"Chẳng có gì đặc biệt, tôi sẽ đi dạo chơi, tôi sẽ đi bơi, tắm nắng... như mọi người".

"Một mình thôi?"

"Vâng, một mình"

"Một mình không phải là đáng chán lắm hay sao?"

"Tôi không bao giờ thấy chán. Tôi có nhiều chuyện để suy ngẫm"

"Có khi nào em nghĩ về anh không?"

"Có, tất nhiên là có"

"Và em sẽ nghĩ như thế nào?" Tôi cũng đã đứng dậy và đến bên nàng, cầm lấy tay nàng.

"Chúng ta đã nói về chuyện đó nhiều lần rồi" nàng không để tôi ôm nàng, nhưng vẫn không dằn tay ra.

"Em vẫn nghĩ đến anh theo cái lối như ngày trước?" lần này nàng rút tay lại và đột ngột nói "Bây giờ, anh nghe đây, anh nên đi ngủ đi. Tôi biết có nhiều điều anh không thích nghe, điều đó là tất nhiên thôi. Nhưng ngược lại, phần tôi, tôi chỉ có thể lặp lại những gì tôi đã nói trước đây thôi. Cần gì phải nói đi nói lại nữa?"

"Nhưng anh lại muốn nói đi nói lại về chuyện đó"

"Để làm gì? Tôi chỉ có thể nhắc lại những gì tôi đã bao nhiêu lần nói với anh. Không phải tôi đến Capri mà tâm trí tôi thay đổi đâu. Trái lại là đằng khác".

"Trái lại là thế nào?"

"Khi tôi nói 'trái lại', tôi muốn nói rằng tôi không thay đổi gì cả. Vậy thôi" nàng giải thích một cách bối rối. "Vậy thì em vẫn giữ nguyên ý nghĩ về anh như trước?"

một cách bất ngờ, nàng gần như bật khóc "Sao anh cứ hành hạ tôi mãi như thế này? Anh nghĩ rằng tôi vui sướng nói với anh những điều như vậy sao? Tôi căm ghét nó còn hơn là anh nữa kia!"

Tôi xúc động về nỗi đau đớn tôi tưởng nhận ra trong giọng nói của nàng. Tôi lại nắm lấy tay nàng và nói "Anh vẫn nghĩ rất nhiều về em... Và anh sẽ luôn luôn nghĩ về em..." Và như để cho nàng biết rằng tôi tha thứ cho sự thiếu chung tình của nàng, điều đó đúng thật, tôi thêm "cho dù có gì xảy ra đi nữa"

Nàng không nói gì. Nàng nhìn ra xa, có vẻ như đang chờ đợi. Nhưng cùng lúc, tôi cảm thấy nàng cô rút tay ra một cách nhẹ nhàng nhưng cương quyết, vì vậy tôi đột ngột lên tiếng chúc nàng ngủ ngon và đi ra khỏi phòng hầu như ngay tức khắc. Tôi nghe thấy tiếng chìa khoá quay trong ổ.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 17

Sáng ngày hôm sau, tôi dậy sớm và chẳng buồn nhìn xem Battista và Emilia ở đâu, tôi rời khỏi biệt thự - hay đúng hơn, tôi trốn chạy. qua một đêm, những biến cố ngày hôm trước, và nhớ lại cách ứng xử của riêng tôi, hiện ra dưới một ánh sáng khác, khó chịu hơn, như một chuỗi những điều phi lý, và cách ứng xử của tôi cũng phi lý không kém. Giờ đây tôi muốn suy ngẫm tôi nên làm gì mà không phương hại đến sự tự do hành động của mình vì những quyết định vội vã, không cứu vãn được. Vì vậy, tôi ra khỏi nhà, đi ngược trở lại con đường hôm qua tôi đã đi, tìm đến khách sạn của Rheingold. Tôi hỏi thăm và biết được hắc đang ở ngoài vườn. Tôi bước ra vườn và cuối một lối đi hai bên có trồng cây, tôi thoáng thấy những lan can một ngôi nhà hóng mát nằm phơi dưới ánh sáng chói chang của biển và trời rực nắng. Vài chiếc ghế và một chiếc bàn con xếp trước hàng lan can. Khi tôi đến, một người đứng dậy vồn vã chào đón. Đó là Rheingold, ăn mặc như một hạm trưởng thủy quân, với mũ kết trắng có gắn neo vàng, áo vét màu xanh cài cúc vàng, quần dài trắng. Trên bàn ăn là một cái khay với những thức ăn của bữa điểm tâm còn thừa. Tôi cũng trông thấy một cái cặp giấy và những tài liệu viết lách. Rheingold tỏ ra rất vui vẻ. Hắc hỏi tôi ngay "Này, Molteni, ông nghĩ thế nào về một buổi sáng như thế này?"

"Một buổi sáng tuyệt vời"

Rheingold nắm lấy cánh tay tôi, dắt tôi về phía dãy lan can và tiếp tục "Ông nghĩ sao nếu bây giờ chúng ta dẹp bỏ hết công việc này, thuê một chiếc thuyền và chèo chậm chậm chung quanh đảo? Như vậy có phải là tốt hơn, rất tốt hơn không nào?"

Trong thâm tâm tôi nghĩ một chuyến đi dạo như vậy cùng Rheingold sẽ mất đi nhiều hứng thú vì vậy tôi trả lời hắc một cách lửng lơ "Vâng, theo tôi một chiều hướng nào đó"

"Ông cũng nói thế đấy, Molteni!" hắc kêu lên một cách đắc thắng "theo một chiều hướng..nhưng chiều hướng nào nhỉ? Chắc không phải theo chiều hướng chúng ta nghĩ về cuộc sống. Đối với chúng ta, cuộc sống là phận sự, phải không Molteni? Phận sự trước hết và trên hết. Nào, Molteni, vào việc thôi" hắc rời lan can và ngồi lại vào bàn, chồm người về phía trước, nhìn thẳng vào mắt tôi. Hắc nói vẻ long trọng "Ông ngồi xuống đây, trước mặt tôi...sáng hôm nay, chúng ta chỉ thảo luận thôi, tôi có nhiều điều muốn nói với ông".

Tôi ngồi xuống. Rheingold chỉnh lại chiếc mũ đội và bắt đầu "Molteni, ông nhớ là trên đường đi từ Rome đến Napoli, tôi đang cắt nghĩa cho ông điều tôi hiểu về Odyssey...nhưng sự xuất hiện của Battista làm ta phải tạm gián đoạn. Rồi sau đó, tôi buồn ngủ quá và vì vậy câu chuyện phải gác lại. Ông nhớ không Molteni?" "Vâng, tất nhiên là tôi nhớ"

"Ông cũng nhớ là tôi trao cho ông chiếc chìa khoá của tập Odyssey, nó như thế này: Ulysses đã mất đến mười năm để về đến nhà, bởi vì trên thực tế, theo tiềm thức của hắc ta, hắc ta không muốn về nhà" "Vâng, chính thế"

"Bây giờ tôi sẽ nói cho ông biết lý do tại sao, theo tôi nghĩ, Ulysses không muốn về nhà" Rheingold nói. Hắc ngừng lại một lát như để nhấn mạnh vào phần nhập đề của hắc, đoạn, cau mày lại, nhìn chòng chọc vào tôi với vẻ nghiêm nghị độc đoán đặc trưng của hắc và nói tiếp "Ulysses, từ trong tiềm thức,

không muốn trở về Ithaca bởi vì trên thực tế, mối quan hệ của hắn với Penelope không được đầm ấm. Lý do là thế đấy, Molteni ạ, mối quan hệ ấy đã không được cơm lành, canh ngọt ngay từ trước khi Ulysses ra đi chinh chiến. Thật, hắn đã ra đi vì không được hạnh phúc ở nhà, vì hắn không được hạnh phúc, mà chính xác là vì mối quan hệ không hoàn hảo giữa hắn ta và vợ"

Rheingold im lặng một lát nhưng vẫn tiếp tục cau đôi mày, nửa ra vẻ độc đoán, nửa ra vẻ thông thái, và tôi nhân cơ hội đó, xích chiếc ghế ra để tránh tia nắng rơi thẳng vào mặt. Đoạn hắn tiếp tục "Nếu mối quan hệ đó tốt đẹp, Ulysses đã không đi đánh nhau. Ulysses không phải là kẻ ngang tàng, hiếu chiến, trái lại, hắn là mẫu người thận trọng, khôn ngoan. Nếu có được cảnh thuận vợ thuận chồng, có lẽ, để biểu lộ sự ủng hộ, hắn ta chỉ cần gọi một lực lượng viễn chinh, trao cho một người tin cậy chỉ huy là xong... nhưng thay vì làm thế, Ulysses đã đích thân ra đi, lợi dụng chiến tranh để rời bỏ gia đình và trốn chạy người vợ của mình".

"Rất logic"

"Rất hợp tâm lý chứ, Molteni," Rheingold chỉnh lại khi nhận ra vẻ mỉa mai trong giọng nói của tôi, "rất hợp tâm lý, và ông cũng hãy nhớ rằng mọi điều đều phụ thuộc vào tâm lý, nếu không có tâm lý, không có tính cách, và không có tính cách là không có câu chuyện. Giờ đây, tâm lý của Ulysses và Penelope là gì? Thế này này, Penelope là mẫu người truyền thống của Hy Lạp cổ, phong kiến, quý tộc. Nàng có đức hạnh, cao thượng, kiêu hãnh, sùng đạo, là người nội trợ giỏi, một bà mẹ tốt, một người vợ ngoan. Ulysses, trái lại, là kẻ đi trước thời đại của mình về tính cách. Hắn ta là mẫu người của nước Hy Lạp về sau, nước Hy Lạp của những nhà nguy biện và hiền triết. Ulysses là người không định kiến, và nếu cần, bất chấp mọi luân thường, đạo lý, hắn là người tinh tế, thông minh, không tin ngưỡng, bi quan, ngay cả đôi khi trơ tráo".

Tôi phản đối "Tôi thấy hình như ông đang cố tình bôi đen tính cách của Ulysses. Thực tế, trong Odyssey..."

Nhưng Rheingold ngắt lời tôi một cách nóng nảy "Chúng ta đừng có mảy may bận tâm đến Odyssey. Hay đúng hơn, chúng ta sẽ diễn giải, công khai Odyssey. Chúng ta đang một cuốn phim, Molteni ạ. Odyssey thì đã viết xong, nhưng cuốn phim đang hình thành mà!"

Tôi lại im lặng, và hắn lại tiếp tục "Lý do mà chuyện cơm không lành, canh không ngọt của Ulysses và Penelope, do đó, phải nằm trong sự nghiêm khắc về tính cách của hai người. Trước khi xảy ra cuộc chiến thành Troy, Ulysses đã làm một điều gì đó gây bất bình cho Penelope. Điều đó là gì? Vai trò của những kẻ vẫn theo đuổi Penelope bắt đầu đây. Theo Odyssey, chúng ta biết rằng chúng cầu hôn Penelope, đồng thời sống xa hoa, phung phí bằng chính tiền của Ulysses, ngay trong nhà hắn. Chúng ta phải lật ngược tình thế lại".

Tôi há hốc mồm, nhìn Rheingold "Ông hiểu không?" hắn hỏi "Tốt, tôi sẽ giải thích cho ông ngay. Về phần những kẻ theo đuổi Penelope, có lẽ chúng ta nên rút lại còn một tên cho tiện lợi hơn, Juntinous chẳng hạn. Những tên này đã yêu Penelope từ trước cuộc chiến tranh thành Troy, và vì yêu, chúng đã đồ đầy quà tặng của chúng vào nhà nàng, theo tập quán của người Hy Lạp. Penelope, kiêu hãnh và có tư cách, theo lối cổ xưa, muốn từ chối những quà tặng ấy, và nhất là muốn xua đuổi những kẻ quấy rầy kia đi. Nhưng Ulysses, vì những lý do mà chúng ta chưa biết nhưng sẽ dễ dàng tìm ra, không muốn xúc phạm những kẻ ấy. Là một người duy lý, hắn không cho chuyện có kẻ theo đuổi vợ mình là quan trọng, vì hắn biết vợ mình vốn chung thủy, vả lại, hắn cũng không quan tâm đến ý nghĩa của những quà tặng, chúng có lẽ cũng không làm hắn phật ý lắm. Ông hãy nhớ rằng mọi người Hy Lạp đều tham quà tặng. Tất nhiên, Ulysses không bao giờ khuyên vợ mình chiều lòng những kẻ theo đuổi ấy, hắn chỉ muốn không xúc phạm đến bọn chúng, vì coi việc ấy là không xứng đáng. Ulysses muốn một cuộc sống yên lành, hắn ghét những vụ tai tiếng. Penelope vốn trông đợi một cái gì khác hơn là thái độ thụ động này, lấy làm phẫn nộ, hầu như nàng không tin nổi một điều như vậy. Nàng phản kháng, cũng chống đối,

nhưng Ulysses vẫn điềm nhiên, không gì có thể làm hắn bất bình... vì vậy, hắn lại khuyên Penelope nhận các quà tặng, và xử sự một cách nhã nhặn – xét cho cùng, có tổn kém gì cho nàng đâu. Và cuối cùng Penelope nghe theo lời khuyên của chồng, nhưng đồng thời, nhen nhúm lòng khinh bỉ cùng cực đối với chồng...nàng chợt thấy không còn yêu chồng nữa và nói cho hắn biết điều ấy. Ulysses bấy giờ hiểu ra, lúc đó đã muộn, rằng vì tính thận trọng của mình, hắn đã huỷ hoại tình yêu của Penelope. Ulysses cố gắng cứu vãn tình thế, tìm cách chinh phục lại tình yêu của vợ, nhưng không thành công. Cuộc sống của hắn ta ở Ithaca trở thành địa ngục. Cuối cùng trong nỗi tuyệt vọng, hắn nắm lấy cơ hội cuộc chiến thành Troy để bỏ nhà ra đi. Bảy năm sau, cuộc chiến tranh chấm dứt, và Ulysses xuống thuyền để trở về Ithaca, nhưng hắn biết rằng, ở nhà, một người vợ không còn yêu, thậm chí còn khinh hắn, đang chờ hắn. Vì vậy, hắn vui mừng tìm ra những cái cớ để trì hoãn chuyến trở về khó chịu, đáng sợ ấy, tuy rằng sớm hay muộn, hắn cũng phải về nhà. Nhưng, vào ngày trở về, hắn đã gặp một tình huống y hệt tình huống chàng kị sĩ trong truyền thuyết về con rồng – ông nhớ chứ, Molteni? Nàng công chúa đã yêu cầu chàng kị sĩ giết con rồng và để muốn tỏ ra xứng đáng với nàng, vì vậy, chàng kị sĩ đã giết con rồng và công chúa yêu chàng. Cùng với một cách ấy, khi Ulysses trở về, sau khi đã bày tỏ hết, Ulysses biết rằng nàng vẫn chung thủy, Penelope đã nói cho hắn k rằng lòng chung thủy của nàng không phải là tình yêu mà chỉ là đức hạnh, còn tình yêu của nàng dành cho Ulysses chỉ sống lại với một và chỉ một điều kiện, hắn phải giết hết những kẻ theo đuổi nàng. Ulysses, như chúng ta đã biết, không phải là kẻ bạo tàn, hoặc ưa thâm thù, có lẽ hắn đã muốn dẹp cái đám người kia bằng một cách gì đó nhẹ nhàng hơn, bằng sự thuyết phục chẳng hạn, nhưng lần này hắn đã nhất quyết ra tay vì biết rằng sự kính trọng của Penelope, và từ đó, cả tình yêu của nàng, đều tùy thuộc vào chuyện hắn có giết lũ người kia hay không. Vậy là hắn ta giết chúng. Lúc đó, chính vào lúc đó, Penelope không còn khinh bỉ hắn nữa và bắt đầu yêu hắn lại. Và thế là Ulysses và Penelope lại yêu nhau, sau bao năm trời xa cách, và họ cử hành đám cưới thật sự của họ - đám cưới máu. Nào, ông hiểu chứ, Molteni? Bây giờ chúng ta hãy tóm tắt lại! Điểm thứ nhất, Penelope khinh bỉ Ulysses vì đã không phản ứng như một người đàn ông, một người chồng, một vị vua trước sự cư xử trâng tráo của những kẻ theo đuổi vợ mình. Điểm thứ hai, vì sự khinh bỉ đó, Ulysses ra đi tham gia vào cuộc chiến tranh thành Troy. Điểm thứ ba, Ulysses biết rằng, ở nhà, một người vợ khinh bỉ hắn đang chờ hắn, hắn trì hoãn ngày trở về. Điểm thứ tư, để chiếm lại lòng kính trọng và tình yêu của Penelope, Ulysses giết những kẻ tình địch. Ông hiểu không, Molteni?"

Tôi nói rằng tôi hiểu, chuyện đó chẳng có gì là khó hiểu. Nhưng mối căm ghét của tôi đối với lối diễn giải của Rheingold ngay từ đầu, giờ đây chợt bùng lên, mãnh liệt hơn bao giờ hết, làm tôi lạng người đi. Trong khi đó Rheingold tiếp tục giải thích một cách thông thái ra vẻ "Ông có biết làm sao để nắm được chìa khoá của toàn bộ tình huống đó không? Đơn giản chỉ bằng cách xét đến vụ tàn sát của Ulysses, như trong Odyssey kể lại. Tôi thấy vụ tàn sát này, hung ác, tàn bạo, nhẫn tâm, là hoàn toàn tương phản với tính cách của Ulysses, kẻ đã được tác giả vẽ nên như một người tinh khôn, linh động, tế nhị, chừng mực và thận trọng... và tôi tự nhủ, Ulysses chỉ cần, một cách rất lịch sự, đuổi những kẻ khốn nạn kia bước ra cửa. Hắn ta hoàn toàn có khả năng làm việc đó, vì hắn đang ở nhà mình, và hắn là vua, hắn chỉ việc chứng tỏ quyền uy của hắn. Khi không làm như thế, ắt là hắn có một lý do xác đáng nào đó. Lý do nào? Rõ ràng là Ulysses muốn chứng minh rằng không những hắn tinh khôn, linh động, tế nhị, chừng mực, thận trọng mà khi cần, hắn cù! Người hung ác như Ajax, xốc nổi như Achilles, tàn nhẫn như Agamemnon. Và hắn muốn chứng tỏ điều ấy với vợ. Hiển nhiên là với Penelope, và thế đấy: Eureka!"

Tôi im lặng. Những lý lẽ của Rheingold được hắn trình bày một cách chặt chẽ và phù hợp với xu hướng của hắn muốn biến Odyssey thành một hồ sơ bệnh lý của môn phân tâm học. Nhưng chính vì thế, những lý lẽ đó làm tôi kinh tởm, như thể đó là một sự báng bổ thần linh. Nơi Homer, tất cả rất đơn

giản, thuần khiết, cao thượng, hồn nhiên, ngay cả sự quý quýet của Ulysses cũng nằm trong giới hạn của tính ưu việt của trí thức, trong diễn giải của Rheingold, trái lại, mọi điều đều bị hạ thấp xuống ngang mức một vở kịch hiện đại, đầy những lời răn đạo đức và những phân tích tâm lý. Rất hài lòng với lời trình bày của mình, Rheingold kết luận:

"Ông thấy đấy, Moteni, cuốn phim đã có sẵn, rất đầy đủ mọi tình tiết, chúng ta chỉ việc viết nó ra thôi".

Tôi chặn ngay một cách thô bạo "Nghe đây, Rheingold, tôi chẳng thiết tha gì đến lời diễn giải của ông đâu".

Rheingold mở to đôi mắt, kinh ngạc về sự táo tợn hơn là về sự bất đồng ý kiến của tôi "Ông không tha thiết gì thật sao? Mà vì sao kia chứ, Molteni?"

Tôi gắng gượng trả lời hần, nhưng càng nói, tôi càng cảm thấy tự tin hơn "Tôi không thích cái lời diễn giải của ông vì nó hàm chứa một sự xuyên tạc về tính cách của Ulysses. Trong Odissey, Ulysses được miêu tả như một người tế nhị, chừng mực, hoặc quý quýet, nếu ông muốn, nhưng luôn luôn trong giới hạn của danh dự và tư cách. Ông ta luôn là một người anh hùng, nghĩa là một chiến sĩ dũng cảm, một vị vua, một người chồng chính trực. Lời diễn giải của ông, xin mạn phép ông, ông Rheingold, có cơ biến Ulysses thành một kẻ không tư cách, không danh dự, không lễ nghĩa...chưa kể đó al` một chuyện quá xa rời nguyên bản".

Trong lúc tôi nói, nụ cười nửa vầng trăng của Rheingold càng lúc càng hẹp dần lại, cho đến khi nó biến mất hẳn. Đoạn hần nói tiếp bằng một giọng nói tàn nhẫn, rất âm sắc Tuetonic mà hần thường cố che giấu "Ông bạn Molteni, tôi mạn phép nói với ông điều này, là, như thường lệ, ông chẳng hiểu mô tê gì hết".

"Như thường lệ?" tôi hỏi lại, cảm thấy bị thương tổn.

"Phải, như thường lệ", Rheingold khẳng định "và tôi nói ngay như thế bởi vì – hãy lắng nghe cho kỹ nhé, ông bạn Molteni!"

"Tôi đang nghe đây, ông yên chí".

"Tôi không muốn biến Ulysses, theo như trí tưởng tượng, thành một người không tư cách, không lễ nghĩa, không trọng danh dự. Tôi chỉ muốn dựng nên hần ta y như người được miêu tả trong Odissey. Ulysses trong Odissey là ai? Hần ta biểu thị cái gì? Ulysses trong Odissey đơn giản là một người thông minh, là biểu tượng của văn minh. Trong số những vị anh hùng khác mà ta có thể miêu tả một cách xác là phi văn minh, Ulysses là vị anh hùng văn minh độc nhất. Và cái phẩm chất văn minh ấy nó nằm ở đâu? Nó nằm ở chỗ không có thành kiến, luôn dựa vào lý trí, bằng mọi giá. Ngay cả trong những vấn đề liên quan đến lễ nghĩa, tư cách, danh dự, như ông nói.... ở chỗ thông minh, khách quan. Tôi còn muốn nói khoa học nữa kia. Tất nhiên" Rheingold tiếp tục, "văn minh cũng có những hệ lụy của nó. Chẳng hạn, nó dễ dàng bỏ qua tầm quan trọng được gán cho những vấn đề được xem là liên quan đến danh dự trong xã hội những người kém văn minh. Penelope không phải là một phụ nữ thông minh, nàng là một người đàn bà truyền thống. Nàng không biết gì về lý trí, nàng chỉ nghe theo bản năng, giọng dỗi, và tính kiêu hãnh. Molteni, ông hãy nghe cho kỹ và cố gắng hiểu tôi đấy! Đối với những người kém văn minh, văn minh là hủ hoá, là vô luân, là bất chấp nguyên tắc, là tung hê cả đạo lý. Hitler chẳng hạn, là một người kém văn minh và thường dựa vào đó để đả kích văn minh, hần hay ba hoa về danh dự, nhưng chúng ta biết quá rõ về hần, và biết danh dự có ý nghĩa thế nào đối với hần. Nói một cách vắn tắt, trong Odissey, Penelope tượng trưng cho bản chất hoang sơ và Ulysses tượng trưng cho văn minh. Ông có biết không,. Molteni, ông là người mà tôi nghĩ cũng văn minh như Ulysses, ông lý luận y như nàng Penelope trình độ sơ khai như thế".

Rheingold chấm dứt câu nói của hần với một nụ cười toét miệng, rạng rỡ, rõ ràng là hần cực kỳ thú vị về ý tiếng so sánh tôi với Penelope. Nhưng vì một lý do thầm kín mà tôi khó nói rõ, tôi cảm thấy sự so

sánh đó là đáng tởm. Tôi giận tái người, tôi nói, giọng hơi run "Nếu ông muốn nói rằng văn minh được hiểu như một người chồng phải chia tay hỗ trợ cho kẻ khác tán vợ mình, thì tôi, trong trường hợp đó, thừa ông Rheingold thân mến, tôi tự cảm thấy là một kẻ man dã".

Lần này, tôi ngạc nhiên thấy Rheingold rất bình tĩnh. Hắn đưa tay lên "Hãy khoan đã, sáng nay ông không được sáng suốt lắm, giống như nàng Penelope vậy. Thôi, bây giờ như thế đã nhé! Ông về và đi bơi đi, rồi suy nghĩ lại, sáng ngày mai, ông lại ghé qua đây và cho tôi biết kết quả những suy tưởng của ông, được chứ?"

Hơi bối rối, tôi trả lời "Vâng, được chứ...tôi e rằng tôi vẫn sẽ giữ nguyên ý kiến của tôi"

"Ông về suy nghĩ lại đi" Rheingold lập lại, đứng lên và chia tay ra.

Tôi cũng đứng lên. Rheingold bình thản nói thêm "Tôi tin chắc rằng, ngày mai, sau khi đã suy đi, nghĩ lại, ông sẽ đồng ý với tôi".

"Tôi lại không nghĩ thế", tôi đáp lại. Và tôi bước đi, xuống con đường nhỏ trước mặt khách sạn.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 18

Cuộc thảo luận của tôi với Rheingold kéo dài không quá một tiếng đồng hồ, vì vậy, tôi có gần trọn cả ngày trời để "suy nghĩ kỹ lại", như hẳn nói, cái quyết định có chấp nhận lời diễn giải của hẳn hay không. Thật tình ngay sau khi ra khỏi khách sạn, ý tưởng đầu tiên của tôi không phải là suy ngẫm về Odyssey mà là quên hết đi để tận hưởng cái ngày đẹp trời này. Tuy nhiên, trong những ý tưởng của Rheingold, tôi cảm thấy có cái gì đó vượt ra ngoài khuôn khổ của công việc làm phim, cái gì đó là gì, tôi không xác định được nhưng tôi cảm nhận được qua phản ứng quyết liệt của tôi đối với Rheingold. Bởi vì thế, cuối cùng, tôi cũng nên "suy nghĩ kỹ lại". Tôi nhớ lại, sán gnay, trên đường đi đến khách sạn, tôi có thoáng thấy một cái vũng nhỏ, vắng vẻ, nằm ngay dưới chân ngôi biệt thự, tôi quyết định leo xuống đó, nơi đó, tôi có thể, theo lời khuyên của gã đạo diễn, "suy nghĩ kỹ lại", hoặc, nếu thích, gạt bỏ hết mọi suy tư và nhảy ùm xuống bơi một chập cho thỏa.

Thế là tôi đi theo con đường nhỏ ngày hôm trước, con đường chạy quanh đảo, trời hãy còn sớm và trên lối đi tôi chỉ gặp lưa thưa vài người, ít cậu bé chân đất mà bước đi vang lên trong không khí tĩnh mịch, hai cô bé quàng vai nhau thủ thỉ chuyện trò, vài bà lão dắt chó đi dạo.

Đỗ hết con đường dốc, tôi rẽ sang lối đi hẹp nhỏ ngoằn ngoèo qua phần đất hoang vu và dốc đứng nhất đảo. Tôi đi xa hơn một chút và đến một ngõ rẽ vào một lối đi khác hẹp hơn tách ra dẫn đến một ngôi nhà hóng mát ở mép một bờ vực. Tôi men theo đường mòn đó lên đến ngôi nhà, đứng nhìn xuống mặt biển, chừng khoảng một trăm mét bên dưới, lao xao lung linh dưới ánh nắng, thay đổi màu sắc theo từng làn gió, chỗ này màu xanh dương, chỗ kia màu tím, chỗ khác nữa màu xanh lục. Từ trên mặt biển quanh hiu, yên ắng ấy, các vách đá dốc đứng như ứa vào dâng lên đến nơi tôi đứng. Chợt ý tưởng tự sát hiện lên trong trí tôi, tôi không còn thiết sống nữa và tôi tự nhủ giá mà vào lúc đó, tôi có lao mình vào khoảng không bao la, sáng rỡ ấy, có lẽ tôi sẽ chết đi một cách không phải không xứng đáng với quãng đời trước đây của tôi. Vâng, có lẽ tôi nên tự sát, và trong cái chết, tìm được cái thuần khiết mà trong cuộc sống, tôi đã không đạt được.

Ý tưởng tự sát cám dỗ tôi thật tình, và có lẽ trong một lúc lâu, mạng sống của tôi như treo lơ lửng. Rồi, gần như theo bản năng, tôi lại nghĩ đến Emilia, tự hỏi nàng sẽ nghĩ sao khi nghe tin tôi chết, và đột nhiên tôi tự nhủ "Mày không tự sát vì chán sống, mày còn yêu đời lắm. Mày tự sát vì Emilia!" Ý tưởng đó làm tôi đâm ra bối rối. Đoạn tôi lại cất vắn "Bởi Emilia hay là vì Emilia? Sự phân biệt rất quan trọng đấy", và tôi tự trả lời ngay "Vì Emilia. Để có lại được sự kính yêu của nàng, cho dầu sau khi đã chết. Để nàng phải ăn năn vì đã khinh bỉ một cách bất công như thế".

Liên ngay sau đó, và tựa như trong trò chơi ghép hình của trẻ con, khi các mảnh vụn lộn xộn được xếp lại với nhau tạo nên một hình ảnh, bức tranh của hoàn cảnh hiện tại của tôi phần nào đã hình thành qua ý tưởng đó.

"Mày phản ứng lại những ý tưởng của Rheingold một cách gay gắt như thế vì mày thấy đúng, khi giải thích những mối quan hệ giữa Ulysses và Penelope, hẳn đã vô tình động đến mối quan hệ giữa mày và Emilia. Khi Rheingold nói đến sự khinh bỉ của Penelope đối với Ulysses, mày nghĩ đến sự khinh bỉ của Emilia đối với mày. Nói tóm lại, sự thật làm mày bức bối, và sự thật ấy, cho dù mày chống đối,

vẫn là sự thật".

Bức tranh vẫn chưa hoàn tất, một vài suy gẫm nữa sẽ đưa những nét cuối cùng để kết thúc. "Mày nghĩ đến chuyện tự sát bởi vì mày không dứt khoát trong tư tưởng. Để chiếm lại lòng ngưỡng mộ của Emilia, không cần thiết mày phải tự sát. Việc đó chưa đủ, Rheingold đã chỉ cho mày, bảo mày cần phải làm những gì. Để chinh phục lại tình yêu của Penelope, Ulysses giết chết bọn người theo đuổi vợ mình. Trên lý thuyết, mày phải giết chết Battista. Nhưng thế giới chúng ta bây giờ không còn hung tợn mà hoà bình hơn thời Odyssey. Mày chỉ việc ném tung kịch bản đi, đoạn giao với Rheingold, và sáng ngày mai, trở về Rome lập tức. Emilia khuyên mày không nên tung hô hết mọi thứ bởi vì trên thực tế, nàng muốn khinh bỉ mày và muốn mày củng cố lòng khinh bỉ đó của nàng bằng chính cách ứng xử của mày, mày đừng quan tâm đến lời khuyên ấy, trái lại, mày phải hành động – như Rheingold gợi ý – theo đúng cách của Ulysses".

Sự thật, toàn bộ vấn đề là như thế này: tôi đã xét lại tình huống của tôi từ bắt đầu cho đến hết hiện tại, một cách tàn nhẫn và thành thật hoàn toàn. Tôi thấy rõ là tôi không cần phải "suy nghĩ kỹ lại" như Rheingold đã khuyên nhủ. Tôi có thể quay lại đi thẳng đến chỗ hấn ta và báo cho hấn biết quyết định không lay chuyển của tôi. Nhưng sau đó một lát, tôi lại nghĩ rằng, vì chẳng có gì cần phải vội vã làm gì, để khỏi mang tiếng là hấp tấp và cố chấp. Chiều hôm nay, lúc đã hoàn toàn bình tĩnh, tôi sẽ đến chỗ Rheingold và cho hấn biết quyết định sau cùng của tôi. Khi về đến nhà, cùng một cách bình tĩnh như thế, tôi sẽ yêu cầu Emilia gói ghém hành lý của nàng lại. Về phần Battista, tôi quyết định sẽ không nói gì với hấn. Sáng hôm sau, trước khi ra khỏi nhà, tôi sẽ để lại cho hấn một mẫu giấy nhỏ, cho hấn biết vì không thể hoà đồng ý kiến với Rheingold, tôi đã đi đến quyết định này, mà điều đó quả cũng đúng sự thật. Battista là người ranh ma, hấn sẽ hiểu và sau đó, tôi sẽ không bao giờ gặp lại hấn nữa.

Mãi miên man suy nghĩ, và hầu như chẳng biết mình đi đâu, tôi theo con đường mòn đi ngược lại cho đến khi về dưới chân ngôi biệt thự. Tụt xuống một bờ dốc thẳng đứng, tôi tìm đường xuống cái vũng nhỏ hiu quạnh mà tôi thoáng thấy lúc ban sáng. Tôi mệt đến đứt thở, và khi đến nơi, để lấy lại sức, tôi ngồi im bất động trên một tảng đá, nhìn quanh quất hai bên. Đoạn bãi biển ngắn lờm chờm đá nằm lọt giữa những gộp đá lớn ngồn ngang như vừa từ trên cao kia lăn xuống, ở hai đầu là hai ghềnh đá lớn nhô lên trên làn nước trong xanh ngắt, lấp lánh ánh nắng làm lung linh những viên sỏi trắng dưới đáy. Tôi để ý tới một tảng đá to đen sì, nứt nẻ, mòn nhẵn nhụi, ngập một nửa trong cát và nước biển, tôi nghĩ tôi có thể đến nằm nấp sau tảng đá ấy, vì ánh nắng đã trở nên gay gắt. Nhưng vừa đi vòng quai, tôi nhìn thấy Emilia nằm dài, trần truồng, trên bãi cát.

Tình thật, tôi không nhận ra nàng ngay vì khuôn mặt nàng nấp dưới một chiếc mũ rom. Thật ra phản ứng đầu tiên của tôi là lùi lại, vì tôi tưởng tình cờ bắt gặp một người đang tắm nắng nào đó. Rồi tôi nhìn xuống cánh tay duỗi dài trên nền sỏi, từ cánh tay, tôi nhìn xuống bàn tay, và tôi nhận ra nơi ngón trỏ chiếc nhẫn có hình hai quả đầu bằng đá quý gắn trong chiếc vỏ bằng vàng mà tôi đã tặng nàng cách đây ít lâu để làm quà sinh nhật. Tôi đứng ngay phía sau Emilia, và thấy nàng như thâu ngắn lại. Như tôi đã nói, nàng hoàn toàn trần truồng, áo quần của nàng chất bên cạnh, ngay trên bãi cát, thành một đống sặc sỡ. Tôi có cảm tưởng dường như chúng không đủ để phủ cả tấm thân điệu đà này. Điều làm tôi kinh ngạc nhất, ngay từ cái nhìn đầu tiên, về sự trần truồng của Emilia, không phải là chi tiết này hoặc chi tiết nọ, nhưng nói chung là sự to lớn và mạnh mẽ của tấm thân nàng. Tất nhiên, tôi biết Emilia không cao to so với nhiều người đàn bà khác, nhưng vào lúc đó tấm thân trần truồng của nàng đối với tôi có vẻ như mênh mông, như thể là vẻ bao la của trời đất và biển cả đã tràn ngập người nàng. Vì nàng đang nằm ngửa, nên ngực nàng hơi dẹt ra theo thể duỗi dài của cơ thể, tuy vậy vẫn lớn, theo cả bề mặt lẫn thể tích, theo những quầng vú hồng hào, đôi mông của nàng cũng vậy, lún sâu vào cát, trông chúng vừa to lớn vừa cường tráng, phần bụng nàng như gom cả ánh nắng lại, và đôi chân nàng duỗi theo bờ dốc thoải trông càng dài thêm ra. Tôi tự hỏi không biết điều gì đã tạo ra nơi tôi cái cảm

giác ấy, cảm giác về sự to lớn, mạnh mẽ, đến mức làm cho tôi bối rối, đoạn, tôi hiểu ra rằng cảm giác ấy xuất phát từ lòng ham muốn bùng lên bùng lên trong tôi vào cái lúc bất ngờ này. Do tính bất chợt của nó, đó là một ham muốn thiên về tâm lý hơn là thể xác, đó là ham muốn hoà nhập vào với nàng chứ không phải vào thân xác nàng, hay đúng hơn, hoà nhập vào nàng thông qua thân xác nàng. Tôi ham muốn nàng, nhưng để thoả mãn niềm ham muốn đó, tôi phải tùy thuộc vào nàng, và chỉ vào nàng, hơn là vào tôi, tôi phải chờ đợi sự đồng tình của nàng. Và tôi biết rằng tôi sẽ không bao giờ có được sự đồng tình ấy, cho dù, nằm sóng soài trần truồng như thế, nàng cho tôi cái ảo tưởng là đang dâng hiến cho tôi.

Nhưng tôi không thể đứng tần ngần ngắm nhìn tấm thân trần truồng này như vậy mãi, tôi bước lên một bước và lên tiếng kêu khẽ, giữa im lặng của cảnh vật "Emilia!"

Nàng làm hai ba động tác nhanh nhẹn cùng một lúc. Nàng gạt chiếc mũ qua một bên, quơ tay với nhanh lấy chiếc áo lót trên đồng áo quần như để che thân mình lại, đồng thời, nàng nhòe dụi, vặn mình quay người nhìn ra phía sau. Nhưng khi tôi nói thêm "Anh đây, Riccardo đây", nàng trông thấy tôi ngay và buông chiếc áo lót xuống trên mặt cát. Trong lúc đó, nàng vẫn quay người lại để nhìn tôi cho rõ hơn. Tôi nghĩ rằng, thoát tiên, nàng tưởng tôi là một khách lạ nào đó, khi biết là tôi, nàng cho là không cần thiết phải che người lại, như thế nàng đang đứng trước một người không còn tồn tại nữa. Tôi ghi lại ý nghĩ này, mặc dù cơ bản nó rất phi lý, để mô tả lại một cách chính xác tâm trạng của tôi lúc ấy. Tôi không bao giờ nghĩ rằng nàng đã không che người lại vì tôi không phải là người lạ mà chỉ là chồng nàng. Tôi tin chắc rằng đối với nàng, tôi không còn tồn tại nữa, ở bất cứ mức độ nào, về mặt tình dục, và qua cái cử chỉ mơ hồ ấy, tất nhiên tôi nhìn ra được chứng cứ về sự không tồn tại của tôi. Tôi nói nhỏ "Anh đã đứng đây nhìn em ít ra trong năm phút, em biết không, vậy mà anh cứ ngỡ như lần đầu tiên anh trông thấy em".

Nàng không nói gì cả, mà chỉ hơi quay người thêm một chút để nhìn tôi cho rõ hơn, đồng thời chỉnh lại đôi kính râm trên mũi với một vẻ thờ ơ lạnh nhạt. Tôi nói tiếp "em có lấy làm phiền nếu anh đứng lại đây không? Hay là em thích anh đi chỗ khác?"

Tôi thấy nàng nhìn tôi về xem xét, đoạn với một động tác rất là bình tĩnh, duỗi dài phơi người dưới ánh nắng mặt trời trở lại, nàng nói "Nếu muốn, anh cứ ở lại, miễn là đừng che khuất ánh mặt trời của tôi!"

Như vậy, rõ ràng là nàng không còn xem tôi như đang hiện hữu nữa, đối với nàng, tôi chỉ còn là một vật có thể cản ánh sáng, chen vào giữa mặt trời và tấm thân trần truồng của nàng. Theo sự ham muốn của tôi, thật ra tấm thân này phải hoà hợp với tấm thân của tôi, và do đó, lẽ ra nàng phải tỏ ra e lệ, hay hoảng sợ. Sự lãnh đạm của nàng làm tôi bối rối một cách đau đớn, miệng tôi khô đi như thể vì sợ hãi, và mặc dù tôi cố gắng kìm lại, tôi biết mặt tôi vẫn lộ vẻ đau đớn, hoang mang, thấy gượng gượng tỏ vẻ tự tin một cách giả tạo. "Chỗ này thú lắm", tôi nói "Anh cũng nằm tắm nắng một lát", và để có được vẻ tự nhiên, tôi ngồi xuống, hơi xa nàng, lưng tựa vào tảng đá.

Sau đó là khoảng thời gian im lặng kéo dài khá lâu. Những đợt ánh nắng vàng rực rỡ, nóng ẩm và chói chan ngập tràn bủa xuống người tôi, tôi bất giác lim dim mắt lại, cảm thấy dễ chịu và bình yên. Nhưng tôi không thể tự đánh lừa mình là đến đây chỉ để phơi nắng. Tôi không thể hoàn toàn tận hưởng niềm vui đó nếu Emilia không yêu tôi. Tôi buột giọng nói "Chỗ này có vẻ dành cho những kẻ yêu nhau".

"Vâng, chính thế" như tiếng vang, nàng đáp lại, không động dậy, khuôn mặt vẫn che khuất dưới chiếc mũ rơm.

"Nhưng không dành cho chúng ta, chúng ta có yêu nhau nữa đâu". Lần này nàng không nói gì, và tôi lại đăm đăm nhìn nàng, cảm thấy nổi thèm muốn bùng lên, rạo rực trở lại, nổi thèm muốn mới ban nãy đây đã làm tôi xao xuyến khi đi vòng qua khối đá và chợt nhìn thấy nàng.

Những cảm giác mạnh mẽ thường có khả năng thôi thúc ta chuyển từ cảm giác sang hành động theo

cách hoàn toàn tự phát, không cần có sự thoả thuận của ý chí, hầu như một cách vô thức. Không ý thức được sự việc đã xảy ra như thế nào, tôi nhớ mình không còn lè loi ngồi tựa lưng vào tảng đá nữa, nhưng đang quỳ gối bên cạnh Emilia, cúi mặt xuống sát mặt nàng, trong lúc nàng nằm im thiêm thiếp ngủ. Không biết bằng cách nào, tôi đã nhắc được chiếc mũ rơm che kín mặt nàng, và trong lúc sửa soạn hôn nàng, tôi ngấm nhìn miệng nàng như đôi khi ta vẫn ngấm nhìn một trái cây ngon trước khi đưa răng cắn vào. Ấy là một cái miệng lớn, đầy đặn, lớp son môi có vẻ rạn nứt vì khô đi, không phải do nắng nhưng do một sức nóng nội tạng trong đó. Tôi tự nhủ rằng đôi môi này đã không hôn tôi từ rất lâu, và hương vị của nụ hôn này, nếu có sự đáp ứng của nàng trong lúc nằm dài nửa thức nửa ngủ như thế này, hương vị ấy dễ làm tôi say đắm như bất kỳ một loại rượu mạnh lâu năm nào. Tôi nhớ tôi đã ngấm nàng như thế ít ra cũng đến một giây, sau đó, một cách chậm rãi, tôi ghé môi tôi sát vào môi nàng. Nhưng tôi không hôn nàng ngay, tôi dùng đôi môi tôi sát trên đôi môi nàng. Tôi cảm thấy hơi thở nhẹ nhàng, bình thản của nàng và cũng cảm thấy hơi ấm của đôi môi nóng bỏng của nàng. Tôi biết đằng sau đôi môi này, bên trong chiếc miệng này, giống như tuyết đông đặc vùi trong mặt đất bị mặt trời thiêu đốt, là cái mát lạnh của nước miếng nàng, bất ngờ và mát rượi sáng khoái. Trong lúc tôi đang thưởng thức trước cái hương vị ngọt ngào đó, môi của tôi đã đặt vào môi của Emilia. Nàng không tỉnh giấc, cũng không tỏ vẻ ngạc nhiên. Tôi áp môi, thoát đầu nhẹ nhàng, sau đó càng lúc càng mạnh và thấy nàng vẫn im lìm, tôi hôn nàng mạnh hơn. Tôi cảm thấy miệng nàng từ từ hé ra, như tôi hy vọng – giống con sò hé mở đôi vỏ. Chậm chậm, chậm chậm, miệng nàng mở ra, và đồng thời, tôi cảm thấy một cánh tay của nàng quàng qua cổ tôi.

Tôi giật nảy mình tỉnh giấc... tôi vừa trải qua một cơn mê, từ cái quanh hiu và cái nóng hùng hục của bãi biển này. Trước mặt tôi, Emilia vẫn nằm dài như lúc ban nãy, với chiếc mũ rơm che trên mặt. Tôi hiểu ra rằng tôi đã mơ thấy cái hôn đó, đúng hơn, tôi đã hưởng được hương vị của nó trong trạng thái ao ước của điên loạn, để đánh đổi lấy cái thực tế đau đớn lây cái tư tưởng đầy lời cuốn. Tôi đã hôn nàng và nàng đã hôn lại tôi, nhưng người hôn cũng như người hôn trả chỉ là một đôi bóng ma được gọi về bởi dục vọng và hoàn toàn tách biệt với hai người chúng tôi đang nằm bất động và xa cách nhau. Tôi nhìn Emilia và tự hỏi "Hay là ta thử hôn nàng thật?" Và tôi tự trả lời ngay "Không, không thử được... Mày đã bị tê liệt vì tính hèn nhát của mày, và cũng vì mày biết rõ là nàng khinh bỉ mày". Tôi đột nhiên gọi to lên "Emilia!"

"Cái gì thế?"

"Anh ngủ thiếp đi và mơ thấy anh hôn em"

Emilia không nói gì. Hoảng sợ vì sự im lặng của nàng, tôi đổi vội chủ đề. Tôi hỏi bừa "Battista đâu rồi nhỉ?"

Nàng trả lời một cách bình thản, mũ vẫn che trên mặt "Tôi cũng không biết ông ta ở đâu. Nhân tiện, ông ấy nhắn là không ăn trưa cùng chúng ta, ông ấy dùng bữa với Rheingold ngoài bãi biển."

Trước khi kịp hiểu ra mình đang nói cái gì, tôi buột miệng thốt lên "Emilia, tối hôm qua anh thấy em lúc Battista hôn em trong phòng khách".

"Tôi biết anh đã trông thấy tôi. Tôi cũng trông thấy anh". Giọng nàng vẫn hoàn toàn bình tĩnh, chỉ hơi bị nghẹt đi bởi chiếc mũ rộng vành.

Tôi sửng sốt trước cái cách nàng đón nhận điều tôi vừa nói toạc ra, cũng như tôi ngạc nhiên về cái cách tôi thổ lộ với nàng. Tôi nghĩ cốt lõi của vấn đề là cái nắng khiếp đảm, cũng như cái quanh quẩn trên bãi biển đã làm dịu cuộc tranh cãi của chúng tôi, hoà giải nó thành một cảm giác hư ảo và vô nghĩa. Tuy nhiên tôi vẫn gắng gượng nói "Emilia, em và anh, chúng ta cần phải nói chuyện với nhau". "Bây giờ thì chưa được, tôi muốn yên tĩnh để phơi nắng trước đã".

"Vậy thì chiều nay"

"Được, chiều nay"

Tôi đứng lên và không nhìn lui, men theo đường mòn quay về biệt thự.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 19

Trong bữa ăn trưa, hầu như chúng tôi chẳng nói với nhau lời nào. Sự im lặng cũng như ánh nắng gay gắt ban trưa xâm nhập vào bên trong ngôi biệt thự, trời cao và biển cả lùa vào qua các cửa sổ làm loá mắt chúng tôi và làm chúng tôi cảm thấy xa cách nhau. Màu xanh như một chất có thật có vẻ giống như đáy sâu của nước và chúng tôi ngồi dưới đáy biển, ngăn cách bởi cái chất lỏng sáng ngời, chấp chờn ấy và không nói với nhau được. Hơn nữa tôi quyết định không đề cập với Emilia đến cuộc nói chuyện của chúng tôi trước thời hạn chiều nay, như tôi đã đề nghị. Có thể cơ trường hợp hai người ngồi đối diện nhau với một vấn đề quan trọng cần tranh cãi, họ không nghĩ đến chuyện gì khác ngoài vấn đề ấy. Chắc chắn đó không phải là trường hợp của chúng tôi. Tôi không nghĩ gì về cái hôn của Battista hay về mối quan hệ của chúng tôi. Và tôi tin chắc Emilia cũng vậy, nàng không nghĩ đến cái gì hết. Tất cả chỉ là tình trạng chờ đợi, sự mê muội, sự lãnh đạm đã làm tôi thiếp đi sáng nay trên bãi biển.

Ăn xong, Emilia đứng dậy, nói rằng nàng đi nghỉ và rời khỏi phòng ăn. Còn lại một mình, tôi ngồi im một lát, phóng tầm mắt qua cửa sổ, phía xa ra đường chân trời sáng ngời, nơi màu xanh của biển hoà lẫn với màu xanh thẫm của da trời, một chiếc tàu bé tí màu đen di chuyển trên đường chân trời, trông như một con ruồi bò trên một sợi dây căng thẳng, và tôi dõi mắt nhìn theo, nghĩ đến tất cả những gì đang xảy ra trên tàu vào giờ ấy – thủy thủ đang đánh bóng những đồ vật bằng đồng thau hoặc đang cọ rửa boong tàu, người đầu bếp rửa chén bát trong bếp, các sĩ quan có lẽ đang nán nã ở phòng ăn, và trong phòng máy, những người thợ đốt xoay trần đang xúc than cho vào lò. Ấy là một chiếc tàu bé nhỏ, và khi tôi nhìn nó, ấy chỉ là một chiếc tàu màu đen, nhưng đến gần bên, a là một vật to lớn chứa những con người và số mệnh của họ. Và ngược lại tôi nghĩ đến những con người ở ngoài xa kia, chắc họ từ tàu nhìn lên bờ đảo Capri, cái nhìn của họ có lẽ sẽ tình cờ dừng lại ở một chấm trắng cô quạnh trên bờ và họ sẽ không may mắn ngờ rằng chấm trắng ấy là ngôi biệt thự này, và tôi đang ở trong đó, cùng với tôi, có Emilia, và hai chúng tôi không yêu nhau, và Emilia khinh bỉ tôi và tôi không biết làm sao chiếm lại lòng yêu mến và tình yêu của nàng.

Tôi biết tôi đang mơ màng muốn thiếp đi thì chợt với một cơn bộc phát của nghị lực, tôi quyết định thi hành bước đầu tiên trong chương trình của tôi, đến gặp Rheingold báo cho hắn biết tôi đã "suy nghĩ kỹ lại" xong, và kết quả là tôi không cộng tác với hắn để viết kịch bản nữa. Quyết định đó có giá trị như một xô nước lạnh tạt vào người tôi. Hoàn toàn tỉnh táo, tôi nhảy bật dậy và đi ra khỏi nhà.

Sau nửa giờ rảo bước trên con đường nhỏ chạy quanh đảo, tôi tiến vào phòng tiền sảnh của khách sạn. Tôi báo tên và đến ngồi xuống một chiếc ghế bành. Tôi cảm thấy hoàn toàn sáng suốt, cho dù hơi có vẻ thẳng thốt và xao xuyến. Nhưng xét theo sự thanh thản – hầu như là niềm vui – càng lúc càng lớn mạnh trong tôi khi nghĩ đến điều tôi sắp làm. Tôi biết tôi đã đi đúng đường. Vài phút sau, Rheingold bước vào và tiến gần bên tôi, vẻ mặt vừa cau có vừa ngạc nhiên, có lẽ hắn lấy làm lạ về việc tôi đến tìm hắn vào lúc quá sớm như thế này, đồng thời, có lẽ hắn nghĩ tôi sẽ mang đến cho hắn một thông báo chẳng thú vị gì. Theo phép lịch sự, tôi hỏi hắn "Có lẽ ông đang ngủ, phải không, Rheingold? Tôi e rằng đã làm ông mất giấc ngủ"

"Không, không" hắn trấn an tôi "Tôi đâu có ngủ, tôi không bao giờ ngủ trưa, nhưng vào đây một tí,

Molteni".

Tôi theo hắn đến bên quầy rượu, giờ này đang vắng hoe. Rheingold, như để tri hoãn cuộc tranh luận mà hắn nghĩ sắp nổ ra, hỏi tôi có uống chút gì không – cà phê hoặc rượu. Cách mời của hắn có vẻ nhạt nhẽo, gượng gượng như lão hà tiện bắt đực dĩ buộc phải hào phóng với khách mời. Nhưng tôi biết lý do không phải như thế, hắn chỉ muốn tôi dừng đến thôi. Tuy nhiên tôi vẫn từ chối, và sau vài câu xã giao, tôi đi ngay vào vấn đề chính. Tôi nói "Có lẽ ông ngạc nhiên về việc tôi quay lại gặp ông quá sớm. Tôi còn cả ngày để suy nghĩ. Nhưng chẳng cần nhọc công đợi đến ngày mai làm gì. Tôi đã suy nghĩ đến nơi, đến chốn, và tôi đến báo cho ông biết kết quả những suy nghĩ của tôi".

"Vậy kết quả đó như thế nào?"

"Tôi không thể cộng tác trong kịch bản này. Tôi từ chối công việc này".

Rheingold không tỏ ra ngạc nhiên, có vẻ như hắn chờ đợi lời tuyên bố này của tôi. Nhưng hắn vẫn bị kích động. Hắn nói ngay, giọng đã hơi khác "Molteni, ông và tôi, chúng ta cần phải nói chuyện cho cặn kẽ".

"Tôi thấy dường như tôi đã nói cực kỳ cặn kẽ. Tôi không làm kịch bản Odyssey"

"Nhưng tại sao kia chứ? Ông nói cho tôi rõ nào?"

"Tại vì tôi không đồng ý với lối diễn giải của ông về chủ đề".

"Như vậy" hắn vặc lại ngay, nhanh nhẩu và bất ngờ "Ông đồng ý với Battista!"

tôi không hiểu vì sao bỗng dưng tôi phát cáu lên vì lời cáo buộc bất ngờ ấy. Tôi không hề nghĩ rằng bất đồng với Rheingold có nghĩa là đồng ý với Battista. Tôi giận dữ nói "Battista thì dính dáng thế quái nào vào cái chuyện này? Mà tôi cũng chẳng đồng ý với Battista. Nhưng nói một cách trung thực, Rheingold ạ, nếu phải lựa chọn giữa hai người, tôi sẽ luôn thích chọn Battista hơn. Xin thứ lỗi, Rheingold, về phần tôi, tôi nghĩ hoặc chúng ta làm Odyssey theo như của Homer, hoặc chúng ta không làm gì cả".

"Một vũ hội hoá trang, màu mè, sắc sỡ, với toàn là đàn bà khoả thân, King kong, những màn múa bụng, những nịt vú, những con quái vật bằng giấy bìa và lũ người mẫu!"

"Tôi không nói như thế, tôi nói Odyssey của Homer!"

"Nhưng Odyssey của Homer là như tôi đã diễn giải cho ông" Rheingold chồm tới và kêu lên, giọng tin tưởng chắc chắn "Như của tôi đó, Molteni!"

do một thôi thúc thầm kín và bí ẩn, bỗng dưng tôi cảm thấy ước muốn làm cho Rheingold đau đớn, nụ cười giả dối của hắn, sự cứng rắn độc đoán, sự trì trệ theo khoa phân tâm học, tôi cảm thấy chịu hết nổi bao nhiêu là những thứ đó. Tôi nói một cách thịnh nộ "Không. Homer không phải như ông hiểu, Rheingold ạ. Và bởi vì ông buộc tôi nói, tôi cần phải thêm rằng Odyssey của Homer làm tôi say mê, trong khi Homer của ông làm tôi ghê tởm".

"Molteni" lần này Rheingold tỏ ra thật sự cáu giận.

"Vâng, tôi thấy nó đáng tởm" tôi tiếp tục noi càng lúc càng cảm thấy sôi sục lên "Cái ý của ông muốn làm giảm giá trị của người anh hùng của Homer, chỉ vì chúng ta không thể dựng lại hình ảnh của vị anh hùng đó theo như Homer đã sáng tạo, cái lối bêu xấu có hệ thống đó làm tôi ghê tởm, và sẽ không dự phần vào đó, với bất cứ giá nào!"

"Molteni...dừng vội nóng, Molteni!"

"Ông đã đọc Ulysses của James Joyce chưa?" tôi ngắt lời `hắn một cách giận dữ "Ông có biết James Joyce là ai không?"

"Tôi đã đọc tất cả những gì có liên quan đến Odyssey" Rheingold đáp, giọng có vẻ bị thương tổn nặng

"Nhưng ông..."

"Tốt" tôi tiếp tục một cách say mê "Joyce cũng diễn giải Ulysses theo cách hiện đại...và ông ta còn đi xa hơn ông nữa kia, ông bạn Rheingold, trong công việc hiện đại hóa, tức là trong công việc bêu xấu,

bằng bố... Ông ta đã biến Ulysses thành một kẻ bị vợ cầm súng, một tên thủ dâm, một kẻ vô công rồi nghề, một mẫu người phát phơ, bất lực, còn Penelope thành một gái đi già hết thời. Aeolus biến thành một tay biên tập nhật báo, chuyển đi xuống hoả ngục trở thành đám tang của một tay chơi đồng tính. Circe trở thành gái làng chơi ở nhà thổ và chuyển trở về Ithaca trở thành một chuyên chơi đêm về, lúc canh khuya, ngang qua những đường phố của Dublin, thỉnh thoảng, dừng lại tè vào một xó xinh tối tăm. Nhưng ít ta, Joyce có cái nhận thức đúng đắn là không mang vào trong tác phẩm của mình cả Địa Trung Hải, cả biển, trời, vàng thái dương, và những vùng đất hoang sơ chưa khai phá thời thượng cổ. Ông ta đặt toàn bộ câu chuyện trong khung cảnh những đường phố lầy lội của một thành phố phương Bắc, trong những quán rượu và nhà chứa, phòng ngủ và phòng vệ sinh. Không ánh sáng, không biển, không trời... Mọi thứ đều hiện đại, hay nói cách khác, giảm giá, hạ thấp, thu hẹp lại ngang tầm chúng ta. Nhưng ông, ông thiếu cái sắc sảo của Joyce... Vì thế, tôi nhắc lại, giữa ông và Battista, tôi vẫn thích Battista hơn, bất chấp những thứ bằng giấy bồi của ông ta. Ông muốn biết tại sao tôi không thích làm kịch bản này... ông biết rồi đấy!"

Tôi dựa người ra ghế, người ướt đầm mồ hôi. Rheingold nhìn tôi với vẻ nghiêm nghị, trang trọng và đôi lông mày cau rúm lại. Hắn nói "Rõ ràng là ông đồng ý với Battista!"

"Không. Tôi không đồng ý với Battista. Tôi bất đồng với ông ta"

"Trái lại" Rheingold chột cao giọng nói "Ông không đồng ý với tôi và ông đồng ý với Battista".

Tôi tái mặt, xanh xám như xác chết. "Ông muốn nói cái gì?" tôi hỏi, giọng đã mất bình tĩnh.

Rheingold chồm tới trước và rít lên (đó là từ ngữ chính xác duy nhất để miêu tả hắn vào lúc đó) như một con rắn khi bị đe dọa tấn công. "Thì chính tôi đã nói rồi đấy. Battista đã đến ăn trưa với tôi và ông ta đã không che giấu tôi những ý tưởng của ông ta cũng như việc các ông đã bàn bạc, nhất trí với nhau. Ông không bất đồng với tôi, ông chỉ đồng ý với Battista, về bất kỳ điều gì Battista muốn, đối với ông, nghệ thuật không thành vấn đề, tất cả những gì ông muốn là được người ta trả tiền thôi. Sự thật là như thế đấy, Molteni ạ... Ông chỉ muốn có tiền với bất cứ giá nào".

"Rheingold!" tôi kêu to lên một cách đột ngột.

"Ồ, vâng, vâng, tôi hiểu, thưa Ông thân mến" Rheingold vẫn chưa muốn buông tha tôi "và để nói thẳng vào mặt ông một lần nữa, với bất cứ giá nào!"

Chúng tôi đã chồm sát vào mặt nhau, nín thở, tôi, mặt trắng bệch như tờ giấy, còn hắn, đỏ bừng.

"Rheingold!" tôi lại kêu lên, vẫn với cái giọng cao vút như ban nãy, nhưng tôi biết trong tiếng kêu thất thanh của tôi, tôi không diễn đạt một nỗi bất bình vì bị miệt thị, mà một nỗi đau thâm kín, tiếng kêu

"Rheingold!" chất chứa một lời van xin, hơn là một cơn thịnh nộ của một kẻ bị xúc phạm không còn muốn dùng lời lẽ nữa, nhưng chuẩn bị thượng cẳng tay, hạ cẳng chân một cách hung bạo. Do vậy tôi biết tôi sắp đâm vào mặt hắn. Nhưng không kịp nữa rồi – Rheingold – lạ lùng thay, tôi vẫn nghĩ hắn là kẻ trì độn – đã nhận ra nỗi đau đón qua giọng nói của tôi, và bỗng nhiên, dừng lại và tự kiềm chế được. Hắn thối lui một bước và nói nhỏ, giọng nhẩn nhẩn "Hãy tha thức cho tôi, Molteni, tôi chỉ buột miệng nói thế thôi".

Tôi phác một cử chỉ bối rối như muốn nói "Tôi tha thứ cho ông" và đồng thời cảm thấy đôi mắt mình đầm nước mắt. Sau một phút lúng túng, Rheingold nói tiếp "Thôi được, coi như ta thoả thuận xong. Ông sẽ không tham gia vào kịch bản. Ông đã báo cho Battista biết chưa?"

"Chưa"

"Ông có ý định báo cho ông ấy biết không?"

"Ông vui lòng nói hộ với ông ấy, tôi không nghĩ rằng tôi sẽ còn gặp lại Battista" Tôi im lặng một lát, rồi nói tiếp "Ông cũng bảo với ông ấy tìm một người viết kịch bản khác. Chúng ta hãy dứt khoát về việc đó, Rheingold ạ".

"Sao?" Rheingold kinh ngạc hỏi lại.

"Tôi sẽ không viết một kịch bản Odyssey nào, cho dù theo ý ông, hay theo ý Battista....với ông, hay với bất cứ đạo diễn nào khác. Ông hiểu chứ, Rheingold?"

Hắn hiểu và tôi bắt gặp một ánh mắt thông cảm sáng lên trong mắt hắn. Dù vậy hắn vẫn hỏi một cách thận trọng "Nói tóm lại, ý ông là không muốn làm kịch bản của tôi, hay là ông sẽ không làm kịch bản này, dù theo bất kỳ quan điểm nào?"

Sau một lát suy nghĩ, tôi nói "Tôi đã nói với ông, tôi không muốn làm kịch bản của ông. Tuy nhiên, tôi hiểu rằng nếu tôi giải thích sự từ chối của tôi theo cách đó, tôi sẽ làm hại ông trước mặt Battista. Vậy chúng ta sẽ thoả thuận như thế này, đối với ông, tôi không muốn làm kịch bản theo lối diễn giải của ông, đối với Battista, hãy xem như là tôi không muốn làm kịch bản cho dù chủ đề được hiểu theo bất kỳ lối nào. Hãy nói với Battista là tôi không thích kịch bản ấy, tôi mệt, thần kinh của tôi đã mỏi mòn... như vậy được chứ?"

Rheingold như trút được gánh nặng khi nghe tôi gợi ý như thế. Tuy vậy hắn vẫn gắng lại "Liệu Battista có tin không?"

"Ông ta sẽ tin. Ông đừng lo...ông sẽ thấy Battista tin ngay thôi".

Chúng tôi lại im lặng. Cả hai chúng tôi đều bối rối. Dư hưởng cuộc cãi nhau vẫn còn lơ lửng trên không và cả hai chúng tôi vẫn chưa thể nào khoả lấp được. Sau cùng Rheingold nói "Tôi rất tiếc là ông không chịu cộng tác trong công trình này, Molteni. Có lẽ rồi ra chúng ta sẽ đồng ý với nhau được". "Tôi không nghĩ thế"

"Xét cho cùng sự tương phản cũng không to lớn lắm đâu".

Cảm thấy hoàn toàn đủ bình tĩnh trở lại, tôi nói một cách cương quyết "Không, to tát lắm, Rheingold. Có thể là ông có lý khi nhìn Odyssey theo cách ấy, nhưng tôi tin chắc rằng, ngay cả bây giờ, chúng ta vẫn có thể dựng lại Odyssey theo đúng như Homer đã viết ra".

"Đó là khát vọng của ông, Molteni. Ông khao khát một thế giới như thế giới của Homer...Ông mong muốn nó sẽ như thế, nhưng bất hạnh thay, nó không được như ông mong muốn".

Tôi đầu dụ "Thôi cứ để mặc thế, tôi, tôi khao khát một thế giới như thế, còn ông, trái lại thì không".

"Ồ, tôi cũng thích lắm chứ, Molteni...Ai mà lại không khao khát như thế? Nhưng khi chúng ta làm phim, khát vọng thôi chưa đủ".

Chúng tôi lại im lặng. Tôi nhìn Rheingold và biết rằng cho dù hắn có hiểu những lý do của tôi, hắn vẫn chưa bị thuyết phục. Bỗng nhiên tôi bảo hắn "Chắc hẳn ông đã biết đoạn thơ nói về Ulysses của Dante chứ, Rheingold?"

"Vâng" hắn trả lời, hơi ngạc nhiên về câu hỏi của tôi "Tôi biết nhưng tôi không nhớ chính xác".

"Tôi đọc đoạn thơ ấy ông nghe nhé, tôi thuộc nó nằm lòng"

"Ồ xin vui lòng đọc đi"

Tôi không biết rõ vì sao tôi muốn đọc đoạn thơ của Dante ấy – có lẽ, sau này tôi mới nghiệm ra, đó là cách tiện nhất để lập lại với Rheingold vài điều mà tôi không làm phật ý hắn lần nữa. Trong lúc gã đạo diễn ngả người ra sau trong chiếc ghế bành, và khuôn mặt hắn lộ vẻ hoà hoãn, từng phục, tôi nói thêm "Trong đoạn thơ này Dante cho Ulysses kể về cái chết của mình cùng các bạn đồng hành".

"Vâng, tôi biết, Molteni. Tôi biết, ông cứ đọc đi".

Tôi tập trung tư tưởng lại một lát, mắt nhìn xuống sàn nhà và bắt đầu đọc "Ngọn lửa lớn, như chiếc sừng, bắt đầu lay động, rì rào, như quần quai chống lại cơn gió" Tôi tiếp tục đọc một cách tự nhiên, cố gắng không ngân nga diễn cảm, Rheingold, sau khi nhìn tôi một lát, cau đôi mày lại bên dưới chiếc riềm mũ kết bằng vải, quay lại, đưa mắt nhìn ra biển và ngồi yên không nhúc nhích. Tôi tiếp tục đọc, chậm rãi mạch lạc. Nhưng đến câu "Hỡi các anh em! Tôi nói, 'các anh em đã vượt qua hàng trăm ngàn nguy hiểm để đến được miền Tây, giờ đây, trong lúc thần trí các anh em còn tỉnh táo trong giây lát ngắn ngủi còn lại này, các anh em đừng từ chối dạo chơi cho biết cái thế giới không người nằm sau

Mặt Trời này", tôi cảm thấy giọng đọc của tôi bỗng dưng run run vì một cảm xúc bất chợt. Trong mấy dòng ngắn ngủi đó, tôi tìm thấy được, không chỉ hình ảnh của Ulysses theo như tôi hình dung, mà cả hình ảnh của tôi và cuộc đời tôi, một cuộc sống bất như ý. Tôi hiểu rằng mỗi xúc động ấy xuất phát từ vẻ trong sáng và nét đẹp của hình ảnh Ulysses so với tình trạng vô vọng của tôi hiện nay. Tuy nhiên, dần dần, tôi đã tự trấn tĩnh được, giọng tôi hết run, và tôi tiếp tục, không vấp vấp, đọc cho đến những câu cuối cùng "Ba lần, chiếc thuyền quay tròn với làn nước ngập tràn, tung toé, đến lần thứ tư, phần lái thuyền nhô cao lên, mũi thuyền cắm xuống cho đến khi mặt biển khép lại bên trên chúng tôi". Vừa dứt câu, tôi đứng bật dậy. Rheingold cũng đứng lên theo.

"Molteni, cho phép tôi" hắn nói ngay, một cách vội vã "cho phép tôi hỏi ông một câu... Tại sao ông đọc cho tôi nghe đoạn thơ ấy của Dante? Vì mục đích gì? Đoạn thơ ấy hay lắm, tất nhiên, nhưng vì sao?"

"Rheingold, đây là hình ảnh Ulysses như tôi muốn dựng nên, tôi hình dung Ulysses như thế đấy. Trước khi cáo từ, tôi muốn xác định với ông điều đó... tôi nghĩ tôi có thể làm điều đó một cách hay hơn bằng cách mượn đoạn thơ của Dante hơn là dùng lời nói của chính tôi".

"Hay hơn, tất nhiên... nhưng Dante là Dante, một con người thời Trung cổ, còn ông, ông là con người hiện đại".

Lần này tôi không trả lời, nhưng chìa tay ra. Hắn hiểu và nói thêm "Cũng vậy thôi, Molteni ạ. Tôi rất tiếc là ông đã không cộng tác. Tôi vừa cảm thấy thân quen với ông".

"Có lẽ một lần nào khác" tôi đáp "tôi cũng thích làm việc với ông, Rheingold".

"Nhưng tại sao? Vâng, tại sao, Molteni..."

"Định Mệnh" tôi mỉm cười trả lời, lắc mạnh tay hắn. Và tôi bước đi. Rheingold vẫn đứng bên quầy rượu, hai tay dang ra như để lập lại "Tại sao?"

Tôi vội vã rời khách sạn.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 20

Tôi vội vã về nhà như khi nầy vội vã ra đi, với một cảm giác bồn chồn, phấn khích muốn gây gỗ, ngăn cản tôi suy nghĩ một cách bình tĩnh về những gì đã xảy ra. Quả thật, khi tôi rảo bước trên con đường nhỏ hẹp, chạy dài như một dải ruy băng bằng xi măng dưới ánh nắng thiêu đốt, tôi không nghĩ đến một điều gì cả. Sự bế tắc trong một tình trạng không chịu đựng nổi đã kéo dài quá lâu, và bây giờ, tôi biết tôi đã phá vỡ nó. Tôi biết chỉ trong giây lát ngắn ngủi nữa thôi, tôi sẽ biết được tại sao Emilia không còn yêu tôi nữa, nhưng sau đó mọi chuyện sẽ ra sao thì tôi chịu. Sự suy tưởng chỉ có trước hoặc sau hành động. Trong lúc hành động, chúng ta được hướng dẫn bởi những suy tưởng đã qua và đã quên đi, nay đã trở thành những xúc cảm. Tôi đang hành động, vì vậy, tôi không suy nghĩ, tôi biết tôi sẽ suy nghĩ sau khi đã hành động xong.

Khi về đến biệt thự, tôi chạy lên các bậc cấp cao đến thềm đất trước nhà và bước vào phòng khách. Gian phòng vắng tanh, những tờ tạp chí lật sẵn nằm trên một chiếc ghế bành, vài mẫu tàn thuốc dính son môi trong chiếc gạt tàn và âm thanh du dương của điệu nhạc khiêu vũ phát ra từ chiếc máy thu thanh cho tôi thấy Emilia vừa mới rời nơi này không lâu. Và rồi, có lẽ do ánh sáng du dương buổi xế trưa, hoặc do tiếng nhạc nhẹ nhàng, kín đáo, tôi chợt thấy cơn giận của tôi lắng xuống, cho dù nguyên nhân của cơn giận vẫn còn nguyên vẹn sờ sờ ở đấy. Tôi đặc biệt ngạc nhiên vì cái vẻ tiện nghi rất thanh bình, thân thuộc của căn phòng. Có vẻ như chúng tôi đã sống ở đây hàng tháng, và Emilia đã quen xem nơi đây như nơi cư ngụ cố định của mình. Chiếc máy thu thanh, tờ tạp chí, những mẫu đầu thuốc, tất cả gợi lại cho tôi nỗi niềm tha thiết của Emilia đối với nhà cửa, và ước vọng thiết tha thuộc bản năng và giới tính của nàng về một mái ấm, một cơ ngơi êm đềm, bền vững của riêng nàng. Tôi cho rằng, cho dù đã xảy ra lắm điều chuyện, nàng đang sửa soạn cho một cuộc sống lâu dài ở nơi đây và nàng lấy làm hài lòng được ở lại Capri, trong nhà của Battista. Vậy mà giờ đây tôi sắp bảo nàng rằng chúng ta phải bỏ hết để ra đi.

Một cách tự lự, tôi bước đến cửa phòng Emilia và mở ra. Nàng không ở trong phòng, nhưng ở đây tôi cảm nhận được những dấu hiệu của bản năng nội trợ của nàng – chiếc áo ngủ gấp đặt cẩn thận trên chiếc ghế bành dưới chân giường, đôi giày vải đặt ngay ngắn bên cạnh chiếc ghế, lọ to, lọ nhỏ đủ thứ và các vật linh tinh khác phục vụ sắc đẹp xếp ngăn nắp trên chiếc bàn trang điểm, trước tấm kính soi, bên chiếc bàn con, trên chiếc bàn con cạnh giường, một quyển ngữ pháp tiếng Anh, môn học nàng mới bắt đầu mày mò cách đây không lâu, bên cạnh nó là một quyển vở bài tập và một cây bút chì, một cái chai con, và không một dấu vết nào của vô số những chiếc vali nàng mang theo từ Rome. Hầu như theo bản năng, tôi mở tủ áo, những chiếc áo của Emilia – vốn không nhiều lắm – treo trên một dãy móc, và trên một cái giá là những khăn tay lớn, nhỏ, những thắt lưng, ruy băng và ít đôi giày. Vâng, tôi biết đối với Emilia, vấn đề không đặt ra là nàng yêu tôi hay yêu Battista, điều quan trọng trên hết là có một ngôi nhà riêng cho nàng, để có thể xếp đặt một cuộc sống lâu dài, êm thấm, không lo nghĩ về bất kỳ điều gì.

Tôi ra khỏi phòng, và theo một hành lang ngắn đi xuống bếp nằm trong căn nhà phụ phía sau. Đến ngưỡng cửa, tôi nghe thấy tiếng Emilia nói chuyện với người bếp. Tôi thốt nhiên dừng lại sau cánh

cửa, và lắng nghe một lúc.

Emilia đang dặn dò người bếp về bữa ăn tối của chúng tôi. "Ông Molteni thích các món ăn nấu nướng giản dị, không cần nhiều nước xúp và xốt, chỉ cần hầm chín hoặc rán thôi. Như vậy, ít nhọc công cho bà hơn, phải không, Agnesina?"

"Vâng thưa bà, vậy mà vẫn khỏi việc ra đây. Nói là giản dị nhưng nào có giản dị đâu. Chiều nay chúng ta sẽ ăn những món gì ạ?"

im lặng một lát. Hiển nhiên là Emilia đang nghĩ ngợi, rồi nàng hỏi "Vào giờ này, có thể mua cá được không?"

"Được chứ, nếu đến các tiệm cá phục vụ khách sạn".

"Tốt lắm, bà hãy mua một con khá lớn, khoảng chừng một hoặc một ký rưỡi, hay hơn nữa cũng được... Nhưng bà phải chọn loại ngon ấy, đừng mua loại nhiều xương, loại ngon nhất có thể chọn được và tôi nghĩ tốt nhất là đem đút lò... hay là hấp. Bà biết đánh sốt mayonnaise chứ?"

"Vâng, biết chứ"

"Tốt lắm. Nếu hấp, bà hãy đánh một ít sốt mayonnaise, thêm salad, hiệu vài thứ rau nấu chín, cà tím hay đậu tây...thứ gì cũng được. Và các loại quả, bà mua nhiều vào nhé. Bỏ các quả vào ướp đá ngay khi bà đi chợ về cho kịp lạnh".

"Thế còn món đầu bữa?"

"À phải đây, còn món đầu bữa nữa. Bà chọn giùm món nào đơn giản thôi. Bà hãy mua ít giăm bông, chọn thứ ngon nhất... ăn kèm với quả vả... mua được cả chứ?"

"Vâng, có thể mua được".

Tôi không hiểu do đâu, nhưng khi lắng nghe mẩu chuyện trò bếp núc ấy, êm đềm, tự nhiên đến thế, tôi chợt nhớ lại những câu cuối cùng tôi đã trao đổi với Rheingold. Hắn nói rằng tgkhaio khát một thế giới giống thế giới của Homer, và tôi đã đồng ý với hắn, và hắn cãi tôi rằng tôi sẽ không bao giờ được toại nguyện về khát vọng đó, rằng thế giới hiện đại không phải là thế giới của Odyssey. Và bây giờ đây, tôi nghĩ "Đây là tình huống hoàn toàn đã có thể xảy ra cách đây hàng ngàn năm, vào thời của Homer, bà chủ nhà đang nói chuyện cùng cô hầu gái về bữa ăn chiều". Ý tưởng này làm tôi nhớ đến làn ánh sáng xanh đáng yêu của buổi chiều hôm nay, rạng rỡ, nhưng dịu dịu, tràn ngập phòng khách, và như do phép tiên, tôi thấy ngôi biệt thự của Battista biến thành ngôi nhà ở Ithaca, và Emilia là Penelope, đang nói chuyện với cô hầu gái. Vâng, đúng thế, mọi thứ đều giống, hoặc, có thể giống như ngày xưa ấy, nhưng vẫn khác biệt một cách cay đắng. Tôi thò đầu vào cửa và gọi "Emilia!"

Nàng hầu như chẳng quay người, lên tiếng hỏi "Cái gì thế?"

"Em biết...anh đang muốn nói chuyện với em..."

"Anh hãy vào chờ trong phòng khách ấy...Tôi còn bận chút việc với Agnesina. Tôi sẽ xong ngay đây thôi".

Tôi trở lại phòng khách, ngồi xuống một chiếc ghế bành và chờ đợi. Tôi hơi ân hận về điều tôi sắp làm, Emilia đang sắp đặt để ở lại đây lâu dài, ngược lại, tôi sắp báo cho nàng biết chúng tôi sắp phải ra đi. Tôi nhớ lại cách đây ít hôm, nàng dứt khoát muốn xa tôi, và giờ đây, so sánh về tuyệt vọng của nàng hôm ấy và thái độ thư thái hiện nay của nàng, tôi nghĩ có lẽ sau cùng, nàng hẳn phải quyết định sống với tôi, cho dù vẫn tiếp tục khinh bỉ tôi. Nói cách khác, trước đây, nàng đã cố gắng chống chọi lami một tình thế tuyệt vọng, còn bây giờ nàng đã chấp nhận, sự chấp nhận này đối với tôi còn đáng ngại hơn sự chống chọi của nàng, nó chứng tỏ một sự suy sụp của Emilia, như thể là nàng không những khinh bỉ tôi mà còn tự khinh bỉ chính mình. Ý tưởng này làm chút băn khoăn của tôi tan biến. Vì tôi, và vì cả nàng, chúng tôi phải rời khỏi nơi đây, tôi phải báo cho nàng biết điều đó.

Tôi đợi một lát nữa, Emilia bước vào, nàng đi đến tắt chiếc radio và ngồi xuống "Anh nói là anh muốn nói chuyện với tôi".

"Em đã soạn các quần áo ra khỏi vali chưa?" đến phiên tôi hỏi lại.

"Rồi, mà anh hỏi thế để làm gì?"

"Anh rất tiếc," tôi nói, "nhưng em phải cho tất cả vào vali lại thôi. Sáng ngày mai, chúng ta về lại Rome".

Nàng ngồi bất động một lát, vẻ tần ngần như chưa hiểu. Đoạn, bằng một giọng gay gắt, nàng hỏi "Thế thì điều gì đã xảy ra vậy?"

"Điều đã xảy ra" tôi đáp, vừa đi vừa khép cánh cửa mở ra hành lang. "Là anh đã quyết định không làm kịch bản Odyssey nữa, anh dẹp bỏ hết, chúng ta về lại Rome".

Mẫu tin ngắn ngủi này làm nàng tức tối thật sự, nàng cau mày hỏi "Tại sao anh quyết định từ chối công việc đó?"

Tôi trả lời một cách khô khan "Anh ngạc nhiên sao em lại hỏi thế. Anh nghĩ là sau những gì đã thấy xuyên qua cửa sổ tối hôm qua, anh không thể nào làm khác hơn".

Nàng phản bác lại một cách lạnh lùng "Tối hôm qua, anh đã có một lập trường khác...tuy rằng anh đã thấy".

"Tối hôm qua, anh đã bị những lý lẽ của em thuyết phục...nhưng sau đó, anh thấy anh không thể dựa vào đó được. Anh không biết vì lý do nào em khuyên anh nên nhận công việc đó. Bây giờ, anh chỉ biết là đối với anh cũng như đối với em, tốt hơn là anh nên từ chối".

"Battista đã biết chưa?" nàng hỏi một cách đột ngột.

"Không, hẳn không biết" tôi trả lời "Nhưng Rheingold biết. Anh nói cho ông ta biết".

"Anh đã phạm một sai lầm lớn".

"Tại sao?"

"Tại vì chúng ta cần khoản tiền đó để trả cho căn hộ. Ngoài ra, anh vẫn thường hay nói đi nói lại rằng phá vỡ một hợp đồng có nghĩa là tự cắt hết mọi đường làm ăn sau này. Anh đã phạm một sai lầm tồi tệ. Lẽ ra, anh không nên hành động như thế"

Đến phiên tôi diễn tiết "Nhưng cô không hiểu à?" tôi kêu lên, "Cô không hiểu là làm sao tôi chịu đựng nổi...Tôi không thể cầm đồng tiền từ tay cái thằng đàn ông...cái thằng đàn ông rình rập, quyến rũ vợ tôi?"

Emilia không nói gì, tôi tiếp tục "Tôi từ chối công việc ấy rõ ràng vì mọi lẽ như thế, nhưng tôi từ chối công việc ấy cũng là vì cô, để cô thay đổi nhận định của cô về tôi. Tôi không hiểu tại sao cho đến nay, cô vẫn nghĩ là tôi có thể chấp nhận một công việc trong những điều kiện như thế. Tôi không phải là hạng người như thế"

Tôi thấy mắt nàng loé lên một tia nhìn thù hận và hiểm độc. "Nếu anh làm tất cả mọi điều đó vì những lý do riêng, tôi không biết...nhưng nếu anh bảo là vì tôi thì anh nên suy nghĩ lại. Anh đã làm một việc vô ích, tôi cam đoan với anh như thế. Việc anh làm sẽ chẳng mang lại kết quả gì đâu, có chăng nữa, đó chỉ là để thay đổi bộ mặt của anh đó thôi. Chỉ có thế thôi".

"Cô muốn nói gì?"

"Tôi nói rõ ràng như thế đấy – việc anh làm chẳng đạt được mục đích nào".

Tôi thấy lạnh hai bên thái dương và mặt tôi tái đi. "Rồi sao nữa?"

"Trước tiên, anh thử nói cho tôi xem thử cái trò hy sinh của anh sẽ làm gì được cho tôi"

Tôi biết rằng cuối cùng, giây phút của sự thật đã đến. Và chính nàng gọi ra trước. Bỗng nhiên tôi cảm thấy sợ. Mặc dù vậy, tôi vẫn bắt đầu "Cách đây ít lâu, cô bảo rằng ..cô khinh tôi...Vâng, cô đã nói thế. Tôi không hiểu vì sao cô khinh bỉ tôi. Tôi chỉ biết rằng người ta chỉ đáng bị khinh bỉ khi đã làm những việc đáng khinh. Chấp nhận công việc này, vào lúc này, chính là một việc làm đáng khinh. Vậy quyết định của tôi, hơn bất kỳ điều gì khác, sẽ chứng tỏ cho cô thấy tôi không phải như cô nghĩ. Thế thôi"

Emilia trả lời tôi ngay, giọng đắc thắng, hài lòng, có vẻ như thế, vì cuối cùng, đã dụ được tôi rơi vào

bầy "Trái lại, quyết định của anh sẽ không chứng tỏ được điều gì cả đối với tôi... Đó là lý do tại sao tôi khuyên anh nên nhận công việc đó lại..."

"Cô muốn nói sao? Không chứng tỏ điều gì hết?"

Tôi đã ngồi xuống lại, và, với một cử chỉ vô thức, qua đó, có thể thấy rõ cảnh khốn quẫn của tôi, tôi nắm lấy tay Emilia đang đặt nằm trên tay ghế, "Emilia, hãy nói đi nào!"

Nàng rút tay lại một cách lúng túng "Đừng có động vào tôi... đừng cố tình đụng vào tôi nữa. Tôi không yêu anh, và không bao giờ có chuyện tôi lại yêu anh nữa".

Tôi rút tay lại, và nói với nàng, giọng oán trách "Đừng nói về tình yêu giữa chúng ta nữa, đừng bận tâm về chuyện đó nữa... hãy nói về... về lòng khinh bỉ của em. Nếu anh từ chối công việc này thì em có vẫn tiếp tục khinh bỉ anh hay không?"

Nàng bỗng đứng đững bật dậy, như bị thôi thúc bởi một nỗi bức bối không kiềm chế nổi "Có, tôi sẽ tiếp tục khinh anh. Thôi, bây giờ anh hãy để tôi yên!"

"Nhưng tại sao em khinh anh?"

"Bởi vì tôi khinh anh" nàng kêu lên "bởi vì anh là thế đấy, và cho dù có cố gắng mấy đi nữa, anh vẫn không thay đổi được".

"Nhưng anh là đấy là thế nào?"

"Tôi không biết bản chất anh là thế nào – điều đó, anh hẳn tự biết lấy. Tôi chỉ biết anh không là một người đàn ông, anh không xử sự xứng đáng như một người đàn ông".

Tôi choáng váng về vẻ chân thành trong giọng nói của nàng và sự khuôn sáo trong câu nói của nàng.

"Nhưng là một người đàn ông nghĩa là thế nào?" tôi hỏi, trong giận dữ có pha chút mỉa mai "Em không hiểu rằng đó chỉ là một điệu vô nghĩa à?"

"Vô nghĩa – vâng, anh biết rõ lắm"

Nàng đã đi đến cạnh bên cửa sổ, và vẫn quay lưng lại tôi trong khi nói. Tôi ôm lấy đầu, tuyệt vọng nhìn theo nàng. Nàng đã quay lưng lại tôi, theo nghĩa đen cũng như theo nghĩa bóng. Nàng không muốn, hoặc biết đâu, nàng không thể giải thích được lý do tại sao nàng khinh bỉ tôi. Tôi chợt nghĩ hẳn phải có một lý do nào đó, nhưng vì nó mơ hồ quá nên nàng không nắm bắt được, và gán hết tất cả cho một hành động đáng khinh nào đó của tôi trước đây, một hành động vu vơ nào đó nên nàng không cứu chữa được. Tôi nhớ lại ngay lời diễn giải của Rheingold về mối quan hệ giữa Ulysses và Penelope, và đột nhiên, ánh sáng loé lên làm tôi sững sốt tự hỏi "Phải chăng Emilia có ấn tượng trong mấy tháng gần đây tôi biết Battista đang tán tỉnh nàng, và tôi cố gắng lợi dụng điều đó, thay vì phê phán, tôi đã khuyến khích những ý đồ của Battista để mưu lợi riêng?" Ý tưởng đó làm tôi ngạt thở, hơn nữa, tôi vừa chợt nhớ ra một số những sự kiện hàm hồ có thể đã củng cố mối nghi ngờ của Emilia, trong số những sự kiện đó, có sự chậm trễ của chính tôi vào buổi tối đầu tiên chúng tôi đi chơi với Battista, sự chậm trễ do một chiếc xe taxi gây ra, nhưng theo nàng, có thể là một trò tiêu xảo khéo léo của tôi để Battista có cơ hội đi cùng nàng. Như để xác nhận những suy tưởng của tôi, Emilia bỗng nhiên lên tiếng, trong lúc vẫn không quay lại "Một người đàn ông đích thực là người đàn ông đã không xử sự như anh tôi hôm qua, chẳng hạn, sau khi đã chứng kiến những gì anh đã chứng kiến đấy. Nhưng sau đó, anh lại làm bộ, làm tịch đến hỏi ý kiến tôi, vờ như không trông thấy gì hết, hy vọng rằng tôi sẽ khuyên anh tiếp tục công việc. Tôi đã cho anh lời khuyên anh cần có đó, và anh đã chấp nhận. Thế rồi, hôm nay – có trời mới biết được chuyện gì xảy ra với cái lão đạo diễn người Đức ấy – anh trở lại đây, nói là anh đã từ chối công việc là vì tôi, bởi vì tôi khinh bỉ anh và anh không muốn tôi khinh bỉ anh. Nhưng tôi, tôi biết rõ anh. Không phải anh quyết định từ chối công việc mà chính cái lão người Đức đó đã đẩy anh vào cái thế đó. Dù sao, bây giờ cũng đã quá muộn rồi. Tôi đã dứt khoát với anh và anh có thể từ bỏ mọi công việc trên cõi đời này mà không làm tôi mảy may xao động. Vậy nên, anh cũng không nên làm nặng lên về cái chuyện đó, hãy nhận việc. và đi đi, để tôi yên".

Như vậy, chúng tôi lại trở về điểm xuất phát, tôi không thể tránh khỏi ý nghĩ, nàng khinh bỉ tôi nhưng không cho tôi biết tại sao. Tôi cảm thấy kinh sợ khi phải tự nói ra cái lý do ấy, trước hết vì cái lý do ấy vốn đã đáng kinh tởm đối với tôi, hơn nữa, khi nói ra lý do ấy, tôi buộc phải chấp nhận phần nào tính xác thực của nó. Tuy nhiên, tôi muốn đi đến gốc rễ của vấn đề, không còn cách nào khác. Cố gắng trấn tĩnh lại, tôi nói "Emilia, em khinh bỉ anh, nhưng em không muốn nói cho anh tại sao...có lẽ chính em cũng không biết tại sao...Nhưng phần anh, anh có quyền được biết, biết để giải thích cho em rằng lý do đó không xác đáng, để anh có thể tự biện minh cho mình. Em hãy nghe đây, nếu anh nói rõ lý do đó ra, em có hứa là em sẽ cho anh biết nó đúng hay sai không?"

Nàng vẫn đứng ở cửa sổ, lưng quay về phía tôi và trong một lát, không nói năng gì. Rồi với giọng mệt mỏi, gắt gỏng, nàng nói "Tôi không hứa gì cả...thôi, anh đi đi, để tôi yên!"

"Lý do là như thế này" tôi nói một cách chậm rãi, như thể đang đánh vắn từng từ một "Em đã tưởng tượng một cách sai lầm, theo những đánh giá bề ngoài không xác đáng, là anh...anh đã biết về Battista, và rằng, vì lợi riêng, anh đã cố tình nhắm mắt lại...rằng anh đã cố đẩy em vào vòng tay của hắn...có phải như vậy không?"

Tôi ngẩng lên nhìn về phía nàng, trong lúc nàng vẫn đứng. Người quay lưng lại, và chờ câu trả lời của nàng. Nhưng tôi hoài công chờ đợi, nàng vẫn đang ngắm nhìn cái gì đó bên ngoài cửa sổ và không nói năng gì. Bỗng dưng, tôi cảm thấy người tôi đổ bưng đến tận mang tai, hốt nhiên, tôi xấu hổ về điều tôi vừa nói ra. Và như tôi đã e sợ, tôi thấy điều tôi vừa nói ra đã được nàng xem như là một bằng chứng khác có cơ sở xác đáng cho lòng khinh bỉ của nàng. Một cách tuyệt vọng, tôi vội vã nói thêm "Nhưng nếu quả đúng như thế, Emilia, anh thề với em là em đã nghĩ sai rồi. Anh không hề may mắn hay biết gì cho đến tối hôm qua. Tất nhiên, em có quyền tin hoặc không tin anh, nhưng em không tin anh, điều đó có nghĩa là em muốn khinh anh bằng mọi giá, em không muốn thay đổi ý kiến, em không muốn cho anh một cơ hội để biện minh".

Lại một lần nữa, nàng không nói gì. Và tôi nhận thấy tôi đã đánh trúng đích. Có lẽ thật tình nàng không biết tại sao nàng khinh bỉ tôi và trong mọi trường hợp cũng không muốn biết tại sao, mà chỉ muốn tiếp tục xem tôi như một thứ đáng khinh, không cần lý giải, hoặc không cần xét đến tư cách của tôi. Tôi thấy tôi chưa đạt được kết quả mong muốn, nhưng tôi nghĩ rằng sự vô tội không phải lúc nào cũng thuyết phục được lòng tin. Thôi thúc bởi một ước muốn không kìm hãm được, tôi cảm thấy cần có một hành động đi kèm với lời nói. Tôi đứng dậy đi đến bên nàng – Emilia vẫn đang đứng bên cửa sổ nhìn ra ngoài – nắm lấy cánh tay nàng "Emilia, tại sao em căm ghét anh đến thế? Tại sao em không chấp nhận sự việc như chuyện đã rồi, cho dù trong chốc lát thôi?"

Tôi thấy nàng quay mặt đi, như để che dấu nó. Nhưng nàng vẫn để tôi nắm lấy tay nàng, và khi tôi đứng sát vào bên nàng, chạm vào người nàng, nàng vẫn không tránh ra. Tôi cảm thấy bạo dạn hơn, quàng một tay ôm lấy eo nàng. Sau cùng, nàng quay lại, tôi thấy khuôn mặt nàng ràn rụa nước mắt, nàng kêu lên "Tôi sẽ không bao giờ tha thứ cho anh! Không bao giờ tôi sẽ tha thứ cho anh đã làm tan vỡ tình yêu của chúng ta. Tôi đã yêu anh biết bao, tôi chưa yêu ai ngoài anh ra... và tôi sẽ không yêu ai khác nữa... thế mà anh đã làm hỏng, làm tan vỡ hết, chỉ do tính nết của anh...Chúng ta đã sống bên nhau hạnh phúc biết bao...thế mà bây giờ, còn gì nữa? Làm sao tôi có thể chấp nhận được mọi việc như đã rồi? Làm sao tôi không căm ghét anh cho được?"

Một niềm hy vọng mong manh nhen nhóm trong tôi, nàng đã nói rằng nàng yêu tôi, nàng không yêu ai khác ngoài tôi ra, và tôi đề nghị "Em nghe anh nói đây, em đi sửa soạn hành lý, và sáng ngày mai, chúng ta sẽ đi...khi về đến Rome, anh sẽ giải thích cho em mọi chuyện, em sẽ tin anh, anh bảo đảm như thế".

Đến đây, nàng vùng thoát khỏi tay tôi "Tôi không đi!" nàng kêu lên "Tại sao tôi phải về Rome? Tôi sẽ phải rời căn hộ, mẹ tôi cũng không muốn đón tôi về, tôi sẽ phải ra đi và sống trong một căn phòng trọ,

và trở lại làm một nhân viên đánh máy. Không, tôi không đi...tôi ở lại đây...tôi cần được yên tĩnh nghỉ ngơi, tôi sẽ ở lại đây...anh cứ đi đi, nếu anh muốn. Phần tôi, tôi ở lại. Battista nói rằng tốt muốn ở lại bao lâu cũng được ... vì vậy, tôi ở lại!"

Tôi giận điên lên. Tôi hét "Cô sẽ đi với tôi, sáng ngày mai!"

"Không, anh nhầm to. Tôi ở lại đây!"

"Nếu thế, tôi cũng ở lại...cho đến khi Battista tống cổ cả hai chúng ta ra khỏi nhà hắc".

"Không, anh không ở lại được"

"Được đây, tôi sẽ ở lại"

Nàng nhìn tôi một lát, đoạn không nói một lời, đi ra khỏi phòng. Cánh cửa phòng ngủ của nàng đập mạnh và sau đó, tôi nghe tiếng chìa khóa lách cách quay trong ổ.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 21

Và như thế là tôi bị ràng buộc vào lời tuyên bố trong lúc giận dữ "Tôi sẽ ở lại đây!" Thật ra, sau khi Emilia rời khỏi phòng, tôi hiểu rằng tôi không thể nào ở lại đây nữa, người duy nhất phải ra đi chính là tôi. Tôi đã đoạn giao với Rheingold, tôi đã đoạn giao với Battista, và bây giờ, rất có thể, tôi sắp đoạn giao với chính ngay Emilia nữa. Nói tóm lại, tôi đã trở thành kẻ thừa, và tôi buộc phải đi thôi. Nhưng tôi đã hét lên với Emilia rằng tôi sẽ ở lại, và trong thâm tâm, có thể do một niềm hy vọng cuối cùng, hoặc do giận dữ, tôi cảm thấy tôi muốn ở lại. Một tình huống như thế, trong một hoàn cảnh khác, có thể xem là lỗi bịch, nhưng trong tâm trí tuyệt vọng của tôi, trông chỉ thấy thảm nảo. Tôi như một người leo núi, leo đến một điểm thật nguy hiểm, hiểu rằng không thể ở lại, mà leo lên nữa hay tụt xuống đều không xong. Bức xúc vì lo âu và xao xuyến, tôi bỗng rảo bước đi đi, lại lại quanh phòng, tự hỏi sẽ làm gì. Tôi biết rằng tôi sẽ không thể ngồi vào bàn cùng ăn với Emilia và Battista như thể chưa có điều gì xảy ra. Trong một lúc, tôi nghĩ là tôi nên đi ăn tối dưới làng, và đợi đến khuya mới về, nhưng cả ngày hôm nay, tôi đã bốn lần đi về trên con đường ấy, lần thì gần như chạy, lần thì phoir ra dưới ánh nắng như thiêu như đốt, bây giờ, tôi cảm thấy mệt mỏi và không còn muốn đặt chân xuống đó nữa. Tôi nhìn đồng hồ: sáu giờ. Còn ít ra hai tiếng nữa mới đến giờ ăn tối. Tôi sẽ làm gì đây? Sau rốt, tôi có quyết định: về phòng và khoá chặt cửa lại.

Tôi đóng các cánh cửa chớp và trong bóng tối, tôi gieo mình xuống giường. Tôi thật sự mệt mỏi, từ ngay khi tôi ngã lưng xuống, tay chân tôi đã theo bản năng tự chọn lấy những tư thế thoải mái nhất để ngủ. Tôi biết ơn thân xác của tôi, lúc ấy khôn ngoan hơn tâm trí tôi, đã dễ dàng cho tôi câu trả lời thầm lặng cho câu hỏi đau đớn của tôi "Ta phải làm gì?" Một lát sau tôi đã ngủ li bì.

Tôi ngủ một giấc lâu, không mộng mị, sau đó tôi thức giấc, và căn cứ theo bóng đêm dày đặc vây quanh, tôi đoán đêm đã khuya lắm rồi. Tôi bước xuống giường, đi đến cửa sổ, mở tung ra và nhận thấy đêm đã thật sự buông xuống. Tôi bật đèn và nhìn đồng hồ: chín giờ. Tôi đã ngủ được ba tiếng đồng hồ. Bữa ăn tối, theo tôi biết, được dọn lên bàn lúc tám giờ, hoặc trễ nhất, vào lúc tám giờ rưỡi. Tôi lại đứng trước vấn nạn: ta sẽ làm gì đây? Nhưng giờ đây tôi đã được nghỉ ngơi khoẻ khoắn, tôi tìm ra ngay câu trả lời trơ tráo, hồn nhiên "Ta đang ở trong biệt thự, ta không việc gì phải ẩn nấp, ta sẽ ra ngồi vào bàn ăn, đến đâu thì đến". Tôi còn cảm thấy hiếu chiến, và sẵn sàng gây sự với Battista, và như tôi đã đe Emilia, cố tình làm cho hấn ta sớm tổng cổ hai chúng tôi ra khỏi nhà. Tôi sửa sang lại quần áo và đi ra khỏi phòng.

Nhưng phòng khách vắng hoe, mặc dù bàn ăn đã được dọn sẵn ở góc thường lệ. Tôi thấy bữa ăn được dọn chỉ cho một người. Hầu như ngay tức thì, để giải đáp mối nghi ngờ đang lớn dần của tôi, cô người hầu xuất hiện ở cửa, và nói cho tôi biết Battista và Emilia đã xuống làng dùng bữa tối. Nếu muốn, tôi có thể xuống tìm họ ở nhà hàng Bellavista, hoặc, ngược lại, tôi có thể ăn ở nhà, bữa ăn đã được dọn sẵn từ nửa giờ rồi.

Tôi thấy rằng Battista và Emilia cũng đã tự đặt lấy câu hỏi: phải làm gì? và họ đã giải quyết vấn đề một cách thanh thoi bằng cách bỏ đi để lại tôi một mình làm chủ chiến trường. Tuy nhiên, tôi không cảm thấy ghen, cũng không cảm thấy bức tức hay chán nản, trái lại – tôi cảm thấy một cách buồn rầu –

rằng họ đã phải chọn giải pháp duy nhất đó, và tôi nên cảm ơn họ đã tránh cho chúng tôi một cuộc đụng đầu khó chịu. Tôi cũng hiểu rằng chiến thuật vườn không nhà trống đó có mục đích xua đuổi tôi đi khỏi nơi đây, và nếu họ kiên trì áp dụng chiến thuật ấy trong những ngày sắp đến, chắc chắn họ sẽ đạt được mục đích ấy. Nhưng đó là vấn đề của tương lai mù mịt sau này. Tôi bảo người hầu dọn thức ăn lên, tôi sẽ ăn ở nhà, và ngồi vào bàn.

Tôi ăn ít, một cách miễn cưỡng, nhón lấy một lát giảm bông, và một miếng cá cắt lấy từ con cá lớn mà Emilia đã dặn người bếp chuẩn bị cho cả ba chúng tôi. Bữa tối của tôi chỉ kéo dài trong vài phút. Tôi bảo cô người hầu đi nghỉ vì tôi không cần cô ta nữa. Và tôi bước ra sân.

Có một số ghế xếp trong một góc sân. Tôi bật ra một chiếc và ngồi xuống trước hàng lan can, đối diện với mặt biển tối đen không còn nhìn thấy được.

Sáng hôm nay, trên đường quay về biệt thự sau cuộc gặp gỡ với Rheingold, tôi đã tự hứa sẽ suy nghĩ một cách bình tĩnh về mọi điều sau khi đã nói chuyện với Emilia xong. Vào lúc đó, tôi vẫn chưa hay biết gì về lý do khiến nàng không yêu tôi nữa, nhưng chắc chắn tôi không hề nghĩ rằng sau khi đã nói chuyện với Emilia, tôi vẫn mù tịt về mọi chuyện. Trái lại, dù chẳng có một chút cơ sở nào, tôi vẫn tin chắc rằng những giải thích của Emilia sẽ mang lại cho tôi một lối thoát ngoài sự mong ước của tôi, và tất cả cuối cùng đơn giản đến mức độ tôi buột miệng kêu lên "Chỉ có vậy thôi ư? Chỉ vì một lý do tầm thường đến thế mà em nữ không yêu anh nữa sao?"

Nhưng thay cho điều đó, mọi việc đã chuyển biến khác hẳn với lòng mong đợi của tôi. Tôi đã nói chuyện xong với Emilia, và tôi vẫn không biết gì nhiều hơn những gì tôi đã biết trước đây. Tệ hơn nữa, tôi phát hiện ra rằng lý do của lòng khinh bỉ của Emilia khó có thể tìm thấy khi xét lại mối quan hệ đã qua giữa nàng và tôi, vậy mà nàng vẫn không nhận ra điều đó, và trong thâm tâm, vẫn muốn tiếp tục khinh bỉ tôi mà không cần có lý do, và như thế, tước đi của tôi mọi khả năng bào chữa, biện minh, và về phần nàng, cắt đứt mọi khả năng yêu tôi trở lại.

Tôi hiểu rằng, trong lòng Emilia, mối khinh bỉ đã có từ trước khi lối ứng xử vụng về của tôi đã cung cấp cho nàng những lý do để biện minh. Sự khinh bỉ ấy xuất phát từ sự chung đụng hàng ngày giữa hai tính cách của chúng tôi, không qua một cuộc thử nghiệm nào. Quả thật, khi tôi đánh bạo đưa ra giả thuyết rằng việc nàng không yêu tôi nữa có thể bắt nguồn từ một đánh giá sai lầm của nàng về thái độ của tôi đối với Battista, nàng đã không thừa nhận, cũng không phản bác, mà vẫn lẩn trốn trong im lặng. Tôi chợt có ý nghĩ đau đớn là ngay từ đầu, nàng đã xem tôi hoàn toàn có thể có tư cách hèn hạ đến thế, hoặc tệ hơn nữa, nàng đã muốn chứng minh rằng nàng không nhầm. Nói cách khác, trong thái độ của Emilia, có một sự thâm định về giá trị của con người tôi, một sự đánh giá về tính cách của tôi mà không cần xét đến hành động của tôi. Thật ra, hành động của tôi cũng chỉ củng cố thêm nhận định của nàng và tôi nghĩ dù có hay không có sự phụ họa này, nàng vẫn không phán xét tôi theo một cách khác hơn.

Chứng cứ của sự việc là tính kỳ quặc, bí ẩn trong cách ứng xử của nàng. Ngay từ đầu, để đánh tan sự hiểu lầm đã làm tan vỡ tình yêu của chúng tôi, nàng có thể nói với tôi, kể cho tôi nghe, tâm tình với tôi. Nhưng nàng đã không làm thế, vì – như tôi vừa mới hét vào mặt nàng – nàng không muốn thay đổi ý kiến, nàng không muốn bị tôi thuyết phục, và chỉ muốn tiếp tục khinh bỉ tôi.

Từ ban nãy đến bây giờ, tôi vẫn nằm dài trên chiếc ghế xếp. Nhưng, bút rút với những ý tưởng đó, tôi thẳng thốt đứng lên, và đến đứng tựa vào hàng lan can. Có lẽ, tôi muốn nhờ sự tĩnh mịch của màn đêm giúp tôi bình tĩnh trở lại. Nhưng khi đưa khuôn mặt nóng bừng hừng lấy làn gió nhẹ như hơi thở của biển đưa vào, tôi chợt nghĩ rằng tôi không đáng được hưởng chút ít thư thái đó. Tôi hiểu rằng một người bị khinh bỉ không thể hoặc không nên tìm kiếm sự bình an cho mình, khi nỗi khinh bỉ còn đó. Hẳn có thể nói, như những kẻ tội lỗi lẩn vào ngày Phán xét cuối cùng, "Hỡi Núi, hãy rơi đè lên chúng tôi, hỡi Đồi, hãy vui lấp có thể", nhưng mối khinh bỉ sẽ đeo đuổi hẳn cho đến tận hang cùng, ngõ hẻm, vì

nó đã ngấm sâu vào tâm trí hắn, và hắn mang nỗi khinh bỉ ấy đi khắp chân trời, góc biển, bất kể nơi nào hắn đặt chân đến.

Tôi quay lại, ngã người nằm dài trên chiếc ghế xếp và run rẩy đốt một điếu thuốc. Tuy nhiên, tôi nghĩ rằng dù tôi có đáng khinh hay không – tôi tin chắc là không – tôi vẫn còn trí thông minh, một phẩm chất mà chính Emilia phải thừa nhận, và nó là niềm tự hào, cũng như chỗ dựa của tôi. Tôi thường nghĩ rằng, cho dù tôi có suy nghĩ về vấn đề gì đi nữa, tôi cần phải duy trì sự luyện tập cho trí thông minh của tôi, vì nếu tôi buông xuôi luôn cả sự luyện tập này, tôi chẳng còn gì nữa, ngoài cái cảm giác náo nức về sự khinh bỉ tôi phải gánh lấy một cách oan uổng.

Tôi bắt đầu suy nghĩ trở lại, một cách kiên quyết và sáng suốt, cái tính cách đáng khinh ấy của tôi, nó nằm ở chỗ nào? Tôi chợt nhớ đến câu nói của Rheingold, trong lúc xác định vị trí của Ulysses trong mối quan hệ với Penelope, hắn đã vô tình xác định vị trí của tôi trong mối quan hệ với Emilia "Ulysses là một người đàn ông văn minh, Penelope là một người phụ nữ cổ sơ". Nói một cách vắn tắt, Rheingold, sau khi đã vô tình thúc đẩy nhanh mối quan hệ giữa tôi và Emilia sớm đi đến chỗ khủng hoảng, đã lại an ủi tôi, giống hệt mũi lao của Achilles có thể chữa lành vết thương do nó gây ra, bằng cách nói rõ cho tôi biết, qua lối diễn giải của hắn về Odysseus, rằng tôi không phải là kẻ đáng khinh, mà chỉ là một con người "văn minh". Tôi biết rằng lời an ủi đó làm tôi khuây khoả, nếu tôi vui lòng chấp nhận nó. Thật thế, tôi là người văn minh, trong tình thế nan giải vì bị xúc phạm, đã từ chối không viện đến lưỡi dao, mà chỉ sử dụng lý trí của mình để đối phó với những vấn đề được xem là thiêng liêng nhất.

Vậy, tại sao Emilia hết còn yêu tôi? Tại sao nàng khinh bỉ tôi? Và quan trọng nhất, tại sao nàng cảm thấy cần thiết phải khinh bỉ tôi? Bỗng nhiên hiện ra trong trí tôi câu nói của Emilia "Vì anh không phải là một người đàn ông", câu nói ấy làm tôi choáng váng vì cái tính khuôn sáo, bao quát của nó, tương phản với vẻ thành thật trong giọng nói của nàng. Tôi tin có thể tìm thấy ra được trong lời cáo giác của nàng chìa khóa của thái độ của Emilia đối với tôi. Quả thật, trong câu nói đã có những biểu thị về hình ảnh lý tưởng của Emilia về một người đàn ông "đích thực là đàn ông", theo cách nói của nàng, hình ảnh mà tôi không bao giờ đạt đến được. Trái lại, câu nói khuôn sáo cũ mòn của nàng cho tôi thấy rằng hình ảnh ấy không phát xuất từ những chiêm nghiệm của riêng nàng về giá trị của con người, mà từ những ước lệ của thế giới xuất thân của nàng. Trong thế giới ấy, một người đàn ông "đích thực là đàn ông", chẳng hạn, tất nhiên sẽ là Battista với cái sức mạnh súc vật và những thành công bộc phát của hắn. Điều này đã được chứng minh trước mắt tôi qua cái nhìn hầu như là thần phục của Emilia hướng vào hắn ở bàn ăn vào ngày hôm trước, cũng như sự hàng phục của nàng trước những đòi hỏi dục tình của hắn, cho dù, vì thế cùng...nàng phải lâm vào cảnh ấy. Quả thật, Emilia khinh bỉ và chỉ muốn khinh bỉ tôi, vì mặc dù bản chất vốn đơn giản và chân thật, nàng đã bị loé mắt về cái thế giới tầm thường của Battista. Một trong những điều khuôn sáo ấy là người nghèo không thể tránh khỏi bị chi phối bởi người giàu, nói cách khác, hắn khó lòng trở thành được "một người đàn ông". Tôi không biết chắc có phải Emilia thật tình nghi tôi vì lợi riêng mà chiều theo những ý đồ của Battista hay không, nhưng nó điều đó có thật...hắn nhiên nàng đã suy nghĩ như thế này "Ricardo phụ thuộc vào Battista, anh ấy được Battista trả tiền, anh ấy hy vọng được Battista giao cho nhiều việc hơn, Battista tán tỉnh mình, vì vậy, Ricardo nghĩ rằng mình có thể trở thành tình nhân của Battista".

Tôi sững sốt về chuyện trước đây tôi chưa bao giờ nghĩ đến điều này. Thật là lạ lùng rằng chính tôi đã thấy rõ trong những diễn giải của Rheingold và của Battista hai quan niệm sống khác biệt nhau rõ rệt, tôi lại không hiểu ra rằng Emilia, trong lúc tạo dựng nên hình ảnh về tôi một cách rất sai lạc so với thực tế, về cơ bản, đã hành động y hệt hai gã kia. Điều khác biệt duy nhất là Battista và Rheingold nhắm tới hai nhân vật hư cấu là Ulysses và Penelope, trong khi Emilia lại áp dụng những quy ước đáng khinh của nàng vào hai sinh vật hiện hữu, chính nàng và tôi. Như thế, sự liên kết giữa tính ngay

thăng, đạo đức với tính thông tục vô thức đã làm phát sinh ý tưởng, mà Emilia không chấp nhận nhưng cũng không phản đối, rằng tôi đã mong muốn đẩy nàng vào vòng tay của Battista.

Tôi tự nhủ, để chứng thực điều này, ta hãy tưởng tượng trong giây lát tình huống Emilia buộc phải chọn một trong ba lối diễn giải về Odyssey của ba chúng tôi, Rheingold, Battista và tôi. Dĩ nhiên, nàng có thể hiểu được những động cơ thương mại của Battista khi hắn khẳng định muốn hiểu Odyssey là một tác phẩm hoành tráng, nàng cũng có thể tánh thưởng quan điểm thuần tâm lý của Rheingold, nhưng chắc chắn do từ tính đơn giản và thiên cận của nàng, Emilia không đạt đến trình độ của lối diễn giải của tôi, hay đúng hơn, của Homer và Dante. Nàng không làm được điều đó không phải chỉ vì nàng dốt, mà còn vì nàng không sống trong một thế giới lý tưởng, nhưng trong một thế giới thực tế của những người như Battista và Rheingold. Như vậy vòng tròn đã khép lại. Emilia là người đàn bà trong mơ ước của tôi, đồng thời, nàng cũng là người đàn bà đã phán xét và khinh bỉ tôi trên cơ sở một điều khuôn sáo khôn nạn. Penelope trung thành với chồng trong mười muốn trường, còn cô đánh máy của tôi nhìn đâu cũng thấy những vụ lợi, kể cả ở những nơi không hề có chút hơi hướng ấy. Và để có được cái cô Emilia mà tôi yêu dấu ấy, và để nàng chỉ phán xét tôi theo đúng bản chất của tôi, tôi cần mang nàng ra khỏi cái thế giới nàng đang sống, và đưa nàng vào một thế giới cũng đơn giản như nàng, thuần phác như nàng, một thế giới trong đó tiền bạc không đáng kể tới, và ngôn ngữ vẫn giữ được tính chính trực của nó, một thế giới – như Rheingold đã vạch rõ cho tôi thấy – mà tôi khao khát, nhưng đó là một thế giới chưa hề hiện hữu.

Tuy thế, tôi vẫn phải tiếp tục sống, nghĩa là vẫn phải đi lại, hoạt động chung cùng trong một thế giới với Battista và Rheingold. Tôi sẽ làm gì đây? Tôi cảm thấy trước tiên, tôi phải tự giải thoát được cái cảm giác tự ti đau đớn đang hành hạ tôi do từ mối nghi hoặc về tư cách hèn hạ bẩm sinh của tôi. Sự hèn hạ ấy, một khi đã bàn cho rõ ráo, là ý tưởng chủ chốt trong thái độ của Emilia đối với tôi, ý tưởng về một sự ti tiện không thuộc về hiện tượng nhưng thuộc về bản chất. Bây giờ đây, tôi tin rằng không ai tự thân có thể bị xem là đáng khinh, khi xét riêng rẽ, không quan hệ với người khác. Nhưng để tự giải phóng khỏi mặc cảm tự ti đó, tôi cần phải thuyết phục Emilia tin vào điều này.

Tôi nhớ lại ba hình ảnh của Ulysses mà kịch bản Odyssey đã tạo dựng nên, qua đó tôi có thể tách ra được ba quan niệm sống, hình ảnh về Ulysses của Battista, của Rheingold và cuối cùng, của chính tôi, mà tôi cho là hình ảnh trung thức duy nhất, và về cơ bản, là hình ảnh mà Homer muốn tạo dựng. Tại sao Battista, Rheingold và tôi lại có những quan niệm khác nhau đến thế về hình ảnh của Ulysses? Rõ ràng bởi vì cuộc sống và những lý tưởng nhân sinh của chúng tôi quá khác nhau. Hình ảnh của Battista nông cạn, tầm thường, phô trương, vô nghĩa, giống như cuộc sống và những lý tưởng – hoặc đúng hơn, những lợi lộc – của hắn, hình ảnh của Rheingold thực tế hơn, nhưng hèn mọn, nhỏ nhoi hơn, phù hợp với những khả năng về đạo đức và nghệ thuật của hắn, và sau hết, hình ảnh của tôi, chắc chắn là cao giá nhất, nhưng tự nhiên, nên thơ và thật nhất, được tạo nên do từ khát vọng của tôi, có lẽ yếu đuối nhưng chân thành, phù hợp với cuộc sống chưa bị đồng tiền làm nhơ bẩn, bại hoại, và cũng chưa bị hạ thấp xuống ngang tầm sinh lý và vật chất. Tôi cảm thấy được an ủi phần nào vì hình ảnh Ulysses của tôi là đẹp nhất. Tôi phải cố gắng sống theo hình ảnh đó, cho dù tôi đã không đưa nó vào trong kịch bản cũng như trong cuộc sống của tôi. Chỉ có thể bằng cách đó tôi mới thuyết phục được Emilia tin vào lý lẽ của tôi, và chinh phục lại được lòng cảm phục cũng như tình yêu của nàng. Tôi sẽ thực hiện việc đó bằng cách nào? Tôi thấy không có cách nào khác hơn là vẫn yêu nàng, và thêm một lần nữa, hoặc khi cần thiết, chứng tỏ cho nàng thấy rằng tình yêu của tôi là thuần khiết và vô vị lợi.

Tuy vậy, tôi đi đến kết luận là vào lúc này, cố gắng gây sức ép với nàng không phải là thượng sách. Tôi chỉ nên ở lại đây đến ngày mai và tôi sẽ rời nơi đây đi bằng chuyến tàu xế chiều mà không tìm cách nói chuyện hoặc gặp mặt nàng nữa. Sau này, khi đã về Rome, tôi sẽ viết cho nàng một bức thư thật dài để giải thích cho nàng mọi điều mà tôi không thể dùng lời nói để phân giải được.

Vào lúc đó, tôi nghe những tiếng nói bình thản vọng lên từ lối đi bên dưới, và tôi nhận ra ngay giọng nói của Emilia và Battista. Vội vã, tôi rảo bước về phòng, đóng chặt cửa lại. Tôi cảm thấy buồn ngủ, hơn nữa, tôi cảm thấy đau đớn phải thức tỉnh trong căn phòng ngột ngạt này, trong lúc hai kẻ kia chuyện trò, đi lại loanh quanh, chính ngay trong ngôi nhà này. Bởi vì dạo này tôi hay bị mất ngủ, nhất là trong mấy tuần gần đây, tôi đã mang theo từ Rome một loại thuốc ngủ rất mạnh, rất chóng có hiệu quả. Tôi uống một liều đôi và gieo mình xuống giường một cách giận dữ, áo quần để nguyên không thay ra. Hẳn tôi đã thiếp đi ngay vì những tiếng nói của Battista và Emilia chỉ văng vẳng trong tai tôi không hơn vài phút.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 22

Tôi thức giấc khá trưa, tôi biết thế, căn cứ theo những tia nắng lọt vào phòng qua các khe cửa chớp và trong một lúc lâu, tôi nằm lắng nghe cái tĩnh mịch, sâu lắng của miền hải đảo, khác với sự im lặng nơi thành thị, ngay vào lúc trọn vẹn nhất, vẫn còn ngân vang những dư âm của niềm đau quá vãng. Tôi nằm ngửa, im nghe sự tĩnh mịch nguyên sơ ấy, và tôi chợt nhận ra một cái gì đó thiếu vắng – không phải là những âm thanh thâm lặng như tiếng máy xịch xịch bơm nước lên hồ vào buổi sáng, hay tiếng soèn soẹt của những nhát chổi quét nhà của cô người làm, những âm thanh này vốn dĩ như càng làm sự im lặng đầy sức sống mà là một sự im lặng trong đó sinh khí như đã tắt hẳn. Đó là sự im lặng, như tôi đã cố diễn đạt cho thật chính xác, của sự ruồng bỏ. Từ ngữ đó vừa loé lên trong trí, tôi đã bật dậy, bước đến cửa thông sang phòng Emilia. Tôi mở cửa, và điều đầu tiên đập vào mắt tôi là một bức thư nằm trên chiếc gối, trên đầu chiếc giường rộng, chăn mền xô lệch, vắng ngắt.

Bức thư rất ngắn "Ricardo thân mến, xét vì anh không muốn rời bỏ nơi này, tôi phải ra đi vậy. Có lẽ, tôi không đủ can đảm đi một mình, tôi đi cùng Battista, nhân chuyến ông ấy trở về Rome. Và vì tôi rất sợ sự cô đơn, sự đồng hành của ông ấy có vẻ dễ chịu đối với tôi hơn là cảnh thui thủi một mình. Nhưng về đến Rome, tôi sẽ xa ông ta và sống một mình. Tuy nhiên, nếu sau này, nghe tin tôi trở thành tình nhân của Battista, anh đừng ngạc nhiên, tôi không phải là đá tảng, và điều đó có nghĩa là tôi đã không xoay sở và chịu đựng được.

Tạm biệt, Emilia".

Đọc xong mấy giòng đó, tôi ngồi phịch xuống giường, tay cầm bức thư, mắt nhìn thẳng trước mặt. Tôi trông thấy cánh cửa sổ mở rộng, và ngoài kia, ở xa xa, đôi cây thông và bức tường đá. Rồi tôi rời mắt khỏi cửa sổ và nhìn quanh phòng. Tất cả chỉ là một sự hỗn độn, một sự lộn xộn trông trái, hoang vắng. Không áo quần, không dày dép, không những vật dụng vệ sinh cá nhân... chỉ toàn là những ngăn kéo trống trơn, há hốc mồm, hoặc kéo ra một nửa, những tủ áo toang hoác với những móc áo lung lẳng, những chiếc ghế trống trơn. Tôi vẫn thường nghĩ đến chuyện Emilia có thể lìa bỏ tôi với tâm trạng của người nghĩ đến một tai họa sắp giáng xuống đầu mình. Tôi cảm thấy một nỗi đau tê cứng xuất phát từ chiều sâu thăm thẳm của tâm hồn tôi, một cái cây bật gốc, nếu có cảm thấy đau đớn, hẳn cũng có cùng cảm giác như thế, nó sẽ cảm thấy nỗi đau đớn ngấm lên từ những chiếc rễ giữ cho thân cây đứng vững trong đất. Tôi bỗng nhiên bị bật gốc, và những chiếc rễ của tôi, giống những chiếc rễ cây, đã đưa thẳng lên không, và đất ngọt ngào, Emilia, vốn từ trước đến nay, nuôi dưỡng chúng bằng tình thương của nàng, bây giờ đã xa cách chúng, những chiếc rễ sẽ không bao giờ được cắm vào trong tình yêu ấy nữa để được nuôi dưỡng, chúng sẽ héo dần đi và tôi cảm thấy chúng đã bắt đầu se lại, và chúng làm tôi đau đớn không cùng.

Cuối cùng tôi đứng dậy và trở về phòng, tôi cảm thấy choáng váng và quần trí, giống một kẻ từ trên cao rơi hẫng xuống, cảm thấy đau ê ẩm và biết rằng cơn đau âm ỉ ấy sẽ bộc phát thành một cơn co giật đau đớn, vào một giây lát kinh khủng nào đó. Chiêm nghiệm nỗi đau thâm kín ấy một cách thận trọng giống như một kẻ khiếp sợ nhìn một con mãnh thú đang lăm le nhảy xổ vào xé xác mình vào bất cứ lúc nào, tôi như cái máy, vớ lấy bộ đồ tắm, đi ra khỏi nhà, bước dọc theo lối đi chạy vòng quanh đảo và

đền quảng trường của làng. Tôi mua một tờ báo, vào ngồi trong một quán cà phê, và tôi ngạc nhiên thấy mình, thay vì dẹp bỏ hết mọi chuyện, đã đọc một mạch hết cả tờ báo, từ giòng đầu cho đến giòng cuối. Tôi cảm thấy mình giống một con ruồi mà một đứa bé tai ác đã vạt đứt đầu nhưng vẫn không cảm thấy điều đó, và vẫn bước đi loạng choạng, xoa xoa hai chân trước như để chùi rửa, rồi đột nhiên ngã lăn ra chết. Sau cùng, đồng hồ của gác chuông gỗ vang rền báo giờ trưa đứng bóng. Một chiếc xe bus chuẩn bị rời đi Piccola Marina, tôi lật đật bước lên.

Sau đó một lát, tôi đến một khoảng đất rộng ngập nắng, bốc mùi khai nồng nặc, với những cỗ xe ngựa nhỏ bé đứng chờ, trong lúc những người đánh xe xúm vào một góc chuyện trò. Tôi theo những bậc cấp bước xuống bãi biển, một bãi sỏi trắng trải dài bên mép nước màu xanh dưới bầu trời êm ả. Mặt biển êm, phẳng và lóng lánh như sa tanh trải dài đến tận chân trời. Những vệt nước luân chuyển lượn ngoằn ngoèo trên mặt biển dưới ánh nắng chói chang. Tôi nghĩ chèo thuyền ra khơi chơi một chuyến vào chiều nay có lẽ cũng là điều hay, làm tôi khuây lã, và tôi sẽ được hoàn toàn cô đơn, xa lánh bãi biển giờ đây bắt đầu nhộn nhịp. Tôi đi đến một cái quán, gọi người phục vụ và nhờ anh ta chuẩn bị cho một chiếc thuyền. Đoạn tôi đi vào thay đồ.

Khi trở ra, tôi đi chân không, dạo trên thềm trước các quán, mắt nhìn xuống, cố tránh những tấm ván xù xì, long vênh, xóc vào chân. Mặt trời tháng sáu chiếu chói chang trên đầu tôi, toả làn ánh sáng gay gắt, nóng bỏng lên lưng tôi. Tôi cảm nhận một cảm giác dễ chịu, tương phản với tâm trạng bồn loạn của tôi. Mắt vẫn nhìn xuống, tôi theo những bậc cấp dốc đứng, bước xuống bên mép nước, dẫm lên những khối đá nóng bỏng. Chỉ sau khi đã bơi ra xa bờ, tôi mới ngẩng nhìn lên, và lúc đó, tôi nhìn thấy Emilia.

Người phục vụ, một ông lão gầy gò nhưng cường tráng, nâu như một tấm da thuộc với chiếc mũ rom kéo sụp xuống tận mắt, đứng bên cạnh chiếc thuyền đã được đẩy một nửa xuống nước. Emilia ngồi ở đằng lái thuyền, mặc bộ đồ tắm hai mảnh mà tôi biết rất rõ, màu xanh nhạt. Nàng ngồi bắt chéo hai chân lại, hai tay soãi chống ra sau, khoảng hông trần thon thả hi vắn lại phía trên bờ mông, trong một tư thế chông chênh nhưng đầy duyên dáng. Biết tôi ngạc nhiên, nàng mỉm cười và nhìn thẳng vào mắt tôi, như muốn nói "Em đây... Nhưng anh đừng nói gì cả... Hãy làm như anh biết rằng em đã ngồi ở đây từ lâu rồi".

Tôi tuân theo lời khuyên thầm lặng ấy và lặng lẽ, thần thờ, bối rối, tim đập thình thịch, như cái máy, nắm lấy bàn tay người phục vụ đưa ra để đỡ tôi nhảy lên thuyền. Người phục vụ lội nước ra đến ngang đầu gối, đặt hai bơi chèo vào ngàm và đẩy chiếc thuyền ra. Tôi ngồi xuống, cầm lấy bơi chèo, cúi đầu xuống, chèo đi trong ánh nắng nóng như thiêu đốt về phía rặng đá cao vây bọc cái vịnh nhỏ. Tôi chèo mạnh tay, và trong vòng mười phút, đến được rặng đá, vẫn im lặng và không nhìn Emilia. Tôi cảm thấy khó chịu khi nghĩ rằng phải nói chuyện với nàng trong lúc vẫn còn trông thấy bãi biển ở xa trong khía với những lều quán và những người đi tắm. Tôi muốn được hoàn toàn cô quạnh với nàng, như khi ở biệt thự, và như mọi khi tôi có điều gì đó cần nói với nàng.

Nhưng trong lúc chèo thuyền tôi chợt nhận ra rằng trong một cơn xúc cảm rào rạt cay đắng, pha lẫn một niềm vui mới mẻ kỳ lạ, nước mắt bỗng tuôn trào trong mắt tôi. Tôi tiếp tục chèo, cảm thấy mắt nóng bỏng nước mắt, và mặt tôi nóng bừng lên mỗi khi những giọt lệ ấy tràn ra và chảy dài xuống má. Khi đến trước rặng đá, tôi chèo mạnh hơn để vượt qua giòng nước xiết làm mặt nước nổi sóng và réo sôi lên. Bên phải tôi là một khối đá nhỏ nhô lên khỏi mặt nước, bên trái là vách đá cao sừng sững. Tôi đưa mũi thuyền đâm vào một hành lang hẹp đó, chèo mạnh vượt qua giòng nước cuộn cuộn, và đến được bờ bên kia. Rặng đá, ở chỗ mập mé chìm xuống nước, đóng muối trắng xoá, và mỗi lần nước rút xuống, ta có thể trông thấy lòng thòng những đám rong biển sáng lóng lánh dưới ánh nắng, điểm lác đác những quả đỏ như cà chua. Phía bên rặng đá là một sườn đồi ngổn ngang đá tảng, tựa lưng vào vách núi dựng đứng, và rải rác cách quãng là những bãi sỏi trắng vắng vẻ. Biển nơi đây vắng lặng, không

một bóng thuyền hay một người nào đi tắm, nước biển xanh sẫm, phẳng lì và nhòe như dầu, chứng tỏ là rất sâu. Xa hơn nữa, những mỏm đá khác nổi bật lên trên nền biển xanh rì, chan hoà ánh nắng, giống như những cánh gà của một sân khấu thiên nhiên kỳ quái.

Tôi chèo chậm lại và ngẩng nhìn Emilia. Và dường như cũng có ý đợi cho đến khi chúng tôi đi vòng quanh hết mỏm đá mới chịu lên tiếng, nàng mỉm cười và nhẹ nhàng hỏi tôi "Tại sao anh khóc?"

"Anh khóc vì vui mừng được gặp em", tôi đáp.

"Anh vui mừng được gặp em?"

"Phải, rất mừng... Anh tưởng em đã đi luôn... nhưng sau cùng, em đã không đi".

Nàng đưa mắt nhìn xuống và nói "Em đã quyết định ra đi... và sáng nay, đã xuống bến cảng cùng Battista... Nhưng đến phút cuối, em đã nghĩ kỹ lại và em ở lại".

"Vậy em đã làm gì từ lúc đó đến giờ?"

"Em đi lang thang trên bến cảng... ngồi trong quán cà phê... Em đi xe cáp treo về làng và điện thoại về biệt thự, người ta chỉ bảo là anh đã đi khỏi... em nghĩ có lẽ anh đã đi Piccola Marina, vì vậy, em đến đây... em thay đồ tắm và chờ anh... em thấy anh hỏi người phục vụ để thuê thuyền. Em nằm phơi nắng và anh đã đi qua sát bên em mà không thấy em. Rồi, trong lúc anh thay đồ, em đã leo lên thuyền".

Trong một lúc lâu, tôi không nói gì. Bây giờ, chúng tôi đang ở lưng chừng giữa rặng đá chúng tôi vừa mới vượt qua và một rặng đá khác bọc quanh cái vịnh nhỏ. Nằm về phía bên kia rặng đá, tôi biết đó là Hang Xanh, nơi mà ban nãy tôi có ý định đến tắm. Cuối cùng tôi hạ thấp giọng, hỏi nàng "Tại sao em không đi với Battista như đã dự định? Tại sao em ở lại?"

"Bởi vì, sáng nay, khi đã nghĩ kỹ lại, em thấy rằng em đã nghĩ sai về anh... và tất cả mọi chuyện chỉ là một sự hiểu nhầm".

"Cái gì đã giúp em nhận ra điều ấy?"

"Em cũng không biết nữa... nhiều thứ... nhất là, có lẽ giọng nói của anh tối hôm qua".

"Vậy em thật tình tin chắc rằng anh chưa bao giờ phạm vào những điều khiếp đảm mà em đã cáo buộc anh ấy?"

"Vâng, em tin chắc"

Tuy nhiên, vẫn còn một điều mà tôi cần biết rõ, và có lẽ, đó là điều quan trọng nhất "Nhưng em" tôi nói "Em không nghĩ anh là kẻ đáng khinh chứ? Ngay cả không làm những việc ấy, anh vẫn không đáng khinh chứ, đáng khinh vì bản chất đáng khinh chứ? Em hãy nói đi, em không tin điều đó chứ, Emilia?"

"Em không bao giờ tin như thế ... em nghĩ anh đã xử sự theo cách nào ấy, và đó là điều làm em mất đi lòng quý mến đối với anh... Nhưng bây giờ, em biết tất cả chỉ là sự hiểu nhầm, thôi, chúng ta đừng nhắc đến chuyện đó nữa, anh ạ!"

Lần này tôi không nói gì, và nàng cũng im lặng. Tôi bắt đầu chèo mạnh tay hơn, với một sức mạnh được nhân lên gấp đôi bởi một cảm giác vui sướng càng lúc càng mãnh liệt hơn trong tôi, như mặt trời dần dần lên, sưởi ấm tâm trí tôi, cho đến lúc đó vẫn còn nhức nhối và cóng buốt. Chúng tôi đã đến trước Hang Xanh, tôi lái thuyền về phía cửa hang, lúc này đã hiện rõ, đen ngòm bên trên một vạt nước trong xanh, lạnh buốt. "Và em vẫn yêu anh?" tôi hỏi.

Nàng do dự một lát rồi trả lời "Em vẫn luôn yêu anh... Em sẽ luôn luôn yêu anh..." nhưng giọng nói của nàng nghe buồn rầu đến mức làm tôi ngạc nhiên. Tôi lo ngại, hỏi gắng lại "Nhưng tại sao giọng em nghe buồn thảm đến thế?"

"Em không biết, có lẽ bởi vì, lẽ ra mọi chuyện qua rồi, chúng ta không nên nghĩ đến những chuyện đó nữa... chúng ta sẽ yêu nhau mãi đến trọn đời". nàng có vẻ như gật đầu, nhưng vẫn không nhìn lên, và vẫn buồn. Tôi ngưng chèo một lát, cúi người về phía trước, nói thêm "Bây giờ, chúng ta sẽ đến Hang Đỏ, hang ấy nhỏ hơn, sâu hơn, ở phía bên kia Hang Xanh... Trong hang, có một bãi cát nhỏ, trong bóng tối, chúng ta sẽ yêu nhau ở đó, nhé, Emilia?"

Tôi thấy nàng ngẩng đầu lên và im lặng, khẽ gật đầu đồng ý, mắt đăm đăm nhìn tôi với vẻ dè dặt, kín đáo, đúng hơn, e lệ và đồng lõa. Tôi lại bắt đầu chèo mạnh hơn, và con thuyền chui vào hang, bên dưới cái vòm đá cao, lởm chởm, trên đó, nước và ánh sáng phản chiếu đã khảm lên một mạng lưới lung linh những hạt bích ngọc lóng lánh. Xa hơn nữa, giữa những khe đá, sóng biển ì oạp tràn vào từng đợt, nước có màu tối sẫm, với một vài tảng đá nhẵn bóng, đen sì, nhô lên như tấm lưng các loài thú quái. Chúng tôi đã đến cửa Hang Đỏ, nằm cuối một lạch nước hẹp giữa hai vách đá. Emilia vẫn ngồi yên, lẳng lặng nhìn tôi, theo dõi từng động tác của tôi với dáng điệu chờ đợi đầy vẻ lẳng lơ, nhưng vẫn kiên nhẫn, ngoan ngoãn, như một người đàn bà sẵn sàng hiến dâng thân mình và đang chờ đợi... Bằng cách lấy hai bơi chèo lần lượt chống vào hai bên vách đá, dưới cái vòm lung linh thạch nhũ, tôi đẩy được chiếc thuyền vượt qua lạch nước, tiến vào cái mồm há hốc đen ngòm của cửa hang. "Em hãy coi chừng cái đầu!" tôi nói với Emilia và dùng bơi chèo đẩy mạnh, đưa chiếc thuyền rướn qua làn nước phẳng lặng trườn vào trong hang.

Hang Đỏ được chia ra làm hai phần. Phần thứ nhất như một gian tiền sảnh được ngăn với phần thứ hai ở chỗ cái vòm hạ thấp sát xuống. Bên trong chỗ này, hang chạy lệch về phía một bãi cát ở đáy xa. Phần thứ hai của hang hầu như hoàn toàn chìm trong bóng tối, mắt thường phải quen dần với bóng tối lờ mờ mới nhận ra được cảnh vật. Một làn ánh sáng kỳ lạ màu đỏ nhạt nhuộm đỏ toàn thể bãi cát ấy, từ đó người ta đặt cho hang này cái tên Hang Đỏ. "Bên trong hang này tối lắm" tôi nói tiếp "nhưng lát nữa, mắt quen dần, chúng ta sẽ thấy được". Trong lúc đó chiếc thuyền vẫn còn trón, lướt đi trong bóng tối, bên dưới cái vòm đỏ sà thấp, và tôi không còn nhìn thấy gì nữa. Sau cùng, tôi nghe tiếng mũi thuyền chạm đánh soạt vào bãi cát, trườn lên trên các hòn sỏi với những âm vang ầm ướt. Tôi buông chèo và lom khom đứng dậy, trong bóng tối, đưa tay về phía dưới thuyền và nói "Đưa tay đây, anh đỡ em lên bờ". Tôi không nghe thấy tiếng trả lời nào. Ngạc nhiên, tôi vẫn soãi tay tới và nhắc lại "Emilia, đưa tay anh dắt nào!" Lại không một tiếng trả lời. Tôi cố nhoài người về phía trước, và thận trọng, để khỏi chạm vào mặt nàng, tôi sờ soạng tìm nàng trong bóng tối. Nhưng tay tôi không sờ phải một cái gì cả, tất cả chỉ là trống không, và khi hạ thấp tay xuống, ở nơi đáng lẽ Emilia đang ngồi, tôi sờ phải mặt ván nhẵn bóng, trống trơn. Nổi kinh ngạc của tôi hoà lẫn với cơn sợ hãi khủng khiếp, tôi kêu lên "Emilia! Emilia!" Đáp lại tiếng kêu của tôi, chỉ có những tiếng vang yếu ớt, buột giá. Đồng thời mắt tôi quen dần với bóng tối, và tôi đã có thể trông thấy lờ mờ chiếc thuyền ghéch mũi lên bãi cát, tôi trông thấy bãi cát với những viên sỏi màu đen, và trên đầu tôi, cái vòm đá lung linh với những giọt nước long tong nhỏ xuống. Và rồi tôi trông thấy chiếc thuyền hoàn toàn trống trơn, ở đuôi thuyền, không một ai, bãi cát cũng trống trơn, và chung quanh tôi, chẳng một ai, chỉ một mình tôi đứng trơ trọi một mình. Nhìn về phía đuôi thuyền, tôi sững sờ gọi lại "Emilia!" nhưng lần này giọng tôi yếu hèn đi. Tôi lập lại một lần nữa "Emilia, em ở đâu?" và tôi chợt hiểu ra. Tôi nhảy ra khỏi thuyền, vạt mình xuống cát, vùi mặt vào cát sỏi đầm nước. Tôi nghĩ có lẽ tôi đã ngất đi, bởi vì tôi nằm hoàn toàn bất động, không cảm giác, trong một khoảng thời gian tưởng chừng như vô tận.

Sau đó, tôi đứng dậy, như cái máy, leo lên thuyền, chèo ra khỏi hang. Ở cửa hang, ánh nắng chói chang, phản chiếu lên từ mặt biển làm tôi lảo đảo. Tôi nhìn xuống đồng hồ đeo tay và thấy kim chỉ hai giờ chiều. Như vậy, tôi đã ở trong hang hơn một tiếng đồng hồ. Và tôi nhớ ra rằng buổi trưa là giờ ma hiện. Tôi hiểu ra rằng tôi đã trò chuyện và đã khóc cùng một bóng ma.

Alberto Moravia

BÓNG MA GIỮA TRƯA

Dịch giả : Trương Xuân Huy

Chương 23 (chương kết)

Chuyến trở về của tôi rất chậm chạp, từng lúc, tôi ngưng chèo và ngồi yên, hai tay nắm chặt đôi mái dầm, mắt nhìn sững xuống mặt biển xanh, sáng ngời. Rõ ràng tôi đã trải qua một ảo giác. Như lần cách đây hai hôm, khi Emilia nằm dài trần truồng phơi nắng và tôi đã tưởng tượng ra mình đã cúi xuống và hôn nàng, trong khi thật ra, tôi vẫn ở nguyên tại chỗ, thậm chí, không hề đến sát bên nàng. Lần này, ảo giác chính xác và rõ nét hơn, nhưng để chứng minh đó chỉ là một ảo giác không hơn không kém, tôi nghĩ có lẽ không cần chứng cứ nào khác hơn là cuộc trò chuyện mà tôi đã tưởng tượng trao đổi với bóng ma của Emilia – một cuộc trò chuyện trong đó, tôi đã cho Emilia nói những gì tôi ao ước nàng nói, và có những thái độ tôi ao ước nàng có. Mọi điều bắt đầu và chấm dứt ngay nơi tôi. Điều khác biệt duy nhất trong những trường hợp như thế này là tôi đã không tự giới hạn trong phạm vi chỉ tưởng tượng ra những gì tôi ao ước xảy ra, nhưng từ nguồn cảm xúc tràn ngập thời khắc trong lòng, tôi đã tự đánh lừa mình bằng cách xem những điều mong ước ấy đã thật sự xảy ra. Điều lạ lùng là tôi không lấy làm ngạc nhiên chút nào vì đã có một ảo giác không những kỳ dị, mà có lẽ chưa từng có với bất kỳ ai. Như thế là ảo giác còn tiếp diễn, tôi không để ý đến tính hư vô của nó mà chỉ quan tâm đến những chi tiết, lần lượt tạo dựng lại từng chi tiết một, dừng lại một cách khoái trá ở những tình huống làm tôi sung sướng nhất. Emilia xinh đẹp biết bao khi ngồi ở đuôi thuyền, không thù nghịch, nhưng tình tứ biết bao, những lời nói của nàng ngọt ngào, và những cảm xúc của tôi mãnh liệt biết bao khi tôi ngỏ lời muốn làm tình với nàng và nàng khẽ gật đầu đồng ý. Giống một kẻ vừa trải qua một giấc mơ đầy khoái lạc và sống động, đến khi thức dậy còn vương vấn một cách thú vị với cảnh tượng và cảm xúc trong mơ, tôi thật tình còn sống trong ảo giác, tin vào nó, và vui sướng được sống lại với nó trong hồi ức, tôi không bận tâm lắm về vấn đề đó chỉ là ảo giác, vì tôi đã trải qua những cảm giác thật, như người ta cảm thấy được trước một sự việc có xảy ra thật.

Vẫn lưu luyến với những chi tiết của ảo ảnh, tôi chợt nảy ra ý tưởng đối chiếu lại một lần nữa thời gian khi tôi rời Piccola Marina bằng thuyền với thời điểm tôi ra khỏi Hang Đỏ, và tôi sững sờ nhận ra tôi đã ở lại lâu đến thế trên bãi ngầm trong hang ấy. Trừ đi chừng bốn mươi lăm phút là thời gian tôi đi từ Piccola Marina đến Hang Đỏ, thời gian tôi ở trong hang phải lâu hơn một giờ đồng hồ. Như đã nói ở trên, tôi đã cho thời gian ấy là thời gian tôi ngất đi, hoặc ít ra, thiếp đi. Bây giờ đây, xét lại ảo giác của tôi, xét vì nó kéo dài một cách đầy đủ và đáp ứng một cách thoả đáng những ước nguyện sâu xa nhất của tôi, tôi tự hỏi phải chăng tôi đã nằm mơ hết toàn bộ sự việc. Phải chăng tôi đã lên thuyền một mình từ ở bãi tắm với chẳng một con ma nào trên thuyền, và đã chui vào hang một mình, nằm dài ra bãi và ngủ thiếp đi. Trong giấc ngủ - nếu đúng như thế - tôi đã nằm mơ thấy tôi bắt đầu lên thuyền cùng với Emilia ngồi gần ở cuối thuyền, tôi đã nói chuyện với nàng, nàng đã trả lời tôi, tôi đã ngỏ ý muốn làm tình với nàng và cả hai chúng tôi đã vào hang. Rồi thì tôi cũng đã mơ thấy tôi đã đưa tay để đỡ nàng nhảy ra khỏi thuyền, tôi đã tìm nàng mà không thấy, tôi đã hoảng sợ, tôi đã nghĩ rằng tôi đã đi chung thuyền với một bóng ma, tôi đã nằm phục xuống bãi cát và ngất đi.

Giả thuyết này đối với tôi có thể chấp nhận được nhưng dù sao đó cũng chỉ là giả thuyết. Nhưng bây giờ, trí tưởng tượng của tôi đã làm cho nó trở nên lạc hướng và rối rắm, tôi không thể tìm ra được lần

ranh phân biệt giữa mộng và thực, đường phân ranh ấy hẳn phải ở vào lúc tôi nằm phục trên bãi cát. Điều gì đã thật sự xảy ra đúng vào lúc tôi nằm ở đó? Phải chăng tôi đã ngủ thiếp đi và nằm mơ thấy bóng ma của Emilia hiện lên với tôi? Hoặc nữa, phải chăng tôi đã ngủ thiếp đi và mơ thấy tôi ngủ và mơ thấy giấc mơ này, hoặc giấc mơ kia? Giống như những chiếc hộp của người Trung Hoa, mỗi cái lại chứa một cái khác nhỏ hơn, cát thực hình như chứa đựng cái mộng, cái mộng lại chứa một cái thực khác, cái thực này lại biến thành cái mộng, và cứ thế mãi. Như vậy, cứ từng chốc, tôi lại ngưng chèo và suy nghĩ, tôi tự hỏi phải chăng tôi đã mơ hay đó chỉ là một ảo giác, hay – kỳ quái hơn nữa – phải chăng tôi đã gặp một bóng ma? Cuối cùng tôi đi đến kết luận là tôi chịu không thể nào hiểu nổi, và chắc chắn là tôi sẽ không bao giờ hiểu nổi.

Tôi tiếp tục chèo và về đến cái quán bên bãi. Tôi vội vã mặc áo quần, leo vội lên đường, vừa kịp đón một chuyến xe bus sắp chạy về quảng trường. Tôi vội vã về nhà, vì một lý do mà tôi không hiểu ra được, tôi tin rằng khi về đến biệt thự, có lẽ tôi sẽ tìm ra được chìa khoá của những điều bí ẩn này. Tôi cũng vội trở về vì tôi cũng cần ăn trưa, sửa soạn hành lý để đáp chuyến tàu sáu giờ chiều nay, tôi đã mất quá nhiều thì giờ rồi. Xuống xe, tôi rời quảng trường ngay và bước đi hầu như chạy trên con đường quen thuộc. Tôi về đến biệt thự sau chừng hai mươi phút.

Khi bước vào phòng khách, tôi không có thì giờ để buồn về cái cảnh vắng vẻ, quanh quẽ. Trên bàn ăn đã dọn sẵn, bên cạnh chiếc đĩa lớn, tôi trông thấy một bức điện tín. Không ngờ vực, nhưng hơi băn khoăn, tôi cầm lấy chiếc phong bì màu vàng và mở ra. Cái tên Battista làm tôi ngạc nhiên, nhưng cũng mang lại cho tôi chút hy vọng về một tin thuận lợi. Nhưng rồi tôi đọc nội dung bức điện; nó báo cho tôi biết một cách vắn tắt rằng do một tai nạn nghiêm trọng, Emilia "đang ở trong tình trạng nguy kịch". Không còn gì để nói nữa. Cũng như tôi thấy không cần thiết phải kể ra những gì tôi cảm thấy vào chiều hôm đó, khi tôi đến Napoli và được biết là Emilia đã chết trong một tai nạn xe khi gần đến Terracina. Cái chết của nàng cũng là một cái chết lạ lùng. Do vì mệt và khí trời quá nóng nực, nàng đã ngủ thiếp đi, đầu gục xuống, cầm ti vào ngực. Battista, như thường lệ, lái xe rất nhanh. Một chiếc xe bò đột nhiên đâm ra từ một con đường ngang. Battista dậm mạnh thắng, si và người đánh xe bò mấy câu rồi tiếp tục lái đi. Nhưng đầu của Emilia lắc mạnh từ bên này qua bên kia và nàng không nói gì. Battista nói với nàng, nhưng nàng chẳng ư hử, và khi xe qua một khúc quanh, nàng ngã đè lên người hắn. Battista dừng xe lại, và phát hiện là nàng đã chết. Cú dậm thắng đột ngột để tránh chiếc xe bò đã xô mạnh thân nàng vào lúc các cơ bắp đang thả lỏng trong giấc ngủ, và cú nảy đột ngột của chiếc xe khi thắng gấp đã làm cổ nàng lắc mạnh, gãy lìa cột sống. Nàng đã chết mà không hay biết.

Trời rất oi ả, làm nổi đau buồn càng nặng nề hơn. Tang lễ cử hành vào một ngày oi bức, ngột ngạt, dưới một bầu trời đầy mây u ám. Không khí ẩm ướt, không một hơi gió. Sau đó, lúc chiều tối, tôi trở về căn hộ của chúng tôi – bây giờ đã mãi mãi trở nên vô dụng và trống vắng – tôi mở cửa, bước vào và khép lại. Bây giờ, tôi hiểu rằng Emilia thật sự đã chết, và không bao giờ tôi có thể trông thấy nàng nữa. Tôi mở toang mọi cửa sổ, hy vọng đón một cơn gió nhẹ nhất, nhưng tôi vẫn cảm thấy ngộp thở khi đi lang thang từ phòng này sang phòng nọ, trên sàn nhà đánh xi bóng loáng, trong làn ánh sáng lơ mờ. Trong lúc đó, những cửa sổ sáng choang của những ngôi nhà lân cận với những bóng người hiện rõ trong phòng làm tôi muốn phát điên lên, ánh sáng yên lành của họ nhắc tôi nhớ đến cái thế giới trong đó, người ta yêu nhau mà không hiểu nhầm nhau, và được yêu, được sống những cuộc sống bình yên, cái thế giới ấy nay đã khép chặt lại đối với tôi. Sự tái hội nhập vào cái thế giới ấy đòi hỏi tôi phải có được sự giải thích của Emilia về thái độ của nàng đối với tôi, lòng tin tưởng của nàng vào sự vô tội của tôi, và sự tái tạo nên phép màu của tình yêu, mà theo tôi, phải được nhóm lên không phải chỉ trong tim ta mà còn trong tim người khác. Nhưng những chuyện đó đối với tôi nay đã trở thành bất khả, và tôi cảm thấy hóa rồ khi nghĩ rằng tôi nên nhận ra trong cái chết của Emilia một hành vi thù nghịch cuối cùng và quyết liệt nhất nàng dành cho tôi.

Nhưng tôi vẫn phải tiếp tục sống. Ngày hôm sau tôi vớ lấy chiếc va li mà tôi chưa mở ra, khóa cửa căn hộ với cái cảm giác đóng lại một ngôi mộ, giao chìa khoá cho người gác đàn, nói cho ông ta biết là tôi muốn bán tổng, bán tháo căn hộ ngay sau khi tôi đi nghỉ về. Đoạn tôi đi Capri một lần nữa. Điều lạ lùng là tôi cảm thấy mong ước trở về đó, với hy vọng bằng cách này hay cách khác, ở cùng một nơi nàng đã từng hiện ra với tôi hay ở một nơi nào khác, Emilia sẽ hiện ra lại cùng tôi, và khi đó, tôi sẽ giải thích cho nàng biết mọi chuyện đã xảy ra như thế nào, tôi sẽ thổ lộ tình yêu của tôi đối với nàng và tôi sẽ được nàng đoan chắc với tôi rằng nàng hiểu tôi và yêu tôi. Hy vọng này tự nó là một điều điên rồ, tôi biết thế. Chưa bao giờ tôi ở vào một trạng thái gần như điên loạn như thế, bập bênh giữa lòng ghê sợ thực tế và ao ước cái hư ảo.

May mắn thay, Emilia không hiện ra với tôi một lần nữa, khi ngủ cũng như khi thức. Và khi tôi so sánh thời gian khi nàng hiện ra với khi nàng chết, tôi phát hiện ra chúng khớp với nhau. Emilia hãy còn sống lúc tôi nghĩ là tôi trông thấy nàng ngồi ở cuối đuôi thuyền, nhưng có lẽ nàng đã chết trong thời gian tôi nằm ngất trên bãi cát ở đáy Hang Đỏ. Như vậy giữa cái chết và cái sống, không có sự phù hợp. Và tôi chẳng bao giờ biết được nàng đã là một bóng ma hay là một ảo giác, một giấc mơ hay một ảo tưởng khác. Tính hàm hồ huỷ hoại mối quan hệ giữa chúng tôi khi sống vẫn còn tiếp tục sau cái chết của nàng.

Mơ tưởng đến nàng và tới những chỗ tôi nghĩ tôi đã trông thấy nàng lần chót, một hôm, tôi quay lại bãi biển bên dưới ngôi biệt thự, nơi tôi đã bắt chộp bắt gặp nàng nằm trần truồng phơi nắng và có cái ảo tưởng đã hôn nàng. Bãi cát vắng hoe, và khi tôi từ sau những tảng đá bước ra, mắt hướng về khoản biển xanh tươi cười, ý nghĩa về Odyssey hiện ra trong trí tôi, với Ulysses và Penelope, Emilia đang ở trong khoảng biển bao la kia và nàng đã thuộc vào cõi vĩnh hằng, theo dáng dấp của nàng khi sống. Để tìm lại được nàng và tiếp tục câu chuyện trần thế giữa chúng tôi với một sự thanh thản mới mẻ, tôi phải dựa vào chính tôi chứ không phải vào mơ mộng hay ảo giác. Chỉ bằng cách đó, nàng mới được giải thoát khỏi tâm trí tôi, nàng mới thoát được những tình cảm của tôi, và sẽ cúi xuống đời tôi như một hình ảnh an ủi, một hình ảnh của cái đẹp. Và tôi quyết định viết những dòng hồi tưởng này ra với hy vọng thực hiện được lòng mong muốn đó.

HẾT